

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı**

**YEREL TARİH ÖĞRETİM YÖNTEMİNİ
SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE UYGULAMAYA
KOYMAK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

**Cemile Ayça ÖZTAŞÇI
(Yüksek Lisans Tezi)**

İstanbul, 2017

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı**

**YEREL TARİH ÖĞRETİM YÖNTEMİNİ
SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE UYGULAMAYA
KOYMAK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

**Cemile Ayça ÖZTAŞÇI
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Danışmanlar
Prof. Dr. Yücel KABAPINAR
Yrd. Doç. Dr. Gül TUNCEL**


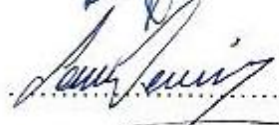
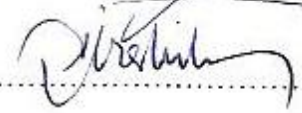
İstanbul, 2017



**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2017**

ONAY

Cemile Ayça ÖZTAŞÇI tarafından hazırlanan “Yerel Tarih Öğretim Yöntemini Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulamaya Koymak: Bir Eylem Araştırması” başlıklı bu çalışma, 09 Mayıs 2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

| | Adı Soyadı | İmza |
|----------------------|-----------------------------|---|
| Tez Danışmanı | Prof. Dr. Yücel KABAPINAR |  |
| Jüri Üyesi | Doç. Dr. Levent DENİZ |  |
| Jüri Üyesi | Yrd. Doç. Dr. İbrahim TURAN |  |

ÖZGEÇMİŞ

- 2006** 50. Yıl Tarhan (Yabancı Dil Ağırlıklı) Lisesi'nden Mezun Olma
- 2008** Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İktisadi ve İdari Programlar Bölümü Halkla İlişkiler Programından Mezun Olma
- 2010** Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Bölümünden Mezun Olma
- 2010** Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalından Mezun Olma
- 2010** Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına Giriş
- 2011** İELEV Özel 125. Yıl Ortaokulu'nda Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Görevine Başlama
- 2016** Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyoloji Bölümünden Mezun Olma

İLETİŞİM

- Unvanı** Sosyal Bilgiler Öğretmeni
- E-Posta** c.aycaugur@gmail.com

ÖNSÖZ

Öğrencilerin tarih bilimiyle gerçek anlamda karşılaşmaları ilkokul ve ortaokul zamanına denk gelmektedir. Bu karşılaşma da Sosyal Bilgiler dersi kapsamında olmaktadır. Hem Sosyal Bilgiler öğretiminin hem de Tarih öğretiminin, merkezine siyasi, askeri ve ekonomik gelişmeleri yerleştirdiği görülmektedir. Bu durum da öğrencilerin tarihi “önemli kişiler” ekseninde dönen siyasi, askeri ve ekonomik gelişmelerden ibaret olduğu algısına kapılmalarına, kendilerine zaman ve mekân olarak oldukça uzak olan bu konuları anlamlandırmakta güçlük çekmelerine neden olmaktadır. Oysa tarihin, bu sınırlı bakış açısının ötesinde çok daha geniş bir kapsama sahip olduğu ve hatta günlük yaşamın bir parçası olduğunu öğrenen öğrenciler değişim, gelişim ve süreklilik konularında farkındalıklarını arttırarak birçok tarihsel beceriye de sahip olacaklardır.

Son yıllarda yerel tarih, sözlü tarih, tarihsel empati, kanıt temelli tarih öğretimi gibi yöntemlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde ön plana çıktığı görülmektedir. Buna rağmen söz konusu yöntemlerin uygulamada yeterince yer almadıkları bir gerçektir. Bu doğrultuda bu tez çalışmasıyla, ulusal tarihin ötesinde, bir şehrin ya da ilçenin tarihini ve akla gelebilecek tüm kültürel özelliklerini incelemeyi kapsayan yerel tarihi Sosyal Bilgiler dersi kapsamında bir öğretim yöntemi olarak kullanarak bu eksiğin giderilmesi yönünde küçük de olsa bir adım atmak amaçlanmıştır.

Kuşkusuz, her tez çalışmasının başlangıcından bitişine kadar çok sayıda insanın emeği vardır. Çalışmanın her aşamasında bana destek olan kişilerin tamamına ayrı ayrı teşekkür ederim. Ayrıca tüm tez sürecimi yakından takip ederek yol gösteren, aynı zamanda tez danışmanlığımı yürüten saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Yücel Kabapınar ve Yrd. Doç. Dr. Gül Tuncel’e teşekkürlerimi sunarım.

Uygulama aşamasında desteklerini esirgemeyen, sabırla ve titizlikle projenin tüm aşamalarını takip ederek araştırmanın tamamlanmasında büyük yardımları bulunan değerli bölüm arkadaşlarım Mine Gür Atalay’a ve Nalan Balcı’ya çok teşekkür ederim. Proje uygulaması sırasında verdikleri emekle bu tez çalışmasını anlamlı kılan, her şeye rağmen eğitime olan inancımı ayakta tutan küçük tarihçilerim, kıymetli öğrencilerime de teşekkür ederim.

Yaşam enerjisi ve neşesiyle umudumu kaybetmememi sağlayan kardeşim Gökçe Uğur'a, tecrübeleriyle yol gösteren ilk öğretmenim ve her daim öğretmenim olacak annem Deniz Uğur'a, bıraktığı manevi değerlerle yolumu aydınlatan, uzaklarda olsa da her zaman yanımda hissettiğim babam Sadettin Uğur'a ve son olarak varlığıyla güç veren, hayatımı kolaylaştıran, hiçbir zaman pes etmeme izin vermeyen sevgili eşim Gökhan Öztaşçı'ya ne kadar teşekkür etsem de az...

Cemile Ayça ÖZTAŞÇI

İstanbul, Mayıs 2017



ÖZET

Sosyal Bilgiler öğretimi alanında meydana gelen birtakım değişimler beraberinde yeni öğretim yöntem ve tekniklerinin de gündeme gelmesini sağlamıştır. Bu değişimle birlikte yeni Sosyal Bilgiler öğretim anlayışına uygun olarak, öğrencileri öğrenme öğretme sürecinde aktif kılan çeşitli yöntemler ön plana çıkmıştır. Bu yöntemler arasında yer alan yerel tarih, öğrencilerin değişim ve süreklilik kavramları çerçevesinde geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurmalarını sağlayan bir yöntem olarak Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda daha fazla yer bulmaya başlamıştır. Yerel tarih öğretim yönteminin programda yer almasına rağmen uygulamada sınırlı kaldığı ve müze/tarihi mekân gezilerinden çok da öteye gidemediği görülmektedir. Bu durumdan yola çıkarak araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler dersinde yerel tarih öğretim yönteminin nasıl uygulanabileceğini, bu yöntemin öğrencilerin gelişimlerine katkısını ve bu süreçte yaşanan sorunları saptamak olarak belirlenmiştir. Bu temel amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin tarih bilimine ve yerel tarih kavramına ilişkin algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır?
 - a. Öğrencilerin tarih bilimine ilişkin algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır?
 - b. Öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır?
2. Öğrencilerin geliştirdiği yerel tarih projelerinin niteliği nasıldır?
3. Yerel tarih proje sürecine ilişkin öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri nelerdir?
 - a. Yerel tarih proje sürecinin öğrencilerin gelişimlerine katkısına ilişkin öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri nelerdir?
 - b. Yerel tarih proje sürecinin zorluklarına ilişkin öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri nelerdir?

Bu araştırma nitel bir çalışma olup, yeni bir yaklaşımı uygulamak amacıyla gerçekleştirildiği için eylem araştırması olarak modellenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında özel bir ortaokulun 6. sınıfında eğitim görmekte olan 22 öğrenci, bu öğrencilerin velileri ve çalışmaya uygulayıcı öğretmen olarak katılan araştırmacı oluşturmaktadır. Araştırmanın uygulaması 1 Aralık 2015 - 27

Şubat 2016 tarihleri arasındaki 13 haftalık zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. “Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi” adıyla hayata geçirilen proje sürecinde verilen yerel tarih eğitiminin ardından öğrenciler, birer küçük tarihçi rolünü üstlenerek konu belirleme, kaynak toplama, sözlü tarih görüşmeleri yapma, rapor hazırlama ve sergileme aşamalarını gerçekleştirmişlerdir. Tarihi Hacı Bekir Lokumcusu (1777-Bahçekapı), Pandeli Restoran (1901-Eminönü), Kanaat Lokantası (1933-Üsküdar), Bitlis Yöresel Yemekleri, Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri, Elmalı Konak (Antalya-Elmalı’da Boyralar Köyü), Madam Tamara Köşkü (1903-Bostancı), Beykoz’da Dalyan Balıkçılığı, Sait Faik Abasıyanık (Burgazada), Ferit Tek Sokağı (Moda), Kuzguncuk Sementi (Üsküdar) öğrencilerin yerel tarih projesi kapsamında incelediği konulardan bazılarıdır. Çalışmada veri toplama aracı olarak ön algı-son algı açık uçlu anketi, araştırmacı ve öğrenci günlükleri, öğrenci proje ödevleri, öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketi ve veli açık uçlu anketi kullanılmıştır. Ön algı-son algı açık uçlu anketi, öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketi ve veli açık uçlu anketinden elde edilen veriler içerik analizi, araştırmacı ve öğrenci günlükleri betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Öğrenci proje ödevleri ise araştırmacı tarafından hazırlanan “Yerel Tarih Proje Değerlendirme Rubriği” kullanılarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin araştırma öncesindeki tarih ve yerel tarih kavramına ilişkin algılarında araştırma sonrasında görece değişikliğin meydana geldiği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin gerçekleştirdikleri yerel tarih projelerinin başarı oranı ise % 81 olarak bulunmuştur. Araştırma bulguları sonucunda öğrencilerin yerel tarih proje süresince çeşitli zorluklar yaşadıkları, bununla birlikte yerel tarih öğretim yönteminin öğrencilerin akademik, kişisel, sosyal gelişimlerine olumlu katkısı olduğu öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleriyle belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler öğretimi, yerel tarih, yerel tarih öğretim yöntemi, tarih öğretimi

ABSTRACT

Certain changes in Social Studies education have brought along new methods of instruction and new teaching techniques. Together with these changes, in accordance with the new Social Studies teaching approach, a variety of methods that enable students to actively engage in learning have come into prominence. As one of these methods, local history has gained wider acceptance in the Social Studies Curriculum as a method that provides an opportunity for students to establish a connection between the past and the present within the framework of the concepts of change and continuity. It has been observed that despite being in the curriculum, local history has been limited in application and couldn't go beyond field trips to museums or historical places. The purpose of this study is to show how local history teaching method can be applied in Social Studies lessons, to identify the benefits of this method in learning and to determine the problems faced during this process. In this regard, the following questions were addressed:

1. What are the students' perceptions of the concepts of history and local history before and after the research?
 - a. What are the students' perceptions of history before and after the research?
 - b. What are the students' perceptions of the concept of local history concept before and after the research?
2. What is the quality of local history projects developed by the students?
3. What are the student, parent and researcher viewpoints regarding the local history project process?
 - a. What are the student, parent and researcher viewpoints regarding the role of local history project process in students' development?
 - b. What are the student, parent and researcher viewpoints regarding the problems of local history project process?

This, hereby is a qualitative research and has been modelled as an action research as applied for the purpose of implementing a new approach. The working group comprises of 22 students that study in the 6th Grade of a private middle school in the 2015-2016 education term, their parents and the researcher who participated in this research as an implementing teacher. The research was conducted in a 13-week period between 1

December 2015 and 27 February 2016. Following a local history education that came into being under the title “*Little Historians Trace the Past in the Present: A Local History Project,*” students have adopted roles as little historians and completed the phases that comprised of steps such as determining a subject, making research, conduction verbal history interviews, preparing reports and exhibition. Historical Turkish Delight Manufacturer Haji Bekir (Bahçekapı, 1777), Pandeli Restaurant (Eminönü, 1901), Kanaat Restaurant (Üsküdar, 1933), local Bitlis dishes, the traditional clothes of Macedonian Turks, Elmalı Konak (Boyralar Village, Elmalı, Antalya), Madame Tamara Pavilion (Bostancı, 1903), Dalyan Fishing in Beykoz, Sait Faik Abasıyanık (Burgazada), Ferit Tek Street (Moda), Kuzguncuk (Üsküdar) are some of the issues which students researched in the local history project. During this study pre-perception post-perception open-ended questionnaires, researcher and student journals, student projects, student project evaluation questionnaires and parent open-ended questionnaires have been used in order to collect data. Data collected from pre-perception post-perception open-ended questionnaires, student project evaluation questionnaires and parent open-ended questionnaires was analysed through content analysis. Data collected from researcher and student journals was analysed through descriptive analysis. Student projects were evaluated through a ‘Local History Project Assessment Rubric’ that was prepared by the researcher. In conclusion, students’ perception of history and local history before and after the research has shown a relative difference. It was found that the students have achieved a success rate of 81% in the local history projects that they have conducted. The research findings show that the students have encountered various problems during the local history project, yet the local history teaching method has contributed positively to the academic, personal and social development of students as reported by the students, parents and the researcher.

Keywords: teaching Social Studies, local history, local history teaching method and teaching history

İÇİNDEKİLER

| | |
|---|------|
| ÖZGEÇMİŞ | ii |
| İLETİŞİM BİLGİLERİ | ii |
| ÖNSÖZ..... | iii |
| ÖZET..... | v |
| ABSTRACT..... | vii |
| İÇİNDEKİLER | ix |
| TABLolar LİSTESİ | xiii |
| ŞEKİLLER LİSTESİ..... | xv |
| FOTOĞRAFLAR LİSTESİ..... | xvi |
| KISALTMALAR | xiv |
| BÖLÜM I: GİRİŞ | 1 |
| 1.1. Problem Durumu | 1 |
| 1.1. Amaç..... | 4 |
| 1.2. Önem..... | 5 |
| 1.3. Sınırlılıklar | 5 |
| 1.4. Sayıtlılar | 6 |
| 1.5. Tanımlar | 6 |
| BÖLÜM II: ALANYAZIN/İLGİLİ ARAŞTIRMALAR..... | 7 |
| 2.1. Akademik Düzeyde Yerel Tarih: Tanım, Kavram, Kapsam | 7 |
| 2.2. Akademik Düzeyde Yerel Tarihin Tarihsel Gelişimi | 10 |
| 2.2.1. Akademik Düzeyde Yerel Tarihin Dünyadaki Gelişimi | 10 |
| 2.2.2. Akademik Düzeyde Yerel Tarihin Türkiye'deki Gelişimi | 13 |
| 2.3. Okul Düzeyinde Yerel Tarih: Tanım, Kavram, Kapsam | 18 |

| | |
|--|-----------|
| 2.4. Okul Düzeyinde Yerel Tarihin Tarihsel Gelişimi | 23 |
| 2.4.1. Okul Düzeyinde Yerel Tarihin Dünyadaki Gelişimi | 23 |
| 2.4.1. Okul Düzeyinde Yerel Tarihin Türkiye'deki Gelişimi..... | 28 |
| 2.5. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yerel Tarih..... | 32 |
| 2.6. İlgili Araştırmalar | 43 |
| BÖLÜM III: YÖNTEM..... | 55 |
| 3.1. Araştırmanın Modeli..... | 55 |
| 3.2. Çalışma Grubu..... | 56 |
| 3.3. Verilerin Toplanması | 58 |
| 3.3.1. Ön Algı ve Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi..... | 59 |
| 3.3.2. Araştırmacı ve Öğrenci Günlüğü | 60 |
| 3.3.3. Öğrenci Proje Ödevleri | 61 |
| 3.3.4. Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketi | 61 |
| 3.3.5. Açık Uçlu Veli Anketi | 62 |
| 3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması | 62 |
| 3.4.1. Ön Algı ve Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketinin Analizi | 63 |
| 3.4.2. Araştırmacı ve Öğrenci Günlüklerinin Analizi | 64 |
| 3.4.3. Öğrenci Proje Ödevleri Analizi..... | 64 |
| 3.4.4. Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketinin Analizi | 65 |
| 3.4.5. Açık Uçlu Veli Anketinin Analizi | 66 |
| 3.5. Yerel Tarih Proje Süreci | 66 |
| 3.5.1. Uygulama Sürecine Yönelik Eylem Planı | 67 |
| 3.5.2. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Zorlukları Çözmeye Yönelik Birinci Eylem Planı..... | 70 |
| 3.5.3. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Zorlukları Çözmeye Yönelik İkinci Eylem Planı..... | 70 |

| | |
|---|------------|
| 3.5.4. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Zorlukları Çözmeye Yönelik Üçüncü Eylem Planı..... | 71 |
| 3.5.5. Yerel Tarih Proje Uygulama Süreci | 72 |
| BÖLÜM IV: BULGULAR..... | 82 |
| 4.1. Öğrencilerin Tarih Bilimine ve Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?..... | 82 |
| 4.1.1. Öğrencilerin Tarih Bilimine İlişki Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?..... | 82 |
| 4.1.2. Öğrencilerin Yerel Tarih Kavramına İlişki Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?..... | 93 |
| 4.2. Öğrencilerin Geliştirdiği Yerel Tarih Projelerinin Niteliği Nasıldır? | 98 |
| 4.3. Yerel Tarih Proje Sürecine Yönelik Öğrenci, Araştırmacı ve Velilerin Görüşleri Nelerdir? | 154 |
| 4.3.1. Yerel Tarih Proje Sürecinin Öğrencilerin Gelişimlerine Katkısına İlişkin Öğrenci, Veli ve Araştırmacı Görüşleri Nelerdir?..... | 154 |
| 4.3.2. Yerel Tarih Proje Sürecinin Zorluklarına İlişkin Öğrenci, Veli ve Araştırmacı Görüşleri Nelerdir? | 165 |
| BÖLÜM V: SONUÇ..... | 183 |
| 5.1. Yargı..... | 183 |
| 5.1.1. Öğrencilerin Tarih Bilimine ve Yerel Tarih Kavramına Yönelik Algıları Araştırma Öncesi Ve Sonrası Nasıldır?..... | 183 |
| 5.1.1.1. Öğrencilerin Tarih Bilimine İlişkin Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?..... | 183 |
| 5.1.1.2. Öğrencilerin Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır? | 184 |
| 5.1.2. Öğrencilerin Geliştirdiği Yerel Tarih Projelerinin Niteliği Nasıldır? | 185 |
| 5.1.3. Yerel Tarih Proje Sürecine Yönelik Öğrenci, Araştırmacı ve Velilerin Görüşleri Nelerdir?..... | 185 |

| | |
|---|-----|
| 5.1.3.1. Yerel Tarih Proje Sürecinin Öğrencilerin Gelişimlerine Katkısına İlişkin Öğrenci, Veli ve Araştırmacı Görüşleri Nelerdir?..... | 185 |
| 5.1.3.2. Yerel Tarih Proje Sürecinin Zorluklarına İlişkin Öğrenci, Veli ve Araştırmacı Görüşleri Nelerdir? | 186 |
| 5.2. Tartışma | 187 |
| 5.3. Öneriler | 191 |
| 5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler | 191 |
| 5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler | 192 |
| KAYNAKÇA..... | 193 |
| EKLER | 198 |

TABLolar LİSTESİ

| | |
|---|----|
| Tablo 2.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek Beceriler..... | 34 |
| Tablo 2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Öğrencilere Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle Kazandırılabilir Değerler | 38 |
| Tablo 2.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek 4. Sınıf Kazanımları..... | 39 |
| Tablo 2.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek 5. Sınıf Kazanımları..... | 40 |
| Tablo 2.5. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek 6. Sınıf Kazanımları..... | 41 |
| Tablo 2.6. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek 7. Sınıf Kazanımları..... | 42 |
| Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Velilerin Yaş, Cinsiyet ve Meslek Bilgileri..... | 57 |
| Tablo 3.2. Araştırma Sorularıyla Veri Toplam Araçlarının İlişkilendirilmesi | 59 |
| Tablo 3.3. Öğrenci Ön Algı / Son Algı Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi | 59 |
| Tablo 3.4. Proje Değerlendirme Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi | 61 |
| Tablo 3.5. Veli Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi | 62 |
| Tablo 3.6. Veri Toplama Araçlarına Ait Kodlayıcı Güvenirlikleri..... | 66 |
| Tablo 3.7. Öğrencilerin Yerel Tarih Araştırma Konuları..... | 75 |
| Tablo 4.1. Öğrencilerin Bir Bilim Dalı Olarak Tarih Kavramına İlişkin Algıları..... | 83 |
| Tablo 4.2. Öğrencilerin Tarihe Bakış Açılarında Yaşanan Değişimin Nedenleri | 89 |
| Tablo 4.3. Öğrencilerin Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları | 93 |
| Tablo 4.4. Yerel Tarih Öğrenci Projelerinin Nitelikleri | 98 |

| | |
|--|-----|
| Tablo 4.5. Öğrencilerin Yerel Tarih Projesinin Katkılarıyla İlgili Görüşleri | 155 |
| Tablo 4.6. Velilerin Yerel Tarih Projesinin Katkılarıyla İlgili Görüşleri..... | 155 |
| Tablo 4.7. Öğrencilerin Yerel Tarih Proje Sürecinde Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri | 166 |
| Tablo 4.8. Velilerin Öğrencilerin Yerel Tarih Proje Sürecinde Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri | 167 |



ŞEKİLLER LİSTESİ

| | |
|--|----|
| Şekil 2.1. Yerel Tarih Öğretimi İle İlgili Yapılan Araştırmaların Sınıflandırılması..... | 44 |
| Şekil 3.1. Araştırmanın Veri Toplama Araçları..... | 58 |
| Şekil 3.2. Öğrencilerin Yerel Tarih Proje Sürecinde İzledikleri Aşamalar | 74 |



FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

| | |
|---|-----|
| Fotoğraf 3.1. Öğrenciler Yerel Tarih Eğitiminde | 72 |
| Fotoğraf 3.2. Yerel Tarih Eğitiminin Ardından Günlüklerini Kullanan Öğrenciler | 73 |
| Fotoğraf 3.3. Öğrencilerin Poster Sunum Hazırlıkları | 79 |
| Fotoğraf 3.4. Sergi Açılış Töreninde Öğretmen ve Öğrenciler Konuşmalarını Yaparken..... | 80 |
| Fotoğraf 3.5. Sertifika Töreninden Kareler | 80 |
| Fotoğraf 3.6. Sergi Sırasında Öğrenciler Sergi Ziyaretçilerine Sunumlarını Yaparken . | 81 |
| Fotoğraf 4.1. Pandeli Restoran Yerel Tarih Proje Raporu Kapak ve İçindekiler Bölümü | 102 |
| Fotoğraf 4.2. Pandeli Restoran Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü I..... | 103 |
| Fotoğraf 4.3. Pandeli Restoran Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü II | 104 |
| Fotoğraf 4.4. Pandeli Restoran Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü III | 105 |
| Fotoğraf 4.5. Pandeli Restoran Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği | 107 |
| Fotoğraf 4.6. Pandeli Restoran Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum | 109 |
| Fotoğraf 4.7. Proje Sergisi Sırasında Ö9 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken..... | 110 |
| Fotoğraf 4.8. İnci Pastanesi Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak | 112 |
| Fotoğraf 4.9. İnci Pastanesi Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü..... | 113 |
| Fotoğraf 4.10. İnci Pastanesi Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği | 115 |
| Fotoğraf 4.11. Proje Sergisi Sırasında Ö16 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken..... | 117 |
| Fotoğraf 4.12. İnci Pastanesi Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum | 118 |
| Fotoğraf 4.13. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak | 121 |
| Fotoğraf 4.14. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü I | 122 |
| Fotoğraf 4.15. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü II | 123 |
| Fotoğraf 4.16. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Sözlü Tarih Görüşme Örneği..... | 124 |

| | |
|--|-----|
| Fotoğraf 4.17. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Raporu Sonsözü | 125 |
| Fotoğraf 4.18. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum ... | 126 |
| Fotoğraf 4.19. Proje Sergisi Sırasında Ö19 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken | 127 |
| Fotoğraf 4.20. Ö19 Proje Sergisi Sırasında İkram Etmek İçin Getirdiği Yöresel Yemeklerle..... | 127 |
| Fotoğraf 4.21. Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak | 120 |
| Fotoğraf 4.22. Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü | 131 |
| Fotoğraf 4.23 Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Projesi Ana Bölümünde Yer Alan Görseller | 132 |
| Fotoğraf 4.24. Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum | 136 |
| Fotoğraf 4.25. Proje Sergisi Sırasında Ö12 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken | 137 |
| Fotoğraf 4.26. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak | 139 |
| Fotoğraf 4.27. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü I | 140 |
| Fotoğraf 4.28. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü II | 141 |
| Fotoğraf 4.29. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporu Sözlü Tarih Görüşmeleri Bölümü | 142 |
| Fotoğraf 4.30. Sinop Nokulu Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği ... | 143 |
| Fotoğraf 4.31. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporundan Bir Kesit | 144 |
| Fotoğraf 4.32. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Sonsöz..... | 145 |
| Fotoğraf 4.33. Sinop Nokulu Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum | 146 |
| Fotoğraf 4.34. Proje Sergisi Sırasında Ö21 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken | 147 |
| Fotoğraf 4.35. Göynük Mantısı Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak | 149 |
| Fotoğraf 4.36. Göynük Mantısı Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü I..... | 149 |

| | |
|---|-----|
| Fotoğraf 4.37. Göynük Mantısı Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü II | 150 |
| Fotoğraf 4.38. Göynük Mantısı Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği..... | 151 |
| Fotoğraf 4.39. Göynük Mantısı Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum | 153 |



KISALTMALAR

| | |
|-------|---|
| AASCH | : Amerikan Eyalet Tarihi ve Yerel Tarih Birliği |
| Akt. | : Aktaran |
| Ark. | : Arkadaşları |
| Bkz. | : Bakınız |
| Çev. | : Çeviren |
| Der. | : Derleyen |
| MEB | : Milli Eğitim Bakanlığı |
| NCSS | : Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi |
| NYSHA | : New York Eyaleti Tarih Birliği |
| s. | : Sayfa |
| SEKA | : Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları A.ř |
| VCH | : Victoria Country History |

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar, sayıtlar ve tanımlar ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Geleneksel tarih anlayışı, tarihsel olayları siyasal, askeri ve ekonomik gelişmeler çerçevesinde incelemektedir. 20. yüzyılın başına kadar hâkim olan bu görüş tarihçiler tarafından eleştirilmeye başlanmış ve yaşanan birtakım gelişmelerle birlikte değişime uğramıştır. Bu dönemde “Annales” olarak bilinen tarih dergisi etrafında bir araya gelen tarihçilerin kurduğu “Annales Okulu” tarihle ilgili öncü fikirler ileri sürmüştür. Artık salt olaylardan oluşan geleneksel tarih anlayışının yerini, sorun odaklı analitik bir tarih anlayışının alması, siyaseti temele alan tarih yerine insan faaliyetlerinin bütünüyle ilgilenen bir tarihe geçilmesi, bunlar için de tarihin dışında diğer sosyal bilim disiplinlerinden yararlanılması gerektiği düşüncesi savunulmuştur (Alican, 2009, s.193). Geleneksel tarih anlayışının bu gibi görüş ve gelişmelerle değişim göstermesiyle birlikte tarih, siyasi olayların yanı sıra toplumsal olayları da konu edinmeye başlamıştır. Toplumsal tarih çalışmalarıyla birlikte de yerel tarih araştırmaları hızla artış göstermiştir. Yerel tarih için bir dönüm noktası olarak nitelendirilen II. Dünya Savaşı'nın ardından ise yerel tarih çalışmalarının konusu sıradan insanlar olmuştur (Şahin, 2011, s.454). Tarih anlayışında yaşanan bu değişimin ardından, tarihin yerelle ilişkisi de çeşitli alanlarda artmaya başlamıştır.

Pinto (2008, s.119), yerel tarihten bahsederken “*Her ulusun, her kıtanın kendi tarihi vardır. Aynı şekilde her bina, çiftlik, cadde, okul ya da kilisenin de... Değişim, insanın, ülkenin ya da kentin, binanın ya da insan eliyle yapılan şeylerin gelişiminin hikâyesidir...*” demektedir. İşte yerel tarih, değişimin ve gelişimin tarihini araştırırken bir kıtanın, bir ulusun tarihinden öteye giderek bir bina, çiftlik, cadde ya da okulla, yani geleneksel tarih anlayışının inceleme alanı dışında bıraktıklarıyla ilgilenmektedir. Yerel tarih, makroyu değil, mikroyu konu edinmektedir. Işık (2010, s.209), en genel ifadeyle yerel tarihi, bir yörenin tarihinin sahip olduğu “kendine özgü” nitelikler olarak

tanımlamakta ve o yörede oluşan tarihi izlerin yerel tarihi oluşturduğunu vurgulamaktadır. Literatürde yer alan yerel tarih tanımları incelendiğinde yerel tarihin, sınırlı bir alanda bulunan insanların tarihi üzerine de odaklandığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda yerel tarihin, merkezine insanları ve insan deneyimlerini koyduğu görülmektedir (Akçalı ve Arslan, 2007, s.81). Merkezine insanı alan yerel tarih, değişimlerle birlikte bu değişimlerin insan üzerinde oluşturduğu etkileri de incelemektedir. Yerel tarihin inceleme alanına bakıldığında oldukça geniş bir kapsama sahip olduğu görülmektedir. Yerel tarih, inceleme alanı içinde bulunan bölgeye ait coğrafi yapıdan, kültüre ait değerlere, gelenek ve göreneklere, yer/sokak isimlerinden, anıtsal yapı ve mimari özelliklere kadar birçok konuyla doğrudan ilgilenmektedir. Hatta söz konusu bölgedeki aile, komşuluk ve arkadaşlık ilişkileri de yerel tarihin inceleme alanı içine dâhil edilmektedir. Görüldüğü üzere yerel tarih, tarihi oluşturan devlet ve devletlerin arasındaki idari, askeri ve ekonomik gelişmelerin ötesine geçerek sıradan insanların yaşamı ve çevresini de tarihin bir parçası saymaktadır (Işık, 2008, s.291). Fakat buna rağmen sıradan insanlar ve yaşadıkları çevreyle ilgilenen yerel tarih, geleneksel tarih anlayışı içinde hâlâ tam anlamıyla olması gerektiği yeri alamamıştır.

Geleneksel tarih ile devletlerin ve savaşların tarihi ön plana çıkarılırken, büyük oranda insan ve toplumsal ilişkilerin geri planda tutulduğu bir anlayış benimsenmektedir. Aynı anlayış içinde şekillendirilen tarih öğretimi ve ders kitapları da çoğunlukla toplumsallıktan ve yerellikten uzak kalmakta ve bu haliyle güncel yaşamla bağlantı kuramamaktadır. Oysa tarihi asıl meydana getiren insan ve toplumsal ilişkiler bütünüdür, tarihin ve tarih öğretiminin merkezinde yer almasıyla tarihin güncelle ilişkisi kurulabilecektir (Şahin, 2011, s.453). Güncelle bağlantısı artan tarih ise daha ilgi çekici hale gelecektir. Aynı zamanda yerel tarih çalışmaları, tarihin demokratikleşmesine de katkı sağlamaktadır. Nitelim Black-Macrauld'e göre "*...yerel tarih tarihçilerin bagajında/teknesinde halkın tarihinden bir şeyler taşıma kaygısının ağır bastığı bir alan olarak tarihin demokratikleşmesini de sağlar.*" (akt. Akçalı ve Arslan, 2007, s.81). Tüm bu faydalarının yanı sıra yerel tarih bilgisinin, özelden genele anlayışı çerçevesinde, kişilerin ülke tarihini de anlamlandırmaları açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Sağladığı faydalar dikkate alındığında, yerel tarihin tarih araştırmaları içinde kendine yer bulmasının yanı sıra eğitim bilimleri alanında kullanılması kaçınılmaz hale gelmektedir.

Akademik olarak tarih alanında yaşanan değişim ve gelişimlere paralel şekillenen tarih öğretiminde, oldukça uzun bir dönem geleneksel tarih anlatısı merkeze alınmıştır. Tarih öğretiminde ve tarih ders kitaplarında devletlerin, imparatorlukların, savaşların, önemli devlet adamlarını konu alarak ezberci bir anlayış benimsemiştir. Dünya’da tarih öğretimi alanında yaşanan değişimlerden etkilenen Türkiye’de özellikle 2000’li yılların başından itibaren eğitime ve dolayısıyla tarih öğretimine bakış açısında birtakım değişimler meydana gelmiştir. Bununla birlikte okul düzeyinde yerel tarih, son yıllarda daha fazla gündeme gelmeye ve öğretim programlarında kendine yer bulmaya başlamıştır.

İlkokul ve ortaokul düzeyinde tarih öğretimini kapsayan Sosyal Bilgiler dersi amaç ve içeriği itibariyle yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasına oldukça elverişli bir ortam sağlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında gerçekleştirilecek yerel tarih çalışmaları Sosyal Bilgiler anlayışına temel oluşturan özellikler olan etkili vatandaşlık, toplumsallaşma ve karşı toplumsallaşma, insan deneyimlerinin bütünlüğü, bilimsel düşünme yöntemi ile zaman boyutu konularında da çalışma yapma imkânı oluşturacaktır (Öztürk, 2007, s.103). Yapılandırıcılık yaklaşımı çerçevesinde şekillendirilen 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda doğrudan verilecek beceriler başlığı altında “tarihsel empati” ile “zaman ve kronolojiyi algılama” becerilerini kazandırmada yerel tarihin kullanılmasının önemiyle ilgili açıklamalara yer verilmiştir (MEB, 2010a; MEB, 2010b). Bu doğrultuda bir tarih öğretim yöntemi olarak yapılandırılarak kullanılan yerel tarihin Sosyal Bilgiler dersiyle öğrencilerin ulaşması hedeflenen bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasında etkili olacaktır. Değişimin, gelişimin kaçınılmaz olduğu çağımızda geçmişle günümüz arasında bir köprü kurmak, daha da önemlisi genç bireylerin geçmişle gelecek arasında söz konusu köprüyü kurmalarını sağlamak gerekmektedir. Bunu başaran genç bireyler, ulusal tarih ve kültürel miras hakkında bilgi sahibi olarak kimliklerini yapılandıracak, yaşadıkları toplumun gerçek birer parçaları olacaklardır. Yerel tarih geçmişle günümüz arasında bir köprü kurmanın en başarılı yöntemlerinden biridir.

Öğretim programında yer almasına rağmen yerel tarihin uygulamada kendine oldukça sınırlı yer bulduğu görülmektedir. Hatta öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yerel tarihin ne olduğu ve nasıl kullanılacağı hakkında bilgi sahibi olmadığı, kendilerini yerel tarih konusunda yeterli bulmadıkları yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur (Göç,

2008; Kabapınar ve Karakurt, 2016; Örtten, 2008). Bununla birlikte tarih öğretimi alanında yapılan birçok araştırma, tarih öğretimi sırasında geçmişle güncel arasında ilişkinin yeterince kurulamadığını, öğrencilerin soyut tarih konularını somutlaştırmakta zorluk çektiklerini, ezberden öteye gidemeyen tarih öğretiminde kalıcı öğrenmenin sağlanamadığını, öğrencilerin tarih dersini sıkıcı olarak tanımladıklarını göstermektedir (Altunay, 2007; Bal, 2011; İskender, 2007; Yıldız, 2003). Bu sonuçlar, tarih öğretimi alanında anlayış değişikliğine yol açacak, tarihi ezber bilgilerden ibaret sıkıcı bir ders olmaktan kurtaracak uygulamaya yönelik bir araştırmanın yapılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda yerel tarihin ne olduğu ve nasıl kullanılması gerektiğini bilmeyen öğretmenlerin de konuyla ilgili yeterli donanıma sahip olmasının sağlanması son derece önemlidir. Belirtilen nedenlerle yerel tarihin, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında bir öğretim yöntemi olarak nasıl kullanılacağını gösteren, yöntemin tarih öğretimine katkılarını ve uygulanması sırasında karşılaşılabilecek sorunları ortaya koyacak bir çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen araştırmanın, alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Amaç

Araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler dersinde yerel tarih öğretim yönteminin nasıl uygulanabileceğini, bu yöntemin öğrencilerin gelişimlerine katkısını ve bu süreçte yaşanan sorunları belirlemektir. Bu temel amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin tarih bilimine ve yerel tarih kavramına ilişkin algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır?
 - 1.1. Öğrencilerin tarih bilimine ilişkin algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır?
 - 1.2. Öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır?
2. Öğrencilerin geliştirdiği yerel tarih projelerinin niteliği nasıldır?
3. Yerel tarih proje sürecine ilişkin öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri nelerdir?
 - 3.1. Yerel tarih proje sürecinin öğrencilerin gelişimlerine katkısına ilişkin öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri nelerdir?

- 3.2. Yerel tarih proje sürecinin zorluklarına ilişkin öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri nelerdir?

1.3. Önem

Son on yılda Sosyal Bilgiler öğretimi alanında meydana gelen birtakım değişimler beraberinde yeni öğretim yöntem ve tekniklerinin de gündeme gelmesini sağlamıştır. Bu değişimle birlikte yeni Sosyal Bilgiler öğretim anlayışına uygun olarak, öğrencileri öğrenme öğretme sürecinde aktif kılan yerel tarih, sözlü tarih, tarihsel empati, kanıt temelli tarih öğretimi gibi yöntemler ön plana çıkmıştır. Bu yöntemler arasında yer alan yerel tarih, öğrencilerin değişim ve süreklilik kavramları çerçevesinde geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurmalarını sağlayan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın ilk olarak, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasına ve öğretim programında bu yönetime daha ayrıntılı olarak yer verilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda araştırma, yerel tarih öğretiminin Sosyal Bilgiler dersinde nasıl uygulanabileceğini aşamalandırması ve bu süreçte karşılaşılan sorunları, yönetime dair olumlu ve olumsuz noktaları ortaya koyması açısından önemlidir. Böylece öğretmenlerin ve araştırmacıların yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak kullanılması ve uygulaması hakkında bir anlayış geliştirmelerine katkı sağlamasıyla, araştırmacıların konu ile ilgili yeni çalışmalarına ışık tutması beklenmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. 2015-2016 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki özel bir eğitim kurumuna ait okulda 6. sınıfa devam eden 22 öğrenci, öğrenci velileri ve Sosyal Bilgiler öğretmeniyle,
2. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ön algı-son algı açık uçlu anketi, öğrenci proje ödevleri, öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketi, öğrenci günlüğü, araştırmacı öğretmen günlüğü ve açık uçlu veli anketiyle sınırlıdır.

1.5. Sayılılar

Araştırmanın temel sayılıları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve veliler gerçek duygu ve düşüncelerini yansıtmaktadırlar.
2. Öğrenciler gerçekleştirdikleri proje çalışmalarını titizlikle yapmışlardır.
3. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları mevcut durumu yansıtmakta yeterlidir.

1.6. Tanımlar

Yerel Tarih: Sınırları belli bir bölgeye, bir yöreye özgü tarihsel izlerin tamamını ya da bir bölümünü geçmişten günümüze uzanan bir bağlam içerisinde ele alan, bu sırada da merkezine insan ve insan deneyimlerini koyan bir tarih araştırma alanıdır (Danacıoğlu, 2009; Thompson, 1999).

Yerel Tarih Öğretimi: Öğrencinin yakın çevresinde yer alan tarihsel bir eserin/şahsiyetin, geçmişini küçük bir tarihçi kimliği içinde birinci ve ikinci elden kaynaklar kullanarak araştırmasını, sunmasını ve bunlar sırasında da öğrenciye yaparak yaşayarak öğrenme imkânı vererek tarih bilinci geliştirmesini sağlayan etkinliklerinin tamamıdır (Kabapınar, 2015, s.578; Demircioğlu, 2015, s.120-123).

Sözlü Tarih: Geçmişe ait bir konu çerçevesinde, bu konuya ait yaşanmışlığa sahip kişi ya da kişilerle bilinçli ve bilimsel olarak gerçekleştirilen konuşmaların kayıt altına alınmasına dayanan ve bu sayede her türlü insani etkinliğin tarihin öznesi haline gelmesine olanak tanıyan alternatif bir tarih araştırma yöntemidir (Güven, 2014, s.246-247; Danacıoğlu, 2009, s.138).

BÖLÜM II: ALANYAZIN/İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma ile ilgili olan konuların literatür bilgisine yer verilmiştir. Yerel tarih ilk olarak akademik düzeyde tanım, kavram, kapsam boyutunda incelendikten sonra, yine akademik düzeyde dünyada ve Türkiye’deki tarihsel gelişim sürecine yer verilecektir. Ardından ise yerel tarih okul düzeyinde ele alınarak, bu bağlam içinde tanım, kavram, kapsam ve tarihsel gelişim sürecine dair bilgilere değinilecektir. Son olarak ise ilgili araştırmalar başlığı altında konuyla ilgili örnek araştırmalarla ait genel bilgiler sunulacaktır.

2.1. Akademik Düzeyde Yerel Tarih: Tanım, Kavram, Kapsam

Geçmişten günümüze tarih denildiğinde ilk akla gelenler genellikle savaşlar, barışlar, anlaşmalar, önemli devlet adamlarıyla devletlerin kuruluş ve yıkılış öyküleri olmaktadır. Fakat günümüzde tarihin sadece askeri, siyasi ve ekonomik gelişmeler ekseninde şekillenen olaylardan ibaret olmadığı düşüncesi gittikçe daha geniş kabul görmektedir. Bu düşünceye paralel olarak, akademik anlamda tarih araştırmalarında yerel tarihin daha fazla ele alındığını görmekteyiz.

En genel anlamıyla yerel tarih bir yere özgü tarihsel nitelikleri ifade etmekte kullanılmaktadır. Yerel tarih, tarih ve geçmiş denildiğinde aklımıza gelen devletler, imparatorluklar, savaşlar ve devlet adamlarının ötesinde sıradan insanı, tarih ve geçmiş içinde ön plana çıkarmaktadır. Bu durum doğrultusunda yerel tarihin, merkezine insanı koyduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Rogers (1977, s.4), yerel tarihi *“belirgin bir yerel birimin bir topluluk olarak gelişiminin tarihini kendi bağlamı içinde ve benzer başka birimlerle karşılaştırmalı olarak incelemek”* olarak tanımlamaktadır (akt. Aktekin, 2010, s.87).

Demircioğlu (2015, s.120) ise yerel tarihi *“yaşadığımız yerleşim yerinin geçmişinin, tarihi açıdan incelenmesi, korunması, öğrenilmesini ve öğretilmesini hedefleyen bireysel ve örgütsel girişim ve çabalar”* şeklinde tanımlamaktadır.

Pierre Goubert (1971, s.113) tarafından ise yerel tarih “...bir veya birkaç köy, küçük veya orta ebatta bir kasaba (büyük bir liman veya başkent “yerelin” kavrayışının ötesindedir) veya eyalet/vilayetten daha büyük olmayan bir coğrafi birimin araştırılmasıdır.” ifadeleriyle açıklanmaktadır.

Yerel tarihe ait tanımlar incelendiğinde “bir yere özgü olma” durumunun ön plana çıktığı görülmektedir. “Bir yere özgü olma” durumu da yerel tarihin mekân kavramıyla sıkı sıkıya bağlantılı olduğu düşüncesini ortaya çıkarmaktadır. Fakat yerel tarihi, sadece mekân kavramına bağlantısıyla değerlendirmek doğru olmayacaktır. Çünkü Danacıoğlu (2009, s.6)’nun da ifade ettiği üzere mekân, yalnız başına pasif bir parçadır ve ancak insanın varlığıyla anlam kazanmaktadır. Bu doğrultuda “yerel” ve “tarih” kelimelerinden oluşan yerel tarih kavramının temelinde “mekân” ve “insan” olmak üzere iki temel öge yer almaktadır.

Yerel tarihin temelini oluşturan öğelerden mekâna baktığımızda, bu kavramın yerel tarih kapsamında mahalle, köy, kasaba, kent gibi mikro ölçekli bir alana işaret ettiğini görmekteyiz. Bu mikro alan içindeki insan faaliyetleri ve herhangi bir zaman diliminde gerçekleşen olaylar incelendiğinde, bunların gerçekleştiği mekândan bağımsız olmadığı, hatta yakından ilgili olduğu görülmektedir (Akengin ve Demircioğlu, 2009, s.187-224).

Bir mekânın tarihi üzerine düşündüğümüzde, yerel tarihin temelini oluşturan bir diğer öge olan insan kavramın karşımıza çıkmaktadır. Michael Stanford (2013), Tarihin İncelenmesi İçin Bir Kılavuz isimli kitabının girişinde “tarih” denilen şey nedir sorusunu sorarak tarihi “*Uzunca bir zaman içinde insanın yaşam tecrübesidir.*” şeklinde tanımlamaktadır. İnsana ait bu yaşam tecrübelerini oldukça önemseyen yerel tarihi, insandan soyutlamak mümkün değildir. Çünkü tarihi şekillendiren, insan ve onun toplumsal alanda sürdürdüğü ilişkilerin tamamıdır (Somel, 1998; Şahin, 2011, s.453). Bu nedenledir ki “insan” yerel tarih kavramını oluşturan vazgeçilmez bir öge olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda insana ait bu yaşam tecrübesini, sadece “geçmişte kalan” yaşantılar olarak değerlendirmek bizi yanlış bir bakış açısına yöneltecek, geçmiş ile şimdi arasındaki bağlantıyı kaybetmemize neden olacaktır. Nitekim tarih sadece geçmişle ilgili değildir, şimdiyle de ilgisi vardır. Bu tez çalışmasında konu edilen proje uygulamasının “Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel

Tarih Projesi” şeklinde adlandırılışı da geçmiş ve günümüz bağlantısına dayanan bu bakış açısının bir sonucu olmuştur.

İnsanın mekâna, mekânın insana etkisi çerçevesinde gerçekleştirilecek yerel tarih araştırmaları kapsamında kullanılabilir birçok başvuru kaynağı bulunmaktadır. Bu kaynakların belli başlı olanları şu şekilde derlenmiştir (Danacıoğlu, 2009; Kyvig ve Martry, 2011):

- a) Bibliyografyalar, kataloglar, kütüphaneler
- b) Tezler
- c) Dergiler
- d) Gazeteler
- e) Resmi yayımlar (Salnameler, DİE, İstatistikler ve Diğer Resmi Yayınlar)
- f) Ticaret Yıllıkları
- g) Şehir Rehberleri
- h) Seyahatnameler
- i) Haritalar
- j) Arşivler ve Yazma Koleksiyonları
- k) Filmler, Televizyon ve Radyo Programları
- l) Yayımlanmamış Kayıtlar (Günlük, Fotoğraf, Yazışma vb.)

Fakat yerel tarih araştırmalarının, sadece belgelere dayalı olarak yürütülmesi bir yönüyle bu araştırmaların eksik kalmasına neden olacaktır. Counce (2011, s.15) bu durumu “*Belgelere dayanan kanıt, yaşamın çok küçük bir parçasını kaydeder...*” şeklinde ifade etmektedir. Bu noktada, yerel tarih araştırmaları sözlü tarihi yöntemini de kapsamaktadır. Sözlü tarihin –her ne kadar o dönemlerde bu şekilde adlandırılmasa da–, yazı öncesi toplumlardaki sözlü geleneğe bakarak tarih kadar eski bir geçmişe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Alternatif bir tarih araştırma yöntemi olarak sözlü tarih, araştırma konusuyla ilgili kişisel anıları toplamayı ve kullanmayı kapsamaktadır. Yerelle ilgili insan deneyimlerinin kayıt altına alınması, yerel tarih araştırmalarına sözlü kanıt sağlaması ve derinlik kazandırması açısından son derece önemlidir (Counce, 2011; Thompson, 1999).

Yerel tarihe yönelik tanımlar, çizilen kavramsal çerçeve ve yerel tarih araştırmaları sırasında kullanılabilir kaynaklara dair yapılan inceleme bize yerel tarihin, klasik

tarih anlatısı içinde kendine pek yer bulamayan sıradan insanı, incelediği yer dâhilinde tarihin ana öznesi haline getirdiğini göstermektedir. Bu durum yerel tarihin tarihsel süreç içinde, tarihçilik alanında “aşağıdan tarih”, “sessiz yığınların tarihi”, “insanlı tarih” gibi arayışlarla birlikte tarih araştırmalarında gittikçe kendine daha fazla yer bulmasının nedenini gösterir niteliktedir (Danacıoğlu, 2009, s.2).

2.2. Akademik Düzeyde Yerel Tarihin Tarihsel Gelişimi

2.2.1. Akademik Düzeyde Yerel Tarihin Dünyadaki Gelişimi

Klasik tarih, 19. yüzyılın pozitivist bilimsellik anlayışı içinde belgelere ve arşiv malzemelerine dayanan bir yapıyı esas alarak tanımlanmıştır. Belgelere ve siyasi olaylara dayalı bu yapısını ise 20. yüzyılın ortasına kadar sürdürmüştür. 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra yeniden gündeme geldiği ve önem kazandığı söylenen yerel tarih ile ilgili yapılan incelemeler yerel tarihin, tarihsel arka planının oldukça eski dönemlere kadar uzandığını göstermektedir (Danacıoğlu, 2009, s.2-3).

Antik Yunan’a ait tarih yazım geleneği, geleneksel tarih anlayışının geliştirildiği Roma tarihçiliğine kadar yerel özellikler taşımaktadır. Tarihi M.Ö. 350-250 yıllarına dayandırılan yerel tarihin, Antik Yunan döneminde ortaya çıkmasının en temel nedeni siyasi yapının site adı verilen şehir devletleri şeklinde yapılması olarak gösterilir. Yaşadıkları siteleri, yerel özelliklerine de yer vererek anlatan dönemin bilginlerin çalışmaları yerel tarihe ait ilk örnekler arasında gösterilebilir (Litchman ve French, 1978, s.168, akt. Akçalı, 2007, s.39; Akçalı, 2013, s.42).

Yerel tarih anlayışını oluşturan çalışmaların asıl temeli 15. yüzyıla, İngiltere’de Worcester’lı William’ın 1477-1480 yılları arasında yaptığı gezilere ait notlara kadar dayandırılmaktadır. Yerelin tarihinin, doğrudan araştırılması ve yazılmasına yönelik çalışmalara ise ilk olarak 16. ve 17. yüzyıllarda İngiltere ve Fransa’da rastlanmaktadır. Aristokrat kesimin kendi tarihini yazdırmak istemesi ile dünyayı keşfetmeye, öğrenmeye yönelik duyulan tutku bu dönemde yerel tarih araştırmalarının ortaya çıkmasını etkileyen iki önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu dünyayı keşfetmeye ve öğrenmeye yönelik tutku hem Avrupa dışındaki, hem de Avrupa’daki yerleri tanımaya yöneliktir ve ortaya çıkışı Coğrafi Keşiflere dayandırılabilir. Yine İngiltere’de 1506-1552 yılları arasında yaşayan John Leland’ın bıraktığı gezi notlarının

da bu anlamda kendinden sonraki döneme örnek olduğu söylenmektedir. 16. ve 17. yüzyıllarda İngiltere’de kontluk tarihlerinin yaygın şekilde yazıldığı görülmektedir. Bu anlamda Ortaçağ Avrupası’nda verilen yerel tarihin ilk örneklerinin soylulara ait olduğu söylenebilir. Yine bu yüzyıllarda Londra başta olmak üzere bazı kentlerin tarihleri yazılmıştır. Bununla birlikte dar bir tarihsel bakış açısına sahip olmaları, tüm bu çalışmaların ortak özellikleri arasındadır (Danacıoğlu, 2009, s.3; Eyryce, 2005, s.11; Hoskins, 1984, akt. Akçalı, 2013, s.43-44; Oran, 2013, s.16).

17. ve 18. yüzyıllarda sıkça rastlanan parish (bir papazın ruhani bölgesine verilen ad) tarihleri de belli bir bölgedeki cemaatin tarihini anlatması bakımında, yerel tarih çalışmalarının erken dönem örneklerinden sayılmaktadır (Danacıoğlu, 2009, s.3). 19. yüzyılda da devam eden parish tarihleri, 17. yüzyıl geleneklerini sürdüren rahipler tarafından yazılmıştır (Hoskins, 1984, akt. Akçalı, 2013, s.44).

19. yüzyıl Avrupa’da yerel tarih çalışmalarında yeni bir aşama olarak değerlendirilmektedir. Bu yüzyılda yerel tarih incelemelerinin mekânsal açıdan sınırları daralmış, çalışma alanının derinlemesine incelenmesi yönünde bir anlayış geliştirilmiştir. Yine bu yüzyılda tarih yazımı konusunda kontlukların üzerinde olan ilgi kentlere kaymaya başlamıştır (Beckett, 2008, akt. Akçalı, 2013, s.44). Bu anlayış değişikliği çerçevesinde 19. yüzyılda burjuvalar, öğretmenler ve din adamları Fransa’da kentlerde kurdukları derneklerle yerel tarihlerini yazmaya başlarlarken, Viktorya dönemi İngiltere’inde İngiliz tarihinin araştırılmasına duyulan büyük ilgiyle tarihle ilgili birçok kurum ve enstitü kurulur ki, bunlar arasında en etkili 1899’da kurulan son kurum olan VCH (Victoria Country History)’dir. 1989 yılında 200. cildini tamamlayarak İngiltere’de yerel tarihle ilgili en kapsamlı çalışmayı gerçekleştiren bu kurumun kuruluş amacı ülkedeki orta ölçekli yerleşim yerlerinin tarihini, nüfus hareketlerini, tahrir kayıtlarını, zanaat ve ziraat faaliyetlerini kapsayan tarihlerini yazmaktır (Danacıoğlu, 2009, s.3). Bununla birlikte Stone (1971, s.128, akt. Akçalı, 2013, s.45) tarafından, VCH araştırmacılarının yazdıkları tarihlerin, tarihçilik açısından sınırlı bir durum ortaya çıkaracak şekilde toplumun üst sınıfları için yine üst sınıfların kendisi tarafından yazılan tarihleri olduğu ve toplumun sosyal ve ekonomik yaşamını ihmal ettiği söylenir.

20. yüzyılda artık İngiltere’de yerel tarih sistematik bir araştırma alanı haline gelmişken, Fransa ve Amerika’daki yerel tarih çalışmaları amatör bir anlayış içinde sürdürülmüştür. II. Dünya Savaşı’nın ardından özellikle de 20. yüzyılın ikinci yarısından (1960’lar) itibaren mekân ve örgütleniş tarihinin ötesinde insanı merkeze alan bir hale getirmesi yerel tarih açısından oldukça önemli bir gelişmedir (Danacıoğlu, 2001, s.4). Nitekim bu döneme kadar tarihin daha çok siyaset merkezli gerçekleştirildiği görülmektedir. Hatta Thompson (1999, s.3) tarihin daha önceleri, iktidar mücadelesini belgeleyen, bunu yaparken de birtakım önemli olayların gerçekleştiği kriz olarak adlandırılan dönemlerin dışında sıradan insanın ve gündelik yaşamının tarihini çok dikkate almayan bir alan olduğunu ifade etmektedir. Bununla birlikte tarihsel zamanın saltanatlar ve hanedanlar ekseninde bölündüğü bu dönemde yerel tarihin bile, yönetici sınıfa mensup tarihçilerin bu konuyu önemsemeleri nedeniyle sıradan insan ve gündelik yaşam yerine kilise cemaatinin yönetimiyle ilgilendiğine dikkat çekmektedir. Thompson (1999, s.3) bu döneme kadar yerel tarihin toplumun ve sokağın gündelik yaşantısına yönelemeyişinin nedenini “*Bir belge ne kadar kişisel, yerel ve gayri resmi ise, var olma olasılığı o kadar düşük oluyordu. İktidar yapısı geçmişi kendi algısıyla kaydeden devasa bir kayıt cihazı gibi işliyordu.*” sözleriyle ifade etmektedir.

Yerel tarihe verilen önemin İngiltere’de özellikle II. Dünya Savaşı’nın ardından artmasının bazı aşamalardan geçtiği görülmektedir. Bu aşamalar arasında şunlar yer almaktadır (Beckett, 2008; Stone, 1971, akt. Akçalı, 2013, s.47):

- 1948 yılında amacı bülten ve dergilerle, dersler ve araştırma projeleriyle tarihe katkıda bulunmak olan ülkenin çeşitli yerlerindeki yerel tarihe hevesli yeni gruplardan oluşan kurumsal bir yapı olarak, Daimi Yerel Tarih Birliği (Standing Conference for Local History)’nin kurulması
- 1952 yılında tarihsel araştırmaya adanmış, Amatör Tarihçi (Amateur Historian) adlı derginin kurulması

Bir diğer aşama ise bazı öncü arşivlerin birleşmesiyle gerçekleşmiş ve bunlara yenileri eklenmiştir.

- Leicester Üniversitesi’nde “İngiliz Yerel Tarih Bölümü”nün üyeleri olmalarından dolayı “Leicester School” olarak adlandırılan H.P.R. Finber, W.G. Hoskins ve Joan Thirsk’den oluşan bir grubun ortaya çıkışı
- 1950 ve 60’larda aile tarihinin popüler hale gelmesi

Sivil toplum örgütlenmelerinin hayatın her alanına yayılmaya başladığı 1960 sonrasında yerel tarih toplumda kendine önemli bir yer edinirken, Batı tarihçiliği içinde de daha önce sahip olmadığı ciddi bir akademik saygınlık elde etmiştir (Danacıoğlu, 2009, s.3; Akçalı, 2013, s.48).

Tüm bu gelişmeler göstermektedir ki yerel tarihin tarihsel gelişimi genel tarih anlayışının değişimi ve gelişimine paralel olarak şekillenmektedir. Günümüzde klasik tarih anlayışının toplumsallıktan uzak, güncelle ilişkisi olmayan yapısının aksine tarihin insanileşmesi yönünde çabaların arttığı görülmektedir. Danacıoğlu (2009, s.2) tarafından ifade edilen “aşağıdan tarih”, “sessiz yığınların tarihi”, “insanlı tarih” arayışlarının tarihçilik dünyasına girmesinin ve çevre hassasiyeti ile kültür öğelerini korunmasının gerektiğine duyulan inancın artmasının ardından yerel tarihe olan ilgi de her geçen gün artmaktadır.

2.2.2. Akademik Düzeyde Yerel Tarihin Türkiye’deki Gelişimi

Türkiye’deki akademik düzeyde yerel tarih çalışmalarının, Dünya’ya göre daha geç bir dönemde başladığı ve henüz gelişim döneminde olduğu söylenebilir. Danacıoğlu (2009) Türkiye’de tarih/tarihçilik geleneği içinde, yerel tarih kapsamına giren konuların kendine pek de yer bulamadığını Geçmişin İzleri adlı kitabının önsözünde “...*gündelik hayat, sıradan insanların yaşamları, farklı bölge-yerleşim yerlerinin zaman içindeki devinimleri gibi sosyal tarih, yerel tarih veya aile tarihinin kapsamına giren alanları, küçük yerleşim yerlerinin, küçük ayrıntıların ve eşyaların geçmiş öyküleri hafriyat çalışmalarının sonunda ‘tarihin molozları’ olarak dışarda bırakıyor.*” şeklinde ifade etmektedir. Bununla birlikte “tarihin molozları” olarak adlandırılan sıradan insan ve gündelik yaşama dair öğeleri de tarihin bir parçası sayan yerel tarih çalışmalarına duyulan ilginin her geçen gün arttığı söylenebilir.

Türkiye’deki tarihsel arka planının çok da eski dönemlere uzanmadığı yerel tarihin ilk örnekleri olarak, Osmanlı Devleti döneminde kullanılan şerhiye sicilleri ve tapu tahrir defterleri gösterilir (Eyrice, 2005, s.11). Bu belgeler buldukları bölgenin yer adları, etnik kökeni, sosyal sınıfları, nüfusu, ekonomik faaliyetleri, vergi kayıtları ve vakıflarıyla ilgili sayısal bilgileri ortaya koyması bakımından bir yerleşim yerinin gündelik hafızası olarak ifade edilmektedir (Danacıoğlu, 2009, s.82; Oran, 2013, s.18).

Türkiye’de yerele ait doğrudan yazım ve yayın yapılması 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlamıştır. Tekeli (1986, s.239) 19. yüzyılın ikinci yarısından 1950’ye kadar kentsel araştırmaların gelişimini üç dönem ayırmıştır. Bu dönemler şu şekilde ayrılmıştır:

- Birinci Dönem: Tanzimat - II. Meşrutiyet arası 70 yıllık dönem
- İkinci Dönem: II. Meşrutiyet’ten 1930’lara uzanan dönem
- Üçüncü Dönem: 1930’lardan 1950’lere uzanan dönem

Birinci dönem itibariyle vilayet matbaalarının kurulması ve 1866 yılında vilayet salnamelerinin yayınlanmaya başlamasıyla dönemin vilayetleriyle ilgili birçok yerel olay ve özelliğin kayıt altına alınması sağlanmıştır. İçinde yer alan bilgilerle salnameler, 19. yüzyılın ikinci yarından itibaren Osmanlı kentlerinin ekonomik, sosyal ve idari açıdan gözler önüne seren son derece önemli belgeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde kent tarihçiliğine ve yerele olan ilginin artmasında Batılı elçi, seyyah ve misyonerlerin seyahatnamelerinin etkisinden de söz edilmektedir. (Aslan, 2000, s. 199; Danacıoğlu, 2009, s. 62; Göç, 2008, s. 28). Tüm bu gelişmelerle Osmanlı Devleti döneminde kent tarihçiliğinin ilk örnekleri olarak adlandırılan eserlerin verildiği görülmektedir. Bu eserler arasında İsmail Belig Efendi’nin Tarih-i Bursa (1871), Lamii Çelebi’nin Sehrengiz-i Bursa (1871), Şakir Şevket’in Trabzon Tarihi (1873) ve Lütfi’nin Şam Tarihi (1863) örnek olarak verilebilir. Ayrıca seyyahların 20. yüzyılda yaygınlaşmasıyla kent rehberlerine ihtiyaç duyulması bu alanda yerel tarih çalışmalarına örnek gösterilebilecek birçok rehber ve haritalı rehber benzeri eserlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu dönemde verilen eserlerin sayısal çokluğunun dışında nitelik açısından yeterli sayılabilecek çalışmalar olmadığı görülmektedir (Tekeli, 1986, s.246-247; Aslan, 2000, s.200).

İkinci dönem olarak adlandırılan II. Meşrutiyet’ten 1930’lara kadar uzanan dönemde ortaya çıkarılan eserler, nispeten ilk dönemin yüzeyselliğinden kurtularak, toplum bilimsel açıdan çözümlenmeleri de içermeleri bakımından önem taşımaktadırlar. Kentlere ait istatistik bilgilerin de toplandığı bu dönemde, Tanzimat ve II. Meşrutiyet arasında geçen 70 yıllık birinci dönem içinde yazılmaya başlanan kent tarihi ve rehberlerinin sayıca daha da arttığı görülmektedir (Tekeli, 1986, s.252).

1930'lerden 1950'lere uzanan üçüncü dönem ise kent sosyolojisi çalışmalarının ortaya çıkması bakımından toplum bilimleri alanında önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Bu çalışmaların yazımında Türk Tarih Tezinin etkileri olduğu görülmektedir (Tekeli, 1986, s.260). Yine bu dönemde cumhuriyet ideolojisini ülkede yayma ve toplumda aydınlanma yaratma hedefleriyle kurulan Halkevleri, kapatıldığı tarih olan 1951 yılına kadar yerel tarih alanına katkı sağlayacak dergi ve kitap çalışmalarıyla dönemin alana asıl katkısını sağlayan unsuru olmuştur. Ne yazık ki kapatılmalarının ardından satılma, atılma ve yakılma yoluyla yok edilen Halkevlerinin yayınlarına, zengin kitap koleksiyonlarına ve broşür arşivine günümüzde ulaşamıyoruz. Fakat Halkevlerinin dönemdeki örgütlü yapısı ve gerçekleştirdiği öncü çalışmalar, 1990'lı yıllarda Anadolu'nun birçok yerinde yerel kültüre ait olan doku ve izlerin korunması yönünde sivil inisiyatiflerin ortaya çıkmasında etkili olmuştur (Danacıoğlu, 2009, s.14-56).

Harf İnkılâbı sonrası 1955 yılına kadar kent ve bölge tarihleri üzerine 300'e yakın eser verilmiştir. Birçok eksik ve sıkıntıyı barındırmalarına rağmen verilen bu eserler Türkiye'de yerel tarihin akademik düzeyde gelişimine katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadırlar (Aslan, 2000, s.200). Üç döneme ayrılarak incelenen Türkiye'de akademik düzeyde yerel tarihin tarihsel gelişiminin 1950'lerden günümüze kadar geçen süre zarfında incelendiğinde bazı akademik tarihçiler, bu alana ilgi duyan amatörler, çeşitli kurum, kuruluş ve toplulukların çaba ve çalışmalarıyla Türkiye'de yerel tarih/tarihçilik adına faaliyetlerin sürdüğü, çeşitli eserlerin alana kazandırıldığı görülmektedir. Danacıoğlu (2009, s.14) tarafından bugünün Türkiye'sinde kent tarihi ve yerel tarih çalışmalarının gerçekleştirildiği anlayışları dört ana başlık altında toplamıştır. Bu kategorileri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Akademik tarihçilerin gerçekleştirdiği Osmanlı Devleti dönemini ele alan arşiv malzemesine dayanan çalışmalar (Bu çalışmalar yerelin merkezle ilişkisini ortaya koymak adına yapılmaktadır.)
- Sınırları belli bir bölgenin Türklüğünü ve Türkleşme sürecini araştırmaya dayanan çalışmalar (Bu çalışmaları hem akademik tarihçiler hem de amatörler tarafından yapılmaktadır.)

- Konudan konuya sıçrayan bir anlayışla gerçekleştirilen çalışmalar (Bu çalışmalar sınırları belli bir bölgeye dair tüm unsurları incelemek adına yapılmaktadır.)
- Şehircilik ve mimarlık merkezli çalışmalar (Bu çalışmalar kent tarihini ve yerel tarihi yapılara indirgeyen bir anlayışa dayanırlar.)

Yapılan incelemeler sonucunda Türkiye’de geçmişten günümüze verilen eser ve yapılan çalışmaların, akademik düzeyde yerel tarihi/tarihçiliği tam anlamıyla doygunluğa ulaştıracak nitelik ve nicelikte olmadığı söylenebilir. Nitekim literatürde araştırmacıların, Türkiye’de yerel tarihin gelişiminin önünde duran bazı engellerin geçmişten günümüze kadar varlığını sürdürdüğüne dair değerlendirmeleri yer almaktadır. Literatürde bahsedilen bu engeller aşağıda listelenerek, bunların Türkiye’de yerel tarihin gelişimi üzerine etkileri (engel olup olmama durumları bağlamında) eleştirel bir gözle incelenmiştir:

- **Yazının kültür ögesi olarak geri kalması ve matbaanın geç kullanılması:** Osmanlı Devleti döneminde yazının bir kültür ögesi olarak geri kalması yerel tarihin gelişimini geciktiren bir unsur olarak görülmektedir. Nitekim bu dönemde yazı elit hayatın kullandığı bir unsurken sıradan hayatta kendine çokta yer bulamamıştır. Bu durumu etkileyen nedenlerden biri olarak da matbaanın geç kullanılmaya başlanması gösterilmektedir. Çünkü matbaanın bu geç kullanımı gündelik yaşam içinde sıradan insanlar arasında okuyup, araştıran grubun gelişimini de geciktirmiştir. Bununla bağlantılı olarak Harf İnkılâbının etkilerinden bahsedilse de Türkiye’de yerel tarihin gelişimini engelleyen temel sorunlardan bir olarak değerlendirilmemektedir (Neumann, 2001, s.107).
- **Tarih niteliği taşıyan malzemelerin geri dönüştürülmesi:** Türkiye’de tarihi nitelik taşıyan pek çok evrakın kâğıt hammaddesine dönüştürülmek üzere SEKA’ya gönderilmiş olması bu alanda çalışan tarihçilerin malzemeye ulaşmasını zorlaştırmaktadır (Eyryce, 2005, s.7). Ödenek ve zihniyet eksikliğinden dolayı il yönetimleri arşive devretmeleri gereken evrakları 1980’li yılların sonuna kadar gelir sağlamak amacıyla SEKA’ya göndermiştir. Bu durumun yerel tarihin gelişimi önünde nasıl bir engel oluşturduğunu gösteren en çarpıcı örneklerden biri Konya Vilayet arşivinin 1987 yılında, %80’i Osmanlıca olan içinde Konya Vilayet Gazetesi koleksiyonunun tamamı, Konya Maliyesi,

Konya Hukuk Mektebi ve Konya Nalbant Mektebi'ne ait evrakların da yer aldığı 76 kamyon arşiv malzemesini SEKA'ya göndermiş olmasıdır (Küçükdağ, 1998, s.228, akt. Danacıoğlu, 2009, s.84)

- **Yer adlarının değişmesi:** Özellikle Cumhuriyet döneminde yer adlarının sıklıkla değiştirilmesi yerel tarih araştırmaları sırasında karşılaşılan sorunlardan biri olarak gösterilmektedir. (Eyrice, 2005, s.7).
- **Katılım ve aidiyet sorunu:** Neumann (2001, s.108), Türkiye'de yerel tarihin önündeki en önemli engellerden birini katılım ve mensubiyet sorunu olarak değerlendirir. Yerel tarih çalışmalarının çıkışını tetikleyen en önemli unsur insanın yaşadığı çevreyi, ait olduğu yeri daha iyi tanımak istemesine yol açan aidiyet duygusudur. Göç hareketlerinin nüfus yapısı üzerinde etkili olduğu bu coğrafyada insanların aidiyet duygusu geliştirmelerinin zaman alması kaçınılmaz bir durumdur (Akçalı, 2007, s.51). Aidiyet duygunun gelişmemiş olması da toplumsal katılım sorununun ortaya çıkarmaktadır (Neumann, 2001, s.108). Yerel tarihin toplumsal katılımı geliştirip şekilleneceği düşünüldüğüne bu durumun gelişmesi önünde bir engel olarak durduğu bir gerçektir. Danacıoğlu (2009, s.18) göçler coğrafyası olarak adlandırdığı Türkiye'de yerel öykülerin göç öyküleriyle iç içe olduğuna dikkat çekmektedir.
- **Anadolu'nun kozmopolit yapısını geri plana atan bir milliyetçilik anlayışıyla gerçekleştirilen tarihçilik:** 19. yüzyıldaki bağımsızlık hareketlerine kadar Türkiye'de gayrimüslimlerin tarih çalışmalarında geri planda bırakıldığı görülmektedir. Bu döneme kadar gayrimüslimlere ait bilgilere kilise kayıtları ve bazı ticari belgelerde rastlarken, 19. yüzyıldan sonra tarihe dâhil edilmelerinin bağımsızlık hareketlerine bağlı gelişen ayrılıkçı ve milliyetçi akımlar çerçevesinde gerçekleştiğini görmekteyiz. Anadolu'nun gayrimüslimleri içeren kozmopolit yapısının göz önünde bulundurulmadığı çalışmaların bir yönüyle eksik kalacağı muhakkaktır (Danacıoğlu, 2009, s.17).
- **Devlet ve kurumları ekseninde gerçekleştirilen tarihçilik:** Tarih araştırmalarının devlet ve kurumlarına odaklanması Türkiye'de yerel tarihin gelişimi önünde duran en önemli problemlerden biridir. Özellikle Osmanlı Devleti'ne ait tarih çalışmaları, insansızlaştırılmış bir yapı içinde siyasi, ekonomik ve hukuk eksenli olarak devletin mekanizmalarının anlaşılması

temelinde yürütülmektedir. Bu durumun ulus devlet inşâ sürecinde, farklı yerelliklerin üstünün kapatılması amacıyla da ortaya çıktığı söylenebilir. Nitekim bu dönemde ulusallığın önünde yerelliğin toplumun homojenliğini bozacağı düşünüldeğü bir gerçektir (Danacıoğlu, 2009, s.11-12).

Tüm bu sorunlara rağmen Türkiye’de her geçen gün yerel tarih alanında gerçekleştirilen çalışmaların arttığını söyleyebiliriz. Bu anlamda yerel tarihle ilgili önemli faaliyetleri sürdüren bir kuruluş olarak Tarih Vakfı’ndan bahsetmek gerekmektedir. Vakıf tarafından 1999 yılında Rockefeller Vakfı’nın mali desteğıyle Yerel Tarih Grupları Projesini başlatılmıştır. Tarih Vakfı projede kolaylaştırıcı sivil kuruluşu olarak rol almıştır. Projenin ortaya çıkış amacı ise Türkiye’de çeşitli kentlerde var olan tarihsel ve kültürel dokunun korunması, araştırılması konusundaki sivil girişimleri ve duyarlı insanları ortak projeler etrafında toplamaktır. Bu projeye birlikte oluşturulan Yerel Tarih Grupları İletişim Ağı’nın da yeni katılımlarla büyütmesi hedeflenmektedir. Aynı zamanda bu grupların çalışmalarına destek olmak, bunları görünür kılmak ve her şeyden öte benzer çalışmaların yolunu açmak için Tarih Vakfı tarafından atölye ve seminerler düzenlenmekte, referans kitaplar ve broşürler yayımlanmakta, grup projelerine danışmanlık yapılmaktadır (Çelebi, 2001a; Çelebi, 2001b; Çavdar, 2001).

Bu gelişmeler göstermektedir ki var olan sorunlara rağmen hem dünyada hem de Türkiye’de yerel tarihe verilen önem ve geliştirilmesi yönündeki çalışmalar her geçen gün artarak devam etmektedir. Caunce (2011, s.8), “*Yerel tarihin son zamanlarda büyük bir gelişme göstermesinin arkasında, her ailenin ve her mekânın kendi tarihi olduğı ve bu tarihin, sunacağı detaylı bilgilerle daha kapsamlı çalışmalara katkıda bulunacağı fikri gizlidir.*” sözleriyle yerel tarihin yakın zamanda gösterdiği önemli gelişiminin altında yatan düşünceyi özetlemektedir. Küreselleşme ve bireyselliğın hızla arttığı günümüzde, insanların kendilerini keşfetme çabalarının bir sonucu olarak yerel olana ve onun tarihine gösterdikleri ilgiyle birlikte yerel tarihin, akademik tarih alanında yükselen bir değer olarak varlığını geliştirerek devam ettireceğı düşünölmektedir.

2.3. Okul Düzeyinde Yerel Tarih: Tanım, Kavram, Kapsam

Klasik ders programlarının, öğrenciye zaman ve mekân olarak uzak olan konuları ele alan bir yapısı vardır. Bu yapı özellikle devletler ve önemli şahsiyetler ekseninde

şekillenmektedir (Kabapınar, 2014, s.306). 21. yüzyıl eğitim anlayışı çerçevesinde, yeni nesillere kazandırılması istenilen bilgi, beceri ve değerler kapsamında klasik ders programlarının yapısından sıyrılmak bir gerekliliktir.

Öğrencilerin bakış açılarını geliştirme, onları her açıdan donanımlı birer dünya vatandaşı haline getirme hedefiyle günümüzde eğitim programlarının, öğrenciyi eğitimin pasif bir ögesi olmaktan çıkaracak şekilde yapılandırıldığını görmekteyiz. Yapılandırmacı öğrenme anlayış çerçevesinde eğitim süreçlerinde öğretmen merkezli anlayıştan öğrenci merkezli anlayışa geçilmesi, bu anlayışa uygun öğretim yöntemlerinin kullanılmasını da gündeme getirmiştir. Bu yöntemlerden biri de yerel tarih öğretimidir.

Kabapınar (2015, s.578) yerel tarih öğretimini “...öğrencinin yaşam alanı içerisinde yer alan tarihsel bir eserin/şahsiyetin, geçmişini birinci ve ikinci elden eserler kullanarak araştırılması ve sınıf arkadaşlarına, öğrenci velilerine ya da yaşanan bölge insanına sunulması etkinliklerinin bütünüdür.” şeklinde tanımlar.

Ata (2015, s. 79) ise okul düzeyinde yerel tarihin ne anlama geldiği “...teknik olarak bir okulun ve öğrencinin evinin bulunduğu küçük bir çevre üzerinde çalışmak anlamına gelmektedir. Çoğu kez yerel tarih, yakın çevre tarihiyle aynı anlama gelir.” ifadeleriyle anlatmaktadır.

Demircioğlu (2015, s.120) tarafından ise yerel tarih öğretimi “...yaşadığımız yerleşim yerinin geçmişinin, tarihi açıdan incelenmesi, korunması, öğrenilmesini ve öğretilmesini hedefleyen bireysel ve örgütsel girişim ve çabalar...” şeklinde tanımlanmaktadır.

Tarihsel süreç içinde her ne kadar çeşitli şekillerde yerel tarihin eğitimsel amaçlarla kullanımına rastlasak da yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak okul düzeyinde kendine, görece yeni yeni yer bulduğunu görmekteyiz. Bu nedenle literatürde karşımıza çıkan yerel tarih tanımlarının genel olarak, yerel tarih kavramını bir öğretim yöntemi olarak tanımlamaktan çok akademik araştırma yöntemi olarak ele aldıklarını görmekteyiz. Bu noktada yerel tarih öğretim yönteminin kapsamlı bir tanımı şu şekilde yapılabilir:

Yerel tarih öğretim yöntemi, öğrencinin yakın çevresindeki tarihsel unsurları geçmiş ve günümüz bağlamında incelemesini, bunu yaparken de küçük bir tarihçi bakış açısıyla

akademik anlamda yerel tarih araştırmalarında kullanılan yöntemleri kullanmasını sağlayarak, öğrenme sürecinde aktif rol almasının yolunu açan alternatif bir tarih öğretim yöntemidir.

Yapılan tanımlamada yer alan öğeler incelendiğinde yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak kullanılması tarih öğretimi alanında öğrenme sürecini geliştirecek zengin imkânlar sunacaktır. Yerel tarih öğretimi, öğrencilere yakın çevrelerinde yer alan birçok farklı tarihsel öğeyi görüp anlamaları için fırsat yaratacaktır. Yerel tarih öğretim yöntemiyle öğrenciler çevrelerinde yer alan tarihsel binaları, üretim yerlerini, tarihsel kişilikleri, ulaşım alanlarını, gelenek ve görenekleri, çeşitli tarihsel alanları keşfedebilir, daha önce farkına varmadıkları, anlamlandıramadıkları tarihsel öğeleri benzerlik ve farklılıkları açısından değerlendirebilir, yaşanan değişim ve gelişime ilişkin bakış açısı oluşturabilirler (Kabapınar, 2014, s.306-307).

Sağlayacağı son derece önemli faydalara rağmen yerel tarih öğretiminin okul düzeyinde henüz etkili şekilde kullanılmadığı görölmektedir. Yerel tarih öğretiminin, müze ve tarihi yerlerin gezilmesi temelli algılandığı ve yerel tarih öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların genellikle gezi etkinliklerine dayalı planlandığı dikkat çekmektedir. Oysa yerel tarih öğretim yöntemiyle temelde hedeflenen öğrencilerin küçük tarihçi bakış açısı kazanarak bu role bürünmelerini sağlamak olmalıdır. Kabapınar (2014, s.307) tarafından da yerel tarih çalışmalarının en önemli avantajlarından biri olarak öğrenciye küçük tarihçi sorumluluğu vermesi olduğu üzerine vurgu yapılmaktadır. Bunun da konu belirlemeden, kaynak toplamaya, elde edilen verileri kullanarak bir ürün oluşturup, ürünün sunumuna kadar akademik basamakları yaşına uygun seviyelerde deneyimlemesiyle gerçekleştirileceği ifade edilmektedir. Ancak bu şekilde gerçekleştirilerek, müze gezisi yapmanın ötesine taşınan yerel tarih çalışmaları, öğrencilerin birer küçük tarihçi sorumluluğuyla araştırma yaparak yerel tarih öğretimiyle hedeflenen kazanımlara ulaşmasını sağlayacaktır.

Bu ifadelerden ve bu araştırmanın uygulama aşamasında izlenen aşamalardan yola çıkarak okul düzeyinde yerel tarih çalışmalarının, proje temelli anlayışla şu basamaklardan oluşması gerektiği söylenebilir:

1. Konu belirleme
2. Kaynak toplama

3. Sözlü tarih görüşmeleri yapma
4. Rapor yazma
5. Sergileme/sunma

Konu belirleme: Bu aşamada öğrenciler yakın çevrelerinde yer alan her türlü tarihsel binayı, fabrika, çarşı, elektrik santrali gibi üretim yerlerini, bölgede doğup büyümüş ya da bölge içinde önemli bir anlama sahip tarihsel kişilikleri, yol, köprü, otopark, liman gibi ulaşım alanlarını, gelenek, görenek, yöresel yemek, kıyafet, kutlama ve özel günler gibi kültürel öğeler ile çeşitli tarihsel alanları çalışma konusu olarak seçebilirler (Kabapınar, 2004, s.306-307). Öğrencilerin seçtikleri konuların geleneksel tarih anlatısı içinde kendine yer bulamamış, arka planda kalmış konular olması sıradan insanı, gündelik yaşamı ön plana çıkarması yerel tarih araştırmalarının doğası gereği konu belirleme aşamasında göz önünde bulundurulması gereken bir durumdur. Nitekim Yeşilbursa (2008, s.212), yakın çevrenin tarihsel bir belge gibi okunabileceğini, geçmişin izlerinin binaların mimarisinden, sokak adlarına, köprülerden anıtlara, dükkânlardan bunların adlarına kadar her yerde olduğunu ifade etmektedir.

Kaynak toplama: Yerel tarih projesinin bu aşamasında öğrenciler, belirledikleri konu çerçevesinde birinci ve ikinci elden kaynaklara ulaşarak bilgi ve veri toplarlar. Yerel tarih araştırmalarında öğrenciler kitap ve dergiler gibi yazılı kaynaklar, haritalar, arşiv malzemeleri, resim ve diğer görseller, televizyon ve radyo programları gibi akademik yerel tarih araştırmalarında da kaynak olarak kullanılan çok çeşitli malzemeyi kaynak olarak kullanabilirler (Demircioğlu, 2015, s.121-122).

Sözlü tarih görüşmeleri yapma: Bu aşamada öğrenciler tıpkı akademik düzeyde yerel tarih çalışmalarında, sözlü kaynaklara ulaşmada kullanılan sözlü tarih araştırma yöntemini kullanırlar. Yerel tarih araştırmalarının insan deneyimlerini de işin içine katmadığı sürece bir yönden eksik kalacağı düşüncesiyle sözlü tarih görüşmeleri, yerel tarih araştırmalarının olmazsa olmaz aşamaları arasında yer almaktadır. Sözlü tarih birinci elden bilgiye sahip kişilerle belirlenen konu çerçevesinde gerçekleştirilen görüşmelerle, kişilerin belleklerinde kalanları ortaya çıkarmaya, kayıt altına almaya dayanan bir yöntemdir (Gazel, 2015, s.109). Öğrenciler de çalışma konularıyla ilgili deneyimlere sahip insanlara ulaşarak onlarla gerçekleştirdikleri sözlü tarih görüşmeleriyle kaynak kişilerin konuyla ilgili belleklerinde kalanları ortaya çıkarmaya

çalışırlar. Kayıt altına aldıkları görüşmelerden elde ettikleri bilgileri oluşturacakları üründe sözlü kaynak olarak kullanırlar.

Rapor yazma: Rapor yazma aşamasında öğrenciler kaynak toplama ve sözlü tarih görüşmeleri aşamalarında elde ettikleri yazılı, görsel ve sözlü malzemeyi kullanarak araştırma konularına ait rapor hazırlarlar. Rapor hazırlıkları sırasında tıpkı akademik yerel tarihçilerin yaptığı gibi bilimsel araştırma ilkelerine ve akademik dürüstlüğe dikkat ederek, mutlaka kaynak gösterme kurallarına uygun olarak çalışmalarını hazırlarlar.

Sergileme/sunma: Bu aşamada öğrenciler, araştırma sonuçlarını ve elde ettikleri veriler çerçevesinde hazırladıkları ürünlerini sergileyerek/sunumunu yaparak diğer insanlarla paylaşırlar. Sunum yapılacak kişiler öğrencilerin sınıf arkadaşları, velileri ya da bölge insanı olabilir (Kabapınar, 2004, s.306).

Yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak bu şekilde kullanılması küçük tarihçi rolüyle öğrencinin öğrenme sürecinde aktif rol almasını ve kendi deneyimleriyle tarih bilinci geliştirmesini sağlayacaktır. Yöntemin uygulanması sırasında gerçekleştirilecek projeler, grup projesi ya da bireysel proje olacak şekilde tasarlanabilir. Her iki proje türünün de kendine göre avantaj ve dezavantajları olacaktır. Grup çalışmalarında rekabet ortamı yerine dayanışma ruhu hâkim olacaktır ve öğrencilerde biz duygusunun gelişmesini sağlayacaktır (Thompson, 1999, s.9-10). Bununla birlikte grup olarak gerçekleştirilecek yerel tarih projelerinde gruptaki öğrencilerin hepsinin projenin tüm basamaklarını istenilen seviyede deneyimleyememesi, bazı öğrencilerin daha fazla sorumluluk üstlenerek proje sürecinde daha fazla çalışmaları gibi durumlarla karşılaşılabilir. Bireysel gerçekleştirilecek projelerde öğrenciler kendi başlarına proje basamaklarını gerçekleştirmenin ve sonunda kendilerine ait bir ürün ortaya koymanın heyecanını ve tatmin duygusunu yaşayacaklardır (Thompson, 1999, s.10). İyi bir planlama ve sıkı bir takiple her iki şekilde gerçekleştirilen projelerin de başarı oranları yüksek olacaktır.

Birçok araştırmada yerel tarih öğretim etkinliklerinin planlanması sırasında öğretime kılavuzluk eden ilkelere dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Sosyal Bilgiler dersleri planlanırken de göz önünde bulundurulması gereken bu ilkeleri somuttan soyuta, yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene, açıklık, hazırbulunuşluk (düzeye

uygunluk), hayata yakınlık, aktivite (iş) ilkesi olarak sıralayabiliriz (Işık, 2002; Göç, 2008; Oran, 2013). Aynı zamanda bu ilkelerin hayata geçirilmesinde yerel tarih öğretimi kapsamında gerçekleştirilecek projelerin doğrudan etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim, yerel tarih projesi kapsamında araştırma yapan öğrenci kendisine mekan ve zaman olarak yakın olan bildiği bir alan üzerinde çalışacaktır. Proje sırasında ortaya koyduğu ürün de aktivite (iş) ilkesinin hayata geçmesini sağlayacaktır. Bunların dışında yerel tarih öğretimiyle sağlanacak genel faydalar eğitimsel, psikolojik ve tarihsel açılardan olma üzere üç ana başlık altında toplanmakta ve şu şekilde açıklanmaktadır (Douch, 1972, akt. Demircioğlu, 2015, s.122-123):

- **Eğitimsel Faydaları:** Öğrenciye araştırma, sorgulama yapma fırsatı tanınması ve okul dışı öğrenmenin sağlayacağı birçok beceri ve niteliği kazandırmasıdır.
- **Psikolojik Faydaları:** Öğrencinin aidiyet duygusu kazanmasına ve manevi açıdan toplumla bağ kurmasını sağlamasıdır.
- **Tarihsel Faydaları:** Öğrenciye zaman ve mekân olarak uzak olmasından kaynaklı zor gelen birçok tarihsel kavramı kolaylıkla öğrenmesini sağlamasıdır.

Tarih öğretiminin amaçları incelendiğinde geçmişten yola çıkarak bugünün anlamlandırılmasını sağlamak, geçmişe olan ilgiyi canlı tutmak, öğrencilere kimlik duygusu kazandırmak, tarihi kullanarak öğrencilerin düşünsel gelişimlerine katkıda bulunmak, kültürel kökenleri anlamasını sağlamak, tarih biliminin metodolojisiyle çocukları tanıştırmak gibi amaçların öncelikli hedefler olduğu görülmektedir (Safran, 2015, s.13). Dolayısıyla yerel tarih öğretiminin sağladığı faydalar göz önünde bulundurulduğunda bu hedefleri gerçekleştirmede yerel tarih öğretim yönteminin kullanılmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

2.4. Okul Düzeyinde Yerel Tarihin Tarihsel Gelişimi

2.4.1. Okul Düzeyinde Yerel Tarihin Dünyadaki Gelişimi

Yerel tarih, akademik düzeydeki tarihsel gelişimine paralel olarak 19. yüzyılın sonlarına doğru okul programlarında kendine yer bulmaya başlamıştır. Dünyada yerel tarihin okul programlarında yer almaya başlamasına yönelik önemli gelişmelerin 19. yüzyılın son yıllarında Amerika'da gerçekleştiği söylenebilir.

1980'li yıllarda Amerika'da ortaöğretim programında gerçekleştirilen reformun ardından, yerel tarihin sınıflarda kullanımı bazı araştırmacı ve öğretmenler tarafından gündeme getirilmiştir. Toplumdaki yerel kaynakların derslerde kullanılmasıyla okullardaki ders kitabı hâkimiyetini yıkmak isteyen bazı eğitimciler, öğretmen ve tarihçilerden yeterli destek göremedikleri için “kaynak metodu” olarak adlandırdıkları alternatif öğretim yaklaşımını benimsetmekte başarılı olamamışlardır (Metcalf ve Downey, 1982, s.4, akt. Akçalı, 2013, s.62). Bu dönemden sonra yerel tarih öğretimini benimseyen ve kullanılmasıyla ilgili çalışmalar yapan eğitimcilerin -özellikle sosyal bilgiler eğitimcilerinin- artmasına rağmen yerel tarih, okul programlarında önemli bir yer edinememiştir.

Missouri Eyaleti'nin 1937 yılında eyalet tarihinin öğretimiyle ilgili gerçekleştirdiği deneysel araştırma yerel tarih öğretiminin önemini gösterir niteliktedir. Eyaletin farklı kentlerinde seçtikleri öğrencilere eyalet tarihinin öğretilmesiyle ilgili çalışmalar yapmışlar ve bu öğrencilerin diğer öğrencilere göre merkezi sınavlarda daha başarılı olduklarını görmüşlerdir. Bunun ardından ise Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) 1938 yılında yayınladığı yıllıkta yerel tarihin okullarda kullanımı ve vatandaşlık eğitiminin geliştirilmesine sağlayacağı katkılar konusunda yayınladığı makalelerle, yerel tarihin okullarda kullanılmasının önemini tanıyan ilk ulusal örgüt olmuştur (Quest, 2006, s.23, akt. Akçalı, 2013, s.62).

II. Dünya Savaşı döneminde dünyada olduğu gibi Amerika'da da eğitim programları vatandaşlık eğitimi üzerine yoğunlaşmış, Amerika'da yerel tarih öğretimi bulduğu desteği tekrar kaybetmiştir. Savaşın ardından ise yeni bir yerel tarih hareketinin başladığı görülmektedir. New York Eyaleti Tarih Birliği (NYSHA) başkanı Mary E. Cunningham ile Pennsylvania Eyalet Tarihçisi ve Amerikan Eyalet Tarihi ve Yerel Tarih Birliği (AASLH) başkanı S.K. Stevens'in başını çektiği bu hareketin öncüleri 1947 yılında “Amerikan Mirası” (American Heritage) adında bir dergi kurmuş ve okul düzeyinde yerel tarihin çeşitli alanlarıyla ilgili konuları ele almışlardır. 1948 yılı sonunda bu hareketin ülkeye yayılmasıyla konuyla ilgili üniversite düzeyinde çalışmaların arttığı ve çalıştaylar düzenlendiği görülmektedir (Metcalf ve Downey, 1982, s.4-5, akt. Akçalı, 2013, s.63).

1957’de Sovyetler Birliği’nin uzaya fırlattığı Sputnik adlı uydusunun ardından başlayan uzay yarışı ve Vietnam Savaşı’nın etkileriyle yerel tarih öğretimi alanında büyük bir gerileme yaşamıştır. Matematik ve bilim eğitime ağırlık verilen dönemde tarih derslerinin okutulmamasıyla ilgili görüşler bile ileri sürülmüş olsa bile, genele örnek olacak nitelikte yerel çabalar sürüyordu. 1966 yılında Georgia’da İngilizce öğretmenliği yapan Eliot Wigginton, öğrencileriyle bölgenin yerel tarihini ele alan Foxfire adlı bir proje başlatır ve hatta projeye ilgili kitaplar basar. Yerel tarihe duyulan ilgili tekrar artmasına rağmen, okullarda yerel tarih öğretiminin kullanılmasının teşvik edilmesi ilkokul düzeyinde kalmıştır (Quest, 2006, s.27-34, akt. Akçalı, 2013, s.64-65). 1987 yılında Amerikan okullarındaki tarih öğretiminin yetersizliği üzerine Bradley Komisyonu (*The Bradley Commission on History in Schools*) kurulmuştur. Kuruluş, tarih öğretiminde yerel tarihin de kullanılmasıyla ilgili öneriler getirirse de 90’lı yıllarda uygulanan sınavlar öğretmenlerin derslerinde farklı yöntemleri kullanmasına engel olmuştur (The Bradley Commission on History in Schools, 1989).

19. yüzyılın sonlarından günümüze Amerika’da yerel tarihin okul düzeyinde nasıl bir gelişim süreci izlediğini kısaca inceledik. Günümüzde sahip olduğu esnek yapı sayesinde Amerikan eğitim sistemi eğitimcilerin, yerel tarih öğretimini rahatlıkla kullanacakları bir ortam oluşturmaktadır. Amerika’da günümüzde gerçekleştirilen okul düzeyinde yerel tarih etkinliklerinin bazı değişkenlere göre şekillendiği söylenebilir. Bunlar arasında gerçekleştirildiği okulum maddi olanaklar, öğretmenlerin donanımları ve ilgi alanları sayılabilir. Yerel tarih öğretimi alanında okullarda en çok yapılan uygulamalar arasında okulun yakın çevresinde veya belli binalara yapılan yürüyüşler, okulun bulunduğu yerel çevrede yaşayanlarla sözlü tarih çalışmalarının yapılması, yerel tarih konulu slayt ve sunumların gösterimi, çeşitli tarihsel materyallerin analiz edilmesi sayılabilir (Metcalf ve Downey, 1982, akt. Aktekin, 2010, s.88).

Okul düzeyinde yerel tarihin kullanılması üzerinde etkileri olan bir diğer ülke ise İngiltere’dir. İngiltere’de yerel tarihin, akademik anlamda çok eski temellere dayanmasına rağmen okul düzeyinde 20. yüzyılın başlarında tavsiye edilmeye başlandığı görülmektedir. İngiltere’de Eğitim Kurulunun 1908 tarihinde ortaokulda tarih öğretimine yönelik yayınladığı belge okul düzeyinde yerel tarihin kullanılmasından bahseden ilgili ilk resmi belge sayılmaktadır (Finberg, 1967, s.25, akt. Aktekin, 2010, s.88). Buna rağmen yerel tarihin İngiliz okulların kendine yer bulması uzun zaman

almıştır. 1945 yılından itibaren yerel tarih öğretimi önem verilen bir çalışma alanı haline gelmiş, öğretmenlere yönelik yerel tarihin derslerde nasıl kullanılabileceğiyle ilgili çok sayıda yayın verilmiştir. Özellikle de yetişkin eğitiminde oldukça popülerleşen yerel tarih, bir ilk olarak Leicester Üniversitesi İngiliz Yerel Tarihi Bölümü'nün kuruluşuyla oldukça saygın bir hal almıştır (Aktekin, 2010, s. 89). Çeşitli topluluklar tarafından müfredat dışı gerçekleştirilen tarih, arkeoloji, mimarlık, fotoğrafçılık ve gezi kulüpleri de yerel tarih öğretimi alanında gelişime katkı sağlamıştır. (Aktekin, 2010, s.89).

Yerel tarihin İngiltere'de eğitim alanında asıl yaygınlaşması ise 1950'li yıllardan sonra olmuştur, fakat çalışmalar mevcut geleneksel tarih programına dayalı olarak sürdürülmüştür 1964 yılında İngiltere'de Ortaöğretim Sertifikası (Certificate of Secondary Education) verilmeye başlanmış ve sertifikanın verilme ön koşulu olarak yerel tarih çalışmış olma belirlenmiştir (Douch, 1967, akt. Akçalı, 2013, s.68-69).

Tüm bu gelişmelere rağmen İngiliz okullarındaki, önemli olay ve kişilerin öğrencilere ezberletildiği klasik tarih öğretimi anlayışının – ki bazı yazarlar tarafından bu yaklaşım “büyük gelenek” (great tradition) olarak adlandırılır– varlığını korumayı sürdürmüştür. Bu dönemde yapılan araştırmalarla tarih öğretiminin, öğrenciler tarafından sıkıcı bulunduğu ve gerekliliğine inanılmadığı durumu ortaya çıkarılmıştır. Bu soruna çözüm arayışları sonucunda 1970'li yıllardan itibaren “büyük gelenek” yerini “yeni tarih” yaklaşımına bırakmaya başlamıştır. Yeni tarih anlayışı çerçevesinde derslerde kullanılan ezberci yaklaşım da yerini belgelerin incelenmesi ve yorumlanmasına dayalı öğrenciyi aktif kılan yaklaşıma bırakmıştır (Aktekin, 2001, s.205-206).

1991 yılından itibaren her İngiliz okulunun uygulamak zorunda olduğu milli tarih müfredatı, 1995 yılında yerini kısaltılmış, ana konu başlıklarının yer aldığı, öğrencilerin ulaşması beklenen bilgi, anlama ve yetenek düzeyleri tanımlanmış bir müfredata bırakmıştır. Yeni müfredatla birlikte öğretmenlere tarih derslerinde işleyecekleri konu ve uygulayacakları yöntemler konusunda esneklik sağlarken, yerel tarih öğretimi alanında yapılacak çalışmaların da yolunu açmıştır (Aktekin, 2001, s.205-206).

Günümüzde İngiltere'de uygulanan Milli Tarih Müfredatı'nın okul düzeyinde yerel tarihin kullanılması üzerinde önemle durduğu görülmektedir. Söz konusu müfredatın yerel tarih öğretim konusunda etkileri şu şekildedir (Smart ve Harnett, 2009, s.112, akt. Akçalı, 2013, s.70).

- Yerel tarih öğretimiyle ilgili öneriler sunmakta ve yönlendirmelerde bulunmaktadır.
- Öğrencilerin çok çeşitli bilgi kaynaklarına ulaşmaları konusunda yönlendirmede bulunmakta ve tarihi eserler, resimler, haritalar, belgeler gibi kaynakları kullanmalarını istemektedir.
- Okul müzelerinin kurulmasını önemsemekte ve bu konuda ebeveynleri müzede kullanılmak üzere okullara çeşitli kaynaklar bağışlamaları konusunda teşvik etmektedir.
- Aile üyelerinin ve yerel topluluk üyelerini tarih öğretiminin bir parçası haline getirmektedir. Bu kişilerin okullara giderek, öğrencilerle o yörede geçmişteki hayatın nasıl olduğu hakkındaki hatıralarını paylaşmaları istenmektedir. Bu uygulama okullarda sık görülmektedir.
- Çocukların tarihsel alan ve binaları ziyaret etmelerini zorunlu tutmaktadır. Bu durum müzelerin okul düzeyinde yerel tarih çalışmalarının yürütülebileceği alanlar haline gelmesinde etkili olmuştur. Müzeler, sanat galerileri ve tarihi mekânlarda, öğretmenlerin buraları nasıl eğitim amaçlı kullanacağına dair materyaller hazırlanmaktadır.

İngiltere’de yerel tarih öğretimine verilen bu önemle birlikte, okullarda yerel konular işlenirken amaçların iyi belirlenip, kullanılacak her türlü tarihi bilgi ve malzemenin buna göre seçilmesinin gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Yerel tarih konularının ulusal tarih ve genel dünya tarihiyle bağlantılı şekilde verilmesinin önemi ayrıca vurgulanan bir noktadır. Nitekim bu bakış açısıyla yapılmayan yerel tarih öğretiminin öğrencilerde dar bir bakış açısı yaratarak, yaşadıkları bölgeyi dünyanın merkezi gibi görme algısına kapılmalarına neden olabileceği savunulmaktadır (Stephens, 1977, akt. Aktekin, 2001, s.207).

Bu gelişmeler göstermektedir ki yerel tarihin eğitim alanında kullanılmaya başlanmasında Amerika ve İngiltere’nin dünyadaki ilk örnekler arasında olduğunu söyleyebiliriz. Yerel tarihin eğitim alanında kullanılmasının, sağladığı faydaların görülmesiyle birlikte dünyadaki farklı ülkelerin eğitim programlarında da kendine yer bulmaya başladığı görülmektedir. Bu ülkelerden biri de Türkiye olmuştur.

2.4.2. Okul Düzeyinde Yerel Tarihin Türkiye’deki Gelişimi

Okul düzeyinde yerel tarihin, son yıllarda daha fazla gündeme gelmesine ve öğretim programlarında kendine yer bulmaya başlamasına rağmen, günümüzdeki şekilde olmasa da Türk eğitim tarihinde ortaya çıkışı çok daha eskilere dayanmaktadır. Selim Sabit Efendi (1829-1910) tarafından yazılan Reh-nümâ-i Muallimin isimli kitapta ilkökul ve ortaokul düzeyinde tarihin okuma dersi olarak görüldüğü ve geleneksel yöntemlerle handan merkezli anlayış çerçevesinde şekillendirildiği görülmektedir. Bununla birlikte Selim Sabit Efendi, Darülmualimin’de öğretmen adayı olan öğrencilerine yakın çevrelerindeki tarihi alanları kullanarak birçok bilgiye ulaşabilecekleri yönünde yönlendirmelerde bulunduğu bilinmektedir (Ata, 2002, s.38; Ata, 2009, s.387).

Türk eğitimi tarihi içinde yerel tarihin okul düzeyinde kullanılmasına ilişkin önemli görüşlerin, 1908 yılında II. Meşrutiyet’in ilan edilmesinin ardından Sâtı Bey tarafından İstanbul Darülmualimin’de gerçekleştirilen yeniliklerle birlikte tarih öğretimi konusunda yen bir hareketin başlamasıyla ortaya çıktığı söylenebilir. Bu dönemde Sâtı Bey tarih eğitiminde yerel tarihin kullanılmasının gerekliliğinden bahseden öncü kişilerden biri olmuştur. 1910 yılının Şubat ayında yayımlanmaya başlanan “Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası”nın 8. sayısında yer alan makalesinde dönemin tarih kitaplarını ve tarih öğretim yöntemlerini eleştiren Sâtı Bey, tarih derslerinde yakın çevreden hareketle derslerin planlamasının gerektiğinden bahsetmiştir. Yine bu yılları takiben Sâtı Bey’in önderliğinde İstanbul Darülmualimin’e bağlı olarak açılan ve müdürlüğünü İhsan Sungu’nun yaptığı Tatbikat Mektebi’nde eğitimde yerel tarih unsurlarından olan çeşitli müze ve eserlerin ziyaretinin teşvik edilmesi, öğrencilerin müze ve tarihi eser ziyaretlerine götürülmesi yerel tarihin okul düzeyinde kullanımını gündeme getirmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu dönemde yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak kullanılması yönündeki başka gelişmeler arasında İhsan Sungu Silah Müzesi’nde nasıl ders yapılacağıyla ilgili ilkökul öğretmenlerine örnek ders uygulaması, İstanbul Darülmualimin’deki öğretmen adaylarının yine bu ildeki tarihi eser ve müzeleri incelemeleri amacıyla gezi etkinliklerinin düzenlenmesi sayılabilir (Baymur, 1949, s.16-17, akt. Işık, 2002, s.16; Akyüz, 2006, s.280; Ata, 2009, s.115). II. Meşrutiyet ve sonrasındaki dönemlerde yerel tarih öğretim alanında döneminde önemli çalışmalarda bulunan bir diğer eğitimci ise Muallim Cevdet olmuştur. Okul dışı öğretime önem veren Muallim Cevdet, müzelere, tarihi anıt ve yapılara öğrencilerini götürerek, bu yerler

hakkında bilgiler verir, tarihi mirası korunması gerektiğini özellikler vurgulardı. Muallim Cevdet'in özellikle bu şekilde gerçekleştirdiği dersleri sınıf ortamında gerçekleştirilen derslerden daha etkili ve kalıcı olduğunu belirtmesi dikkat çekicidir (Ergin, 1937, s.282, akt. Işık, 2002, s.18).

Cumhuriyet döneminde gelindiğinde tarih öğretimi alanında yaşanan anlayış değişikliğiyle birlikte tarih öğretiminin hanedan merkezli anlayıştan uzaklaşarak ulusalcı ve laik bir anlayış çerçevesinde şekillendirildiği görülmektedir. Nitekim 1927 yılında öğretim programında yapılan değişikliklerle tarih öğretiminin sadece öğretmen anlatımına dayalı bir ders olmaktan çıkartılması, yerel çevredeki tarihi mekân, müze ve anıtların kullanılarak bu alanlara gezilerin düzenlenmesi gibi farklı yöntem ve araçların kullanımı üzerinde durulmuştur. Tarihi yakın çevrenin eğitim amaçlı kullanımını teşvik etmek, öğrencilerin buralara geziler düzenleyebilmesi için Cumhuriyet'in bu ilk yıllarında ders programları pazartesi ve perşembe günleri yarım gün okul olacak şekilde düzenlenmiştir. Yine Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında eğitim ve kültür politikalarının şekillenmesi üzerinde Atatürk'ün müze ve tarihi alanlara oldukça önem vermesi de etkili olmuştur. Cumhuriyet döneminde yerel tarihin, tarih öğretiminde kullanılmasının önemi üzerinde ilk defa ayrıntılı olarak duran kişi 1949 yılında yayınlanan "Tarih Öğretimi" adlı eseriyle Fuat Baymur olmuştur. Fuat Baymur'un eserinde yerel tarihe ait unsurlardan (kıyafetler, rivayetler, efsaneler) tarih derslerinde faydalanılmasının önemi, yakın çevrede bulunan tarihi mekânlara inceleme gezilerinin düzenlenmesinin sağlayacağı faydalar ve bu gezilerin ne şekilde uygulanması gerektiği ile ilgili detaylı bilgiler verdiği görülmektedir (Akçalı, 2013, s.74-75; Ata, 2009, s.115).

Yerel tarih öğretiminin Türkiye'deki gelişimi üzerinde önemli etkileri olan bir diğer isim ise Çağatay Uluçay olmuştur. Batı Anadolu, özellikle Manisa tarihi üzerinde dikkat çekici yerel tarih araştırmaları gerçekleştiren Uluçay, akademik anlamda verdiği eserlerin yanı sıra tarih öğretiminde yerel tarihin kullanılması üzerinde de önemle durmuştur (Neumann, 2001, s.110). Halkevlerinde çalışmalar yürüten ve ortaokul tarih öğretmeni olan Uluçay'ın "Tarih Öğretimi ve Çevre İncelemeleri" adıyla hazırladığı öğretmen cep kitabı içinde bulunan yerel tarihle ilgili öneriler dolayısıyla konuyla ilgili dikkat çeken eserlerdendir. Uluçay eserinde, genel tarihle paralel şekilde yerel tarihe ait konuların da işlenmesi gerektiği, tarih derslerinde öğrencilerin farklı kaynaklardan yararlanmasının sağlanması gerektiği, Anadolu şehirlerinde buralara ait eski gazete,

albüm, mektup, sicil, resim, harita, mekân ve eserlerin kullanılmasıyla derslerin daha etkili işlenebileceğini vurgulamış, müze ve çevre gezilerinin de faydaları üzerinde durmuştur (Uluçay 1958, s.4-9, akt. Akçalı, 2013, s.76). Ayrıca 1950’li yıllarda yayımlanan Tedrisat Mecmuası’nda tarih derslerinde çevre incelemelerinin önemi ve nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili yazıları yayımlanmıştır (Ata, 2015, s.76).

Ömer Lütfü Göksel’in 1958 yılında yayınlanan “Tarihi Çocuklarımıza Nasıl Öğretelim” adlı eserinde de yerel konuların tarih öğretiminde kullanımının önemi üzerinde durduğu ve bu konuda Aydın ilinde yerel tarihle ilgili gerçekleştirdiği uygulama ve bu uygulamanın sonuçlarını paylaşması dikkat çekmektedir (Ata, 2015, s.76; Işık, 2002, s.18).

Günümüzün önemli Türk tarihçileri arasında yer alan Necdet Sakaoğlu, yerel tarih ve kent tarihiyle yakından ilgilenmiş, hatta bu alanlarda önemli eserler vermiştir. Aynı zamanda öğretmenlik yapmış olan Sakaoğlu, tarih öğretiminde yerel tarihin önemine değinmiş, tarih programları yenilenirken mutlaka yerelliğinde programa dâhil edilmesi gerektiği üzerinde durmuştur (Işık, 2002, s.19).

Yerel tarih öğretimine dikkat çeken ve okul düzeyinde kullanımına ilişkin çabaları bulunan kişilerin dışında öğretim programlarına baktığımızda, 1962 yılında yürürlüğe giren yeni ilköğretim programına koyulan “Toplum ve Ülke İncelemeleri” dersiyle birlikte konular sayı olarak azaltılmış, birbirleriyle kaynaştırılarak işlenmesine önem verilmiş olması dikkat çekmektedir. Bu anlayış tarih ve coğrafya konularının kaynaştırılmasıyla yerelliğin ön plana çıkacağı bir öğretimi mümkün kılmıştır. Buna rağmen yerel tarihin tarih öğretiminde kullanılması benimsenmemiş ve yaygınlaşmamıştır. Sonraki yıllarda Dünya’da tarih öğretimine yönelik oluşan değişimlerden Türkiye’deki tarih öğretiminin çok etkilenmediği, bu alanda yapılan çalışmaların oldukça sınırlı kaldığı, tarih öğretimindeki sorunlara ve bunların çözümünden çok tarihin amacına ve nasıl öğretilmesi gerektiği konusuna odaklandığı görülmektedir. Bu alandaki çalışmalarda dolayısıyla da okul düzeyinde yerel tarih öğretimi konusuyla ilgili çalışmaların 1990’lar itibarıyla artış göstermesi dikkat çekicidir (Akçalı, 2013, s.77).

1990’lı yıllarda tarih öğretimi konusunda artan çalışmalarla birlikte yerel tarihin okul düzeyinde gelişim sürecine önemli katkıları olduğu düşünülen adımlardan biri 1998 yılında Tarsus Amerikan Koleji’nde kurulan TAC Tarih Kulübü’dür. Okulun gönüllü

öğrencilerinin katılımıyla çalışmalarını yürüten kulüp, inceleme alanı olarak yerel/yöresel tarihe yönelmiştir. Kulübün başlıca amaçları arasında öğrencilerin yaşayan geçmişi keşfetmelerini sağlamak, tarihi değerleri koruyarak ortak mirasa katkıda bulunmayı sağlamak, geleceğin vatandaşlarını demokratik hayata hazırlamak ve öğrencilerin yöresel tarihlerini öğrenmelerini sağlamak gelmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirdikleri projelerden biri “Tarsus Tarihi ve Tarihsel Anıtları” çalışması olmuştur. Bu proje çerçevesinde araştırmalar, gezi gözlem çalışmaları ve geziler sırasında fotoğraf ve video çekimleriyle arşiv oluşturma çalışmaları, arkeoloji ve çevre temizliği çalışmalarına katılma, üst sınıfların yöresel tarih ile ilgili bilgileri alt sınıflara öğretmesi ile kulübe ait bir web sayfası yapılması gerçekleştirilen çalışmalar arasındadır. Bu çalışmalarla öğrencilerin yanı sıra başlarındaki tarihi keşfettikleri, gözlem becerilerini geliştirdikleri, yaşadıkları kent ve olaylar arasında ilişki kurmaya başladıkları, kaynağından bilgi öğrendikleri, ezber yerine araştırma ve incelemeye yöneldikleri, yaratıcı ve üretken olmaya başladıkları, tarih sevgisi ve geçmişe sempati duygularının geliştiği görülmüştür (Baycık, 2001, s.194-199).

1998 yılında Cumhuriyet’in 75. yılı kutlamaları dolayısıyla “Liseli Gençlerin Gözüyle Cumhuriyetimiz” adlı yerel tarih yarışması Tarih Vakfı’nın Toplumsal Tarih Dergisi tarafından öğrencilere yönelik düzenlemiştir. Ulusal ve özel jüri ödülü alan çalışmalar 1999 yılında yarışmanın adıyla çıkartılan kitapta yayınlanmıştır (Kollektif, 1999). Toplumsal Tarih Dergisi tarafından düzenlenen yerel tarih yarışması 1999-2000 yıllarında ise “Doğal ve Tarihi Çevrenin Değişimi” ana başlığı çerçevesinde düzenlenmiştir. Liseli öğrencilere yönelik düzenlenen bu yerel tarih yarışmaları, Türkiye’de okul düzeyinde yerel tarihin gelişmesine önemli katkıları olan çalışmalar arasında gösterilebilir.

1990’lı yıllarda artan bu ilgi ve dünyadaki tarih öğretimi alanında yaşanan değişimler Türkiye’de bu alandaki öğretim programlarının değişimini gündeme getirmiştir. Özellikle 2005 yılında uygulamaya koyulan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’yla birlikte yerel tarih kavramının okul düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak daha fazla gündeme geldiği söylenebilir. Yerel tarih öğretimi açısından 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı başlık 2.5. altında incelenecektir.

2.5. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yerel Tarih

Her ne kadar kişinin sahip olduğu eğitim felsefesine göre şekillenecek olsa da en genel anlamda sosyal bilgileri “...hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır” şeklinde tanımlayabiliriz (Öztürk, 2009, s.4). Tanımda bahsedilen sosyal bilimlerden biri de tarihtir. Sosyal bilgiler dersleri ilkököl ve ortaokul seviyelerinde tarih öğretiminin de yapıldığı bir alandır. Bu doğrultuda yerel tarih öğretimine yönelik çalışmalar, ilkököl ve ortaokul seviyesinde sosyal bilgiler dersler kapsamında ele alınmaktadır.

1968 yılında itibaren eğitim sistemimizde ilkököl ve ortaokul seviyelerinde yer alan sosyal bilgiler dersi, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında yenilenen öğretim programı çerçevesinde uygulamaya koyulmuştur. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı yapılandırıcılık yaklaşımı çerçevesinde şekillendirilmiştir. Bu doğrultuda yaklaşımın ve günümüz dünyasının gerektirdiği şekilde, sosyal bilgiler derslerinin öğrencinin kendi düşüncesini geliştirmesine ve bilgiyi kendine özgü bir biçimde anlamlandırmasına olanak sağlayacak yönde düzenlenmesi şarttır (Öztürk, 2007, s.115).

Multidisipliner yapısı içinde sosyal bilimleri kaynaştıran Sosyal Bilgiler dersi bir sosyal bilim dalı olan tarihi de içinde barındırır. Bundan dolayı öğrencilerin tarih bilimiyle karşılaşmaları ilkököl ve ortaokul düzeyinde Sosyal Bilgiler dersiyle olmaktadır. Bir tarih öğretim yöntemi olarak okul düzeyinde kendine yer bulan yerel tarihin de bu anlamda Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ele alınması uygun olacaktır. Araştırmanın konusu itibarıyla Sosyal Bilgiler dersi kapsamında planlanıp hayata geçirilmesi nedeniyle bu başlık altında ilk olarak Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yerel tarihin ne ölçüde yer aldığı incelenecektir. Ardından ise programda yerel tarih öğretimiyle ilişkilendirilebilecek beceri, değer ve kazanımlar belirlenerek yerel tarih öğretimiyle program ilişkilendirilecektir.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelendiğinde 4. Sınıf Öğretim Programı’nda yerel tarih kavramı hiç yer almazken, 5. Sınıf Öğretim Programı’nda Kültür ve Miras öğrenme alanı çerçevesinde şekillendirilen 2. Ünite Adım Adım Türkiye’de “Etkinlik Örnekleri” başlığı altında “Yerel Tarih Çalışması: Çevredeki tarihî mekân, nesne ve

yapıtlarla ilgili araştırma raporu hazırlanır. (1, 3. kazanım)” ifadeleri yer almaktadır (MEB, 2010a). Açıklamanın işaret ettiği 1. ve 3. kazanımlar şu şekildedir:

Kazanım: *Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır.*

3. Kazanım: *Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.*

6. Sınıf Öğretim Programı’nda yerel tarih kavramıyla ilgili bir ifade bulunmazken, 7. Sınıf Öğretim Programı’nda “7. Sınıf Doğrudan Verilecek Beceriler” başlığı altında yerel tarihe ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Bu beceriler arasında yer alan “Tarihî Empati” başlığı altında “...aile tarihine ve yerel tarihe yönelik çalışmalar, öğrencilerin kişisel bağlantı kurmasına izin verdiği ve tarihî empati öğretiminde de kişisel bağlantılar kurdurabilmek önemli olduğu için, öğrencilerin daha çok dikkatlerini çekmektedir.” ifadeleriyle yerel tarih kavramına değinilmiştir (MEB, 2010b).

“Zaman ve Kronolojiyi Algılama” becerisinin geliştirilmesiyle ilgili yapılan açıklamalarda ise tarihsel zaman kavramının öğrencileri öğretilmesiyle ilgili etkinlik örnekleri altında yerel tarih alt bir başlık altında verilerek şu şekilde açıklanmıştır (MEB, 2010b): “Çocukların, kendilerinin ve ailelerinin tarihlerini anlamaları önemlidir. Tarihin, her gün okula gidip gelirken yolları üzerinde gördükleri bina ve işaretleri kapsadığını öğrenmeleri öğrencileri heyecanlandırmaktadır. En iyi temel kaynağımız, toplumdaki en yaşlı kimselerdir. Resimler, eski haritalar, basılmış mektup ve günlükler de kullanılabilir...” Bu ifadelerde yerel tarihle öğrencilerin zaman ve mekân olarak kendilerine yakın olan tarihsel öğelerin farkına varmalarıyla merak duygularının artacağı ve tarihe yönelik heyecan duyacakları ifade edilmiştir. Ayrıca yerel tarih çalışmaları sırasında kullanılacak kaynaklardan bahsedilmiştir. Açıklamanın devamında ise yerel tarihin faydaları şu şekilde açıklanmıştır (MEB, 2010b):

“Öğrenciler tarihle ilgilendiklerinde ve onun gerçek insanlarla ilgili olduğunu fark ettiklerinde, doğal olarak geçmişteki diğer insanları da merak ederler. Aile tarihi projesi tamamlandığında, ‘Neden bunu yapmışlar?’ şeklinde sorular sorarlar. Daha sonra hangi tarihsel konunun öğretildiğine bakmayarak, ilgili tarihsel döneme ait otantik materyallerle tanıştırılan çocukların, geçmişe merakları

arttırılabilir. Çocuklar geçmişteki materyalleri anlayınca, atalarının sosyal değerleri, inançları ve yaşam tarzları hakkında düşünceler geliştirirler.”

Sosyal Bilgiler dersleriyle öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda şu şekilde sıralanmıştır (MEB, 2010a, 2010b):

- *Eleştirel Düşünme Becerisi*
- *Yaratıcı Düşünme Becerisi*
- *İletişim Becerisi*
- *Araştırma Becerisi*
- *Problem Çözme Becerisi*
- *Karar Verme Becerisi*
- *Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi*
- *Girişimcilik Becerisi*
- *Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi*
- *Gözlem Becerisi*
- *Mekânı Algılama Becerisi*
- *Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi*
- *Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi*
- *Sosyal Katılım Becerisi*
- *Empati Becerisi*

Programda yer alan becerilerden araştırmacı tarafından yerel tarih öğretimiyle ilişkilendirilebileceği düşünülenler Tablo 2.1.’de sunulmuştur.

Tablo 2.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek Beceriler

| Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek Beceriler | Becerilerin Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkisi |
|--|---|
| İLETİŞİM BECERİSİ | |
| <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme • Sözlü ya da yazılı olarak kendini ifade etme • Tartışma • Bağlantı kurma • Farklı perspektiften bakma • Açık fikirli olma • Başkalarının düşünce ve duygularını anlama • Farklılıklara saygı duyma • Görüşlerini gerekçelendirme • Ortak bir amaç çevresinde toplanma | Öğrenciler yerel tarih araştırmaları sırasında konularıyla ilgili mekân ziyaretleri ve incelemeleri yaparken, ayrıca kaynak kişilerle sözlü tarih görüşmeleri yaparken iletişim kurmak ve etkileşimde bulunmak durumunda kalırlar. Bu sayede iletişim becerilerini geliştirebilirler. |

Tablo 2.1.'in Devamı

| Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek Beceriler | Becerilerin Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkisi |
|---|---|
| <p>ARAŞTIRMA BECERİSİ</p> <p>Bilgiyi Bulma, Kullanılabilir Biçimde Planlama ve Yazma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kütüphane kullanma (bilgisayarda katalog tarama, kitap fiş kataloğu kullanma) • Özel referans kaynaklarına ulaşma (almanak, ansiklopedi, sözlük, il yıllıkları, mikro fişler, dergiler...) • Basılı ve görsel kaynaklardaki bilgilere ulaşma (gazete, dergi, televizyon, radyo, video kaset...) • Kitabın farklı bölümlerini kullanma (dizin, içindekiler...) • Anahtar sözcükleri, ciltlerdeki rakam ve harfleri, indeks ve referansları kullanma • Bilgi kaynaklarını değerlendirme (basılı, görsel, elektronik...) • Uygun bilgi kaynağı kullanma • Kaynak olarak toplumu kullanma ve bireylerle görüşmeler yapma (sözlü tarih çalışmaları) • Kullanılabilir biçimlerde bilgiyi planlama ve yazma (Konunun ana fikrini çıkarma, özet hazırlama, not alma, bilgiyi kaydetme, dipnot, italik kullanma, bilgi için dinleme, yönergeyi kullanma, rapor yazma) • Yararlandığı kaynakları "Kaynakça"da titizlikle gösterme | <p>Öğrenciler yerel tarih öğretim yönteminin kullanılmasıyla üstlenecekleri küçük tarihçi rolüyle araştırma konularıyla ilgili çeşitli kaynaklardan araştırma yaparken ve bu kaynakları kullanarak hazırladıkları raporlarında bu beceriyi kullanma fırsatı bulurlar. Ayrıca yerel tarih araştırmaları kapsamında yapacakları sözlü tarih görüşmeleriyle de bu becerinin kapsamında ele alınan "Kaynak olarak toplumu kullanma ve bireylerle görüşmeler yapma" becerilerini de geliştirebilirler.</p> |
| <p>ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bir kanıt kullanma ya da referansa dayanma • Sebep-sonuç ilişkisini belirleme • İlkeleri türetme • Genelleme yapma • Farklı bakış açılarını açıklama • Kararları sorgulama • Sınıflama yapma • Değerlendirme (ölçüt belirleme) • Karşılaştırma yapma • İlgili ve ilgisiz bilgiyi ayırt etme • Kalıp yargıları fark etme • Çıkarımda bulunma | <p>Öğrenciler yerel tarih araştırmaları sırasında kanıt kullanma, sebep-sonuç ilişkisi belirleme, yaptıkları sözlü tarih görüşmelerini yazıya geçirirken farklı bakış açılarını açıklama, elde ettikleri bilgileri sınıflama, değerlendirme, karşılaştırma yapma, ilgili ve ilgisiz bilgileri ayırt etme, çıkarımda bulunma süreçlerinde eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilirler.</p> |
| <p>YARATICI DÜŞÜNME BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esnek ve orijinal olma • İmgeleme • Analiz, sentez, değerlendirme yapma • Sıra dışı bağlantılar kurma | <p>Öğrenciler yerel tarih araştırma konularına karar verirken ve çalışmalarını planlarken yaratıcı düşünme becerilerini geliştirebilirler.</p> |
| <p>ZAMAN VE KRONOLOJİYİ ALGILAMA BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Takvim bilgisi edinme • Zamanları ayırt etme (geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman) • Zaman ifadelerini doğru kullanma • Kronolojik sıralama yapma • Zaman şeridindeki veriyi yorumlama • Zaman şeridi oluşturma | <p>Öğrenciler yerel tarih araştırmaları sırasında ele aldıkları konuyu geçmiş, şimdi ve gelecek bağlamında ele alırlar. Bu sayede zaman ve kronolojiyi algılama becerilerini geliştirebilirler.</p> |

Tablo 2.1.'in Devamı

| Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek Beceriler | Becerilerin Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkisi |
|---|--|
| <p>DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİĞİ ALGILAMA BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Benzerlik ve farklılıkları bulma • Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi algılama • Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme • Geçmişteki problemleri ve nedenlerini tanıma • Tarihsel bir problemin çözümüne çözümler bulma | <p>Öğrenciler yerel tarih araştırması yaparken değişim ve sürekliliği algılama becerisi altında yer alan tüm alt becerileri hayata geçirirler.</p> |
| <p>GÖZLEM BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çevresindeki olay ve olgulara dikkat etme • Çevresindeki olay ve olguları algılama • Çevresindeki olay ve olguları doğru ve tarafsız tanımlama • Çevresindeki olay/olguların neden/sonuçlarını açıklama • Gözlediklerinin nedenlerini sorgulayıp sonuçlarını tahmin edebilme • Olay ve olgular arasında ilişkiler kurabilme, benzer ya da farklı yönlerini ortaya koyma • Gözlediklerini kaydetme ve aktarma • Gözlediklerini daha önce öğrendikleri ile karşılaştırabilme ve bağdaştırabilme • Gözlediklerini araştırmalarda veri olarak veya gelecek ile ilgili planlamalar yapmak için kullanabilme • Benzer olaylarla ilişkilendirme ve böyle bir olayla karşılaştığında ne yapması gerektiğine dair davranış geliştirme | <p>Öğrencileri yerel tarih araştırma konularına karar vermeden önce gözlem yaparlar. Ayrıca yerel tarihin kullanılmasıyla öğrenciler kendilerine zaman ve mekân olarak yakın olan tarihsel öğelerin farkına vararak, eskiden dikkat etmediği bu öğeleri gözlemlemeye başlarlar. Bu nedenle yerel tarihin öğretim yöntemi olarak kullanılmasıyla öğrencilerin gözlem becerisi geliştirilebilir.</p> |
| <p>SOSYAL KATILIM BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kendisini ve yakın çevresini etkileyen konularda bilgi sahibi olma • Birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için insanlar arasındaki ortak ilişkiyi tanıma • Bireyler, gruplar ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için bireyler, gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler arasındaki ilişkiyi tanıma • Farklı grup ve durumların dinamiklerine uyma • Sosyal katılımın gerekli olduğu durumları belirleme • Yakın çevresini ve toplumu etkileyen konularda ihtiyaçların karşılanması için fikir üretme, bu fikri çevresindekilere iletme, görüşme, tartışma, planlama, uzlaşma ve eylemde bulunma • Lider ya da izleyen olarak gruba, kuruma, sosyal örgütlere ve topluma hizmet etme | <p>Öğrenciler yerel tarih araştırmaları sırasında kendisini ve yakın çevresini etkileyen konularda bilgi sahibi olurlar. Araştırmaları kapsamında elde ettikleri bilgiler konusunda fikir üretme, bu fikri çevresindekilere iletme, görüşme, tartışma, planlama, uzlaşma ve eylemde bulunma etkinliklerinde de bulunurlar. Bu nedenle öğrenciler yerel tarih araştırmalarıyla sosyal katılım becerilerini geliştirebilirler.</p> |
| <p>BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİ KULLANMA BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yönergeden yararlanarak bilgisayarı kullanma • Farklı kaynaklardan toplanmış bilgiyi kaydetme, biçimlendirme, tekrar kullanma • Biçimlendirdiği bilgiyi bilgisayar ortamında sunma • Metin, grafik, renk ve ses efektleri kullanarak çoklu ortamda rapor hazırlama • Telefon ve televizyon ağlarını kullanarak bilgiye ulaşma yeteneği kazanma | <p>Öğrenciler araştırmaları sırasında teknolojik aletlerden aktif olarak yararlanırlar. Kaynak kişilerle görüşürken ses kaydı ve video kaydı alırlar, araştırma konularıyla ilgili görsellere ve bilgilere ulaşmak için internet araştırması yaparlar. Tüm bu</p> |

Tablo 2.1.'in Devamı

| Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek Beceriler | Becerilerin Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkisi |
|--|--|
| Günlük hayatta ulaşabildiği teknolojik ürünleri amacına uygun olarak kullanma | süreçte bilgi teknolojilerini kullanma becerilerini geliştirebilirler. |
| <p>EMPATİ BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kendisini karşısındakinin yerine koyma • Olaylara karşısındakinin bakış açısıyla bakma • Kendisini yerine koyduğu kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlama, hissetme ve karşısındakine iletme • Dönemin şartlarına uygun olarak geçmişteki insanların düşünce, amaç ve duygularını anlama (Tarihsel Empati) | <p>Öğrenciler yerel tarih araştırmaları sırasında daha önce farkına varmadıkları olay ve olgularla karşılaşabilirler. Konularıyla ilgili sözlü tarih görüşmelerini yaparken farklı insanlarla tanışıp, onların olaylara farklı bakış açılarını görerek onların duygu ve düşüncelerini doğru anlamaya ve hissetmeye çalışabilirler. Tüm bu süreçte öğrenciler empati becerilerini geliştirebilirler. Özellikle yerel tarih araştırma ve çalışmaları sırasında öğrencilerin tarihsel empati becerilerini geliştirmek hedeflenebilir.</p> |
| <p>TÜRKÇEYİ DOĞRU, GÜZEL VE ETKİLİ KULLANMA BECERİSİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme • Konuşma • Okuma • Yazma • Görsel Okuma/Sunu | <p>Öğrenciler yerel tarih araştırmaları kapsamında sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirirken, araştırma raporlarını hazırlarken ve araştırma sonuçlarını çevrelerindeki kişilere sunarken Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini geliştirebilirler. Bu nedenle yerel tarih araştırma sürecinin ardından bir paylaşım sergisinin düzenlenmesi bu becerinin gelişimini destekleyici nitelikte olacaktır.</p> |

Tablo 2.1.'de 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler ve bu becerilere ait alt becerilere yer verilerek, bunların yerel tarih öğretim yöntemiyle ilişkisi incelenmiştir. Söz konusu becerilerle birlikte 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı öğrencilere kazandırılması hedeflenen değerler üzerinde de önemle durulmaktadır. Programda yer alan bu değerler arasından araştırmacı tarafından yerel tarih öğretim yöntemiyle ilişkili olduğu düşünülenler Tablo 2.2.'de verilmiştir.

Tablo 2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Öğrencilere Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle Kazandırılacak Değerler

| Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Öğrencilere Kazandırılmak İstenen Beceriler | Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle Öğrencilere Kazandırılacak Değerler |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Aile birliğine önem verme • Adil olma • Bağımsızlık • Barış • Özgürlük • Bilimsellik • Çalışkanlık • Dayanışma • Duyarlılık • Dürüstlük | <ul style="list-style-type: none"> • Estetik • Hoşgörü • Misafirperverlik • Sağlıklı olmaya önem verme • Saygı • Sevgi • Sorumluluk • Temizlik • Vatanseverlik • Yardımseverlik |
| | <ul style="list-style-type: none"> • Barış • Bilimsellik • Duyarlılık • Estetik • Hoşgörü • Saygı • Sevgi • Sorumluluk • Temizlik • Vatanseverlik |

Öğrenciler Tablo 2.2.'deki değerlerden, yerel tarih araştırmaları sırasında yerel çevreyi ve bu çevrede yaşayan insanları tanıyacaklarından ön yargılarının yok olmasıyla barış, araştırma sürecinde bir tarih araştırmacısı gibi bilimsel araştırma basamaklarını kullanmalarıyla bilimsellik, yaptıkları çalışmalarla çevrelerinin farkına varmalarıyla doğal çevreye duyarlılık ve tarihsel mirasa duyarlılık, tarihi nesne ve eserler üzerinde çalışmalarıyla estetik değerlerini geliştirebilirler. Ayrıca saygı, sevgi ve hoşgörü değerleri de yerel çevrelerini tanıdıklarında ve onunla ilgili araştırmalar yaptıklarında geliştirecekleri değerler arasındadır. Yerel tarih araştırmaları kapsamında yapacakları sözlü tarih görüşmeleri sırasından farklı duygu ve düşünceleri saygı değerlerini de geliştirme fırsatı bulacaklardır. Araştırmaları süresince belli adımları uygulayan öğrencileri çalışmalarını tamamlamak için yaptıkları planlamalar sırasında sorumluluk değerlerini geliştirebilirler. Ayrıca çalışma konuları hakkında araştırma yaptıkça, konuyla ilgili edindikleri bilgiler tarihsel olanın ve yakın çevrelerinin korunmasıyla ilgili sorumluluk duymalarını sağlayabilir. Tarihi mekân ve eserlerin korunmasının önemini gören öğrenciler bunların temiz tutulmasıyla ilgili görüş oluşturabilir ve bu sayede temizlik değerlerini geliştirebilirler. Yakından uzağa anlayışı çerçevesinde öğrencilerin kendilerine zaman ve mekân olarak yakın olan tarihsel öğeler üzerinde çalışmalarını, bu öğeleri tanımaları vatanseverlik değerlerinin gelişmesine de katkı sağlayabilir. Yerel tarih öğretim yöntemiyle geliştirilebileceği düşünülen beceri ve değerlerin belirlenmesinin ardından Sosyal Bilgiler 4-5. Sınıf Öğretim Programı (MEB, 2010a) ile Sosyal Bilgiler 6-7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki (MEB,

201b), kazanımlardan yerel tarih ve yerel tarih öğretim yöntemiyle ilgili olabileceği düşünülenler Tablo 2.3., 3.4., 3.5. ve 2.6.'da sunulmuştur.

Tablo 2.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek 4. Sınıf Kazanımları

| Öğrenme Alanı | Ünite | Sınıf | Kazanımlar |
|------------------------------|-----------------------|-------|---|
| Kültür ve Miras | Geçmişimi Öğreniyorum | 4 | <ul style="list-style-type: none"> Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir. |
| İnsanlar, Yerler ve Çevreler | Yaşadığımız Yer | 4 | <ul style="list-style-type: none"> Çevresinde gördüğü doğal ve beşerî unsurları ayırt eder. Efsane, destan, öykü, türkü ve şiirlerden yararlanarak yaşadığı yerin coğrafi özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur. |
| Küresel Bağlantılar | Uzaktaki Arkadaşlarım | 4 | <ul style="list-style-type: none"> Toplumlar arasında ortak kutlanan özel günlere örnekler verir. |

Tablo 2.3.'te verilen kazanımlarla ilgili 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yerel tarih etkinlikleri veya projeleri gerçekleştirilebilir. Bu kazanımların bazıları doğrudan yerel tarihle ilişkilendirilebileceği gibi bazıları da dolaylı olarak ilişkilendirilebilir. Öğrenciler “sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur”, “ ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder” ve “kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir” kazanımlarını gerçekleştirecekleri yerel tarih araştırmalarıyla edinebilirler. Bununla birlikte öğrenciler “tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir” kazanımı çerçevesinde yöresel oyunları ve bu oyunların söz konusu bölge içindeki önemini araştırarak yerel tarih çalışmaları yapılabilirler. “Çevresinde gördüğü doğal ve beşerî unsurları ayırt eder” kazanımı çerçevesinde öğrencilere yaşadıkları bölge ya da herhangi bir yerel çevre üzerinde araştırmalar yaptırılabilir. “Efsane, destan, öykü, türkü ve şiirlerden yararlanarak yaşadığı yerin

coğrafi özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur” kazanımları yerel tarih çalışmalarıyla ilişkilendirilebilir ve böylece öğrencilerin edebi ürünlerden yararlanarak bunları yerel tarih araştırmalarında kaynak olarak kullanmaları sağlanabilir. “Toplumlar arasında ortak kutlanan özel günlere örnekler verir” kazanımı çerçevesinde ise öğrencilere farklı yerel alanların özel günlerinin geçmişten günümüze şekillenmesiyle ilgili yerel tarih araştırmaları yaptırılabilir. Tablo 2.4.’te yerel tarih ile ilgili olabileceği düşünülen 5. sınıf kazanımlarına yer verilmiştir.

Tablo 2.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek 5. Sınıf Kazanımları

| Öğrenme Alanı | Ünite | Sınıf | Kazanımlar |
|------------------------------|---------------------|-------|---|
| Kültür ve Miras | Adım Adım Türkiye | 5 | <ul style="list-style-type: none"> • Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır. • Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. • Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. • Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar. |
| İnsanlar, Yerler ve Çevreler | Bölgemizi Tanıyalım | 5 | <ul style="list-style-type: none"> • Kültürümüzün sözlü ve yazılı öğelerinden yola çıkarak, doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklendirir. |
| Küresel Bağlantılar | Hepimizin Dünyası | 5 | <ul style="list-style-type: none"> • Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir. • Ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder. |

Tablo 2.4.’te verilen kazanımlarla ilgili 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yerel tarih etkinlikleri veya projeleri gerçekleştirilebilir. Bu kazanımların bazıları doğrudan yerel tarihle ilişkilendirilebileceği gibi bazıları da dolaylı olarak ilişkilendirilebilir. Öğrenciler “çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıır”, “ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir”, “ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır” ve “kültürel öğelerin,

insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar” kazanımlarını gerçekleştirecekleri yerel tarih araştırmalarıyla edinebilirler. “Kültürümüzün sözlü ve yazılı öğelerinden yola çıkarak, doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklendirir” kazanımı kapsamında öğrenciler yerel tarihi araştırmaları yapabilirler. Bununla birlikte “çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir” ve “ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder” kazanımlarının temele alındığı yerel tarih çalışmaları gerçekleştirilebilir. Tablo 2.5.’te yerel tarih ile ilgili olabileceği düşünülen 6. sınıf kazanımlarına yer verilmiştir.

Tablo 2.5. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek 6. Sınıf Kazanımları

| Öğrenme Alanı | Ünite | Sınıf | Kazanımlar |
|------------------------------|-----------------------------|-------|--|
| Birey ve Toplum | Sosyal Bilgiler Öğreniyorum | 6 | <ul style="list-style-type: none"> Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar. |
| İnsanlar, Yerler ve Çevreler | Yeryüzünde Yaşam | 6 | <ul style="list-style-type: none"> Anadolu ve Mezopotamya’da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder. |
| Kültür ve Miras | İpek Yolunda Türkler | 6 | <ul style="list-style-type: none"> Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim ve süreklilik açısından değerlendirir. |

Tablo 2.5.’te verilen kazanımlarla ilgili 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yerel tarih etkinlikleri veya projeleri gerçekleştirilebilir. Bu kazanımların bazıları doğrudan yerel tarihle ilişkilendirilebileceği gibi bazıları da dolaylı olarak ilişkilendirilebilir. “Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar” kazanımını öğrenciler gerçekleştirecekleri herhangi bir yerel tarih projesiyle edinebilirler ve bilimsel araştırma basamaklarının tamamını uygulama fırsatı elde edebilirler. “Anadolu ve Mezopotamya’da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder” kazanımından yola çıkarak öğrenciler özellikle Anadolu uygarlıkları ve buldukları yerel çevreye geçmişten günümüze etkileriyle ilgili yerel tarih araştırmaları yapabilirler. Son olarak “örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini

değişim ve süreklilik açısından değerlendirir” kazanımı yerel tarih ile ilişkilendirilerek öğrencilerin konuyla ilgili araştırma ya da projeler yapmaları sağlanabilir. Tablo 2.6.’da yerel tarih ile ilgili olabileceği düşünülen 7. sınıf kazanımlarına yer verilmiştir.

Tablo 2.6. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Yerel Tarih Öğretim Yöntemiyle İlişkilendirilebilecek 7. Sınıf Kazanımları

| Öğrenme Alanı | Ünite | Sınıf | Kazanımlar |
|---------------------|------------------------|----------------|---|
| Kültür ve Miras | Türk Yolculuk | Tarihinde 7 | <ul style="list-style-type: none"> Şehir incelemesi yoluyla, Türk kültür, sanat ve estetik anlayışındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin kanıtlar gösterir. |
| Küresel Bağlantılar | Ülkeler Arası Köprüler | 7 | <ul style="list-style-type: none"> Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır. |

Tablo 2.6.’te verilen kazanımlarla ilgili 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yerel tarih etkinlikleri veya projeleri gerçekleştirilebilir. Bu kazanımların bazıları doğrudan yerel tarihle ilişkilendirilebileceği gibi bazıları da dolaylı olarak ilişkilendirilebilir. “Şehir incelemesi yoluyla, Türk kültür, sanat ve estetik anlayışındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin kanıtlar gösterir” kazanımı doğrudan yerel tarihle ilişkilendirilebilecek niteliktedir. Öğrenciler yerel tarih araştırmalarıyla yapacakları şehir incelemeleri sonucunda kazanımı elde edebilirler. Bunun dışında “düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır” kazanımı çerçevesinde düşünce, sanat ve edebiyat ürünleri yerel açıdan incelenebilir. Mikro bakış açısından makro bakış açısına ulaşılması yoluna gidilerek insanlığın ortak mirasının öğrenciler tarafından farklı boyutlarda incelenmesi sağlanabilir.

Bu bölümde araştırmacı tarafından Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak kullanılması ile öğrencilere kazandırılabilmesi düşünülen beceri, değer ve kazanımlar belirlenmeye çalışılmıştır. Burada verilenler örnek konular olup, araştırmacı ve öğretmenler bunlara yeni örnekler ekleyerek Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile yerel tarih öğretim yöntemi arasındaki ilişkiyi güçlendirebilirler.

2.6. İlgili Araştırmalar

Dünyada hem akademik düzeyde hem de okul düzeyinde yerel tarihi konu alan çok sayıda araştırma mevcuttur. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda bu başlık altında, okul düzeyinde dünyayla kıyaslandığında kendisine yakın zamanda yer bulmaya başlayan yerel tarih öğretimini konu alan, Türkiye’de gerçekleştirilen örnek araştırmalara yer verilmiştir. Söz konusu belli başlı araştırmaların sonuçları paylaşarak araştırma konusuna yönelik genel bir bakış açısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Verilen örnek araştırmalarla ilgili kısa bir değerlendirme yapıp, alanyazına katkılarından bahsedilerek araştırmalara ait genel bilgiler sunulmuştur.

Bu bölümde öncelikli olarak, yerel tarih öğretimi alanında ulaşılan uygulamaya dayalı olarak Türkiye’de gerçekleştirilen araştırmalara yer verilmiştir. Bununla birlikte, konuyla ilgili var olan çalışmaların sayısal azlığı göz önünde bulundurularak literatür taraması şeklinde gerçekleştirilen tez çalışmalarına da kısaca yer değinilmiştir.

Elde edilen 12 tez çalışması ve 2 makale göz önünde bulundurularak yapılan uygulama düzeyi, kullanılan araştırma yöntemi ve çalışmaların konu kapsamına yönelik sınıflandırmalar aşağıda sunulmuştur.

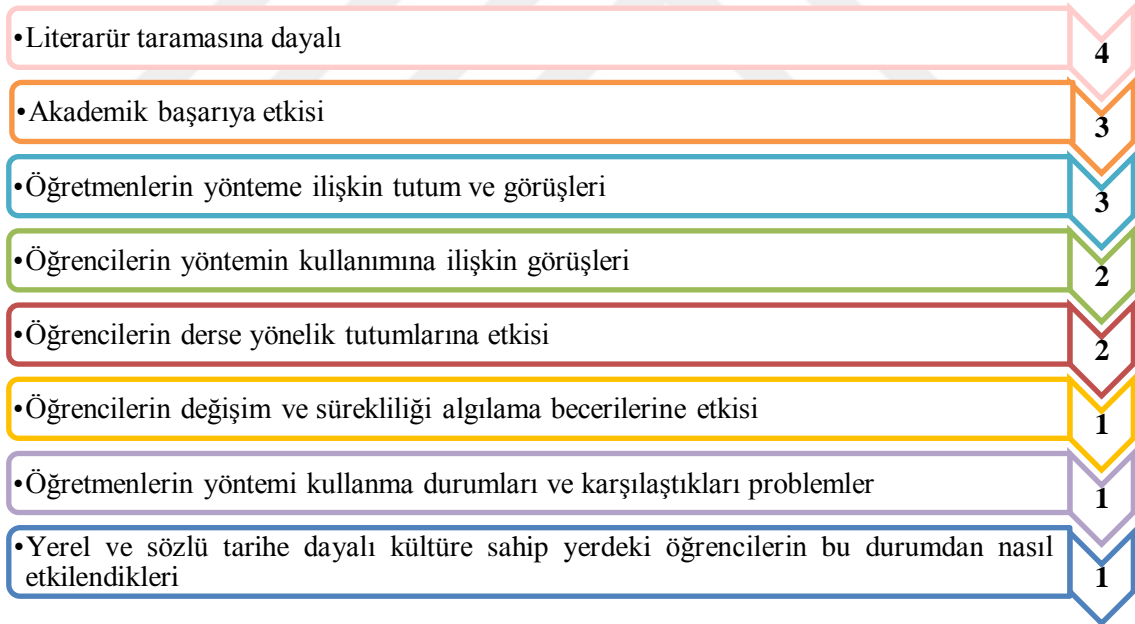
Yerel tarih öğretimini konu alan araştırmaların gerçekleştirildiği çalışma grupları incelendiğinde bu araştırmaların 3’ünün ilköğretim öğrencilerini, 3’ünün ortaöğretim öğrencilerini ve 3’ünün de öğretmenleri çalışma grubu olarak ele aldığı görülmektedir. Araştırmalardan 1’i ise hem ilköğretim hem ortaöğretim öğrencilerini hem de öğretmenleri çalışma grubuna dahil etmiştir. Elde edilen araştırmalar arasında, yerel tarih öğretimi alanında yükseköğretim düzeyinde bir grubun dâhil edildiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum alanda, yükseköğretim düzeyindeki araştırmalara dair var olan eksikliği gösterir niteliktedir.

Araştırmalar, gerçekleştirildikleri araştırma yöntemlerine göre değerlendirildiğinde ise nicel, nitel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. 5 araştırmayla en fazla kullanılan yöntemin nitel araştırma olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmaların 4’ü durum çalışması, 1’i ise örnek olay çalışması şeklinde desenlenmiştir. Araştırmaların 3’ü ise nicel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bunlardan 2’sinde ön test-son teste dayalı deneysel model kullanılırken, 1’i tarama (survey) şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmalardan 2’sinin de karma yöntem kullanılmıştır.

Gerçekleştirilen 12 tez çalışmasının 4'ünde kullanılan yöntemin ise literatür taraması olduğu dikkat çekmektedir. Söz konusu 4 tezdten özellikle 2 tanesinin, başlık ve sunuş kısmında tarih eğitiminde yerel tarihin kullanılmasından söz etmesine rağmen, içerik olarak ele aldıkları ilçelerin tarihlerini farklı açılardan sunan birer incelemeden öteye gidemedikleri tespit edilmiştir. Bu anlamda söz konusu çalışmalar, yerel tarihin okul düzeyinde yaygınlaşmaya ve kendine daha fazla yer bulmaya çalıştığı erken dönem ürünleri olarak değerlendirilmektedir.

Ulaşılan araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine yönelik yapılan incelemeler sonucunda ortaya çıkan tablo değerlendirildiğinde, bu tez çalışmasının nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılarak gerçekleştirilmesinin, yöntem çeşitliliği sağlaması bakımından alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İncelenen çalışmaların yerel tarih öğretimi çerçevesinde ele aldıkları konuların kapsamına ve sayılarına yönelik genel bir çerçeve olarak Şekil 2.1. sunulmuştur.



Şekil 2.1. Yerel Tarih Öğretimi İle İlgili Yapılan Araştırmaların Sınıflandırılması

İncelemeye alınan araştırmaların 3 tanesinin birden fazla konuyu incelemesi dolayısıyla, ele alınan 14 araştırmaya ait konu sınıflandırmasında toplam 17 adet sonuç ortaya çıkmıştır. Şekil 2.1. incelendiğinde literatür bilgisi ekseninde yerel tarihi konu alan 4 çalışmaya ulaşıldığı görülmektedir. Ayrıca ulaşılan çalışmalardan 3'ü yerel tarih öğretiminin akademik başarıya etkisini, diğer 3'ü ise öğretmenlerin yönetime ilişkin

tutum ve görüşlerini incelemektedir. Bunların dışında yerel tarih öğretiminin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına etkisi ile öğrencilerin yöntemin kullanımına ilişkin görüşlerini inceleyen 2'şer araştırma ve öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerilerine etkisi, öğretmenlerin yöntemi kullanma durumları ve karşılaştıkları problemler ile yerel ve sözlü tarihe dayalı kültüre sahip yerdeki öğrencilerin bu durumdan nasıl etkilendiklerini inceleyen 1'er çalışmaya rastlanmıştır.

Verilen bilgilerle genel bir değerlendirme yapılan alanyazından örnek araştırmalara ait detaylar aşağıda sunulmuştur.

Işık (2002), yapmış olduğu sosyal bilgiler öğretimi alanında yaptığı yüksek lisans tezinde yerel tarih öğretimi ve yerel tarih konularının işlenmesinin öğrencinin tarih dersine olan yaklaşımına ve tutumuna olan etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın katılımcılarını, 6. sınıfa devam eden toplam 30 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada, Erzurum Pasinler ilçesi Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu'nun 6. sınıf seviyesinde 15 kişi mevcudu olan bir sınıfı deney grubu, 15 kişi mevcudu olan başka bir sınıf ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Kontrol gruplu ön test-son test modeline dayalı deneysel desenin kullanıldığı çalışmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan çoktan seçmeli 50 sorudan oluşan bir başarı testiyle elde edilmiştir. Ön test uygulamasının ardından deney grubuna, araştırmacı tarafından hazırlanan yerel tarihle ilişkilendirilmiş örnek müfredat programı 2001-2002 eğitim-öğretim yılı boyunca uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise genel müfredat programı uygulanmıştır. Uygulamanın ardından deney grubunun katıldığı, Pasinler ilçesinde yer alan Hasankale'ye ve Erzurum il merkezinde bulunan tarihi mekânlara gününbirlik gezi düzenlenmiş, yine bu gruba Pasinler'in tarihi ve eserleriyle ilgili bir araştırma-inceleme ödevi verilmiştir. Süreç son test uygulamasının gerçekleştirilmesiyle tamamlanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre deney grubu öğrencilerinin akademik başarı testi puanlarının, kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir (t:2,40). Araştırmacı çalışmanın sonunda, uygulama sırasındaki öğrenci yaklaşımlarına yönelik gözlemlerine de yer vermiş, deney grubunun tarih dersine ilgi ve meraklarının, derse katılım oranlarının kontrol grubundaki öğrencilere oranla fazla olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur.

Tugay (2004), tarafından tarih eğitimi alanında yüksek lisans tezi olarak gerçekleştirilen “Tarih Eğitiminde Yerel Tarih Araştırmalarının Yeri: Fethiye Örneği” adlı çalışma literatür taraması şeklindedir. Araştırma, tarih boyunca Anadolu’nun önemli yerleşim birimlerinden Fethiye’yi, yerel tarihi açısından incelemiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Belgeleri, salnameler, şerhiye sicilleri ve dönemin gazeteleri gibi kaynakların kullanıldığı araştırmanın sonuç bölümünde araştırmacı, tarih eğitiminde öncelikli olarak kişilere meraklarını uyandıracak yakın çevrelerinin öğretilmesi gerektiği yargısında bulunmuştur.

Eyriçe (2005), hazırladığı “Tarih Eğitiminde Yerellik: 1922-1950 Döneminde Menemen Kazası” adlı yüksek lisans tezinin iki farklı inceleme konusuna ayırdığını belirtmiştir. Literatür taraması şeklinde gerçekleştirilen çalışmanın ilk kısmında dünyada ve Türk tarih eğitiminde yerel tarihin yeri ve önemine kısaca değinilmiş olup, ikinci kısmına bir yerel tarih alanına örnek olarak gösterilen Menemen kazasının 1922-1950 yılları arasındaki durumu çeşitli açılardan incelenmiştir. Bu çalışmanın gerekçeleri olarak ise araştırmacı, literatürde Menemen Kazası ile ilgili çalışmaların 1919 yılına kadar olan dönemi incelemesini ve özellikler de tarih derslerinde sadece Menemen Olayı’ndan bahsedilirken rastlanılan Menemen kazasını, gerici nitelikte bu olayla anılmasının ötesine taşıma düşüncesini göstermiştir. Bu amaçlar doğrultusunda köklü bir geçmişe sahip alanın tarihçesi, coğrafya ve iklim özellikleriyle birlikte çok partili hayata geçiş döneminde Menemen’in sosyal, siyasal ve kültürel hayatını ortaya koyacak şekilde incelenmiştir.

Akçalı (2007) tarafından, “Yerel Tarih Ve Tarih Eğitime Katkısı” başlıklı yüksek lisans tezinin “*yerel tarihi tanımlamak, tarihsel süreçteki serüvenini ve tarih eğitimine sağladığı katkıları ortaya koymak amacıyla*” gerçekleştirildiği, ayrıca çalışmada “*derse yerelliğin dâhil edilmesi durumunda bunun öğrenciler tarafından nasıl karşılandığı ve bakış açılarında ne gibi değişiklikler yarattığını ortaya koyan bir uygulama bölümüne*” de yer verildiği ifade edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubuna 2006-2007 eğitim-öğretim yılında İzmir Amerikan Koleji ortaöğretim kademesi 1. sınıfına devam eden 65 öğrenci seçilmiştir. Veri toplamak amacıyla öğrencilere, eğitim-öğretim yılı güz döneminde aile büyükleriyle sözlü tarih görüşmeleri yaparak gerçekleştirdikleri aile tarihi projesi ve Alliano-Bergama gezisinin ardından derse yönelik düşünce ve ilgilerindeki değişikliği belirlemek amacıyla 5 sorudan oluşan açık uçlu bir anket

uygulanmıştır. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, öğrencilerin sözlü tarih yöntemini kullanarak gerçekleştirdikleri aile tarihi çalışmasıyla dersle ilgili kalıcı bilgiler edindikleri, kendilerini birer tarihçi gibi hissettikleri, geçmiş ve bugün arasındaki farklılıkları karşılaştırma fırsatı buldukları ve bu çalışmayı ilginç ve etkileyici buldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. Gerçekleştirilen gezinin ise tarihi kendilerine daha yakın hissetmelerine, derste öğrendiklerini somutlaştırmalarına, kültürel zenginliklere karşı duyarlılıklarını arttırmalarına yardımcı olduğu yönünde ifadelerde bulunmuşlardır. Aile tarihi projesi ve gezi gibi etkinliklerle derslerin daha etkileyici, öğrenilenlerin somutlaştığı, derse yönelik ilgilerinin arttığı öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgular arasındadır.

Göç (2008) tarafından, Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Derslerinde Uygulanması: Karşılaşılan Güçlükler Ve Çözüm Önerileri (Yozgat Örneği) başlıklı yüksek lisans tezi tarama (survey) modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı *“Sosyal Bilgiler derslerinde yerel tarih konularını uygulamanın önemini belirtmek ve Yozgat ilindeki ilköğretim okulları ikinci kademedeki görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yerel tarih öğretimi kullanma durumları ve yerel tarih öğretiminin kullanılmasında karşılaşılan problemleri incelemek”* şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını Yozgat ilinde görev yapan 132 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Katılımcılara, yerel tarih öğretimiyle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla 28 soruluk bir anket uygulanmıştır. SPSS paket programı kullanılarak yapılan analizler sonucunda, katılımcıların kendilerini mesleki açıdan yeterli gördükleri, bununla birlikte çalıştıkları bölgenin yerel tarihi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarını yerel tarih öğretimi bakımından yeterli görmedikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yerel tarihi derslerinde tam anlamıyla uygulamadıkları, uygulamaya çalıştıklarında da birtakım problemlerle karşılaştıkları araştırma sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda, yerel tarih öğretiminin sosyal bilgiler derslerinde etkin şekilde uygulanmadığı tespit edilirken, genç öğretmenlerin yerel tarih öğretimi kullanma konusunda daha istekli olduğu görülmüştür.

Örten (2008), “Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Üniteleri İle İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma (Tokat Örneği)” başlıklı yüksek lisans tezini literatür taraması şeklinde gerçekleştirmiştir. Çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda

yerel tarih konularıyla ilgili kısımların belirlenmesi ve Tokat'a ait yerel tarih konularının programla ilişkilendirilmesi olarak belirtilmiştir. Bu amaç çerçevesinde araştırmacı tarafından programda, yerel tarih konularının hangi sınıf, öğrenme alanı ve ünite kapsamında işlenebileceğiyle ilgili örnek etkinlikler hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formuyla yerel tarih konularının öğretimi konusunda öğretmen görüşleri alınmıştır. Bu görüşlerden kısa bir kesit tezin sonunda sunulmuştur. Yaptığı inceleme sonucunda araştırmacı, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'yla hedeflenen kazanımlarla yerel tarih öğretiminin sağlayabileceği yararlar arasında önemli benzerlikler gördüğünü dile getirmiştir. Sonuç olarak araştırmacı, yapılan çalışmanın Tokat örneğiyle yerel tarih konularının öğretimi ile Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın ilişkilendirilebileceğini gösterdiği yargısında bulunmuştur.

Şahin (2011), araştırmasında sosyal bilgiler dersi kapsamında gerçekleştirilen yerel tarih uygulamalarının öğrencilerin başarılarına ve ürünlerine olan etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Tek grup ön test-son test modeline dayalı deneysel desenin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 34 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri başarı izleme testi, açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu, yerel tarih uygulamaları için hazırlanan öğretim materyalleri, öğrenciler tarafından hazırlanan hikâye ve şiirlerle toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, ön test-son test verilerine göre yerel tarih uygulamanın öğrencilerin akademik başarısında artış olduğu tespit edilmiştir ($t(33) = -4,68, p < 0.05$). Görüşmelerden elde edilen verilerde ise, öğrencilerin bu uygulamaları eğlenceli bulduklarını, uygulamalar sayesinde yaşadıkları bölgenin tarihini öğrenme fırsatları olduğunu ve uygulamaların okuma, hikâye yazma, eskiyle yeni arasında bağlantı kuma vb. becerilerini arttırdığını ifade ettikleri görülmüştür. Uygulamaların öğrenci ürünlerine etkisini ortaya koymak için öğrencilerin hazırladıkları hikâye ve şiirlerde kullandıkları sözcüklerin sıklık analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda, öğrencilerin yaşadıkları yer ile ilgili kavramların üst sırada yer aldığı görülmüştür. Uygulamaların öğrenci ürünlerini olumlu etkilediği sonucuna varıldığı ifadesinde bulunulmuştur.

Arslan (2012), tarih eğitimi alanında "Yerel ve Sözlü Tarihin Ortaöğretim Öğrencilerindeki Yansımaları: Tunceli Merkez Örneği" başlıklı doktora tezinde Tunceli merkezinde öğrenim gören ortaöğretim öğrencilerin ailesi, çevresi ve içinde bulunduğu sosyal ortam tarafından nakledilen sözlü tarihin etkilerinin neler olduğunu ortaya

koymayı amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden örnek olayla desenlenen çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış mülakat, odak grup tartışması, gözlem ve açık uçlu soru formu kullanılarak toplanmıştır. Çalışmanın katılımcıları, kullanılan veri toplama araçlarına göre farklılık göstermiştir. Yarı yapılandırılmış mülakat için Tunceli merkezinde ortaöğretimin 12. sınıfına devam eden farklı okullardan 40 öğrenci, odak grup çalışması için tesadüfen belirlenen 1 lisedeki 9 öğrenci, açık uçlu soru formu uygulaması için yine rastgele belirlenen 3 liseden 108 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Ayrıca 6 tane ortaöğretim tarih öğretmeniyle ve yörenin tarihiyle ilgili bilgileri sözlü aktarımlarıyla Tuncelili öğrencilerin tarih bilgilerini biçimlendirmede belirleyici olan 15 vatandaş ile de görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin sözlü kültüre dayalı tarihsel bilgilere olan inançlarını resmî tarihe göre daha fazladır.
- Öğrenciler sözlü tarihlerini daha çok büyükbaba, büyükanne, çevredeki yaşlılar ve 38 tanıklarından öğrenmektedir.
- Sözlü kültüre dayalı tarihsel bilgilerin ortaöğretim tarih derslerine konu edilmiyor oluşu, öğrencilerin tarih derslerine olan bakışlarını olumsuz etkilemektedir.
- Sözlü kültüre dayalı tarihsel bilgilerin ortaöğretim tarih ders kitaplarında konu edilmiyor oluşu, öğrencilerin ortaöğretim tarih ders kitaplarını objektif bulmamalarına neden olmaktadır.
- Öğrencilerinin sözlü kültüre dayalı tarihsel bilgileri ile MEB'in program ve ders kitaplarında öğördüğü tarih bilgileri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve 33 farklı konuda resmî ve sözlü tarih anlatılarının uyuşmadığı görülmüştür.
- İki farklı tarih anlatısı arasında kalmanın öğrencilerin kimlik parçalanması ve bazı psikolojik gerilimler yaşamalarına neden olduğu, hatta bu durumun soyutlama, indirgeme, genelleme gibi becerilerinin gelişmesini engellediği tespit edilmiştir.
- Tunceli merkez ortaöğretim okullarında görevli Tuncelili tarih öğretmenlerinin, sözlü kültüre dayalı tarih ile resmî tarih arasında kaldıkları ve bu durumdan olumsuz etkilendikleri ortaya çıkarılmıştır. Söz konusu öğretmenlerin, resmî tarih üzerinden anlattıkları bazı konuların öğrenciler tarafından tepkiyle

karşılandığı ve öğretmenlerine karşı marjinal tavırlar sergilemelerine neden olduğu görülmüştür.

Özer (2012), “Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel ve Sözlü Tarih Etkinliklerinin Programlanması” başlıklı yüksek lisans tezini literatür taraması şeklinde gerçekleştirmiştir. Sosyal bilgiler dersinde yapılacak sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerin programlanması amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında sosyal bilgiler dersi (4-7. sınıf) yerel ve sözlü tarih etkinliklerini derleyen araştırmacı, ardından sınıf içi etkinlik olarak resim fotoğraf ve film gösterimi, sınıf-dışı etkinlikler olarak ise müze ve tarihi mekânlara yapılacak gezi-gözlem gibi etkinliklerin programlamasını yerel ve sözlü tarih ekseninde gerçekleştirmiştir.

Akçalı (2013), “Tarih Öğretiminde Merkeze Bağımlılığın Azaltılması Yolunda Bir Çözüm Önerisi: Yerel Tarih” olarak adlandırdığı doktora tezinde tarih öğretiminde yerel tarih kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla ders işlenmesinin öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisini ölçmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında İzmir Bornova Koleji Anadolu Lisesi'nin 10. sınıfına devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Nitel ve nicel yöntemlerin kullanıldığı karma bir araştırma olan çalışma ön test-son teste dayalı eşleştirilmiş kontrol gruplu desen esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel veriler araştırmacı tarafından geliştirilen "Tarih Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" ve 10. sınıf tarih dersi öğretim programında yer alan "En Uzun Yüzyıl (1800-1922)" ünitesinin belirlenen kazanımları üzerine hazırlanan "Akademik Başarı Testi" aracılığıyla toplanmıştır. Nitel veriler ise deney grubu öğrencilerinin etkinlikler sırasında doldurdıkları çalışma yaprakları ve uygulama bitiminde deney grubu öğrencileriyle gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak, yerel tarih kaynaklarına dayalı olarak gerçekleştirilen derslerin öğrencilerin başarılarında ve tarih dersine yönelik tutumlarında olumlu yönde gelişim sağladığı sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte deney grubunda yer alan öğrencilerin, etkinlikler sırasında yaptıkları çalışma kâğıtlarının analizinden, öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerine ait bazı alt beceri alanlarını etkili şekilde kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca araştırma sonrasında deney grubu öğrencileriyle yapılan görüşmelerden de öğrencilerin derste kullanılan yerel tarih etkinliklerine yönelik olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Oran (2013), “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders İçi Yerel Tarih Konusundaki Faaliyetleri Uşak İli Örneği” adıyla gerçekleştirdiği yüksek lisans teziyle sosyal bilgiler dersinde yer alan yerel tarih konularının İlköğretim sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından anlatılıp anlatılmadığını tespit etmeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıyla modellenen araştırmanın katılımcılarını, Uşak ili merkez ve ilçelerinde görev yapan 123 sosyal bilgiler öğretmeninden 15 tanesi oluşturmaktadır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu çerçevesinde gerçekleştirilen mülakatlarla elde edilmiştir. Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu yerel tarihin önemli ve gerekli olduğunu, derslerinde yerel tarihi kullandıklarını, bazılarının ise Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içinde yerel tarihin yeteri kadar bulunmadığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenlerin az bir kısmı müfredat, belge ve doküman eksikliği ile yerel tarih hakkında bilgi sahibi olamamaları nedeniyle yerel tarihi derslerinde kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin yerel tarih öğretiminde kullanılabilecek yöntem, teknik ve etkinliklerle ilgili görüşleri alındığında, en fazla gezi-gözlem tekniğini, ardından sırasıyla teknoloji kullanımı, yakından uzağa, sözlü tarih, ev ödev, araştırma-inceleme, proje ve performans çalışmalarını dile getirdikleri görülmüştür. Bular arasında en az dile getirilenler düz anlatım ve soru cevap olmuştur. Öğretmenler, yerel tarihin eğitimde kullanılmasıyla öğrencilerin merak, motivasyon ve ilgilerinin artacağını belirtmiş, ayrıca kalıcı bilgi sağlama, kültür oluşturma, milli bilinci geliştirme yönünde yarar sağlayacağını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yerel tarihi derslerinde kullanırken karşılaştıkları sorunlar en fazla sırasıyla müfredat, maddi sorunlar, izin, belge ve doküman eksikliği ile en az ise öğretmen bilgi eksikliği ve öğrencilerin yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmamalarıyla ilgilidir.

Arslan (2015), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Tarih Konularının Kullanımına İlişkin Öğretmen Tutumları” adı altında gerçekleştirdiği tez çalışmasının kullanımını 23.11.2018 tarihine kadar kısıtlamıştır. Çalışmanın tanıtımı, özetinden elde edilen bilgiler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı çalışmasıyla sosyal bilgiler öğretiminde yerel tarih konularının kullanımına ilişkin öğretmen tutumlarının tespit etmeyi amaçlamıştır. Niğde ilinde görev yapmakta olan 137 sosyal bilgiler öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından

geliştirilen "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Tarih Konularının Kullanımına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre sosyal bilgiler öğretiminde yerel tarih konularının kullanımına ilişkin öğretmen tutumlarının olumlu yönde, "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda yerel tarih konularının kullanımıyla ilgili öğretmen tutumlarının, araştırmanın bağımsız değişkenleri olan cinsiyet, mesleki kıdem, okulun bulunduğu alan ve öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre değişmediği görülmüştür.

Özdemir (2016), "Yerel Tarihin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi" adı altında gerçekleştirdiği tez çalışmasının kullanımını 14.03.2019 tarihine kadar kısıtlamıştır. Çalışmanın tanıtımı, özetinden elde edilen bilgiler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı yerel tarih unsurlarının yer aldığı etkinliklerin kullanılarak yapıldığı öğretimin, öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerisi üzerindeki etkisini ve öğrencilerin yerel tarih kullanımını hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda uygulama 5. sınıf sosyal bilgiler dersinin "Adım Adım Türkiye" ünitesi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı araştırma ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen modelinde tasarlanmış olup, nitel veriler öğrencilerle yapılan görüşmelerle elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014–2015 eğitim–öğretim yılında Kastamonu’nda bulunan bir ortaokulun 5. sınıfına devam eden iki sınıf öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Adım Adım Türkiye" ünitesine yönelik "Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi Ölçme Aracı" ve "Öğrenci Görüşme Formu" kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre değişim ve sürekliliği algılama becerisinin, yerel tarih unsurlarının yer aldığı etkinliklerin uygulandığı deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuç doğrultusunda, yerel tarih uygulamalarının öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerileri üzerinde olumlu etkisi olduğu yargısında bulunulmuştur. Ayrıca öğrenci görüşlerinin de bu yargıyı desteklediği belirtilmiştir.

Kabapınar ve Karakurt (2016), tarafından gerçekleştirilen çalışmayla öğrencilerin Malatya'nın tarihine ilişkin farkındalık düzeyleri ve yerel tarih çalışmalarına ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin yerel tarih ve yerel tarihin Sosyal Bilgiler/Tarih Öğretim Programlarında yer almasına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılarak gerçekleştirilen araştırmanın,

katılımcılarını 2015-2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Malatya ilindeki devlet okullarında görev yapan 5 sosyal bilgiler ve 5 tarih öğretmeni ile 10'ar kişiden oluşmak üzere toplam 20 ortaokul ve lise son sınıfı öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verilerini toplamak üzere öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış, öğrencilere ise araştırmacı tarafından hazırlanan 12 soruluk anket formu uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin çoğunun Malatya tarihinin ve kültürel özelliklerinin yeterli düzeyde farkında olmadıkları görülmüş, araştırmacılar tarafından ilkokul, ortaokul ve lise seviyelerinde sosyal bilgiler ve tarih derslerinin, öğrencilerin yerel tarihle ilgili bakış açısı oluşturmalarında yetersiz kaldığı yargısında bulunulmuştur. Bununla birlikte, katılımcı öğretmenlerin yarısının yerel tarih kavramını bilmediğini/duymadığını ortaya çıkarılmış, buna rağmen öğretmenlerin tamamı yerel tarihin gerekliliği yönünde olumlu görüş belirtmiştir. Ayrıca 4 ya da 5. sınıflardan itibaren yerel tarih çalışmalarını başlayabileceği ve ilerleyen eğitim seviyelerinde devam edebileceği öğretmenlerin dile getirdiği bir diğer konu olmuştur. Araştırma grubundaki öğretmenlerin 6'si kendi kişisel çabalarıyla derslerinde yerel tarihi kullanmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden elde edilen veriler neticesinde, araştırmacılar bir öğretim programını uygulamaya koymanın, onun içinde yer alan yöntemlerin kullanılmasında yeterli olmadığı görüşünü ortaya koymuşlardır.

Yerel tarih öğretimi konusunda gerçekleştirilen ilgili çalışmalar incelendiğinde, literatür taraması şeklinde teorik çalışmaların yanında yöntemle ilişkin öğretmen, öğrenci görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı nitel/nicel saptama çalışmaları ile yöntemin kullanılmasının öğrenci başarısı üzerindeki etkisini inceleyen deneysel araştırmaların varlığı görülmektedir. Bu çalışmanın, alanyazında yer alan çalışmalardan hem yöntem hem de yerel tarih öğretimine ilişkin gerçekleştirdiği uygulamanın niteliği bakımında farklılaştığı görülmektedir. Çalışma, incelen araştırmalar arasında yer almayan nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırmasıyla modellenmiştir. Her şeyden öte bu araştırmanın öğrenciyi, yerel tarih öğretimi içinde öğretmen tarafından hazırlanmış çalışma kâğıtlarının doldurucusu, öğretmenin başrolünde yer aldığı geleneksel metotların uygulandığı derslerin pasif izleyicisi ya da gezi-gözlem etkinliklerinin salt gözlemleyicisi olmaktan çıkarması bakımından alana önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Nitekim araştırmanın uygulama boyutunda birer küçük tarihçi kimliğine bürünen öğrenciler, bir tarih araştırmacısının araştırmalarında kullandığı yerel

tarihe ait aşamaların tamamını deneyimleyerek kendi yerel tarih projelerini ortaya koyma imkânına sahip olmuşlardır. Öğrencilerle gerçekleştirilen bu nitelikte ve kapsamda bir yerel tarih projesinin nasıl gerçekleştirileceğini göstermesi ve proje sürecini deneyimleyen tüm paydaşların (öğrenci, öğretmen, veli) gözünden projeyi tüm boyutlarıyla değerlendirmesi bakımından bu tez çalışması alana yenilik sağlayacaktır.



BÖLÜM III: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve çözümlenmesi ile araştırmanın uygulama süreciyle ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada yerel tarih araştırma yönteminin, Sosyal Bilgiler öğretimi alanında yenilik ve değişikliğe yol açması hedefiyle bir öğretim yöntemi olarak uygulanması amaçlandığından nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Araştırma, eylem araştırması olarak modellenmiştir.

Eylem araştırması eylemlerin, uygulamaların niteliğini geliştirmeyi ve iyileştirmeyi amaçlayan sistemli bir araştırma süreci olarak tanımlanabilir (Elliot, 1991; Karasar, 1999; Calhoun, 2002, akt. Aksoy, 2003, s.477). Eğitim alanında gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde, eylem araştırmalarının uygulamayı geliştirmenin bir yolu olarak sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (Glesne, 2013, s.31). Kendini yansıtıcı bir araştırma şekli olarak ifade edilen eylem araştırması, Kemmis'e göre (1988, akt. Köklü, 1993, s.357), eğitim alanında özellikle eğitimsel uygulamaların gerçekleştirilmesi, bu uygulamaların anlaşılması ve bu uygulamaların yürütüldüğü durumların rasyonelliğinin ve doğruluğunun arttırılmasını amaçlamaktadır. Öğretmenin araştırmacı rolünü üstlendiği, aktif bir bilgi üreticisi olarak yer aldığı bu araştırma modeli, literatürde öğretmen araştırması olarak da adlandırılmaktadır (Köklü, 2001, s.35). Okul ve sınıfta gerçekleştirilen eylem araştırmalarının amaçları arasında, çoğunlukla yenilik ve değişikliğe kapalı olan sisteme, yenilikçi öğrenme ve öğretme yaklaşımlarını getirmede bir araç olarak kullanılmasının ön plana çıktığı söylenebilir (Köklü, 1993, s.360). Johnson (2014, s.45), eylem araştırmasında araştırma konusu belirlenmesi sırasında üç yol izlenebileceğinden bahsetmektedir. Bu üç yol şu şekildedir:

- Bir öğretim yöntem ve tekniği üzerinde çalışma ve değerlendirme
- Bir problem belirleme ve problemi araştırma
- Bir ilgi alanı belirleme ve bu alanı inceleme

Araştırmacı tarafından Sosyal Bilgiler dersinde yerel tarih öğretim yönteminin nasıl uygulanabileceğini belirlemenin amaçlandığı bu çalışmada, Johnson tarafından tanımlanan “bir öğretim yöntem ve tekniği üzerinde çalışma ve değerlendirme” konu belirleme yolu kullanılmıştır.

Eylem araştırmasının “teknik/bilimsel/işbirlikçi”, “uygulama/karşılıklı işbirliği/tartışma odaklı” ve “özgürleştirici/geliştirici/eleştirel” olmak üzere üç türü tanımlanmaktadır. Bu eylem araştırması türlerinin hedefleri dikkate alındığında, gerçekleştirilen araştırmada “özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması” modelinin benimsenmesi uygun bulunmuştur. Özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması, araştırmacının eleştirel bir bakış açısı kazanmasını ve bu süreçte yeni bilgi, beceri ve deneyimlerle donanmasını amaçlamaktadır. Ayrıca araştırmacının kazandığı eleştirel bakış açısıyla, araştırma sürecinde karşılaştığı sorunlara yönelik rasyonel açıklamalar yapabilmesine olanak sağlamaktadır. (Beyhan, 2013, s.75; Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.297).

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde “amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “ölçüt örnekleme” kullanılmıştır. Nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkan amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip durumların seçilmesiyle derinlemesine araştırmalar yapabilme olanağı sağlamaktadır. Ölçüt örneklemedeki temel anlayış ise önceden belirlenen ölçütleri karşılayan tüm durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 107-112). Gerçekleştirilen bu araştırmada ölçüt olarak katılımcıların 6. sınıf öğrencisi olmaları dikkate alınmıştır. Çünkü 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda (MEB, 2010b) “Birey ve Toplum” öğrenme alanında yer alan “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” ünitesinde “Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar” kazanımı, ünitenin doğrudan verilecek becerisi olan “bilimsel genelleme yapma” ve doğrudan verilecek değeri olan “bilimsellik” ile yerel tarih projesi ilişkilendirilmiştir. Çünkü öğrenciler gerçekleştirdikleri yerel tarih projesiyle birlikte söz konusu kazanım, beceri ve değeri pekiştirme fırsatı bulmuşlardır. Bununla birlikte “Kültür ve Miras” öğrenme alanında yer alan “İpek Yolu’nda Türkler” ünitesinin doğrudan verilecek becerisi olan “çıkarımda bulunma” ve doğrudan verilecek değeri olan “kültürel mirasa duyarlılık” araştırma kapsamında gerçekleştirilen yerel tarih projesiyle desteklenmiştir.

Araştırma kapsamında çalışmalar, araştırmacının görev yapmakta olduğu özel bir ortaokulda yürütülmüştür. Uygulama yapılan kurumun politikası gereği, öğretimde farklılığa neden olmamak için uygulamalar, okulun 89 kişi, 4 sınıftan oluşan tüm 6. sınıf grubunda gerçekleştirilmiştir. Fakat araştırmanın nitel olması nedeniyle, çalışmaya dâhil edilen bireylerden elde edilecek verilerin derinliği ve genişliği de göz önünde bulundurulduğunda, öğrenci sayısını sınırlandırmak için kolay ulaşılabilirliği göz önünde bulundurulan araştırmacının derslerini yürüttüğü bir sınıf çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Çekmeköy ilçesinde, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında özel bir eğitim kurumunun 6. sınıfına devam eden 14 erkek, 8 kız olmak üzere toplam 22 öğrenci oluşturmaktadır.

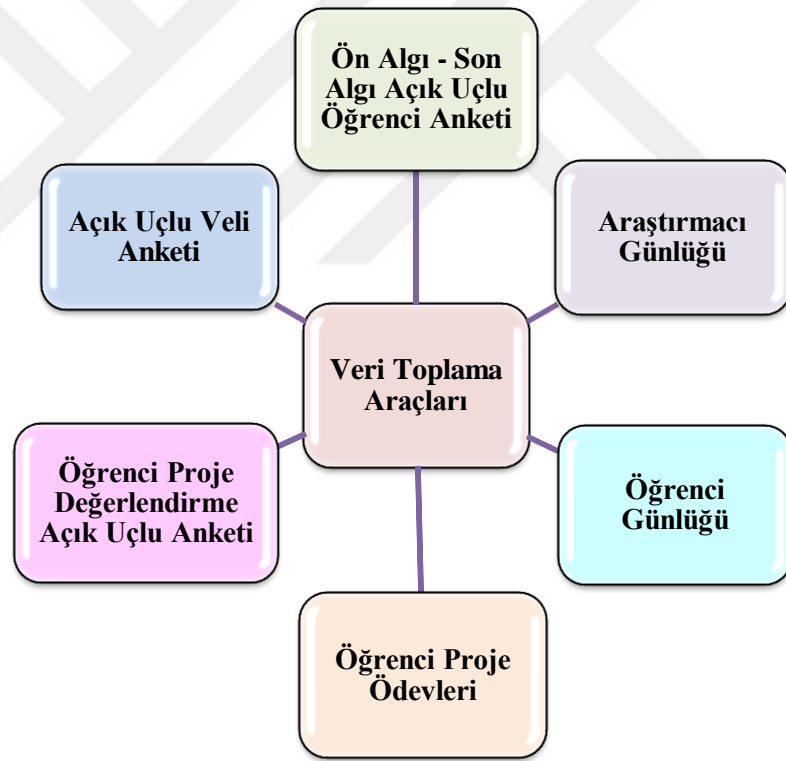
Ayrıca çalışma grubunda bulunan öğrencilerin, yaşları 37 ile 54 arasında değişen 18'i kadın, 4'ü erkek olmak üzere toplam 22 velisi de çalışma grubunda yer almaktadır. Velilerin katılımı gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiştir. Öğrencinin anne ya da babasından biri gönüllü olarak çalışma grubuna dâhil olmuştur. Söz konusu gönüllü veliler, çocuklarının gerçekleştirdiği yerel tarih projesi süresince gözlemlerini ve öğrencilerin onları projeye dâhil ettikleri alanlardaki deneyimleri boyutuyla çalışma grubuna alınmışlardır. Araştırmaya katılan öğrenci velilerine ait yaş, cinsiyet ve meslek bilgileri Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Velilerin Yaş, Cinsiyet ve Meslek Bilgileri

| Veli Kodu | Cinsiyet | Yaş | Meslek |
|-----------|----------|-----|-------------------------------|
| V1 | K | 45 | Bilgisayar Mühendisi |
| V2 | K | 45 | Çalışmıyor |
| V3 | E | 54 | Doktor |
| V4 | K | 43 | Öğretmen |
| V5 | K | 42 | Pazarlama |
| V6 | K | 40 | Endüstri Mühendisi |
| V7 | K | 40 | Bilişim Sistemleri Yöneticisi |
| V8 | K | 41 | Rehber Öğretmen |
| V9 | K | 40 | Finansal Analist |
| V10 | K | 40 | Finansman |
| V11 | E | 53 | Doktor |
| V12 | K | 44 | Finans Müdürü |
| V13 | K | 37 | Finans Sorumlusu |
| V14 | K | 38 | Çalışmıyor |
| V15 | K | 42 | Muhasebeci |
| V16 | K | 42 | İnsan Kaynakları |
| V17 | E | 45 | Endüstri Mühendisi |
| V18 | E | 43 | Yönetici |
| V19 | K | 41 | Endüstri Mühendisi |
| V20 | K | 50 | Mühendis |
| V21 | K | 45 | Öğretim Üyesi – Tıp Doktoru |
| V22 | K | 42 | Mimar |

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma öncesinde öğrencilerin yerel tarih konusunda sahip oldukları bilgilere yönelik bir durum saptaması yapmak ve araştırma sonrasında gerçekleşecek değişimi tespit etmek amacıyla ön algı açık uçlu anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmanın uygulama ve değerlendirme aşamalarına yönelik verilerin toplanması amacıyla araştırmacı ve öğrenci günlükleri, öğrenci proje ödevleri, öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketi ve veli açık uçlu anketi veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Araştırma toplam 13 haftalık bir zaman sürecinde gerçekleştirilmiştir. Kullanılan veri toplama araçları Şekil 3.1.'de görsel olarak sunulmuştur. Kullanılan her bir veri toplama aracına ilişkin detaylı bilgiler alt başlıklar halinde açıklanmıştır.



Şekil 3.1. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırma süresince kullanılan veri toplama araçlarından, hangi araştırma sorusunda yararlandığına dair bilgi Tablo 3.2.'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Araştırma Sorularıyla Veri Toplama Araçlarının İlişkilendirilmesi

| Araştırma Sorusu | Veri Toplama Araçları |
|---|---|
| Öğrencilerin tarih bilimine yönelik algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır? | - Ön Algı-Son Algı Anketi - Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketi |
| Öğrencilerin yerel tarih kavramına yönelik algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır? | - Ön Algı-Son Algı Anketi |
| Öğrencilerin yerel tarih projelerinin niteliği nasıldır? | - Öğrenci Proje Ödevleri - Öğrenci Günlüğü |
| Yerel tarih projesinin öğrencilerin gelişimlerine katkısı nelerdir? | - Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketi - Araştırmacı ve Öğrenci Günlüğü - Açık Uçlu Veli Anketi |
| Yerel tarih projesi uygulanırken karşılaşılan sorunlar/zorluklar nelerdir? | - Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketi - Araştırmacı ve Öğrenci Günlüğü - Açık Uçlu Veli Anketi |

3.3.1. Ön Algı ve Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi

Öğrencilerin bilim dalı olarak tarih, yerel tarihe yönelik görüşlerinin araştırma öncesi ve sonrası nasıl değiştiğini ortaya koymak amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan “Ne Biliyorum” başlıklı ön algı açık uçlu anketi ve “Ne Öğrendim” başlıklı son algı açık uçlu anketi uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu anket sorularına yönelik uzman görüşleri alınmış, soruların öğrenci seviyelerine uygun, açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Ön algı ve son algı açık uçlu anketlerinin (Bkz. Ek 2) her birinde 7 soru bulunmaktadır ve her iki anket de aynı sorulardan oluşmaktadır. Ön algı ve son algı anketinde yer alan soruların içeriklerine ait değerlendirme Tablo 3.3.’te yer almaktadır.

Tablo 3.3. Öğrenci Ön Algı / Son Algı Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi

| Soru | Amaç |
|-------------|---|
| 1. Soru | Öğrencilerin, bir bilim dalı olarak tarihe yönelik algılarını ortaya çıkarmak |
| 2. Soru | Öğrencilerin, yerel tarih kavramına yönelik bilgi düzeylerini belirlemek |
| 3. Soru | Öğrencilerin, yerel tarihin inceleme alanına giren konuların neler olabileceği konusundaki bilgi ve varsayımlarını belirlemek |
| 4. Soru | a) Öğrencilerin memleketlerinin neresi olduğuyula ilgili algılarını tespit etmek b) Öğrencilerin memleketleri olarak adlandırdıkları yer hakkında bilgi düzeylerini belirlemek |
| 5. Soru | Öğrencilerin yaşadıkları yerde bulunan anıt ya da eserlere ait farkındalık düzeylerini ve bilgilerini ortaya çıkarmak |
| 6. Soru | Öğrencilerin yaşadıkları yerde ya da memleketlerinde özgü dikkatlerini çeken gelenek ve görenekler dair farkındalık düzeylerini ve bilgilerini ortaya çıkarmak |
| 7. Soru | Öğrencilerin bir insanın yaşadığı yerin tarihini bilmesinin kişiye neler katacağıyla ilgili düşüncelerini belirlemek |

Çalışma grubuna 1 ders saati (40 dk.) süre tanınarak ön algı anketini yanıtlamaları sağlanmıştır. Ön algı anketi uygulanmadan önce öğrencilere, cevaplarını etkileyecek konuyla ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Ayrıca uygulama sırasında, bu anketin sınav olarak değerlendirilmeyeceği, öğrencilerin verecekleri yanıtları etkilememesi adına özellikle belirtilmiştir. Son algı anketi ise proje sergisinin ardından, projeye yönelik diğer tüm süreçler tamamlandıktan sonra uygulanmıştır. Ön algı anket uygulamasında olduğu gibi öğrencilere 1 ders saati süre verilerek son algı anketini yanıtlamaları sağlanmıştır. Çalışma grubun dâhil edilen öğrencilerin tamamı ön algı ve son algı açık uçlu anket uygulamasına katılarak görüşlerini belirtmişlerdir.

3.3.2. Araştırmacı ve Öğrenci Günlüğü

Araştırma boyunca, yerel tarih öğretim yönteminin uygulama sürecini ve bu süreçte karşılaşılan sorunları yansıtmak amacıyla araştırmacı tarafından günlük tutulmuştur. Araştırmacı, uygulama sürecinin her adımında yaşananlarla ilgili düşüncelerini, deneyimlerini, karşılaşılan sorunları ve bu sorunların çözümünde izlediği yolları düzenli olarak günlüğe aktarmıştır. Bu sayede, yerel tarih öğretim yönteminin Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ne ölçüde uygulanabildiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilere verilen yerel tarih eğitiminin hemen ardından, her öğrenciye proje günlüğü olarak kullanacakları birer defter dağıtılmıştır. Bu sayede, öğrencilerin yerel tarih proje uygulama sürecine yönelik duygu ve düşüncelerini, karşılaştıkları sorunları, yerel tarih projesi yapmanın kendilerine sağladığı katkıları ortaya koymak amaçlanmıştır. Proje günlüklerinin ilk sayfasına eklenen bir yönergeyle (Bkz. Ek 5), günlük tutarken dikkat etmeleri gereken ölçütler öğrencilere bildirilmiştir. Yönergede öğrencilerden, konularını seçerken yaptıkları çalışmalar, hangi konuyu, neden çalışmaya karar verdikleri, proje süresince öğretmenleriyle gerçekleştirdikleri görüşmelerde aldıkları kararlar, karşılaştıkları zorluklar ve çözüm yolları, üstesinden gelebildikleri ve gelemedikleri, aileleri ve yakınlarıyla proje hakkında paylaştıkları, projede değiştirilmesini, eklenmesini düşündükleri şeyler ile projede yaptıkları her türlü çalışma ve bu çalışmalar hakkındaki duygu, düşünce ve önerilerini yazmaları istenmiştir. Proje uygulama süreci boyunca belli aralıklarla öğrencilere günlüklerini düzenli tutmaları konusunda hatırlatmalarda bulunulmuştur. Proje günlüğü dağıtılan 22 öğrenciden 20'sine ait günlük, proje sonunda teslim alınmış ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

3.3.3. Öğrenci Proje Ödevleri

Öğrenciler, kendilerine verilen yerel tarih eğitimin ardından proje ödevi hazırlama sürecine başlamışlardır. Öğrencilerin her birine eğitimin ardından, araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Yerel Tarih Proje Rehberi” (Bkz. Ek 3) verilmiştir. Öğrenciler bu rehberde yer alan araştırma aşamaları izleyerek, çalıştıkları yerel tarih konusuna yönelik araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırmalarından elde ettikleri sonuçları kullanarak, proje ödevi olarak değerlendirilecek olan araştırma raporlarını hazırlamışlardır. Öğrencilerin proje ödevleri araştırma verisi olarak kullanılmıştır. Bu sayede yerel tarih öğretim yönteminin uygulamaya koyulmasıyla gerçekleştirilen çalışmalarda ortaya çıkan öğrenci ürünlerinin, niteliğini belirlemek amaçlanmıştır.

3.3.4. Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketi

Öğrencilerin yerel tarih proje sürecine yönelik görüşlerini almak amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan proje değerlendirme anketi hazırlanmıştır (Bkz. Ek 9). Hazırlanan anket sorularına yönelik uzman görüşleri alınmış, ayrıca soruların öğrenci seviyelerine uygun, açık ve anlaşılır olması hedeflenmiştir. Uygulama gerçekleştirilmeden önce öğrencilere, proje değerlendirme açık uçlu anketinin bir sınav olmadığı yönünde bilgilendirme yapılmış, soruları gerçek görüşlerini yansıtacak şekilde açık ve samimi olarak yanıtlamaları sağlanmaya çalışılmıştır. Projenin tüm adımları tamamlandıktan sonra öğrencilere 1 ders saati süre verilerek proje değerlendirme anketini yanıtlamaları sağlanmıştır. Çalışma grubun dâhil edilen öğrencilerin tamamı proje değerlendirme açık uçlu anket uygulamasına katılarak görüşlerini belirtmişlerdir. Proje değerlendirme anketinde yer alan soruların içeriklerine ait değerlendirme Tablo 3.4.’te yer almaktadır.

Tablo 3.4. Proje Değerlendirme Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi

| Soru | Amaç |
|---------|--|
| 1. Soru | Proje sürecinde öğrencilerin nelerden etkilendiğini tespit etmek |
| 2. Soru | Proje sürecinde öğrencilerin ilgilerini en çok nelerin çektiğini tespit etmek |
| 3. Soru | Proje sürecinde öğrencilerin en çok zorlandığı aşamaları / yaşadığı zorlukları tespit etmek |
| 4. Soru | Proje sürecinde öğrencilerin hangi becerilerini geliştirdikleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek |
| 5. Soru | Öğrencilerin proje sonunda tarihe bakış açılarındaki değişimin nedenlerini öğrenmek |
| 6. Soru | Öğrencilerin proje sürecine yönelik genel görüşlerini öğrenmek |
| 7. Soru | Öğrencilerin projeyi bir kez daha yapacak olsalar neleri değiştirmek isteyeceklerine dair düşüncelerini tespit etmek |
| 8. Soru | Öğrencilerin yerel tarih araştırması yapma konusundaki düşüncelerini öğrenmek |
| 9. Soru | Öğrencilerin, proje sürecine yönelik diğer görüş ve önerilerini öğrenmek |

3.3.5. Açık Uçlu Veli Anketi

Öğrencilerin çalışma sürecini yakından takip eden ve sergi sırasında projelerini inceleyen velilerin proje sürecine yönelik görüşlerini ve süreç içindeki gözlemlerini tespit etmek üzere açık uçlu veli anketi hazırlanmıştır. Bu doğrultuda yerel tarih proje sürecine yönelik tüm adımlar tamamlandıktan sonra, velilerin görüşlerini almak üzere her veliye kapalı bir zarf içerisinde açık uçlu veli anketi (Bkz. Ek 8) gönderilmiştir. Söz konusu veli anketinde, velilerin yerel tarih proje uygulamasına bakış açılarına, öğrencilere sağladığı katkılara yönelik gözlemlerine, bu tarz projelerin daha sık uygulanıp uygulanmamasına yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan toplam 6 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Veli anketinde yer alan soruların içeriklerine ait değerlendirme Tablo 3.5.'te yer almaktadır.

Tablo 3.5. Veli Anketinde Yer Alan Sorulara Ait İçerik Değerlendirmesi

| Soru | Amaç |
|---------|--|
| 1. Soru | Velilerin kendi eğitim dönemlerindeki Sosyal Bilgiler dersine yönelik görüşlerini öğrenmek ve bugünkü derslerle o dönemdeki dersler arasındaki benzerlik ve farklılıkları konusundaki görüşlerini tespit etmek |
| 2. Soru | Velilerin okul yaşamları boyunca, gerçekleştirilen “Yerel Tarih Projesi” ne benzer bir çalışma yapıp, yapmadıklarını öğrenmek |
| 3. Soru | Velilerin, çocuklarının “Yerel Tarih Projesi” ne katılmalarının onlar için yararlı olup olmadığına dair görüşlerini tespit etmek, hangi açılardan yararlı bulduklarına dair düşüncelerini tespit etmek |
| 4. Soru | Velilerin, çocuklarının yapmış oldukları “Yerel Tarih Projesi” gibi projelerin daha sık yapılıp, yapılmamasına dair görüşleri ile bu görüşlerine ait gerekçelerini belirlemek |
| 5. Soru | Velilerin, çocuklarının yapmış oldukları “Yerel Tarih Projesi” sırasında ne gibi zorluklar yaşadıklarına ve projenin hangi aşamalarında zorlandıklarına dair gözlem ve düşüncelerini öğrenmek |
| 6. Soru | Velilerin, çocuklarını gerçekleştirdikleri “Yerel Tarih Projesi” nin sürecine ilişkin paylaşmak istedikleri diğer görüş ve önerilerini öğrenmek |

Gönderilen 22 veli anketinin tamamı veliler tarafından yanıtlanarak teslim edilmiştir. Araştırmaya katılan veliler bilimsel araştırma etiği gereğince “V1, V2” şeklinde adlandırılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada ön algı-son algı açık uçlu anketi, öğrenci proje ödevleri, araştırmacı ve öğrenci günlükleri, öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketi ve açık uçlu veli anketi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Söz konusu veri toplama araçlarından ön algı-son algı açık uçlu anketi, öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketi ve açık uçlu veli

anketinden elde edilen verilerin çözümlenmesi içerik analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öğrenci proje ödevleri ise araştırmacı tarafından hazırlanan değerlendirme rubriği kullanılarak incelenmiştir. Araştırmacı ve öğrenci günlükleri ise betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Söz konusu veri toplama araçlarından elde edilen veriler, betimsel analiz için oluşturulan çerçevenin ardından, tematik çerçeve dikkate alınarak işlenmiştir. Bulguların tanımlanması ve yorumlanmasının ardından ise diğer veri toplama araçlarından elde edilen verileri desteklemek amacıyla kullanılmıştır (Altunışık vd. 2010, s. 322).

Verilerin araştırmacı tarafından analize tabi tutulmasının ardından, analizlerin tarafsızlığını ve kodlayıcı güvenilirliğini test edebilmek amacıyla dokümanların analizi bir uzman tarafından tekrar yapılmıştır. Bu analiz sonucunda ulaşılan kod, kategori ve temalar araştırmacının ulaştıklarıyla karşılaştırılmış ve kodlayıcı güvenilirlik kat sayısı hesaplanmıştır. Elde edilen kat sayısının %70'in üzerinde olması durumunda araştırmacının veri analizi güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994, s.64; akt; Tavşancıl ve Aslan, 2001, s.80-81). Güvenirlik hesabı aşağıda verilen formüle göre yapılmış olup, her veri toplama aracı için ulaşılan değerler alt başlıklar altında verilmiştir.

$$\text{Güvenirlik} = \text{Uzlaşma Sayısı} / (\text{Uzlaşma} + \text{Uzlaşmama Sayısı})$$

Ayrıca araştırmada geçerlik stratejileri de göz önünde bulundurulmuştur (Cresswell, 2016, s.201-202). Veri üçgenlemesiyle birbirinden farklı nitel veri toplama araçları (açık uçlu ön algı ve son algı anketi, araştırmacı ve öğrenci günlükleri, öğrenci proje değerlendirme anketi, veli anketi) kullanılmıştır. Söz konusu veri toplama araçlarından elde edilen bilgilerin birbirini destekleyip desteklemediği kontrol edilerek geçerlik arttırılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonunda da çalışmaya hâkim olmayan dış denetleyiciler tarafından tüm veriler gözden geçirilmiş ve tarafsız bir değerlendirme ortaya konmaya çalışılmıştır.

3.4.1. Ön Algı ve Son Algı Açık Uçlu Anketlerinin Analizi

Ön algı ve son algı açık uçlu anketlerinde yer alan 7 sorudan 3 tanesi araştırma soruları çerçevesinde analize dâhil edilmiştir. Bu sorulardan elde edilen veriler, içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Öğrenci yanıtlarıyla elde edilen veriler kodlanarak, alt ve ana kategoriler belirlenmiştir. Kategorilerden yola çıkarak ulaşılan temalar

çerçevesinde veriler sayısallaştırılarak tablo haline getirilmiştir. Verilerin yorumlanması sırasında tabloların ardından temaları temsil edecek alıntılar verilerek öğrenci yanıtlarından kesitler örnek olarak sunulmuştur. Böylece öğrencilerin bilim dalı olarak tarih, yerel tarih ve yerel tarihin inceleme alanına yönelik görüşlerinin araştırma öncesi ve sonrası nasıl değiştiğini ortaya koymaya çalışılmıştır. Araştırma etiği çerçevesinde öğrenci kimliklerini gizli tutmak amacıyla öğrencilere Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde rumuzlar verilmiştir. Ön algı anketleri ÖA1, ÖA2 olarak, son algı anketleri ise SA1, SA2 şeklinde numaralandırılarak öğrencilerin kimlik gizliliği sağlanmıştır. Ön algı ve son algı açık uçlu anketin güvenilirliğini sağlamak amacıyla farklı bir araştırmacı tarafından verilerin kodlamalarının yapılması sağlanmıştır. Ardından kodlamalar karşılaştırılarak aralarındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucunda ön algı ve son algı açık uçlu anketlerine ait kodlayıcı güvenilirlik değerleri 0,90 olarak bulunmuştur. Ayrıca anketlerde yer alan öğrencilere ait ifadelerden sık sık alıntılara yer verilerek araştırmanın güvenilirliğini arttırmak hedeflenmiştir.

3.4.2. Araştırmacı ve Öğrenci Günlüklerinin Analizi

Araştırmacı ve öğrenci günlükleri betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz için oluşturulan çerçeve doğrultusunda araştırmacı tarafından günlükler dikkatle okunmuş ve tematik çerçeveye göre işlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmacı ve öğrenci günlüklerinden alıntılar yapılarak diğer veri toplama araçlarından elde edilen verilerin desteklenmesi ve veri çeşitliliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Günlükler farklı bir araştırmacı tarafından okunarak, analizleri yapılmıştır. Araştırmacının analiziyle aralarındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucunda araştırmacı günlüğüne ait kodlayıcı güvenilirlik değeri 0,89, öğrenci günlüklerinde ise 0,87 olarak belirlenmiştir. Öğrenci günlükleri GN1, GN2 şeklinde adlandırılmıştır.

3.4.3. Öğrenci Proje Ödevlerinin Analizi

Öğrenciler tarafından hazırlanan yerel tarih proje ödevlerinin niteliklerini tespit etmek amacıyla “Yerel Tarih Proje Değerlendirme Rubriği” kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından rubrik hazırlanırken birtakım temel kaynaklara ulaşılmış, rubriğin yerel tarih metodolojisine uygun olması sağlanmıştır (Caunce, 2011; Danacıoğlu, 2009; Kyvig ve

Marty, 2011; Thompson, 1999). Ayrıca uzman görüşleri de alınarak, rubriğe son hali verilmiştir. Yerel tarih proje değerlendirme rubriği, öğrencilere dağıtılan yerel tarih proje hazırlama rehberinin son sayfasına (Bkz. Ek 3) konularak, öğrencilerin proje ödevlerinin hangi kriterlere göre değerlendirileceğinden haberdar olmaları sağlanmıştır. Öğrenci proje ödevleri rubrikte yer alan konu belirleme, kaynak kullanımı, sözlü tarih görüşmeleri, araştırma raporu, sergi ve sunum süreci ile diğer başlıklı kategoriler altında yer alan ifadeler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Böylece öğrenciler, sadece hazırladıkları proje raporu dikkate alınarak değerlendirilmemiş, proje ödevleri sırasında gerçekleştirdikleri tüm süreçler bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Yapılan değerlendirme sonucunda 100 ile 85 arasında puan alan proje ödevleri “çok nitelikli”, 84 ile 60 arasında puan alanlar “nitelikli”, 59 ile 40 arasında puan alanlar “orta” ve 39 ile 0 arasında puan alan proje ödevleri ise “geliştirilmeli” olarak nitelendirilmiştir.

Öğrenci proje ödevleri farklı bir araştırmacı tarafından incelenerek, puanlanmıştır. Bu puanlar, araştırmacının gerçekleştirdiği puanlamalarla karşılaştırılarak aralarındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucunda öğrenci proje ödevlerinin değerlendirilmesine yönelik kodlayıcı güvenilirlik değeri 0,87 olarak belirlenmiştir.

3.4.4. Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketinin Analizi

Öğrencilerin yerel tarih proje sürecine yönelik görüşlerini almak amacıyla hazırlanan proje değerlendirme açık uçlu anketiyle elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Öğrencilerin anket yanıtları araştırmacı tarafından okunmuş ve veriler kodlanmıştır. Elde edilen kodlar ve kategoriler, belirlenen temalar çerçevesinde sayısallaştırılarak tablo haline getirilmiştir. Tablolarda yer alan verilerin yorumlanması sırasında öğrenci yanıtlarından alıntılar yapılmıştır. Öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketleri farklı bir araştırmacı tarafından incelenerek, veri kodlaması gerçekleştirilmiştir. Ardından kodlamalar karşılaştırılarak aralarındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucunda öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketine ait kodlayıcı güvenilirlik değeri 0,86 olarak belirlenmiştir.

3.4.5. Veli Anketinin Analizi

Öğrenci velilerinin yerel tarih proje sürecine yönelik görüşlerini almak üzere uygulanan açık uçlu veli anketinde yer alan 6 sorudan 3 tanesi araştırma soruları çerçevesinde analize dâhil edilmiştir. Bu sorulardan elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Veli yanıtlarıyla elde edilen veriler kodlanarak, alt ve ana kategoriler belirlenmiştir. Kategorilerden yola çıkarak ulaşılan temalar çerçevesinde veriler sayısallaştırılarak tablo haline getirilmiştir. Verilerin yorumlanması sırasında tabloların ardından temaları temsil edecek alıntılar verilerek veli yanıtlarından kesitler örnek olarak sunulmuştur. Açık uçlu veli anketleri farklı bir araştırmacı tarafından incelenerek, veri kodlaması gerçekleştirilmiştir. Ardından kodlamalar karşılaştırılarak aralarındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucunda açık uçlu veli anketinin güvenilirlik değeri 0,91 olarak belirlenmiştir. Araştırma etiği çerçevesinde veli kimliklerini gizli tutmak amacıyla veliler V1, V2, V3 şeklinde adlandırılmıştır.

Bu bölümde araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının nasıl analiz edildiği ve güvenilirlik değerleri verilmiştir. Güvenirlik değerlerine ait genel bir şema Tablo 3.6.'da sunulmuştur.

Tablo 3.6. Veri Toplama Araçlarına Ait Kodlayıcı Güvenirlikleri

| Veri Toplama Aracı | Kodlayıcı Güvenirlik Değeri |
|---|------------------------------------|
| Açık Uçlu Ön Algı Anket Formu | 0,90 |
| Açık Uçlu Son Algı Anket Formu | 0,90 |
| Araştırmacı Günlüğü | 0,89 |
| Öğrenci Günlükleri | 0,87 |
| Öğrenci Yerel Tarih Proje Ödevleri | 0,87 |
| Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anket Formu | 0,86 |
| Açık Uçlu Veli Anket Formu | 0,91 |

3.5. Yerel Tarih Proje Süreci

Araştırma, araştırmacının görev yapmakta olduğu özel bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Öncelikle okulun Sosyal Bilgiler Bölümü'ne ve okul yöneticilerine araştırma konusu ve amacı hakkında bilgi verilmiş, uygulanması düşünülen çalışma takvimi sunulmuştur. Araştırma sürecine başlamak üzere gerekli onay ve izinler alınmıştır. Araştırmanın nitel olması nedeniyle sınırlı sayıda şube ile çalışmak hedeflense de kurum politikası gereği, öğretimde farklılığa neden olmamak adına okulda bulunan tüm 6. sınıf (36 kız, 53 erkek olmak üzere toplam 89 kişi) öğrencileriyle

toplam 4 şubede proje uygulaması gerçekleştirilmiştir. Öğrenci sayısını sınırlandırmak için ise rastgele seçilen bir sınıf çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

Araştırmacı tarafından ilk olarak Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelenmiştir. Bu doğrultuda, yapılacak olan yerel tarih proje çalışmasının 6. sınıf düzeyinde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda (MEB, 2010) "Birey ve Toplum" öğrenme alanında yer alan "Sosyal Bilgiler Öğreniyorum" ünitesinde "bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar" kazanımı, ünitenin doğrudan verilecek becerisi olan "bilimsel genelleme yapma" ve doğrudan verilecek değeri olan "bilimsellik" ile "kültür ve miras" öğrenme alanında yer alan "İpek Yolu'nda Türkler" ünitesinin doğrudan verilecek değeri "çıkarımda bulunma" ve doğrudan verilecek değeri "kültürel mirasa duyarlılık" kapsamında söz konusu yerel tarih projesi geliştirilmiştir.

Araştırmacının, okuldaki diğer Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle yaptığı ikili görüşmeler ve ilk hafta sürece başlamadan önce öğrencilere uygulanan ön algı açık uçlu anketinin ardından elde edilen genel bulgular doğrultusunda hazırlanan eylem planı ve süreç içinde karşılaşılan sorunlara yönelik ek eylem planlarıyla 13 haftalık bir proje uygulama süreci gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan eylem planı ve süreçte karşılaşılan sorunları çözmeye yönelik oluşturulan eylem planları ile uygulama adımları başlık 3.5.1. altında sunulmuştur.

3.5.1. Uygulama Sürecine Yönelik Eylem Planı

Eylem Planının Başlama ve Bitiş Tarihleri: 1 Aralık 2015-22 Şubat 2016

Amaç: Yerel tarih araştırma yöntemini, Sosyal Bilgiler dersinde bir öğretim yöntemi olarak etkili şekilde uygulamaktır. Bu genel amaç doğrultusunda, öğrencilere yerel tarih araştırma yöntemiyle ilgili eğitimin verilmesi ve öğrencilerin aldıkları teorik bilgilerden yola çıkarak yerel tarih araştırmaları gerçekleştirmeleri, araştırma süreçleri sırasında da küçük tarihçi kimliğine bürünerek bir tarihçi bakış açısı geliştirmeleri amaçlanmıştır. Aşağıda bu amaç çerçevesinde, araştırmacı tarafından planlanan ve 6. sınıf öğrencileriyle uygulanan eylem adımları yer almaktadır.

Eylem Adımları

1. Yerel tarih proje uygulama sürecinde karşılaşılabilecek sorunların neler olabilir sorusu sorularak, karşılaşılabilecek olası sorunlar öngörülme çalışılmıştır. Bu doğrultuda, karşılaşılabilecek olası sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir. Olası sorunlar ve çözüm önerileri şu şekildedir:

- **Öğrenci motivasyonu:** Öğrencilerin süreç boyunca ilgilerinin sürekliliğini sağlamak ve proje sürecini istenilen düzeyde önemsemelerini sağlamak için şu açıklamalarda bulunulmuştur:
 - a) Yapacağınız proje okulun haber bülteninde ve web sitesinde yayınlanacaktır.
 - b) Proje sonunda düzenlenecek sergide çalışmalarınız sergi ziyaretçilerine tanıtılacaktır.
 - c) Proje sergisinin açılışında gerçekleştirilecek sertifika töreninde proje katılımınız belgeleyen sertifika verilecektir.
 - d) Yaptığımız çalışmalardan elde edilen veriler bilimsel bir araştırmaya katkıda bulunacaktır.
- **Zaman:** 2015-2016 eğitim-öğretim yılında ders düzenini bozmayacak şekilde, yarıyıl tatili de göz önüne alınarak, 1 Aralık 2015 tarihinde başlayıp, 22 Şubat 2016 tarihinde tamamlanacak 12 haftalık bir çalışma planı hazırlanmıştır. Öğrenci projelerinin planlamaya uygun gerçekleştirilmesi ve herhangi bir aksaklık yaşanmaması için araştırmacı tarafından tüm süreç yakından takip edilecektir. (Okul idaresinin, proje sergisini belirlenen tarihten bir hafta sonraya almak istemesi üzerine süreç, planlanandan 1 hafta sonra 29 Şubat 2016 tarihinde tamamlanmıştır. Bu duruma neden olan sorun ve sorunu çözmeye yönelik geliştirilen ek eylem planı başlık 3.5.4. altında sunulmuştur.)
- **Veli Katılım:** Öğrencilerin, çalıştıkları yerel tarih konusuna ait mekânları ziyaret etmeleri durumunda ve sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirmek adına kaynak kişilere ulaşmaları noktasında velilerinin desteklerine ihtiyaç duyacakları öngörüsüyle veliler yerel tarih proje süreci hakkında bilgilendirilmişlerdir. Gönderilen “Veli Bilgilendirme Mektubu”nda velilere, proje süresince öğrencilere hangi noktalarda destek olabilecekleri ve sürece

sınırlı katılım göstermeleri gerektiği konusunda gerekli açıklamalar yapılmıştır.

2. Ön algı anketi uygulaması gerçekleştirilecektir.
3. Öğrencilere yerel tarih eğitimi verilecek, öğrenciler gerçekleştirecekleri yerel tarih projesi hakkında bilgilendirilecektir.
4. Eğitimin ardından öğrencilere “Proje Rehberi” (Bkz. Ek 3) dağıtılacaktır.
5. Öğrencilere proje günlükleri dağıtılacak ve proje süresince düzenli günlük tutmaları hatırlatılacaktır.
6. “Veli Bilgilendirme Mektubu” (Bkz. Ek 1) gönderilecektir.
7. Öğrenciler, yerel tarih araştırma konularını belirleyerek, öğretmenlerine onaylatacaklardır.
8. Öğrenciler, çalışma konularıyla ilgili kaynak toplayacaklardır.
9. Öğrenciler, belirledikleri kaynak kişilerle sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştireceklerdir.
10. Öğrenciler, yerel tarih proje raporlarını hazırlayacaklardır.
11. Öğrencilere “Sergi Hazırlık Rehberi” (Bkz. Ek 6) ve poster malzemeleri dağıtılacaktır.
12. Öğrenciler, sergide sunmak üzere poster sunumlarını hazırlayacaklardır.
13. “Proje Sergisi Veli Bilgilendirme Mektubu” (Bkz. Ek 7) gönderilecektir.
14. Proje sergisi e-davetiyesi (Bkz. Ek 11) gönderilecektir.
15. Proje sergisi düzenlenecek, öğrencilerin projelerini sergi ziyaretçilerine sunmaları sağlanacaktır.
16. Sergi açılış töreninde öğrencilere, proje katılım sertifikaları (Bkz. Ek 12) verilecektir.
17. “Proje Değerlendirme Anketi” uygulanacaktır.
18. Son algı anketi uygulanması gerçekleştirilecektir.
19. Velilere “Açık Uçlu Veli Anketi” gönderilecektir.

Verilerin Toplanması: Planın ne ölçüde etkili olduğunu değerlendirmek amacıyla gerekli olan veriler, öğrencilerle yapılan birebir görüşmeler ve gözlemlerin yanı sıra, velilerden gelen geribildirimlerden elde edilecektir.

Araştırmacı kendi gözlem ve deneyimleri, öğrencilerle yapmış olduğu ikili görüşmeler, velilerden gelen geribildirimler ve elde edilen bulgular sonucunda süreç içerisinde

karşılaşılan sorunlara çözüm bulmak amacıyla yeni eylem planları geliştirerek, uygulamıştır.

3.5.2. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Birinci Eylem Planı

Sorun: Öğrencilerin sözlü tarih görüşmelerinde kullanmak üzere nitelikli görüşme sorusu yazamamaları

Amaç: Öğrencilere, sözlü tarih görüşmelerinde kullanılacak nitelikte görüşme sorusu yazabilmeleri konusunda yardımcı olmak.

Eylem Adımları:

- Öğrenciler araştırma konularını belirleyip, kaynak topladıktan sonra hazırladıkları sözlü tarih görüşme sorularını onaylatmak üzere öğretmenleriyle paylaşmışlardır. Öğrenci soruları incelendiğinde soruların görüşme sorusu olacak nitelikte olmadıkları tespit edilmiştir.
- Soru yazma teknikleriyle ilgili bir sunum hazırlanarak öğrencilerin nitelikli görüşme sorusunun nasıl yazılacağıyla ilgili bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır.
- Sunumda açık uçlu soru ve kapalı uçlu soru kavramları öğrenciler öğretilmiştir. Açık uçlu görüşme sorusu hazırlamaları konusunda yönlendirilmişlerdir.

Verilerin Toplanması: Planın ne kadar etkili olduğunu değerlendirmek için gerekli veriler öğrencilerle yapılan ikili görüşmeler ve gözlemlerle elde edilmiştir. Yapılan sunumun ardından öğrenci sorularının niteliğinin arttığı ve açık uçlu görüşme sorusu özellikleri taşıyan soru yazdıkları gözlemlenmiştir.

3.5.3. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik İkinci Eylem Planı

Sorun: Okul idaresinin, proje sergisini belirlenen tarihten bir hafta sonraya almak istemesi

Amaç: Okul idaresinin sergi tarihini değiştirilmesiyle ilgili aldığı kararın proje sürecini olumsuz etkilemesini önlemek.

Eylem Adımları:

- Okul idaresiyle sergi tarihinin değiştirilmesinin nedeniyle ilgili görüşme yapılmıştır.

- Okul idaresinin serginin “Okul Tanıtım Günü”nde gerçekleşmesini istemesi üzerine, serginin 20 Şubat 2016 yerine, bir hafta sonra 27 Şubat 2016 tarihinde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.
- Ortaya çıkan 1 haftalık fazladan zaman diliminin, öğrenci raporlarına geribildirim verme ve sergi hazırlık sürecini daha sağlıklı yürütebilmek için kullanılmasına karar verilmiştir.

Verilerin Toplanması: Planın ne kadar etkili olduğunu değerlendirmek için gerekli veriler öğrencilerle yapılan ikili görüşmeler ve gözlemlerle elde edilmiştir. Yapılan planlamayla proje takviminde gerçekleştirilen değişikliğin herhangi bir aksaklığa neden olmadığı gözlemlenmiştir. Aynı zamanda bu durumun, başlık 3.5.4’te bahsedilen sorunun çözümünde de işe yaradığı görülmüştür.

3.5.4. Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunları Çözmeye Yönelik Üçüncü Eylem Planı

Sorun: Okulun yoğun sınav ve etkinlik takvimi nedeniyle öğrencilerin belirlenen proje takvimine uymakta zorlanmaları

Amaç: Öğrencilerin zamanı etkili kullanmalarını sağlamak.

Eylem Adımları:

- Zamanı neden etkili kullanamadıkları üzerine öğrencilerle görüşülmüştür.
- Var olan zamanı nasıl etkili kullanabilecekleriyle ilgili öğrencilere bir sunum yapılmıştır.
- Başlık 3.4.3’te açıklanan “okul idaresinin, proje sergisini belirlenen tarihten bir hafta sonraya almak istemesi” üzerine proje takvimine eklenen bir haftalık zaman dilimi bu sorunu çözmek adına kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması: Planın ne kadar etkili olduğunu değerlendirmek için gerekli veriler öğrencilerle yapılan ikili görüşmeler ve gözlemlerle elde edilmiştir. Öğrencilere verilen bir haftalık fazladan zaman diliminde eksiklerini tamamlayarak, çalışmalarını güncel proje takvimine uygun bitirdikleri gözlemlenmiştir.

Yerel Tarih Projesi, uygulama sürecine ve süreçte karşılaşılan sorunları çözmeye yönelik eylem planları doğrultusunda hayata geçirilmiş ve tamamlanmıştır.

3.5.5. Yerel Tarih Proje Uygulama Süreci

Bu başlık altında yerel tarih proje uygulamasına yönelik oluşturulan eylem planında yer alan basamakların nasıl hayata geçirildiğine ait detaylar ile fotoğraflar yer almaktadır.

Yerel Tarih Eğitimi ve Veli Bilgilendirme (1 hafta): 12 haftalık proje süreci, ilk hafta ön algı anketinin uygulamasının hemen ardından gerçekleştirilen “Yerel Tarih Eğitimi” ile başlamıştır. Söz konusu eğitim projeye katılan her sınıf için 2 ders saati sürecek şekilde planlanmıştır. Sınıflar ayrı ayrı konferans salonuna alınarak planlanan eğitimi almaları sağlanmıştır. Eğitim sırasında araştırmacı tarafından hazırlanan bir powerpoint sunum kullanılmıştır. İki aşamadan oluşan eğitimin birinci aşamasında öğrenciler yerel tarih araştırma yöntemi hakkında bilgilendirilmişlerdir (Bkz. Fotoğraf 3.1).

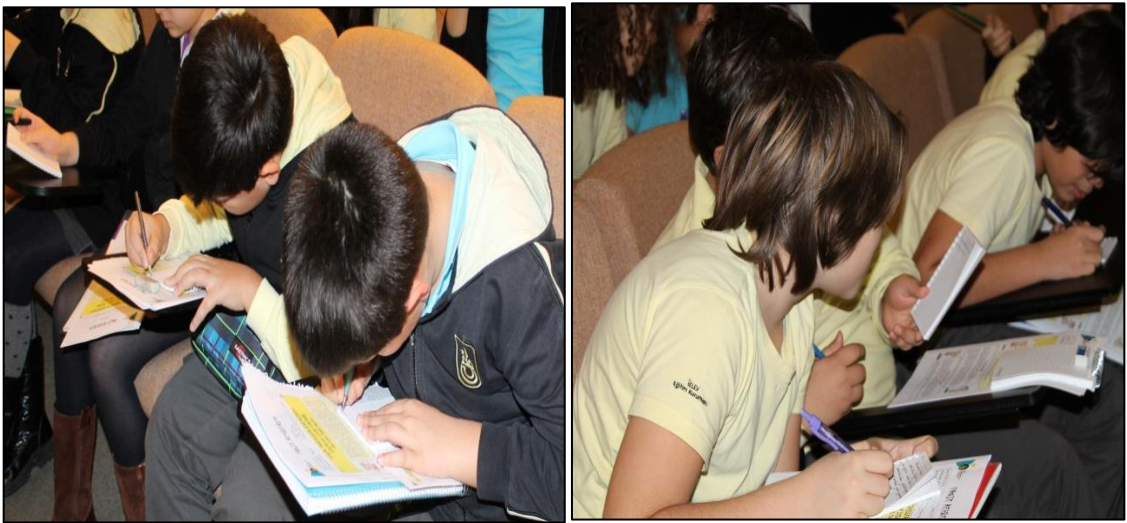


Fotoğraf 3.1. Öğrenciler Yerel Tarih Eğitiminde

Eğitimde ilk olarak öğrencilere çeşitli görseller gösterilerek hangisinin Sosyal Bilgiler dersinin tarih konuları içinde yer alabileceği sorulmuştur. İkili gruplar halinde gösterilen görsellerden bazıları şunlara aittir. Topkapı Sarayı-Beykoz Paşabahçe Cam Fabrikası, Sivas Kongresi-Pierre Loti Tepesi, Osmanlı Devleti’nde Yemek Kültürü, Rize’ye Özgü Pepeçura Tatlısı, Nazar Boncuğu, Hitit Uygarlığı Güneş Kursu, Osmanlı Devleti’nde Ekonomik Hayat, Halı Motifleri ve Anlamları, Milli Mücadele Döneminde Kadınlar, Karamürsel Sepeti, Ülkenin Yönetim Biçimi, Göztepe Tren İstasyonu, Vecihi Hürkuş, Fatih Sultan Mehmet. Öğrencilere çalışma kâğıdı olarak da verilen görsellere ait öğrenci görüşleri alınmış, grup içi tartışmalarda bulunulmuştur. Böylece öğrencilerin tarihin kapsamına giren konular üzerinde düşünmeleri, sorulan sorularla bu konuya farklı bir açıdan bakmaları sağlanmıştır. Bunun ardından “Tarihin konusunu sadece ulusal,

uluslararası siyasi, askeri ve ekonomik gelişmeler mi oluşturmaktadır?” sorusu öğrenciler yöneltilecek, yapılan sorgulama ve tartışmayla öğrencilerin, aynı zamanda sıradan insanların faaliyetleri ve çevresinin de insanlık tarihinin bir parçası olduğu ve tarihin konusu içinde yer aldığı sonucuna ulaşmaları sağlanmıştır. Bu çıkarımın ardından yerel tarih kavramının ne olduğu, yerel tarihin konularını nelerin oluşturduğu üzerine öğrenciler bilgilendirilmişlerdir. Bu aşamada yerel tarih inceleme alanı içinde yer alabilecek konulardan olan tarihsel bina ve yapılar, üretim yerleri, ulaşım alanları, tarihsel kişilikler, gelenekler ve görenekler ayrı ayrı ayrıntılı olarak incelenmiş, yerel tarih araştırma konularının neler olabileceği hakkında öğrencilerle konuşulmuştur.

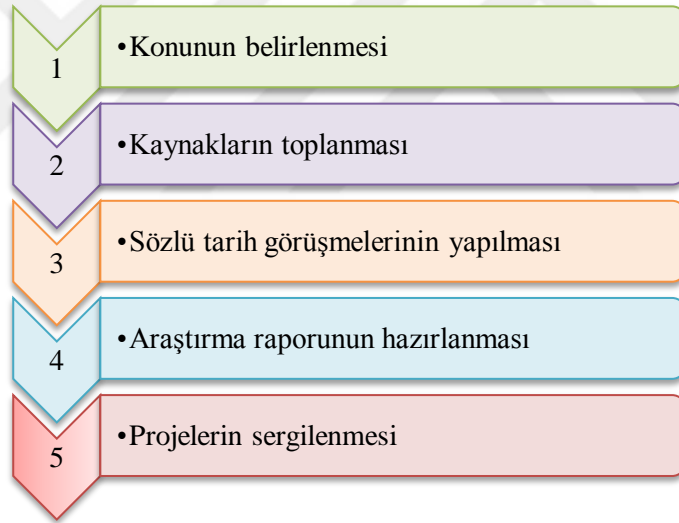
Eğitimin ikinci aşamasında öğrenciler gerçekleştirecekleri “Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi” adı verilen yerel tarih projesinin aşamaları hakkında detaylı olarak bilgilendirilmişlerdir. Bu aşamada araştırmacı tarafından öğrencilere proje süreçleri boyunca yol göstermek amacıyla hazırlanan “Proje Rehberi” (Bkz. Ek 3) dağıtılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin proje süresince günlük olarak kullanacakları birer küçük not defteri de öğrencilere verilmiştir. Bu defterlerin ilk sayfasına araştırmacı tarafından hazırlanan günlük kullanım yönergesi (Bkz. Ek 5) yapıştırılmıştır. Bu yönergede öğrencilerden yerel tarih araştırmaları sırasında gerçekleştirdikleri her türlü çalışma ve bu çalışmalar hakkındaki duygu ve düşüncelerini, o günün tarihini atarak yazmaları istenmiştir. Öğrenciler eğitimin ardından günlüklerini kullanarak eğitim ve projeye ilgili ilk duygu ve düşüncelerini kaydetmişlerdir.



Fotoğraf 3.2. Yerel Tarih Eğitiminin Ardından Günlüklerini Kullanan Öğrenciler

Öğrencilere yerel tarih eğitimlerinin verildiği ve proje sürecinin başlatıldığı hafta öğrenci velilerini projeden haberdar etmek adına, tüm 6. sınıf velilerine projenin amacı ve aşamaları hakkında “Veli Bilgilendirme Mektubu” gönderilmiştir (Bkz. Ek 1). Söz konusu veli bilgilendirme mektubunda, yapılacak bilimsel araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için çalışma boyunca velilerin öğrencilerin projelerine sınırlı katılım göstermeleri istenmiştir. Özellikle öğrencilerin çeşitli kaynaklardan (kitap, internet, dergi, gazete vs.) araştırma yaparken kendisine müdahale etmemeleri, öğrencinin zorlandığını ya da desteğe ihtiyaç duyduğunu düşündükleri durumda, öğrenciyi öğretmenlerine yönlendirmeleri gerektiği üzerinde durulmuştur.

Yerel tarih eğitiminin verilmesinin ve veli bilgilendirme mektubunun gönderilmesinin hemen ardından proje süreci başlatılmıştır. Öğrencilerin proje boyunca izledikleri aşamalar Şekil 3.2.’deki gibidir.



Şekil 3.2. Öğrencilerin Yerel Tarih Proje Sürecinde İzledikleri Aşamalar

Konu Belirleme Aşaması (1 hafta): Birinci aşama olan “Konu Belirleme” için öğrencilere 1 hafta süre verilmiştir. Seçecekleri konunun mutlaka özgün bir yerel tarih konusu olması gerektiği üzerinde durulmuştur. Öğrencilere, yerel tarih denildiğinde, herkesin öncelikli olarak aklına gelen konuları seçmemeleri, çok bilindik ve duyulmuş konulardan uzak durmaları gerektiği hatırlatılmıştır. Bu hafta süresince öğrenciler çalışmayı düşündükleri konuları öğretmenleriyle paylaşarak, seçtikleri konunun yerel tarih projesi için uygun olup olmadığına dair geribildirim almışlardır. Seçmek istediği

konu yerel tarih projesine uygun olan öğrencilerin konuları onaylanmış ve projenin bir sonraki aşamasına geçmeleri için yönlendirilmişlerdir. Seçmek istediği konu çok bilindik veya yerel tarih araştırma konusu olacak nitelik taşımayan öğrencilere ise kriterlere uygun bir konu seçebilmeleri amacıyla rehberlik edilmiştir.

Konu belirleme aşaması için belirlenen süre dâhilinde tüm öğrencilerin araştırma konularını belirlemeleri sağlanmıştır. Bu sürenin sonunda öğrencilerin tamamının araştırma konuları öğretmenine onayından geçmiş ve öğrenciler araştırma süreçlerine başlamışlardır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin seçtikleri ve öğretmenleri tarafından onaylanan çalışma konuları Tablo 3.7.'de yer almaktadır.

Tablo 3.7. Öğrencilerin Yerel Tarih Araştırma Konuları

| Öğrenci Kodu | Yerel Tarih Çalışma Konusu |
|--------------|--|
| Ö1 | Maslak Atatürk Oto Sanayii (1970) |
| Ö2 | Rüstempaşa Camii (Tahtakale) |
| Ö3 | Samandıra Yazlık Saray (Damatris Sarayı) |
| Ö4 | Kaymaz Böreği (Hatay) |
| Ö5 | Kurukahveci Mehmet Efendi (Eminönü) |
| Ö6 | Cihangir Camii |
| Ö7 | Vize (Kırklareli) |
| Ö8 | St. Pierre Kilisesi (Hatay – Antakya) |
| Ö9 | Pandeli Restaurant (1901-Eminönü) |
| Ö10 | Beykoz Şişe Cam Fabrikası |
| Ö11 | Pişmaniye (İzmit) |
| Ö12 | Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri |
| Ö13 | Vefa Bozacısı (Fatih-Vefa) |
| Ö14 | Kanaat Lokantası (1933-Üsküdar) |
| Ö15 | Tarihi Hacı Bekir Lokumcusu (1777-Bahçekapı) |
| Ö16 | İnci Profiterol |
| Ö17 | Titus Tüneli (Adana) |
| Ö18 | Elmalı Konak (Antalya-Elmalı'da Boyralar Köyü) |
| Ö19 | Bitlis Yöresel Yemekleri |
| Ö20 | Göynük Mantısı |
| Ö21 | Sinop Nokulu |
| Ö22 | Beykoz'da Dalyan Balıkçılığı |

Çalışma grubunda yer almayan fakat yerel tarih projesini gerçekleştiren diğer sınıflarda da ilgi çekici yerel tarih konuları araştırılmıştır. Öğrencilerin çalıştığı konulara şunları örnek verebiliriz:

Bir yere özgü pastane, şekerci vb. mekânlara örnekler: Baylan Pastanesi/Kadıköy 1923, Markiz Pastanesi/Beyoğlu 1940, Hicipoğlu Şekercisi/Eminönü 1745, Şekerci Cafer Erol/Kadıköy 1807, Vefa Bozacısı/1876, Taşdelen Su/1592, Kanlıca

Yoğurdu/1893, Yanyalı Fehmi Lokantası/Kadıköy 1919, Tarihi Unkapanı Pilavcısı/1987, Tarihi Sultanahmet Köftecisi/1920

Yöresel yemek kültürüne örnekler: Dible/Karadeniz yöresi, Kesme Aşı/Sivas yöresi, Beş Parmak yemeği/Kazakistan yöresi, Erzincan/Kemaliye yemek kültürü

Semt, mahalle, cadde, sokak, meydan vb. alanlara örnekler: Kuzguncuk Semti/Üsküdar, Yeldeğirmeni Mahallesi/Kadıköy, Altunizade Semti/Üsküdar, Hâkimiyet-i Milliye Caddesi/Üsküdar, Ferit Tek Sokağı/Moda, Doğancılar Meydanı/Üsküdar

Tarihsel binalara örnekler: Madam Tamara'nın Köşkü/Bostancı 1903, Kazım Karabekir Evi&Müzesi/Erenköy, Zafia Rizi Anı Evi/Polonezköy 1881, Sarıcalar Köşkü/Moda 1903, Kandilli Köyü Evleri, Arap Camii/Karaköy, Aya Yorgi Kilisesi/Büyükkada, Büyükkada Saat Kulesi, Eski Moda İskelesi, Aziziye Hamamı/Kadıköy 1860, Çinili Hamam/Üsküdar 1640, Beyazıt Kütüphanesi/1884, Erenköy Kız Lisesi/Göztepe 1911, İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı/ Harbiye 1975, Boğa Heykeli/Kadıköy 1860, Süreyya Operası/Kadıköy 1927, Atlas Pasajı/Beyoğlu 1877, Çebi Konağı/Trabzon

Bir yere özgü tarihsel kişiliklere örnekler: Sait Faik Abasıyanık/Burgazada, Can Yücel/Kuzguncuk, Ecz. Mehmet Hidayet Derman (Safranbolu'nun ilk eczacısı), Tevfik Fikret/Aşıyan

Üretim yerlerine örnekler: Turhal Şeker Fabrikası/Tokat 1930, SEKA Kâğıt Fabrikası/Kocaeli 1936

Ulaşım alanlarına örnekler: İstanbul Boğazı'nda ulaşım (kayıktan tekneye)

Yöresel kültüre örnekler: Adana/Kozan'a özgü yerel konuşma, Konya kına geceleri, Kastamonu Zeybeği

Diğer çalışma konularından örnekler: Üsküdar Çiçekçi'de Çevre Gıda (1985 yılında kurulmuş mahalle bakkalı), Çıfıt Çarşısı/Balat 15. yüzyıl, Kurbağalı Dere/Kadıköy, Oyuncak Müzesi / II. Dünya Savaşı sırasında kullanılan bir oyuncak

Öğrenciler tarafından yerel tarih projesi kapsamında araştırılan konuların bir yere özgü pastane, şekerçi, restoran vb. mekânlara, yöresel yemek kültürüne, semt, mahalle, cadde, sokak, meydan gibi alanlara, tarihsel binalara, bir yer ile özdeşleşmiş tarihsel

kişiliklere, üretim yerlerine, ulaşım alanlarına, yöresel kültüre örnek gösterilebilecek konular olduğu görülmektedir. Bu konular literatürde belirtilen yerel tarih araştırma konularına örnek gösterilebilecek niteliktedir (Demircioğlu, 2015, s. 121-122; Kabapınar, 2014, s. 306-307).

Kaynak Toplama Aşaması (2 hafta): Konu seçimini tamamlayan öğrenciler, projenin ikinci aşaması olarak kaynak toplamaya başlamışlardır. Çalışma konuları çerçevesinde güvenilir kaynak niteliği taşıyan kitap, internet ve görsel materyallerden yararlanarak kaynak toplayan öğrencilere süreç içinde takip edilmiş, gerekli yönlendirmelerde bulunulmuştur. Kaynak toplama aşaması yaklaşık 2 haftalık sürede tamamlanmıştır.

Sözlü Tarih Görüşmeleri Aşaması (3 hafta): Projenin üçüncü aşaması olan sözlü tarih görüşmelerini yapmaları için öğrencilere yaklaşık 3 hafta süre tanınmıştır. Sürenin 3 hafta olmasının nedeni öğrencilerin bu aşamada, aynı zamanda sözlü tarih görüşmeleri için görüşme sorularını hazırlayarak, öğretmenlerine onaylatacak olmalarıdır. Öğrenciler, kaynak toplama aşamasında elde ettikleri verilerden de yararlanarak görüşme sorusu hazırlamışlardır. Sorularını öğretmen onayı için getirdiklerinde, söz konusu soruların büyük bir kısmın sözlü tarih görüşmelerinde kullanılabilecek nitelikte olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin birçoğunda tespit edilen bu durumu çözmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan ek eylem planı çerçevesinde, öğrencilere soru yazma teknikleriyle ilgili bir sunum yapılmıştır. Sunumun ardından, öğrencilerin hazırladıkları yeni sorular tekrar değerlendirilmiştir. Tıpkı konu seçimlerinde olduğu gibi hazırladıkları sözlü tarih görüşme soruları onaylanan öğrenciler çalışmalarının bir sonraki basamağına geçmişlerdir. Seçtikleri konu hakkında bilgi alabilecekleri dört kişi belirleyen öğrenciler, sözlü tarih görüşmelerini yapmak üzere bu kişilerden randevu almışlardır. Kaynak kişilerin belirlenmesinde mümkün olduğu kadar 40-50 yaş üstü kişilerin tercih edilmesine dikkat edilmiştir. Genel olarak öğrenciler, her kaynak kişiye hazırladıkları aynı soruları yöneltmişlerdir. Çalışma konusu olarak dükkân ya da çeşitli tarihi mekânları seçen öğrenciler ise buranın sahibi ya da çalışanlarıyla da görüşme yapmışlardır. Bu nitelikteki kişilerin konuyla ilgili deneyim ve gözlemleri farklı olacağından, bu kişilere sormak üzere farklı bir soru listesi daha öğrenciler tarafından hazırlanmıştır. Ön hazırlıklarını tamamlayan öğrenciler belirledikleri kaynak kişilerle sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirmişlerdir. Öğrencilerin tamamına yakını görüşmelerini video ve ses kaydıyla kayıt altına almıştır. Bazı kaynak kişilerin izin

vermemesi üzerine birkaç öğrenci görüşmelerini not tutarak kayıt altına almıştır. Görüşmelerin ardından öğrenciler video ve ses kayıtlarını dikkatlice dinleyerek, verilen “Görüşme Analiz Formları”nı (Bkz. Ek 4) kullanarak yazıya geçirmişlerdir.

Rapor Hazırlama Aşaması (2 hafta): Yerel tarih projesinin öğrenciler tarafından gerçekleştirilen dördüncü aşaması ise ulaştıkları tüm kaynaklardan topladıkları bilgileri analiz ederek araştırma raporlarını hazırlamaları olmuştur. Kendilerine verilen yönerge doğrultusunda tüm öğrencilerin raporları kapak, içindekiler bölümü, önsöz, ana bölüm, sözlü tarih görüşmeleri, sonsöz, kaynakça, kişi kaynakçası, CD bölümü ve görüşme analiz formlarının bulunduğu bölümlerden oluşmuştur. Öğrencilere raporlarına son hallerini vermeleri için sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirdikten sonra iki hafta süre tanınmıştır. Bu haftanın sonunda ise öğrenciler raporlarını öğretmenlerine teslim etmişlerdir.

Sergi Hazırlık ve Sergileme Aşaması (3+1 hafta): Öğrencilerin, proje raporu teslimlerini gerçekleştirmelerinin ardından, projenin son aşaması olan sergi hazırlıklarına başlanmıştır. Öğrencilerin raporlarında yer alan tüm bölümleri, poster sunumlarında kullanmak üzere tekrardan yazacak olmaları ve projeyi gerçekleştiren grubun tamamının -böyle bir çalışma için- oldukça kalabalık olmasından kaynaklı posterlerin kontrolü ile sergi salonunun düzenlenmesi için gerekli zaman dilimi de göz önünde bulundurularak bu aşamaya 3 hafta ayırmak uygun bulunmuştur. Fakat başlık 3.5.3’te açıklandığı üzere okul idaresinin serginin “Okul Tanıtım Günü”nde gerçekleşmesini istemesi üzerine 20 Şubat 2016 tarihinde yapılması planlanan proje sergisi 27 Şubat 2016 tarihine alınmıştır. Böylece proje sergisi planlanandan bir hafta sonra gerçekleştirilmiştir. Ortaya çıkan fazladan 1 haftalık zaman diliminin, öğrenci raporlarına geribildirim verme ve sergi hazırlık sürecini daha sağlıklı yürütebilmek için kullanılmıştır. Bu durum başlık 3.4.4’te açıklanan, öğrencilerin okulun yoğun sınav ve etkinlik takvimi nedeniyle belirlenen proje takvimine uymakta zorlanmaları sorununun çözümünde de kolaylık sağlamıştır. Sergi hazırlık aşamasında ilk olarak öğrencilere, araştırmacı tarafından hazırlanan “Sergi Hazırlık Rehberi” (Bkz. Ek 6) dağıtılmıştır. Öğrenciler, söz konusu rehberi kullanarak yerel tarih projelerini, poster sunum haline getirmişlerdir. Poster sunumlarını, kendilerine dağıtılan 70x100cm boyutundaki kartona, sergi hazırlık rehberinin içinde yer alan şablonuna uygun şekilde hazırlamışlardır. Poster başlıklarını yazacakları kâğıt şablonlar ve diğer bölümleri

yazarken kullanacakları kâğıtlar öğretmen tarafından öğrencilere verilmiştir. Öğrenciler poster sunumlarında, kullandıkları görseller dışındaki her şeyi kendi el yazılarıyla yazmışlardır. Öğrenciler, poster sunum hazırlıklarının büyük bir kısmını okulda öğretmenlerinin gözetiminde gerçekleştirmiş, böylece posterlerin sergi öncesinde veliler tarafından görülmemesi ve tam anlamıyla öğrenci işi olması sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin sergi hazırlık sürecine ait kareler fotoğraf 3.3'te görülmektedir.



Fotoğraf 3.3. Öğrencilerin Poster Sunum Hazırlıklar

Proje sergisi hakkında bilgilendirmek üzere, tüm 6. sınıf velilerine “Proje Sergisi Veli Bilgilendirme Mektubu” (Bkz. Ek 7) gönderilmiştir. Yine öğrenci velilerine ve tüm okula, hazırlanan proje sergisi e-davetiyesi (Bkz. Ek 11) e-posta yoluyla iletilmiştir.

27 Şubat 2016 Cumartesi günü saat 13.00’da gerçekleştirilecek sergi açılış töreni öncesinde öğrenciler, son hazırlıklarını yapmak üzere saat 12.30’da okulda olmuşlardır. Her öğrencinin poster sunumunun önüne bir masa yerleştirilmiştir. Öğrenciler araştırdıkları yerel tarih konusuna ait materyallerini bu masada sergilemişlerdir. Proje sergisi, açılış ve sertifika töreniyle başlamıştır. Araştırmacı öğretmen Cemile Ayça Öztaşçı tarafından yapılan konuşmanın ardından, proje danışmanlarında Prof. Dr. Yücel Kabapınar, sergi açılış konuşmasını yapmıştır. Son olarak seçilen iki öğrenci arkadaşlarını temsilen, yerel tarih proje süresince edindikleri deneyimlerden bahsettikleri konuşmalarını yapmışlardır.



Fotoğraf 3.4. Sergi Açılış Töreninde Öğretmen ve Öğrenciler Konuşmalarını Yaparken

Konuşmaların ardından, aldıkları eğitim ve yürüttükleri yerel tarih projesi sonucunda “küçük tarihçi” unvanını alan öğrencilerin sırasıyla isimleri okunmuş ve proje katılım sertifikalarını (Bkz. Ek 12) almak üzere sahneye çıkmışlardır.



Fotoğraf 3.5. Sertifika Töreninden Kareler

Sertifika töreninin sonunda proje danışmanı, okul müdür ve temsilci öğrenciler tarafından sergi açılış kurdelesini kesilerek davetliler sergi salonuna alınmıştır. Öğrenciler, sergi boyunca poster sunumlarının yanında yer alarak sergi ziyaretçilerine çalıştıkları yerel tarih konusu hakkında bilgi vermişlerdir.



Fotoğraf 3.6. Sergi Sırasında Öğrenciler Sergi Ziyaretçilerine Sunumlarını Yaparken

Sergi davetlileri için sergi girişine konulan anı defterine, öğrenci velileri ve diğer ziyaretçiler sergiye yönelik duygu ve düşüncelerini ifade eden anı yazılarını yazmışlardır (Bkz. Ek 14).

Sürecin Tamamlanması: Sergiden sonra 29 Şubat 2016 günü belirlenen derslerde öğrencilere proje değerlendirme anketi ve son algı anketi uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca velilere gönderilen açık uçlu veli anketiyle birlikte de proje sürecine yönelik veli görüşleri toplanmıştır. Öğrenci projeleri, araştırmacı tarafından hazırlanan “Yerel Tarih Proje Değerlendirme Rubriği”yle değerlendirmeye tabi tutularak, puanlanmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde eylem araştırması sürecinde toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Elde edilen bulgular, araştırmanın amacı doğrultusunda ele alınan sorular çerçevesinde sunulmuştur.

4.1. Öğrencilerin Tarih Bilimine ve Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?

Öğrencilerin tarih bilimine ve yerel tarih kavramına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla öğrencilere “bir bilim dalı olarak tarihe” ve “yerel tarih kavramına” ilişkin soruların yer aldığı ön algı ve son algı anketi uygulanmıştır. Söz konusu ankette yer alan ilgili sorular içerik analiziyle değerlendirilerek veriler kodlanmış, elde edilen kodlar kendi içinde sınıflandırılarak kategorileştirilmiştir.

4.1.1. Öğrencilerin Tarih Bilimine İlişkin Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?

Öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin algılarının araştırma öncesi ve sonrası nasıl olduğunu belirlemek amacıyla ön algı ve son algı anketlerinde yer alan “Bir bilim dalı olarak ‘tarih’ deyince aklınıza neler gelmektedir?” sorusu analiz edilmiştir. Aynı zamanda, öğrenci proje değerlendirme açık uçlu anketinde yer alan verilerden de yararlanılarak, öğrencilerin proje sonrasında tarih bilimine bakış açılarındaki değişimin nedenleri gözler önüne serilmeye çalışılmıştır. İçerik analizinde “Tarih kavramına ilişkin algılar” teması altında “Tarihin Zaman Kavramıyla Bağlantısına İlişkin Yanıtlar”, “Tarihin Maddi Yönüne İlişkin Yanıtlar”, “Tarihi Olay ve Olgulara İlişkin Yanıtlar”, “Tarihin Bilimsel Yönüne İlişkin Yanıtlar”, “Siyasi Tarihe İlişkin Yanıtlar”, “Tarihi Çağrıştıran Kavramlara İlişkin Yanıtlar”, “Tarihi Kişilere İlişkin Yanıtlar”, “Kültürel İnceleme Alanı Olarak Tarihe İlişkin Yanıtlar”, “Öğretim Alanı Olarak Tarihe İlişkin Yanıtlar”, “Tarihin Farklı İnceleme Alanlarına İlişkin Yanıtlar”, “Yerel Tarih Projesiyle İlişkili Yanıtlar” ve “Anlamsız İfade” olmak üzere toplam on iki kategori elde edilmiştir. Belirlenen tema, kategori ve alt kategoriler Tablo 4.1.’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Bir Bilim Dalı Olarak Tarih Kavramına İlişkin Algıları

| Öğrenci Cevapları (N= 22) | Ön Algı (f) | Son Algı (f) |
|--|--------------------|---------------------|
| <i>Tarihin Zaman Kavramıyla Bağlantısına İlişkin Yanıtlar</i> | 12 | 10 |
| Geçmiş/eski zaman | 10 | 8 |
| Tarihi çağlar | 1 | - |
| Günler, aylar, yıllar | 1 | 1 |
| Yakın geçmiş | - | 1 |
| <i>Tarihin Maddi Yönüne İlişkin Yanıtlar</i> | 13 | 9 |
| Tarihi eser/nesne | 13 | 6 |
| Mekânlar | - | 3 |
| <i>Tarihi Olay ve Olgulara İlişkin Yanıtlar</i> | 11 | 17 |
| Eskiden gerçekleşmiş olaylar | 6 | 9 |
| Savaşlar | 5 | 5 |
| Barışlar/Antlaşmalar | - | 1 |
| Göçler | - | 1 |
| Salgınlar | - | 1 |
| <i>Tarihin Bilimsel Yönüne İlişkin Yanıtlar</i> | 6 | - |
| Tarih bilimine yardımcı bilim dalları / bilim insanları | 2 | - |
| Araştırıp, inceleme | 2 | - |
| Bilim dalı | 1 | - |
| Bulup, aktarma | 1 | - |
| <i>Siyasi Tarihe İlişkin Yanıtlar</i> | 5 | 2 |
| Eski uygarlıklar | 4 | - |
| İmparatorluklar | 1 | - |
| Ülkeler | - | 1 |
| Siyasi faaliyetler | - | 1 |
| <i>Tarihi Çağrıştıran Kavramlara İlişkin Yanıtlar</i> | 5 | 3 |
| Kan | 1 | - |
| Sır/Gizem | 1 | 1 |
| Tuzaklar | 1 | - |
| Zehirler | 1 | - |
| Efsane ve hikâyeler | 1 | 1 |
| Başarı/başarısızlık | - | 1 |
| <i>Tarihi Kişilere İlişkin Yanıtlar</i> | 4 | 8 |
| Eskiden yaşayan kişiler | 2 | 5 |
| Önemli devlet adamları | 1 | 3 |
| Tarihi kişi unvan ve görenleri | 1 | - |
| <i>Kültürel İnceleme Alanı Olarak Tarihe İlişkin Yanıtlar</i> | 3 | 8 |
| Gelenek ve görenekler | 2 | - |
| Yaşam biçimleri | 1 | - |
| Kültür | - | 4 |
| Yemekler | - | 3 |
| Dinler | - | 1 |
| <i>Öğretim Alanı Olarak Tarihe İlişkin Yanıtlar</i> | 2 | - |
| Ders | 2 | - |
| <i>Tarihin Farklı İnceleme Alanlarına İlişkin Yanıtlar</i> | 1 | 2 |
| Dinozorların tarihi | 1 | - |
| Eski hayvan ve bitki türleri | - | 1 |
| Fosiller | - | 1 |
| <i>Yerel Tarih Projesiyle İlişkili Yanıtlar</i> | - | 11 |
| Günümüzdeki geçmiş | - | 3 |
| Arkadaşının çalıştığı yerel tarih konusu | - | 3 |
| Ailenin geçmişi | - | 2 |
| Sadece savaşlar değil | - | 2 |
| Gündelik yaşam | - | 1 |
| <i>Anlamsız İfade</i> | 1 | - |
| Anlamsız ifade | 1 | - |
| Toplam | 63 | 70 |

Ön algı anketinde öğrencilerin tarih bilimine ilişkin algılarının, tarihin zaman kavramıyla bağlantısı, tarihin maddi yönü ile tarihi olay ve olgular üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. “Tarihin zaman kavramıyla bağlantısına ilişkin yanıtlar” kategorisi altında 13 öğrenci ifadesi bulunmaktadır. Bu ifadeler incelendiğinde yerel tarih projesi gerçekleştirilmeden önce, tarih denildiğinde öğrencilerin aklına ilk olarak “geçmiş / eski zaman”, “tarihi çağlar” ve “günler, aylar, yıllar” gibi kavramların geldiği görülmektedir. “Tarihin maddi yönüne ilişkin yanıtlar” kategorisinde de ise öğrenciler 13 ifadeyle tarih denildiğinde akıllarına “tarihi eser / nesne” geldiğini belirtmişlerdir. Bu iki kategorinin hemen ardından ise 11 öğrenci ifadesinin yer aldığı “tarihi olay ve olgulara ilişkin yanıtlar” kategorisi gelmektedir. Bu kategori altında kullanılan ifadeler ise 6 öğrenci görüşüyle “eskiden gerçekleşmiş olay” ve 5 öğrenci görüşü ile “savaşlar gelmektedir.

Son algı anketinde ise öğrencilerin tarih bilimine ilişkin algılarının ilk sırada, “tarihi olay ve olgular” üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ön algı testinde bu kategoride 11 öğrenci ifadesi bulunurken, son algı anketinde bu ifadelerin sayısı 17’ye çıkmıştır. Ön algı anketinde bu kategori altında “eskiden gerçekleşmiş olay” şeklinde genel ifadeler ile “savaş” ifadesi yer alırken, son algı anketinde bu iki ifadenin yanı sıra “barışlar / antlaşmalar”, “göçler”, “salgınlar” gibi ifadeler de yer verildiği görülmektedir. Son algı anketinde, söz konusu kategorinin ardından 10 ifadeyle “tarihin zaman kavramıyla bağlantısına ilişkin yanıtlar” ve 9 ifadeyle “tarihin maddi yönüne ilişkin yanıtlar” kategorileri gelmektedir.

Ö12, ön algı anketinde tarih denildiğinde aklına gelenleri şu sözlerle ifade etmiştir:

ÖA12

“Tarih” diyince aklıma ilk çağ, orta çağ, yeni çağ ve yakın çağ geliyor çünkü tarih eski zamanlarda olan birşey.

Öğrenci tarafından ifade edilen sözlerde, öğrencinin tarihin zaman kavramıyla bağlantısı üzerinde durması dikkat çekmektedir. Aynı öğrencinin son algı anketindeki tarih kavramıyla ilgili ifadeleri ise şu şekildedir:

SA12

"Tarih" diyiince aklıma ailem geliyor. Çünkü tarih, kendi aileden kalan şeylerdir.

Öğrenci son algı anketinde ise tarih denildiğinde aklına ailesinin geldiğini ifade etmektedir. Bu düşüncesinin nedenini de tarihin aynı zamanda insanın ailesinden kalan şeyler olduğunu söyleyerek açıklamaktadır. Öğrencinin bu ifadelerinin, çalıştığı yerel tarih konusunun ailesinin kökenlerinin dayandığı bölgeye ait bir öge olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ö12'in yerel tarih proje konusu Makedon Türkleri geleneksel kıyafetleridir. Öğrencinin son algı anketindeki ifadelerden yola çıkarak, öğrencinin tarih algısının yerel tarih projesinin ardından değişime uğradığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Ö6'nın ön algı anketinde yer alan şu sözleri ön algı anketinde en fazla ifadelerin yer aldığı üç kategoriye de örnek olacak niteliktedir:

ÖA6

Eslerden yaşanan olaylar, kalıntılar, savaşlar, tarihi eserler, vb..

Öğrencinin tarih ile ilgili ifade ettikleri, tarihin hem zaman kavramıyla bağlantısı, hem maddi yönüne hem de tarihi olay ve olgulara ilişkin yanıtlar kategorilerinde yer alan kavramlara örnek gösterilebilir. Ö6, son algı anketinde ise tarih denildiğinde aklına gelenleri şu şekilde ifade etmiştir.

SA6

Geçmişte olan olaylar, geçmişte yapılan eserler, geçmişte olan kabirler gibi geçmişte olan şeylere tarih denir.

Öğrenci her ne kadar ön algı anketinde olduğu gibi son algı anketinde de "geçmiş" kavramını vurgulayarak tarihin zaman kavramıyla bağlantısı üzerinde dursa da son algı anketinde kullandığı "kültür" kavramı dikkat çekmektedir.

Ön algı anketinde en fazla öğrenci ifadesinin yer aldığı bu üç kategorilerin hemen ardından, 6 öğrenci ifadesiyle tarihin bilimsel yönüne ilişkin yanıtlar” kategorisi gelmektedir. Söz konusu kategoriye yönelik son algı anketinde herhangi bir öğrenci ifadesi bulunmamaktadır.

Ö8 şu ifadeleriyle tarihin bilim dalı olması yönü vurgulamıştır:

ÖA8

Geçmişini inceleyen geçmişte gelenekleri inceleyen bilim dalı.

Son algı anketine ait analiz sonuçları incelendiğinde “tarihi olay ve olgulara ilişkin yanıtlar” kategorisinden sonra en fazla öğrenci ifadesinin yer aldığı kategori “yerel tarih projesiyle ilişkili yanıtlar” kategorisi olmuştur. 11 ifadenin bulunduğu kategori altında, öğrencilerin ön algı anketinde hiç ifade etmedikleri “günümüzdeki geçmiş”, “arkadaşının çalıştığı yerel tarih konusu”, “ailenin geçmişi”, “sadece savaşlar değil”, “gündelik yaşam” gibi yerel tarih ve gerçekleştirdikleri yerel tarih projesine ilişkin ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Örneğin Ö11 son algı anketinde tarih denildiğinde aklına gelenleri şu şekilde ifade etmiştir:

SA11

Ben bunu açıklamak için bir bulut çizmek istiyorum ;



Öğrencinin, tarih denildiğinde aklına gelenlerle ilgili ön algı anketindeki sözleri ise şu şekildedir:

ÖA11

Benim aklıma Atatürk ve bulut geliyor.

Ö11'in söz konusu soruyu, ön algı anketinde "Benim aklıma Atatürk geliyor." şeklinde yanıtlarken, son algı anketinde yerel tarih projesine ait ifadeler kullanarak yanıtladığı görülmektedir. Öğrenci son algı anketinde tarih denildiğinde aklına, Atatürk, Cengizhan, Burak, proje, pişmaniye, Ö16'nın profiterolünü unutması, Ö19'un köftesi geldiğini dile getirmiştir. Öğrencinin dile getirdiği arkadaşlarından Ö16 Beyoğlu'yla özdeşleşmiş olan İnci Profiterol konusunda, Ö19 ise Bitlis yöresel yemekleri konusunda yerel tarih araştırmaları yapmışlardır. Öğrencinin bu ifadeler içinde özellikle kendi yerel tarih araştırma konusu olan İzmit'e özgü bir yiyecek olan pişmaniye ve diğer arkadaşlarının yerel tarih proje çalışma konularını tarih denildiğinde aklına gelen şeyler olarak belirtmesi dikkat çekicidir.

Ö13 tarafından ön algı anketinde tarih denildiğinde aklına gelenler şu şekilde ifade edilmiştir:

ÖA13

Tarih dedince aklıma eskiden yaşamış uygarlıklar ve çok ilginç eski yaşam biçimleri geliyor.

Bununla birlikte öğrencinin son algı anketindeki sözleri oldukça dikkat çekicidir. Ö13, tarih denildiğinde aklına gelenleri son algı anketinde şu şekilde açıklamıştır:

SA13

Aklıma sıkıcı telen ansiklopediler geliyor,
Ama aslında öyle değil, bu proje ile
bunu öğrendim, bana çok şey kattı.

Öğrenci, tarih denildiğinde aklına sıkıcı ansiklopedilerin geldiğini, fakat tarihin sıkıcı ansiklopedilerden ibaret olmadığını bu proje sayesinde öğrendiğini dile getirmiştir. Bu ifadeler, yerel tarih projesinin öğrencilerin tarih algıları üzerinde olumlu yönde değişim gerçekleştirdiğini kanıtlar niteliktedir.

Ön algı anketinde bir bilim dalı olarak tarih algısının geçmiş, eski zaman, tarihi olay ve olgular ile tarihin maddi yönü üzerinde yoğunlaştığı görülürken, son algı anketinde yer alan ifadelerle tarihin sadece geçmişten ibaret görülmemeye başlandığı anlaşılmaktadır.

Bu duruma, son algı anketinin analizinde ortaya çıkan “yerel tarih projesine ilişkin yanıtlar” kategorisini örnek gösterebiliriz. Nitekim son algı anketinde “günümüzdeki geçmiş”, “gündelik yaşam”, “arkadaşının çalıştığı yerel tarih konusu” gibi ifadelerin yer aldığı görülmektedir.

Örneğin Ö16 ön algı anketinde bir bilim dalı olarak tarih denildiğinde aklına gelenleri şu sözlerle ifade etmiştir:

ÖA16

Aklıma geçmiş ve atalarımız geliyor.

Ö16'nın son algı anketinde ise aynı soruya verdiği yanıt gerçekleştirilen yerel tarih projesinin tarih algısını etkilediğini kanıtlar niteliktedir. Ö16'nın son algı anketindeki ifadeleri şu şekildedir:

SA16

Benim aklıma eski zamanlardan bugüne gelmiş ya da henüz ulaşamamış olay, mekân veya kişiler geliyor, Tarih benim için günümüzdeki geçmişi. İnceleme dalıdır. Artık sadece savaş değil yöresel yerler, mekânlar ve yerlemler geliyor aklıma.

Yukarıda verilen alıntılara bakıldığında ön algı anketinde tarih bilimi algısına ait yer alamayan ifadelerin son algı anketinde yer aldığı görülmektedir. Yerel tarih projesi öncesinde tarih denildiğinde aklına gelenleri “geçmiş” ve “atalarımız” kavramlarını kullanarak ifade eden Ö16'nın yerel tarih projesi sonrasında gerçekleştirilen son algı anketinde aynı soruya verdiği yanıt, tarih algısındaki değişimi gösterir niteliktedir. Ö16 son algı anketinde tarih denildiğinde aklına geçmişten günümüze ulaşmış olay, mekân veya kişilerin geldiğini ifade etmiştir. Öğrenci bu sözlerinin devamında ise tarihin kendisi için “günümüzdeki geçmişi inceleme dalı” olduğunu söylemiştir. Gerçekleştirilen yerel tarih projesinin adının da “Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi” olduğu göz önünde bulundurulursa öğrencinin tarih algısının gerçekleştirdiği yerel tarih projesiyle birlikte değişim

gösterdiğini söyleyebiliriz. Ayrıca öğrenci ifadelerine, tarih denildiğinde artık aklına sadece savaşların gelmediğini, yöresel yerler, mekânlar ve yemeklerin geldiğini de eklemiştir.

Bununla birlikte proje sonunda öğrencilere uygulanan proje değerlendirme açık uçlu anketinde, öğrencilerin tarihe bakış açılarında yaşanan değişimin nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla “Artık tarihe farklı bir gözle bakıyorum. Çünkü ...” açık uçlu sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar, proje sonrasında öğrencilerin tarihe ilişkin algılarında önemli bir değişikliğin meydana geldiğini kanıtlar niteliktedir. Aynı zamanda söz konusu değişimin nedenleri, soruya verilen yanıtların içerik analizine tabi tutulmasıyla sayısallaştırılmıştır. Yanıtların analizinin ardından elde edilen sonuçlar, öğrencilerin tarihe bakış açılarında yaşanan değişimin nedenleri kategorisi altında Tablo 4.2.’de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Tarihe Bakış Açılarında Yaşanan Değişimin Nedenleri

| Öğrenci Cevapları (N=22) | (f) |
|---|-----------|
| Öğrencilerin tarihe bakış açılarında yaşanan değişimin nedenleri | |
| Yerel tarih projesi sayesinde | 11 |
| Tarihin geleneksel tarihten ibaret olmadığını anlama | 8 |
| Tarihin eğlenceli olduğunu anlama | 6 |
| Kendini tarihçi/yerel tarihçi gibi hissetme | 3 |
| Bakış açısında değişim olmama | 2 |
| Toplam | 30 |

Tablo 4.2. incelendiğinde öğrencilerin ifade ettikleri görüşlerin 11’inin “yerel tarih projesi sayesinde”, 8’inin “tarihin geleneksel tarihten ibaret olmadığını anlama”, 6’sının “tarihin eğlenceli olduğunu anlama”, 3’ünün “kendini tarihçi/yerel tarihçi gibi hissetme”, 2’sinin de “bakış açısında değişim olmama” şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunun, yaptıkları yerel tarih projesinin ardından tarihe bakış açılarında, yerel tarih projesi öncesine göre değişimler olduğu görülmektedir. Örneğin Ö6 proje değerlendirme anketinde tarihe yönelik bakış açısındaki değişimi şu şekilde ifade etmiştir:

bir küçük yerel tarihçi
oldum. Ben eskiden tarihin çok sıkıcı bir
konu olduğuna düşünürdüm ama artık gelecekteki bir
bomba beceri olduğunu öğrendim.

Öğrenci kendini “küçük bir tarihçi” olarak nitelendirmiştir. Bu nedenle de artık tarihe farklı bir gözle bakmaya başladığını dile getirmiştir. Öğrencinin bu ifadesi, yerel tarih projesiyle hedeflenen, öğrencilerin birer küçük tarihçi kimliğine bürünmelerini sağlama hedefinin görece gerçekleştirildiğini de kanıtlar niteliktedir. Ayrıca öğrencinin, “sıkıcı” olduğunu düşündüğü tarihi, projenin ardından “eğlenceli” olarak nitelendirmesi, söz konusu yerel tarih projesinin öğrencilerin tarih algısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Öğrenci yerel tarih projesinin ardından tarihi “eğlenceli bir konu, bir beceri” olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir.

Ö13’ün şu sözleri de bu görüşü destekler niteliktedir. Ö13 tarihe bakış açısındaki değişimi şu şekilde dile getirmiştir:

tarihi sadece sıkıcı kitaplardan
olmadığını öğrendim. Boza, şekerler ve güzel yemeklerin
de içinde tarih olduğunu bilmiyordum

Öğrencinin ifadelerinden yerel tarih projesinden önce tarihi, sıkıcı kitaplardan ibaret gördüğü anlaşılmaktadır. Öğrenci, daha önce boza, şekerci, yemek vb. konuların tarihin bir parçası olabileceğini düşünmediğini söylemektedir. Bu durumu geleneksel tarih öğretiminin bir yansıması olarak değerlendirebiliriz. Öğrencinin ifadeleri, tarihin gündelik yaşamı da kapsadığı yönünde farkındalık geliştirdiğini kanıtlar niteliktedir. Proje öncesinde tarihi sıkıcı kitaplardan ibaret gören öğrencinin, proje sonrasında tarih algısında olumlu yönde değişim yaşandığı söylenebilir.

Ö22 de benzer şekilde tarih algısındaki değişimi şu sözleriyle ifade etmiştir:

tarihin sadece savaşlar da ibaret
olduğunu öğrendim.

Ö22’nin ifadelerinde, yerel tarih projesinden önce tarihi savaşlardan ibaret olduğunu düşündüğü görülmektedir. Geleneksel tarih öğretimi ile ders kitaplarının siyasi ve askeri başarı/başarısızlıklara odaklanan yapısı göz önünde bulundurulduğunda öğrencinin tarihi “savaşlardan ibaret” olarak görmesi tesadüf değildir. Öğrencinin gerçekleştirdiği yerel tarih projesinin ardından, tarihi artık savaşlardan ibaret görmediğini ifade etmesi

projenin öğrencilerin tarihe bakış açılarını değiştirme hedefleriyle uyumludur. Bu doğrultuda proje sonrasında tarihe yönelik bakış açısında değişimi çarpıcı şekilde anlatan bir diğer öğrenci ise Ö20'dir. Ö20'nin ifadeleri şu şekildedir:

tarihin sadece eski insanlardan, mağara adanlarından, şifolardan, din yazılardan olmadığını biliyorum. Aslında tarih bir yerin yerel kültüründen, bu sabah, dün, bu hafta veya eski her hafta bir gün veya bir şey olabilir. Bu yüzden tarihe farklı bir açıyla bakıyorum, zaten bu projede en çok öğrendiğim şeylerden biri de bu tarihin eğlenceli taraflarında varmış ayrıca burada öğrendim ve ben tarihi seven bir insan degildim ama bu proje sayesinde artık tarihi seviyorum.

Ö20 ilk olarak, projenin ardından tarihin sadece geçmişe ait olay, kişi ve durumlardan ibaret olmadığını, yerel tarih projesi sırasında tarihin kapsamına daha önce düşünmediği birçok şeyin de girebileceğini öğrendiğini vurgulamıştır. Öğrenci, yine projeye birlikte tarihin eğlenceli tarafları olduğunu da gördüğünü belirtmiştir. Tarihi seven bir insan olmadığını söyleyen öğrenci, söz konusu yerel tarih projesinden sonra artık tarihi sevdiğini dile getirmiştir.

Gerçekleştirdiği yerel tarih projesinin ardından tarihe yönelik bakış açısının değiştiğini ifade eden bir diğer öğrenci ise Ö10'dur. Ö10 tarihe yönelik bakış açısında meydana gelen değişimleri şu sözleriyle açıklamıştır:

bu proje bütün bakış açımı değiştirdi. Ben eskiden de tarihe çok büyük bir ilgi duyardım. fakat bu projeden sonra tarihe olan ilgim çok daha arttı.

Öğrenci, gerçekleştirdiği yerel tarih projesinin tarihe yönelik bakış açısını tamamen değiştirdiğini ifade etmiştir. Bu duruma ise eskiden büyük bir ilgi duymadığı tarihe, projeye birlikte ilgisinin artmasını gerekçe olarak göstermiştir. Öğrencinin söz konusu

ifadeleri, yerel tarih projeleriyle öğrencilerin tarihe yönelik merak duygularını geliştirme hedefinin projeye birlikte gerçekleştirildiğine kanıt gösterilebilir.

Ö15 tarafından, tarihe bakış açısında meydana gelen değişimin nedenleriyle ilgili dile getirilen ifadeler öğrencilerin proje süresince gerçekleştirdikleri aşamalara dikkat çekmesi açısından önemlidir. Ö15'in ifadeleri şu şekildedir:

bir tarihçi gibi sorular sordum, araştırdım ve bu olayların üstünde durarak farklı açılardan bakarak farklı yönlerini de gördüm ve yorumladım.

Öğrenci tarihe yönelik bakış açısındaki değişimin nedenlerini, bir tarihçi gibi sorular sorup, araştırma yapmasıyla ilgili olduğunu ileri sürmüştür. Bunları yaparken de ele aldığı konuya farklı açılarda baktığını, böylece konunun farklı yönlerini görerek, yorumladığını dile getirmiştir. Yerel tarih projesi sırasında pasif bir alıcı olma konumundan çıkan öğrencinin, seçtiği konuya yönelik yerel tarih araştırması yaparken aktif konuma geçtiği görülmektedir. Yerel tarih projesi öğrenciye yaparak, yaşayarak öğrenme imkânı sunarak, birinci elden deneyim kazanmasını sağlamış ve keşif becerisini geliştirmiştir. Tüm bunlar, yerel tarih projeleriyle öğrencilere sağlanması hedeflenen katkılardandır. Ayrıca öğrencinin söz konusu ifadelerine dayanarak öğrencinin, öğrenme sürecinde aktif yer almasıyla tarihe yönelik bakış açısının da olumlu yönde değişim gösterdiği söylenebilir.

Bu bölümde incelenen öğrenci ifadelerinden yola çıkarak, öğrencilerin bir bilim dalı olarak tarihe yönelik bakış açılarında değişim yaşanmasının temel nedeninin, proje sayesinde tarihe ve tarihin kapsamına farklı bir açıdan bakabilmeleri olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak ön algı ve son algı anketlerinin analiziyle elde edilen veriler, öğrencilerin “bir bilim dalı olarak ‘tarih’ deyince akıllarına gelenler” konusunda proje öncesi ve sonrasındaki görüşlerini belli başlı boyutlar açısından ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin proje değerlendirme anketine verdiği yanıtlarda, öğrencilerin tarihe bakış açılarında yaşanan değişim ve bu değişimin nedenleri daha net görülmektedir. Bu

verilerden yola çıkarak öğrencilerin tarih kavramına ilişkin algılarında çeşitli boyutlarda görece değişiklikler meydana geldiğini söylemek mümkündür.

4.1.2. Öğrencilerin Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?

Öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin algılarının araştırma öncesi ve sonrası nasıl olduğunu belirlemek amacıyla ön algı ve son algı testinde yer alan “Yerel tarih deyince aklınıza neler gelmektedir? Açıklayınız.” sorusu analiz edilmiştir. İçerik analizinde, belirlenen “Öğrencilerin Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları” teması çerçevesinde incelenen verilere Tablo 4.3.’te yer verilmiştir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları

| Öğrenci Cevapları (N= 22) | Ön Algı (f) | Son Algı (f) |
|---|--------------------|---------------------|
| <i>Öğrencilerin Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları</i> | | |
| Bir bölge/yöre/ülkenin tarihi | 10 | 11 |
| Türkiye/İstanbul | 5 | 4 |
| Tarihi eser | 4 | 8 |
| Gelenek ve görenekler | 3 | 3 |
| Bir yerdeki/ülkedeki (bir yere özgü) olaylar | 2 | 2 |
| Bir bölgede yaşamış uygarlıklar | 2 | 1 |
| Geçmiş | 2 | - |
| Önemli devlet adamları | 2 | 3 |
| Bir yerin (bir yere özgü) yemekleri | 1 | 6 |
| Kültür | 1 | 4 |
| Savaşlar | 1 | - |
| Bilim dalı | 1 | - |
| Osmanlı | 1 | 1 |
| Türkler | 1 | 1 |
| Bir yerin oyunları | 1 | - |
| Saltanat | 1 | - |
| Köy | 1 | - |
| Bayrak | 1 | - |
| Coğrafya | 1 | - |
| Bizim geçmişimiz /soyumuz | - | 2 |
| Lokantalar | - | 3 |
| Bir yere özgü şeyler | - | 2 |
| Bir yere özgü kişiler | - | 1 |
| El işleri/faaliyetleri | - | 1 |
| Eskiden kalan miraslar | - | 1 |
| Sözlü tarih | - | 1 |
| <i>Anlamsız İfade</i> | | |
| Anlamsız ifade | 6 | 1 |
| Toplam | 47 | 56 |

Araştırma öncesinde öğrencilerin yerel tarih kavramının kelime anlamından yola çıkarak en fazla dile getirdikleri kavram “bir bölge/yöre/ülkenin tarihi” şeklinde olmuştur. 10 öğrenci tarafından dile getirilen kavram ön algı anketinin en fazla ifade edilen kavramı olmuştur. Bu ifadenin dışında öğrencilerin, “Türkiye/İstanbul”, “bir bölgede yaşamış uygarlıklar”, “bir yerdeki/ülkedeki (bir yere özgü) olaylar”, “bir yerin (bir yere özgü) yemekleri”, “bir yerin oyunları”, “köy” gibi ifadelerinde “yerel” kelimesinin anlamından yola çıkarak çıkarımda bulunduğu görülmektedir. Bunların dışındaki yanıtların yoğun olarak siyasi tarih, tarihi olay ve olgu gibi alanlarda olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonrasında öğrencilerin yerel tarih kavramının ilişkin farkındalık ve bilgi düzeylerinin görece arttığı görülmektedir. Örneğin Ö13 ön algı anketinde yerel tarih denildiğinde aklına gelenleri şu şekilde açıklamıştır:

ÖA13

Yerel tarih deyince aklıma ilk Türkiye'nin tarihi geliyor.

Ön algı anketinde, yerel tarih denildiğinde aklına Türkiye'nin tarihi geldiğini dile getiren öğrencinin son algı anketindeki ifadeleri ise şu şekildedir:

SA13

Lezzet dolu yerler, lokantalar, oranın kendisi tarihi ve özelliği geliyor.

Öğrencinin sözleri yerel tarihin, geleneksel tarih anlayışından farkını ortaya koyar niteliktedir. Öğrenci son algı anketinde yerel tarih denildiğinde aklına lezzet dolu yerlerin, lokantaların ve bir yerin kendine özgü tarih ve özelliklerinin geldiğini dile getirmiştir. Bu ifadeleriyle öğrencinin yerel tarih denildiğinde, geleneksel tarih anlatısı içinde yer bulamayan konuların da aklına geldiği söylenebilir.

Ö16 ise ön algı anketinde yerel tarih denildiğinde aklına gelenleri şu sözlerle dile getirmiştir:

ÖA16

Bir yerin gelenek ve görenekleri aklıma geliyor.

Yerel tarih denildiğinde aklıma bir yerin gelenek ve göreneklerinin geldiğini söyleyen Ö16, son algı anketinde yerel tarih konularının bir yere özgü olması üzerine vurgu yapmıştır. Ö16'nın son algı anketindeki ifadeleri şu şekildedir:

SA16

"Yerel Tarih" denilince aklıma bir yer ile bütünleşmiş ve onu hatırlatan yer geliyor. Bu projede de "Yerel Tarih" konusunda eskisinden daha çok bilgiliyim.

Öğrenci, yerel tarih denildiğinde bir yere ile bütünleşmiş olan ve o yeri hatırlatan şeylerin aklıma geldiğini belirtmektedir. Aynı zamanda öğrenci gerçekleştirdiği yerel tarih projesinin ardından, yerel tarih konusunda eskisinden daha çok bilgili olduğunu söylemektedir. Bu ifadeler, projenin öğrencilerin yerel tarih algısı üzerinde geliştirici etkisi olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Araştırma öncesinde, öğrencilerden sadece 1'i, yerel tarih denildiğinde aklıma kültür ve kültürel tarih geldiğini ifade ederken, araştırma sonrası ifade sayısı 4'e çıkmıştır. Bu duruma Ö19'un son algı anketindeki ifadeleri örnek gösterilebilir. Öğrenci ön algı anketinde yerel tarih denildiğinde aklıma gelenleri şu sözlerle ifade etmiştir:

ÖA19

"Yerel Tarih" denilince aklıma Osmanlı, at, bayrak, şapka ve köy gelmektedir.

Ön algı anketinde yerel tarih denildiğinde aklıma gelenlerle ilgili Ö19, Osmanlı, at, bayrak, şapka ve köy gibi çeşitli kavramlar dile getirmiştir. Bu sözler proje öncesinde öğrencinin, yerel tarih kavramı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Öğrencinin son algı anketinde, yerel tarih kavramıyla ilgili ifade ettikleri ise şu şekildedir:

SA19

"Yerel Tarih" denilince aklıma yaşadığımız yerin kültürel tarihi ve sözlü tarih gelmektedir.

Öğrenci, son algı anketinde yerel tarih denildiğinde aklına yaşadığı yerin kültürel tarihinin ve sözlü tarihin geldiğini söylemiştir. Bu sözler içinde öğrencinin, yerel tarih araştırmalarında başvurulan önemli veri toplama yöntemlerinden olan sözlü tarihin aklına geldiğini ifade etmesi dikkate değer bir noktadır. Çünkü yerel tarih araştırmaları, aynı zamanda sözlü tarihi de içinde barındırır. Öğrencinin yerel tarih denildiğinde aklına sözlü tarih kavramının gelmesinin nedeni ise gerçekleştirdiği yerel tarih projesinin bir aşaması olarak yerel tarih konusuyla ilgili kaynak kişilerle sözlü tarih görüşmeleri gerçekleştirerek bilgi toplamış olmasıdır. Tüm bunlardan yola çıkarak öğrencilerin, küçük tarihçi kimliğine bürünerek gerçekleştirdikleri projede yerel tarih metodolojisine ait yöntem ve kavramlara proje öncesine göre hâkim oldukları söylenebilir.

Öğrencilerden Ö20 ise ön algı anketinde yerel tarih denildiğinde aklına gelenleri anlatırken şu ifadeleri kullanmıştır:

ÖA20

Yerel Tarih deyince aklıma hiçbir şey gelmiyor.

Ö20'nin yerel tarih projesi öncesinde, yerel tarih kavramıyla ilgili herhangi bir bilgisinin olmadığını dile getirdiği görülmektedir. Öğrenci son algı anketinde ise yerel tarih denildiğinde aklına gelenleri şu sözlerle ifade etmiştir:

SA20

Bir yere, bir yöreye özge yemek, süs, eski hatabeleri, el işleri ve faaliyetleri aklıma geliyor.

Son algı anketinde Ö20'nin, yerel tarih araştırmalarının kapsadığı örnek konulara değindiği görölmektedir. Öğrenci yerel tarih denildiğinde yemek, süs, eski kitabeler, el işleri ve faaliyetlerinin aklına geldiğini söylerken, aynı zamanda bu konuların bir yere/yöreye özgü olması üzerine de vurgu yapmıştır.

Ö22, ön algı anketinde yerel tarih denildiğinde aklına gelenleri şu şekilde ifade etmiştir:

ÖA22

Kültür ya da gelenek ve görenek

Öğrencinin, yerel tarih projesin öncesinde yerel tarih denildiğinde aklına kültür, gelenek ve görenek kavramlarının geldiği görölmektedir. Ö22 son algı anketinde ise görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

SA22

Ülkemizdeki hatta yaşadığımız şehirdeki hatta yaşadığımız sokaktaki tarihin en küçük birimi. Çünkü "Yerel Tarih" deyince bize özgü olanı da çağırır.

Öğrencinin, yerel tarih çalışmalarıyla ilgili "tarihin en küçük birimi" ifadesinin kullanması dikkat çekicidir. Söz konusu ifadeleri incelendiğinde, gerçekleştirdiği yerel tarih projesinin ardından öğrencinin, yerel tarihin, tarihi makro bakış açısından çıkararak mikrolara odaklanma anlayışını kavradığı görölmektedir. Yine birçok öğrenci gibi Ö22'de, "özgü olma" kavramını vurgulayarak, yerel tarihin bir yere/yöreye özgü konular üzerinde yoğunlaşması anlayışına da değinmiştir.

Sonuç olarak yerel tarih projesinin öncesinde ve sonrasında öğrencilerin ifade ettikleri görüşler incelendiğinde, bu görüşlerin pek çoğu yerel tarih kavramıyla ilgili öğrenci algılarındaki değişimi ortaya koyar niteliktedir. Bu durumdan yola çıkarak öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin algılarında, gerçekleştirdikleri yerel tarih projesi sonrasında değişikliğin meydana geldiğini söylemek mümkündür.

4.2. Öğrencilerin Geliştirdiği Yerel Tarih Projelerinin Niteliği Nasıldır?

Öğrencileri tarafından gerçekleştirilen yerel tarih projeleri, araştırmacı tarafından hazırlanan “Yerel Tarih Proje Değerlendirme Rubriği” ile değerlendirilmiştir (Bkz Ek 4). Bu rubrik, yerel tarih projelerinin konu belirleme, kaynak kullanımı, sözlü tarih görüşmeleri, araştırma raporu, sergi ve sunum süreci ile projenin diğer adımlarına yönelik olmak üzere toplam 6 kategoriden oluşmaktadır. Araştırmacı, rubrik doğrultusunda öğrencilerin projelerini “Çok Nitelikli”, “Nitelikli”, “Orta” ve “Geliştirilmeli” olarak belirlenen ölçütlere göre sınıflandırmıştır. Projelerin niteliği, proje isimleri ve sayısı Tablo 4.4.’te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Yerel Tarih Öğrenci Projelerinin Nitelikleri

| Projelerin Nitelikleri | Puan Aralığı | Projelerin İsimleri | Sayı |
|------------------------|-----------------|---|-----------|
| Çok Nitelikli | (85-100) | Kurukahveci Mehmet Efendi (Eminönü) Vize (Kırklareli) Pandeli Restaurant (Eminönü) Pişmaniye (İzmit) Vefa Bozacısı (Fatih-Vefa) Kanaat Lokantası (Üsküdar) İnci Profiterol (Beyoğlu) Titus Tüneli (Adana) Bitlis Yöresel Yemekleri Beykoz’da Dalyan Balıkçılığı | 10 |
| Nitelikli | (84-60) | Rüstempaşa Camii (Tahtakale) Kaytaç Böreği (Hatay) Cihangir Camii (İstanbul – Cihangir) St. Pierre Kilisesi (Hatay – Antakya) Beykoz Şişe Cam Fabrikası Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Tarihi Hacı Bekir Lokumcusu (1777 – Bahçekapı) Elmalı Konak (Antalya-Elmalı’da Boyralar Köyü) Sinop Nokulu | 9 |
| Orta | (59-40) | Maslak Atatürk Oto Sanayi (1970) Göynük Mantısı | 2 |
| Geliştirilmeli | (39-0) | Samandıra Yazlık Saray (Damatris Sarayı) | 1 |
| Toplam | | | 22 |

Tablo 4.4. incelendiğinde “Yerel Tarih Proje Değerlendirme Rubriği”ne göre projelerin 10’unun “Çok Nitelikli”, 9’unun “Nitelikli”, 2’sinin “Orta” ve 1’inin “Geliştirilmeli” olarak değerlendirildiği görülmektedir. Ayrıca öğrenciler tarafından gerçekleştirilen yerel tarih projelerinin, projeleri değerlendirmede kullanılan rubrikten elde edilen

sonuçlara göre başarı oranlarının %81 olduğu belirlenmiştir. Aşağıda öğrencilerin gerçekleştirdikleri yerel tarih projelerinden kesitler, öğrencilerin proje etkinliklerini belgeleyen fotoğraflara da yer verilerek ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Örnek Öğrenci Projesi 1: Pandeli Restoran Yerel Tarih Projesi (Çok Nitelikli)

“Çok nitelikli” projeler arasında değerlendirilen Pandeli Restoran Yerel Tarih Projesi’ni gerçekleştiren Ö9, çalışmalarını zamanında ve eksiksiz olarak gerçekleştirmiştir. Ö9 yaptığı ön araştırma sonrasında ebeveynlerinin de yönlendirmesiyle proje konusu olarak İstanbul Eminönü’nde bulunan Pandeli Restoran’ı çalışmaya karar vermiş ve konusunu öğretmenine onaylatmıştır. Öğrenci, bu süreci günlüğünde şu şekilde dile getirmiştir:

GN9 (sayfa 1)

Bugün öğretmenimle görüşüp
yönergeni aldım. Nereyi veya
neyi seçeceğime daha karar
vermedim. Akşam ailem ile
konuşup karar vereceğim.
Bilinmediği kadar güzel bir
sey bulabilirdim çok sevdiğim
gim. Bence bu proje çok
zevкли geçecek ve sonunda
çok güzel bir sergi yapar
cağım. Bütün basamaklarını
da buraya koydum.

Öğrenci, günlüğünün ilk sayfasında konu seçim süreci ile projeye dair duygu ve düşüncelerine yer vermiştir. Öğrencinin, proje konusunu seçmek için ailesiyle görüştüğünden sonra karar vereceğini ifade ettiği görülmektedir. Aynı zamanda öğrencinin projeye olumlu duygularla başladığı da “Bence bu proje zevкли geçecek ve sonunda çok güzel bir sergi yapacağım.” ifadelerinden anlaşılmaktadır. Öğrenci günlüğün devamında seçtiği yerel tarih konusu hakkında şu bilgileri vermiştir:

GN9 (sayfa 2)

Bugün konumu seçtim
Pandeli Restaurant'ı
yapacağım. Burası Mısır
Çarşısı'nda çok eski
bir restoran. Babamdan
buraya çok eskiden
Atatürk'ün geldiğini
öğrendim. Öğretmenim
de seçtiğim konuyu
çok sevdi ve onayladı.

Ö9, günlüğünün bu sayfasında seçtiği konudan bahsederken buranın bulunduğu yer hakkında da bilgi vermektedir. Özellikler öğrencinin seçtiği konunun eski bir geçmişe sahip olduğuna vurgu yaptığı görülmektedir. Ö9, yerel tarih proje konusu olarak Pandeli Restoran'ı seçme nedenini araştırma raporunun önsözünde de şu şekilde açıklamıştır:

Ben bu çalışmada konu olarak Pandeli Restaurant'ı seçtim. Bunun nedeni çok eski ve tarihi bir yer olması. 100 yılı aşkın bir süredir ayakta olan bir müessese. Ayrıca yurtdışında da çok tanınan bir restoran. Bir çok yemek dergisinde gidilmesi gereken yerler arasında. Arada yer değiştirmiş olsa bile hem mekanı hem de menüsü Osmanlı dönemini hatırlatıyor. Eski Türk Mutfağı'nın güzel yemeklerini yiyebileceğiniz bir yer. Menüsü de çok zengin. Binbir çeşit alternatif var. Ayrıca öğrendiğim üzere Atatürk de dahil olmak üzere birçok ünlü insanı ağırlamış bir yer. Burayı seçmem babamın fikriydi. Burayı seçtiğim için çok mutluyum.

Ö9 projesinin önsözünde bu konuyu seçme nedeni Pandeli Restoran'ın uzun yıllardır varlığını sürdüren tarihi bir mekân olmasıyla ilgili olduğunu vurgulamaktadır. Öğrencinin konu seçiminde dikkate aldığı bu durum onun, yerel tarih araştırmaları için konu seçerken göz önünde bulundurulması gereken özelliklere dikkat ettiğini göstermektedir. Nitekim öğrenci "100 yılı aşkın bir süredir, ayakta olan bir müessese" diyerek çalışma konusu olarak seçtiği mekânın köklü geçmişi üzerinde durmuştur. Ayrıca öğrencinin "Arada yer değiştirmiş olsa bile hem mekân hem de menüsü Osmanlı dönemini hatırlatıyor. Eski Türk mutfağının güzel yemeklerini yiyebileceğiniz bir yer." şeklindeki yorumu ise yerel tarih araştırma konusu Pandeli Restoran'ı değişim ve süreklilik kavramları ışığında değerlendirebildiğini göstermektedir. Öğrencilerin gerçekleştirdikleri bu tarz yerel tarih projelerinde, belirli bir oranda aile/veli katkısı yerel tarih ikliminin aile/ev ortamında yaşaması ve aile içi paylaşımın yapılması adına önem taşımaktadır. Ö9'un proje sürecinin daha başında, ailesini de sürece katmayı başardığı görülmektedir. Bunu özellikle öğrencinin "Burayı seçmem babamın fikriydi" ifadesinden anlamaktayız.

Öğrencilerin gerçekleştireceği yerel tarih projesinde seçtiği konuyu benimsemesi ve severek çalışmasının önemi yadsınamaz. Ö9'un "Burayı seçtiğim için çok mutluyum" ifadesi de yerel tarih araştırmasını severek ve isteyerek yaptığını göstermektedir. Günlüğünün devamında ise çalışma konusuyla ilgili yaptığı araştırmaların sonucunda bilgi edindiği ilgi çekici detaylar hakkında şu şekilde bilgi vermiştir:

GN9 (sayfa 3)

Bugün konuma ilgili
 bir az araştırma yaptım.
 Restorana Mezar Çarşısı'nda
 merdivenler ile çıkılıyormuş.
 Bu nedenle birçok kişi
 orayı göremeyip kaçıyormuş
 yada bulamıyormuş.
 Duvarlarda bir sürü anıt
 varmış. Çok eski bir
 görüntüsü varmış.

Günlüğünün bu bölümünde çalıştığı Pandeli Restoran'ın Mısır Çarşısı'nda olduğunu söyleyen öğrenci, restoranın fiziki özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Ö9'un proje raporunun kapak sayfası ve içindekiler bölümü fotoğraf 4.1.'de görülmektedir.

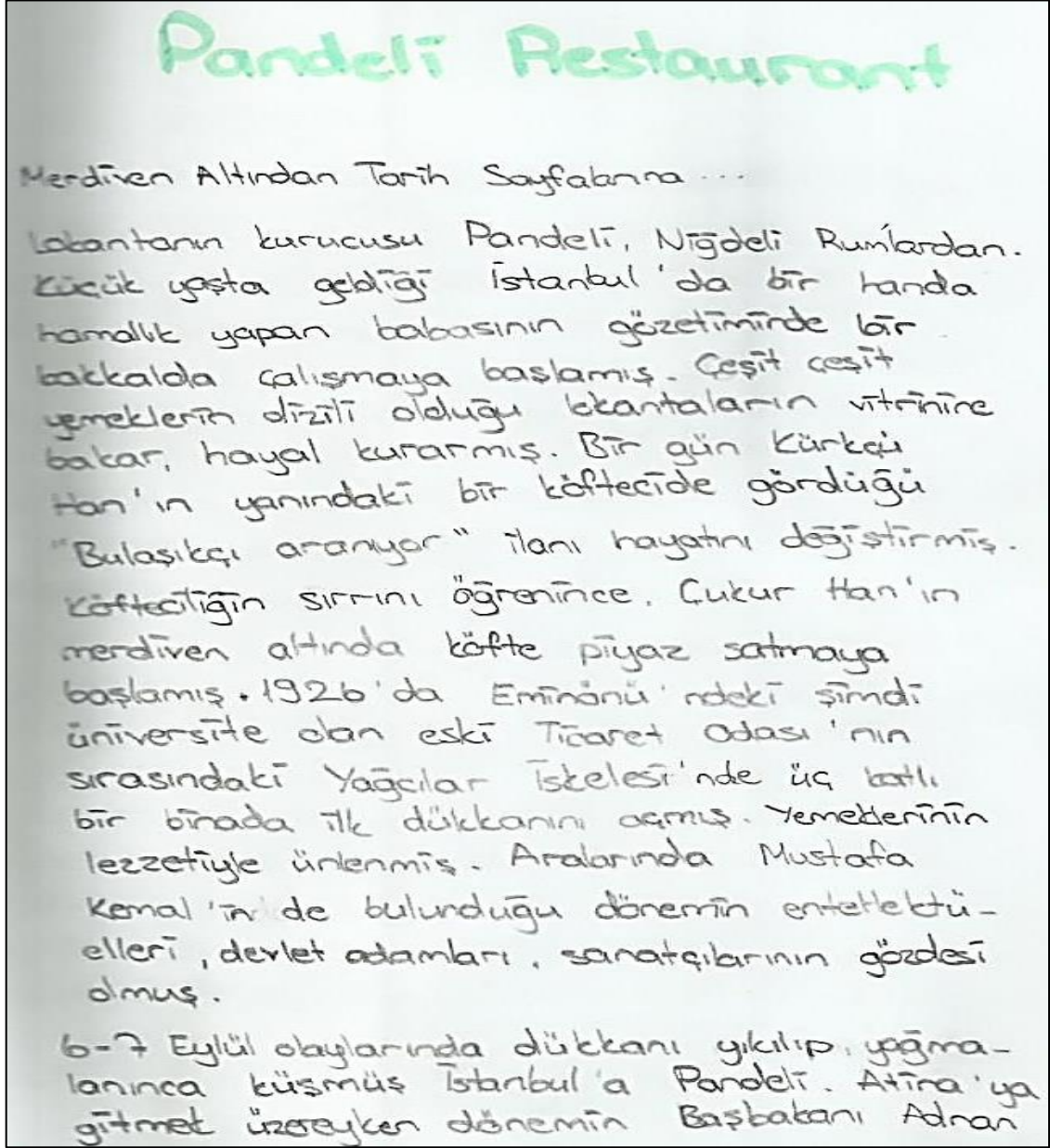


Fotoğraf 4.1. Pandeli Restoran Yerel Tarih Proje Raporu Kapak ve İçindekiler Bölümü

Öğrencinin raporunda ilk olarak, çalışmasına verdiği başlık dikkat çekmektedir. Öğrenci projesini, proje raporunun kapağında “Tarihin Tarifi: Pandeli Restoran” olarak adlandırmıştır. Çalışma konusunu tarih, bu konu hakkında yaptığı yerel tarih çalışmasını bu konunun tarifi olarak nitelendiren öğrencini çalışmasını bu şekilde adlandırmayı uygun görmüştür. Ö9'un hazırladığı içindekiler sayfası incelendiğinde ise proje raporunun önsözün ardından ana bölüm, sözlü tarih görüşmeleri, son söz, kaynakça, kişi kaynakçası ve son olarak da sözlü tarih görüşme kayıtlarını içeren CD'nin bulunduğu bölümlere yer verdiği görülmektedir.

Öğrenci araştırma raporunun ana bölümünde araştırma konusuna ait detaylı bilgi vererek, bu yerin tarihi geçmişine ve günümüzdeki durumu ile hizmet anlayışına değinmektedir. Öğrenci, ana bölümde verdiği bilgilere yönelik kaynakça gösterme kurallarına uygun şekilde metin içi kaynakça göstermiştir. Bu durum öğrencinin

akademik dürüstlük ilkesine uygun şekilde bilimsel araştırma basamaklarını uyguladığını göstermektedir. Öğrencinin araştırma raporunun ana bölümünün ilk sayfası fotoğraf 4.2’de sunulmuştur.



Fotoğraf 4.2. Pandeli Restoran Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü I

Ö9'un araştırma raporunun ana bölümüne "Merdiven Altından Tarih Sayfalarına" şeklinde başladığı dikkat çekmektedir. Bu ifadelerle öğrencinin, araştırma konusunun tarihselliğine vurgu yaptığı görülmektedir. Yine bu bölümde öğrenci, lokantanın kurucusu Pandeli'nin İstanbul'a geldikten sonra Pandeli Restoran'ı nasıl açtığına ve restoranın bugünkü yerine gelene kadar geçirdiği süreçlere dair bilgiler vermektedir.

Ayrıca “Aralarında Mustafa Kemal’in de bulunduğu dönemin entelektüelleri, devlet adamalar, sanatçıların gözdesi olmuş.” ifadeleriyle de restoranın o dönemde tercih edilen, önemli bir konumda olduğunun üzerinde durmuştur.

Öğrenci ana bölümünün ilerleyen kısımlarında, tarihe tanıklı eden restoranın 6-7 Eylül Olayları sırasında nasıl etkilendiğinden bahsetmiştir. Ö9 tarafından Niğdeli Rumlardan olan Pandeli'nin restoranının bu olaylar sırasında yağmalandığı, bu olaydan etkilenen Pandeli'nin Atina'ya gitmek üzereyken dönemin Başbakanı Adnan Menderes ve Cumhurbaşkanı Celal Bayar tarafından vazgeçirilerek, dükkânını bugün hala hizmet verdiği Eminönü'ndeki yerine taşıdığı bilgileri verilmiştir (Bkz. Fotoğraf 4.3).

Menderes ve Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın "Pandeli Türküye"ye bizzat, burada kalacaklarıyla bakanlığını açmak üzere bir kaç yer önermişler. Galatasaraylı Leblebi Mehmet'in işlettiği bakanlığı eski yerine yakın diğer beğenince, ondan alıp Pandeli'ye vermişler. Açılışını Celal Bayar'ın yaptığı bakanlıkta, o günden beri hala aynı yerde hizmet vermeye devam ediyor.

(www.pandeli.com.tr erişim tarihi : 05/01/2016)


2.fotoğraf çeken= Üçüncü Tarihçisi 9/1/2016

Birak Begimu, Aybaşında Ödersin

1967'de vefat eden Pandeli, sevimli, nüktedan, ilginç bir kişiliğiydi. Mustafa Kemal kollektörü olduğu yıllarda sık sık getirmiş Pandeli'ye. Onun da maaşı diğer tüm devlet memurları gibi bizzatiydi. Pandeli sıkıntıda olduğunu hissettiğinde "Birak begimu, aybaşında ödersin" dermiş.

Gere Mustafa Kemal'de kalan hesabı aybaşında kapatmış. Cumhurbaşkanı olduğunda, erkaniyla gelmiş Pandeli'ye Yenilmiş içilmiş Atatürk "Pandeli gitmek zamanı, emret hesabı getirsinler" deyince Pandeli "Birak begimu aybaşında ödersin" demiş. Atatürk dönmüş yanındaki lere "işte bunun için severim bu kafiri" demiş.

(www.pandeli.com.tr erişim tarihi : 05/01/2015)




Fotoğraf 4.3. Pandeli Restoran Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü II

Bu bilgilerin ardından ana bölümünde, Mustafa Kemal ve Pandeli arasında geçen bir anekdota yer veren öğrenci raporunun içeriğini zenginleştirmiştir. Ana bölümün son sayfasına “Aşçılar 45 Yıllık” ifadeleriyle başlayan öğrenci hem konuya dikkat çekmiş hem de araştırma konusunun tarihselliğine bir kez daha vurgu yapmıştır. Ardından Pandeli Restoran’ın çalışanlarının kolay kolay değişmediğini ifade ederek, günümüzde restoranın mutfağının 69 yıl Pandeli Restoran’da çalışan aşçı İsmail Demir’in yetiştirdiği Süleyman Çelik ve Nazım Telli’ye emanet olduğunu söylemiştir. Bu iki ismin restoranda uzun yıllardır görev yaptığını da ifade eden öğrenci zaman içinde restoranın sağladığı sürekliliği de gözler önüne sermiştir (Bkz. Fotoğraf 4.4).

Aşçılar 45 Yıllık

Atina'da da bir şubesi bulunan Pandeli'de kadro kolay kolay değişmiyor. Mutfak 69 yıl Pandeli'de çalışan aşçı İsmail Demir'in yetiştirdiği Süleyman Çelik ve Nazım Telli'ye emanet. 45 yıldır buradalar. Şef ise Zeki Kösedoğ. Yemek yapımı ve sunumu biçiminden ödün verilmiyor. Yemekler hala bakır kazanlarda, odun ve kömür ateşinde pişiyor. Az ve günlük yemek yapılıyor. Pandeli yaşlanınca işi oğlu Hristo Cebanoğlu ve Cemal Biberçi'ye bırakmış. Hala iki ortak tarafından işletiliyor. Cwww.pandeli.com.tr erişim tarihi: 6.1.2016

3. fotoğraf çeken: Demir Gün 9/11/2016



Ünlü Konuklar

- o M. Kemal Atatürk o Celal Bayar o Kraliçe II. Elizabeth
- o İspanya Kralı Juan Carlos ve Kraliçe Sofia
- o Frans Ali Khan o Kraliçe Süreyya o Robert McNamara
- o Bill Richardson o Robert De Niro o Naveen Andrews
- o Patricia Hearst o Audrey Hepburn o Melina Mercuri
- o Daniel Day Lewis o Tony Curtis o Peter Ustinov
- o Donald Sutherland o Merle Oberon o Roman Polansky
- o Burt Lancaster o Akim Tamiroff o A. Hamdi Tanpınar
- o Yahya Kemal Beyatlı o Can Kırca o Nejat E. Basmacı
- o Murat Yalancıoğlu o Uğur Büндar o Rifat Özbek

Cwww.pandeli.com.tr erişim tarihi: 6.1.2016

5

Fotoğraf 4.4. Pandeli Restoran Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü III

Ö9, raporunun ana bölümünde restoranın yemek yapımı ve sunumunda sahip olduğu anlayışı geçmişten günümüze kadar sürdürdüğünü “Yemek yapımı ve sunumu biçiminden ödün verilmiyor. Yemekler hala bakır kazanlarda, odun ve kömür ateşinde pişiyor. Az ve günlük yemek yapılıyor.” ifadeleriyle ortaya koymuştur. Son olarak ise Pandeli Restoran’da yemek yiyen ünlülerden isimlere yer vermiştir. Öğrencinin ana bölümünü restoranı ziyareti sırasında çektiği fotoğraflarla zenginleştirildiği ve rapor boyunca gerekli gördüğü yerlerde metin içi kaynakça gösterdiği görülmektedir.

Öğrenci yerel tarih araştırma konusuna yönelik kaynak toplamak ve inceleme yapmak amacıyla Pandeli Restoranı ziyaret etmiştir. Bu ziyareti sırasında da projenin bir diğer basamağı olan sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirmiştir. Öğrenci yaptığı ön çalışmanın ardından sözlü tarih görüşmeleri sırasında kaynak kişilere yönelteceği soruları hazırlamış ve öğretmene onaylatmıştır. Öğrenci, sözlü tarih görüşme sorularını hazırlama sürecinden günlüğünde şu şekilde bahsetmiştir:

GN9 (sayfa 5)

Sorularımı hazırlayıp
mail ile öğretmene
yolladım. Eğer sorularım
onaylanırsa en yakın
zamanda görüşmelerimi
yapmak üzere Pandeli
Restaurant'a gideceğim.

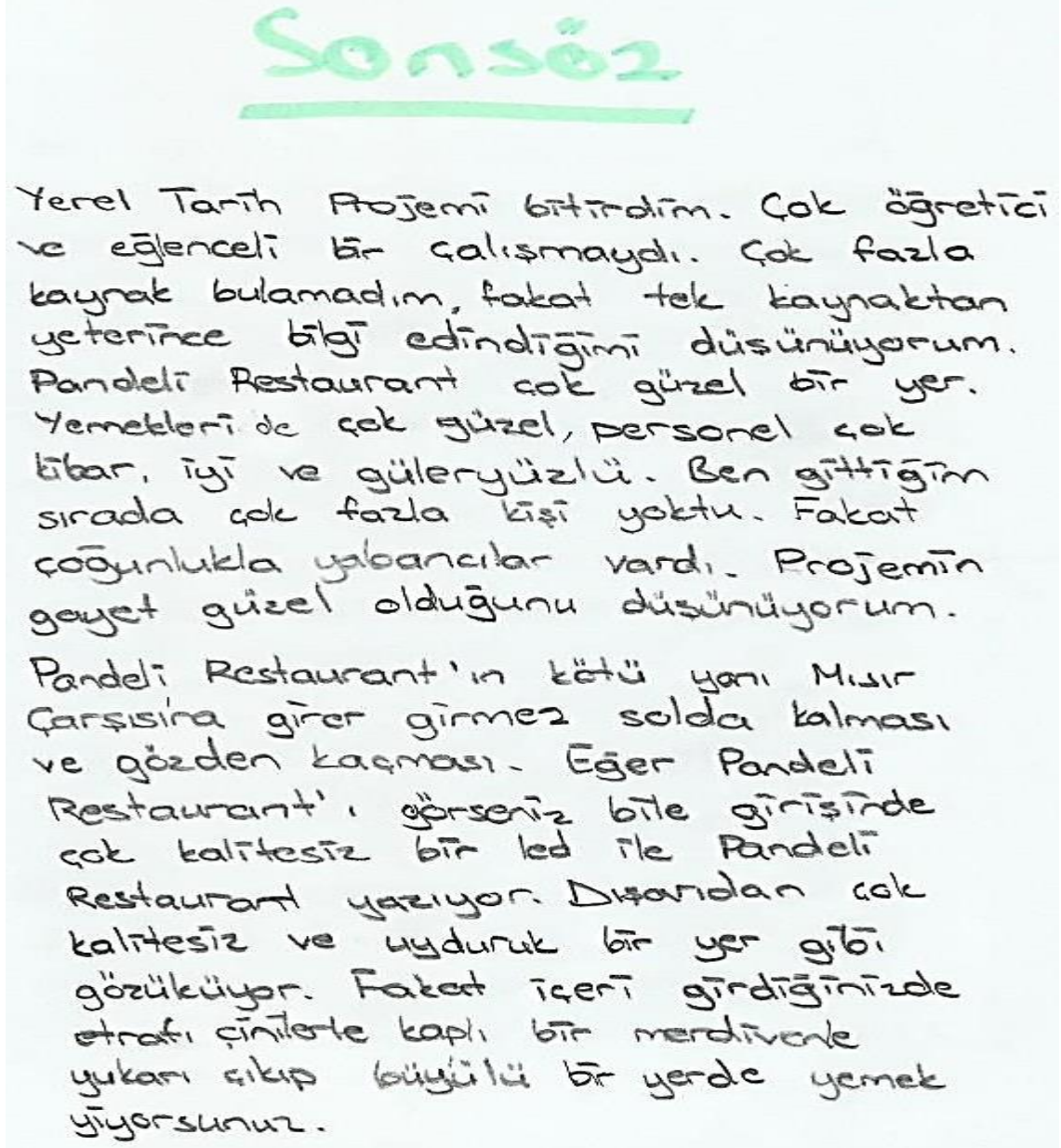
Ö9, günlüğünde bahsettiği gibi öğretmene sorularını onaylattıktan sonra, sözlü tarih görüşmelerini yapmak üzere Pandeli Restoran’a gitmiştir. Bu ziyaret sırasında sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirmiş ve görüşme yaptığı kişilere ait bilgileri araştırma raporunun kişi kaynakçası bölümüne eklemiştir. Öğrenci restoranda 28 yıldır çalışan baş aşçı ve aşçı yardımcısı, 20 yıldır çalışan şef garson ve 10 yıldır restoranın müşterisi olan İş Bankası Müzesi Müdürü ile görüşmelerini gerçekleştirmiştir. Fotoğraf 4.5’de öğrencinin, restoranın şef garsonuyla gerçekleştirdiği sözlü tarih görüşmesine ait metin görülmektedir.

| | | |
|---|--|--|
| Ad : Mustafa Güllüoğlu | | 9.1.2016 |
| Yaş : 40 | | |
| Melek : Şef Garson | | |
| Cinsiyet : Erkek | | |
| <p>20 senedir Pandeli Restaurant 'ta çalıştığını söyledi. Çalışmaya başladığı dönemden itibaren hiçbir şeyin değişmediğini, aynı durum ettiklerini söyledi. Pandeli'nin 1901'de kurulduğunu, 115 yıldır devam ettiğini ve asıl sahibinin Niğde'de olduğunu söyledi. Mısır Çarşısı'na gelen turistlerin mutlaka araya gittiğini söyledi. Bir süre kitapta ve dergide Pandeli Restaurant'ın gidilecek yerler arasında gösterildiğini söyledi.</p> | | |
| <p>Fotoğraf Konu: Şatah Gün 9/1/2016</p> | | <p>Ayrıca çiniler açısından Mısır Çarşısında olmalarının iyi olduğunu söyledi. Pandeli Restaurant'ın çok eski ve tarihi bir yer olduğunu bu nedenle önemli olduğunu söyledi.</p> |
| <p>Böyle bir yerde çalışmanın çok güzel olduğunu söyledi. En çok beğenilen yemeklerin Hünkar Beğendi ve Kuzu Tandır olduğunu söyledi. "Sizce Pandeli Restaurant'ta yapılması gereken bir yenilik var mı?" dediğimde "Hayır, zaten yenilik yapılırsa yeni restoranlar gibi olur" dedi ve Pandeli Restaurant'ın özelliğinin kaybolacağını söyledi. Başlangıçtan itibaren hiçbir şeyin değişmediğini tamamen aynı durum olduğunu söyledi.</p> | | |

Fotoğraf 4.5. Pandeli Restoran Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği

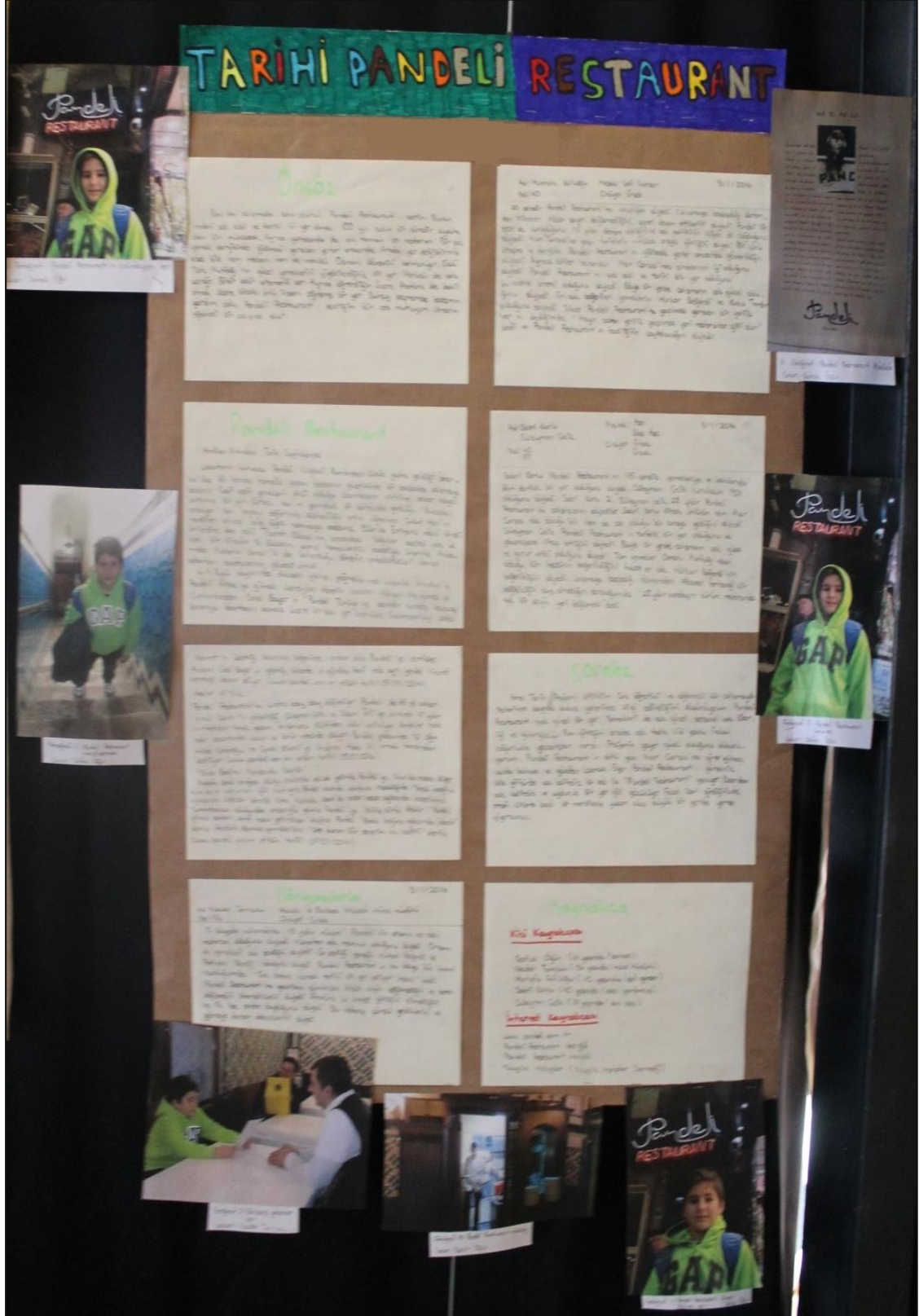
20 yıldır restoranda çalışan şef garson öğrenciye, 1901 yılında kurulan restoranın tarihi hakkında bilgi verdikten sonra, restoranın Mısır Çarşısı'na gelen turistlerin uğrak yeri olduğunu, birçok kitap ve dergide Pandeli Restoran'ın gidilmesi gereken yerler arasında gösterildiğini, tarihi açıdan önemli olduğunu ifade etmiştir. Öğrencinin yönelttiği "Sizce Pandeli Restoran'da yapılması gereken bir yenilik var mı?" sorusuna kaynak kişinin, yenilik yapılırsa yeni restoranlar gibi olacağını ve restoranın özelliğini kaybedeceğini, başlangıcından beri Pandeli Restoran'da değişim yaşanmadığını ifade etmesi tarihsel öneme sahip yerleri koruma bilincinin önemini vurgulaması açısından dikkate değerdir.

Öğrenci proje raporunun sonsözünde proje araştırması sonundaki düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır:



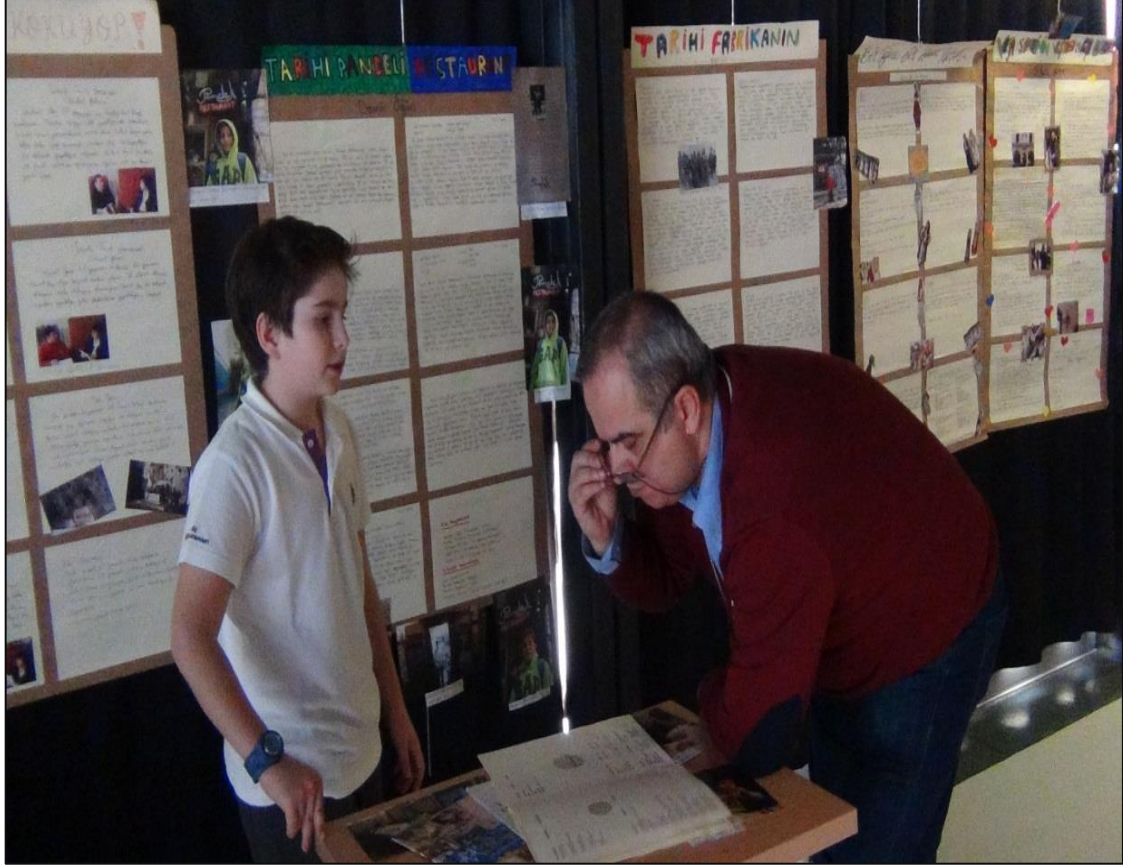
Ö9 gerçekleştirdiği yerel tarih araştırmasını hem öğretici hem de eğlenceli olarak nitelendirmiştir. Çalıştığı konuya ait çok fazla kaynak bulamadığını ifade etmiştir. Araştırma raporunun kaynakça kısmı incelendiğinde Pandeli Restoran'ın internet sitesi, restorana ait dergi ve menü ile Yüzyıllık Markalar Derneği'ne ait Yüzyıllık Hikâyeler internet sitesinden yararlandığı görülmektedir. Çalışılan yerel tarih konusunun özgünlüğü dolayısıyla öğrencinin yararlandığı kaynakların sayısının araştırma için yeterli olduğu söylenebilir.

Öğrenci araştırma ve raporlama sürecini tamamladıktan sonra çalışmasını, proje sergisinde sunmak üzere poster sunum haline getirmiştir (Bkz. Fotoğraf 4.6).



Fotoğraf 4.6. Pandeli Restoran Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum

Öğrencinin poster sunumunu, “Sergi Hazırlık Rehberi”nde yer alan kriterlere uygun şekilde hazırladığı görülmektedir. Ayrıca öğrenci başlık, isimlik, önsöz, ana bölüm, sözlü tarih görüşmeleri, sonsöz, kaynakça ve kişi kaynakçası bölümlerinden oluşan posterini, restoranı ziyareti sırasında çektiği fotoğraflarla görsel açıdan zenginleştirmiştir.



Fotoğraf 4.7. Proje Sergisi Sırasında Ö9 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken

Sergi sırasında ziyaretçilere projesi hakkında bilgi veren öğrenci, projenin tüm aşamalarını eksiksiz ve özenli bir şekilde gerçekleştirerek küçük tarihçi rolünü hakkıyla yerine getirmiştir.

Örnek Öğrenci Projesi 2: İnci Profiterol Yerel Tarih Projesi (Çok Nitelikli)

Ö16 tarafından İstanbul’un Beyoğlu ilçesinde bulunan İnci Pastanesi konusunun ele alındığı bir yerel tarih projesi gerçekleştirilmiştir. Söz konusu proje “çok nitelikli” projeler kategorisinde değerlendirilen projelerden biridir. Öğrencinin seçtiği konu olan İnci Pastanesi, Beyoğlu’nda önemli bir yere sahip olan 1944 yılından beri Cercle d’orient Binası’nda 68 yıl aralıksız hizmet veren ve 2012 yılında restorasyon

ÖNSÖZ

Ben 016 Bu projedeki konum İnci Pastanesi,

Ben insanların yeme ve içmesinin kültürüne varlığını düşünüyorum. Bu nedenle 1944'ten bugüne hâlâ varlığını sürdüren ve yemek kültürü ile ilgili bilgi edinebileceği bir yeri seçmek istedim. Bu konuyu benimsem gerekiyordu çünkü onunla ilgili bir proje yapacaktım. Bende her Beyoğlu'na geldiğimizde severek gittiğimiz bir yeri seçtim.

Burası insanların 1-2 saat rahatça oturabileceği bir yer değil. İnsanlar yemeklerini yerlerken "Hemen kalksınlar da biz oturalım." diye düşünen insanların bakışları ile karşılaşılır. Burası küçük bir yer ne yaparlar?

Burası 1944 yılında Fransızlar döneminde Rum usta Luka Zigoridis tarafından kuruldu. İstiklal Caddesi üzerindeki Cerce d'orient Binasında 68 yıl hizmet veren ve 7 Aralık 2012'de tahliye edilen tarihi İnci Pastanesi, 70 günlük aranın ardından müdahaleyle yeniden buluştu. (www.burijet.com.tr/inci-pastanesi-yeniden-acildi-2013-02-20 Fiyat tarihi: 04.01.2016)

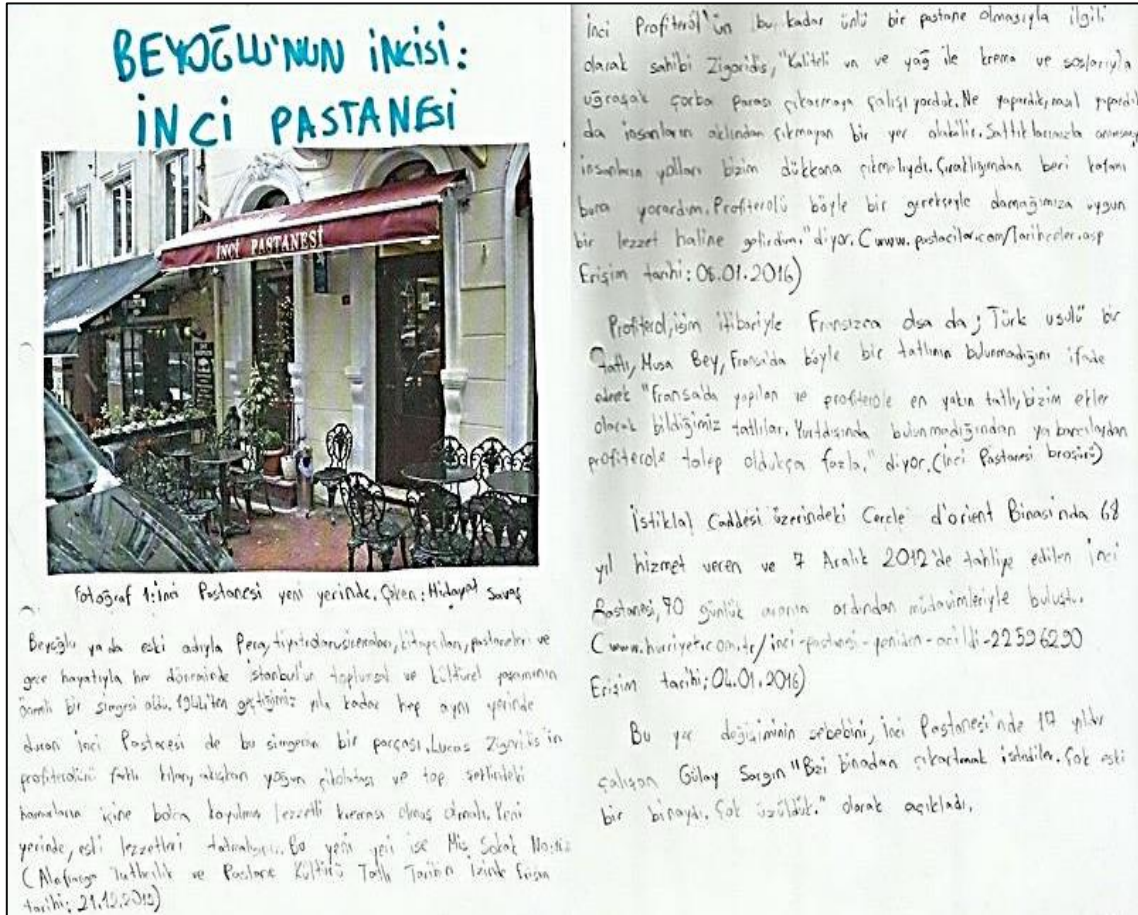
Tüm bilgileri burada vermeyeyim. Benim için öncelikli bir proje oluyor. Bence bir yerin 72 yıldır varlığını sürdürmesi çok büyük bir başarı, umarım böyle devam eder.

Öğrenci önsözünde günlüğünde yer verdiği şekilde, yerel tarih araştırması için yemek kültürü hakkında bilgi edinebileceği bir yer seçmeyi düşündüğünü ifade etmiştir. Ayrıca sevdiği bir proje konusu seçmeyi göz önünde bulundurduğunu söyleyen öğrenci Beyoğlu'nda bulunduğu severek gittiği bu mekânı seçtiğinden bahsetmiştir. Öğrencinin proje raporuna ait kapak fotoğraf 4.8'de görülmektedir.



Fotoğraf 4.8. İnci Pastanesi Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak

Öğrenci ilk olarak araştırma konusuna ait kaynak toplama çalışması yaparak, bilgi edinmiştir. Topladığı kaynaklardan yararlanarak proje raporunun ana bölümünü yazmıştır. Projeye ait ana bölüm fotoğraf 4.9’da sunulmuştur.



Fotoğraf 4.9. İnci Pastanesi Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü

Öğrenci ana bölümde söze, İnci Pastanesinin bulunduğu Beyoğlu'nun sahip olduğu değerlerden bahsederek, buranın İstanbul'un simgesi olduğunu söyleyerek başlamıştır. Ardından İnci Pastanesi'nin bu simgenin bir parçası olduğunu söyleyerek yerel tarih proje konusuyla bağlantı kurmuştur. İnci Pastanesi'ni özel kılan ayrıntılardan bahseden öğrencinin ilgi çekici ve etkileyici bir giriş yaptığı söylenebilir. İnci Pastanesi'nin tarihine, bulunduğu bölgedeki önemine ve restorasyon gerekçesiyle bugünkü yerine geçişinden bahseden öğrenci, pastanenin 17 yıllık çalışmasının sözlerinden alıntı yaparak yerel tarih araştırma konusunun zaman içinde yaşadığı değişim ve gelişimi gözler önüne sermiştir. Ayrıca ana bölümün tamamında kaynaklar, metin içi kaynakça gösterme kurallarına uygun şekilde kullanılmıştır. Tüm bunlar projenin niteliğini yükselten unsurlar arasındadır.

Ana bölümün ardından, sözlü tarih görüşmelerine yer veren öğrenci, sözlü tarih görüşmelerine hazırlık sürecinden şu şekilde bahsetmiştir:

GN16 (sayfa 2)

Sevgili Günlük,
Bugün internette İnci Profiterol hakkında biraz daha bilgi buldum ve kayıtlarımı not aldım. Bu bilgiler sayesinde görüşme sorularını hazırladım. Bunları hazırlarken annemden yardım aldım.

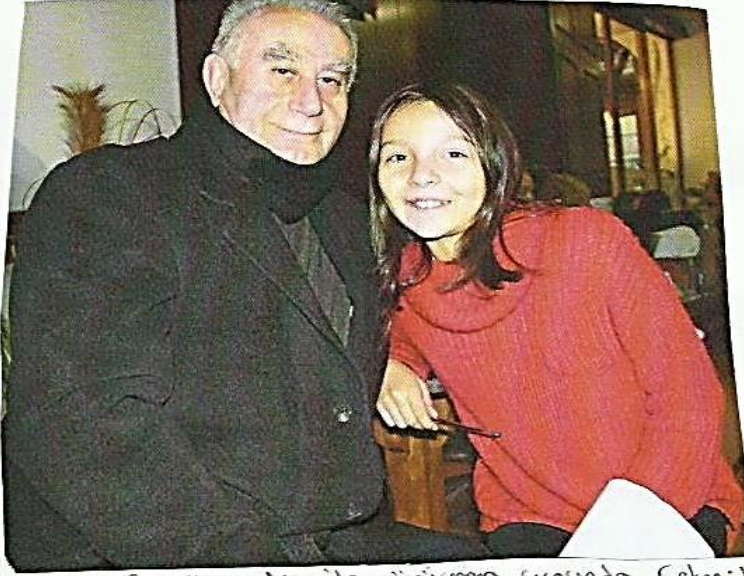
Ö16, yaptığı araştırmadan elde ettiği bilgiler doğrultusunda görüşme sorularını hazırladığını, sorularını hazırlarken de annesinden yardım aldığını ifade etmiştir. Bu sözlerden öğrencinin ailesini de proje sürecine dâhil ettiğini görmekteyiz. Sözlü tarih görüşmelerinde kullanmak üzere hazırladığı görüşme sorularını öğretmenine onaylattıktan sonra öğrenci, araştırma konusuna yönelik inceleme yapmak ve sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirmek üzere İnci Pastanesini ziyaret etmiştir. Ziyaret öncesi duygu ve düşüncelerine ise günlüğünde şu şekilde yer vermiştir:

GN16 (sayfa 5)

Sevgili Günlük,
Bugün aileme ne zaman gideceğimize hakkında konuştuk. Haftaya gidecekmisiz. Çok heyecanlıyım. Umarım komik duruma düşmem, ve güzel soru sorar güzel bilgi edineyim.

Görüşme öncesi heyecanlandığından bahseden öğrenci, komik duruma düşme endişesini de günlüğünde paylaşmıştır. Fotoğraf 4.10'da öğrencinin, İnci Profiterol'ü ziyareti sırasında gerçekleştirdiği sözlü tarih görüşmesine ait hazırladığı rapor bölümü yer almaktadır.

SÖZLÜ TARİH GÖRÜŞMELERİ: Musa Ateş



Fotoğraf 3: Musa Ateş ile görüşmem sırasında. Çeleni: Hidayet Sarıoğlu

Musa Ateş, 70 yaşında ve İnci Pastanesi'nde çok uzun zaman çalıştıktan sonra sahibi öldükten sonra başa geçmiştir. Musa Bey, İnci Pastanesi'nin temellerinin kurucusunun çok güzel profiterol yapmasıyla atıldığını söylüyor. Musa Bey, "Ben 1960'dan beri sizin gibi talebeyken buradaydım hala talebeyim yine buradayım.", Musa Bey profiterolün adının dünyada duyulduğunu söylüyor. Musa Bey üzülerek birer birer bu kültürün yok olduğunu söyledi. Musa Bey İnci Pastanesi'nin sadece Türkiye'de değil diğer ülkelerde de bilinip yayıldığını belirtti. Musa Ateş, mücadelelerini devam ettirmeselerdi buraya kadar gelemececeklerini de ekliyor. Ayrıca bu yer değişiminin onları etkilediğini, "Eski yerimizde daha kolay görülüp geliniyordu buraya." diyecek anlatıyor.

7

Fotoğraf 4.10. İnci Pastanesi Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği

Öğrenci, sözlü tarih görüşmelerinden birini 1960 yılından beri İnci Pastanesi'nde çalışan 70 yaşındaki pastane işletmecisiyle yapmıştır. Öğrenci bu kişiden pastanenin kuruluşu ve geçirdiği değişimler hakkında bilgi almıştır. Kişinin var olan pastane kültürünün giderek yok olduğu, mücadele ederek bu güne kadar ulaştıklarıyla ilgili söyledikleri dün, bugün ve gelecek üzerine düşündürmesi açısından dikkate değerdir. Aynı zamanda öğrenciyi de seçtiği yerel tarih konusunun değişimi ve gelişimi açısından

da düşünmeye sevk etmektedir. Öğrencinin görüşme yapmak için seçtiği diğer kişiler 1989 yılından beri İnci Pastanesi'nde çalışan 48 yaşındaki garson, 37 yaşındaki 17 yıldır pastanede çalışan kasiyer ile 46 yaşında 25 yıldır pastanenin müşterisi olan babasıdır. Öğrencinin konusuna uygun kişileri sözlü tarih görüşmesi yapmak için seçtiği görülmektedir. Ayrıca uzun yıllardır pastanenin müşterisi olan babasıyla da görüşme yapması ailesini de projeye dâhil etmesi açısından önemlidir.

Öğrenci, raporunun sonsözünde projesinin sonundaki düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır:

SONSÖZ

Ben Ö16 . Bu projeden çok keyif aldım. Ben bu proje döneminde zorluklar yaşadım. Bunlar çok farklı boyutlarda. Ama çok eğlenceliydi. Ben bu projeden bir yerin bu kadar büyümesinin çok büyük bir çaba ve yılların emeğinin sonucunda gerçekleştirdiğini anladım. Ben bu konuyla alakasız olsa bile olayların çok boyutluluğunu gördüm. Nedeni ise bir yerin başka bir yere taşınmasının sahibi, çalışanları ve müşterileri etkilemesidir. Bu projede ilk olarak konuyu seçtim. Bu konu ilk anda aklıma geldi ve o andan sonra da bir daha değiştirmedim. Sonra ise kaynak toplamaya başladım. Ben farklı internet sitelerinden yararlandım. Bu projenin sonunda ise bunları yazmış olacağım. Sonra ise sözlü tarih görüşmeleri geliyor. İşte en baştaki zorluklardan biri ise kaynak kıyım olan Gözay Sargın'ı konuşturmak. Ona teşekkür ederim. Sonra ise rapor yazma geliyor. O da resimli ve eğlenceliydi. Anlaşılan bu proje eğlenceli ve zordu. Ama bu güzel bir his.

Ö16 sonsözünde proje sürecinden çok keyif aldığını ifade etmiştir. Ayrıca projenin farklı aşamalarında çeşitli sorunlar yaşadığını söylemiştir. Öğrenci, bu proje sayesinde bir kuruluşun uzun yıllar gösterilen emek ve çaba sonucunda varlığını sürdürdüğü çıkarımında bulunduğu bahsetmiştir. Ayrıca yine proje sayesinde olayların çok

boyutlu olduğunu gördüğünü, bir yerin başka bir yere taşınmasıyla sahibinin, çalışanlarının ve müşterilerinin etkilediğini ifade etmiştir. Öğrencinin sonsözünde yer alan bu ifadelerle, yaptığı araştırma sayesinde dün, bugün ve gelecek ilişkisi kurma, değişim ve gelişimin farkına varma ve yaşamımıza etkilerini görebilme gibi birçok becerisini geliştirdiği söylenebilir. Öğrenci son sözünün devamında sırasıyla projesi süresinde izlediği aşamaları özetlemiş, eğlenceli ve zor bir proje olduğunu söyleyerek sözlerini tamamlamıştır. Öğrencinin projesinde kullandığı kaynaklar incelendiğinde, çalışmasına uygun kaynakları bilimsel araştırma ilkelerine uygun olarak kullandığı görülmüştür. Öğrenci, projesini tamamladıktan sonra duygu ve düşüncelerini günlüğünde şu şekilde ifade etmiştir:

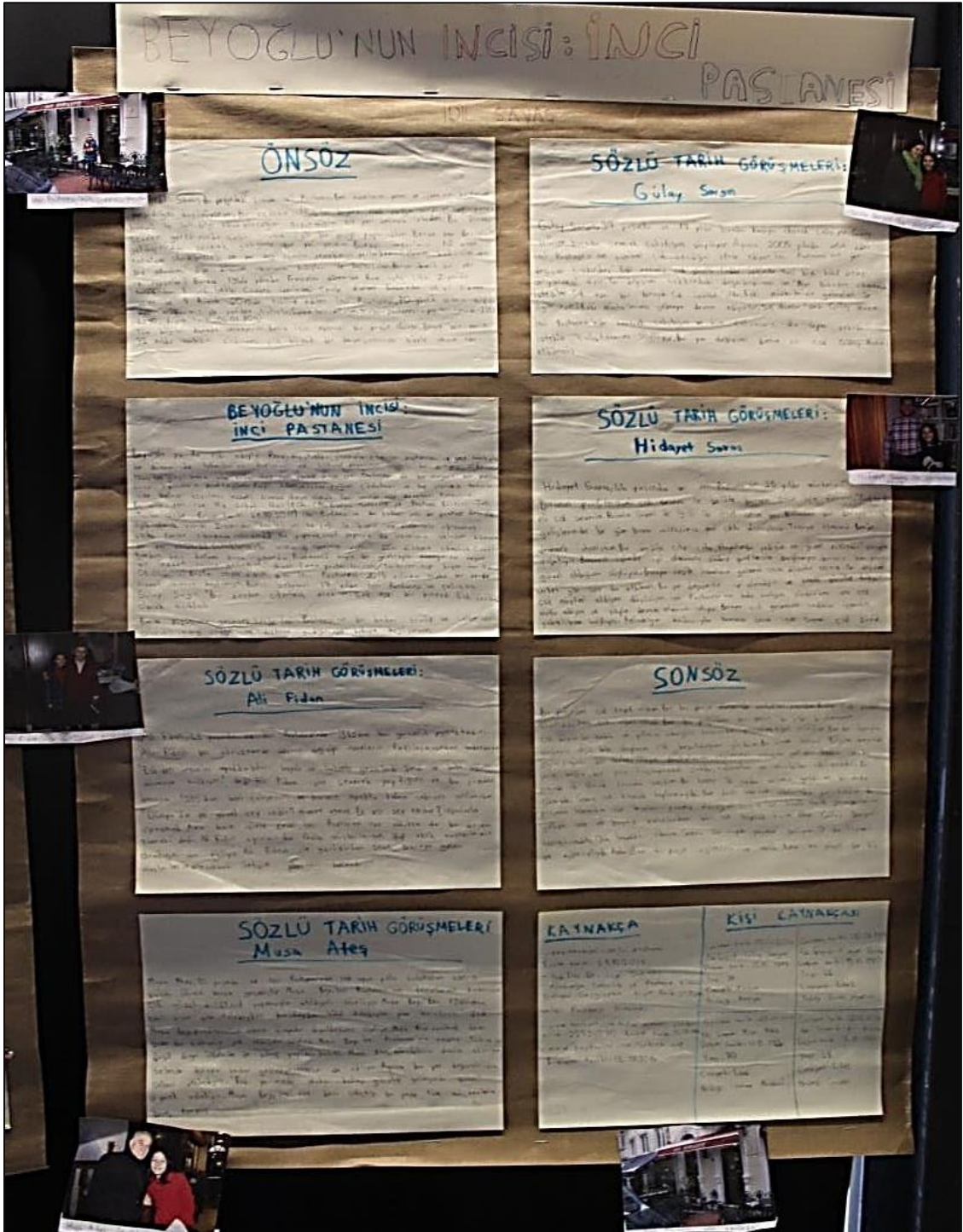
GN16 (sayfa 12)

Sevgili Günlük,
Bugün projemi bitirdim. Çok mutluyum.
Benim için eğlenceli bir projeydi.

Projesini bitirmekten mutlu olduğunu ve eğlenceli bir proje olduğunu düşünen öğrenci araştırma ve raporlama sürecini tamamladıktan sonra çalışmasını, proje sergisinde sunmak üzere poster sunum haline getirmiştir (Bkz. Fotoğraf 4.11 ve Fotoğraf 4.12). Sergi sırasında da ziyaretçilere projesi hakkında bilgi vermiştir.



Fotoğraf 4.11. Proje Sergisi Sırasında Ö16 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken



Fotoğraf 4.12. İnci Pastanesi Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum

Öğrencinin poster sunumu incelendiğinde “Sergi Hazırlık Rehberi”nde yer alan kriterlere uygun şekilde hazırlandığı görülmektedir. Öğrencinin posterinde başlık, isimlik, önsöz, ana bölüm, sözlü tarih görüşmeleri, sonsöz, kaynakça ve kişi kaynakçası bölümleri eksiksiz şekilde bulunmaktadır. Raporunda kullandığı fotoğraflardan örneklere de yer veren öğrenci poster sunumunu ilgi çekici hale getirmeye çalışmıştır.

Örnek Öğrenci Projesi 3: Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Projesi (Çok Nitelikli)

Ö19'un gerçekleştirdiği yerel tarih projesinin konusu Bitlis yöresel yemekleridir ve çok nitelikli projeler arasında değerlendirilmiştir. Öğrenci proje raporunun önsözünde, bu konuyu seçme nedeninin babasının ailesinin Bitlisli olması olduğunu söyleyerek şu açıklamalarda bulunmuştur:

ÖNSÖZ

Ben, yerel tarih araştırmam için Bitlis yöresel yemekleri konusunu seçtim. Çünkü benim babamın ailesi Bitlisli. 1973 yılında Bitlis'ten İstanbul'a geldiler. Ama hâlâ Bitlis yemek kültürünü sürdürüyorlar. Evlerinde hep bu yörenin yemekleri pişiyor. Özel günlerde, aile toplantılarında mutlaka pişirilen yöresel yemekler aileyi bir arada tutan bir öğe olarak zihinlerde yer alıyor. Ağır ve zahmetli olan bu yemekleri pişirmek hanımlar için oldukça zor ve zaman alıcı. Ayrıca birçoğu el becerisi ve ustalık gerektiren yemekler hanımların mutfak performansının bir göstergesi olarak görülüyor. Örneğin Bitlis köftesini yapabilen bir hanımın mutfak denejiminin yeterli noktaya ulaştığı kabul ediliyor. Bir çok yemek yapılırken imcece usulü toplanarak yardımlaşıyor ve kimin yaptığı yemeklerin daha güzel olduğu konusunda tatlı bir rekabet gerçekleşiyor. Projem kapsamında bu becerikli hanımlarla yaptığım görüşmelerle Bitlis yemeklerinin geçmişten günümüze olan yolculuğunu inceleme fırsatı buldum.

Öğrenci, babasının ailesinin 1973 yılında Bitlis'ten İstanbul'a geldiğini, buna rağmen Bitlis yemek kültürünü sürdürdüklerini, özellikle özel günlerde ve aile toplantılarında mutlaka yöresel yemeklerin pişirildiğini ifade etmiştir. Öğrencinin bu yemek kültürünün aileyi bir arada tutan bir öğe olarak değerlendirmesi kültürel öğelerin insanları bir arada tutma gücünü gördüğünü ortaya koymaktadır. Öğrenci Bitlis yöresel yemeklerinin zor ve zaman alıcı yemekleri olduğunu, kadınların mutfaktaki yeterliliklerinin bu yemekleri yapabilme durumlarıyla değerlendirildiğini söyleyerek bu kültürdeki kadının konumuna da işaret etmektedir. Aynı zamanda yemeklerin yapımında bir araya gelinerek yardımlaşıldığı öğrencinin üzerinde durduğu bir diğer konu olmuştur.

Öğrenci, günlüğünün ilk sayfasında ise konu seçimiyle ilgili düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır:

GN19 (sayfa 1)

*"Yerel Tarih Projesi" araştırma konum:
Bitlis şehrinin yöresel yemekleri
*Ben bu konuyu beğendim. Hem röportaj
yapabileceğim kişiler de var çevrem-
de.

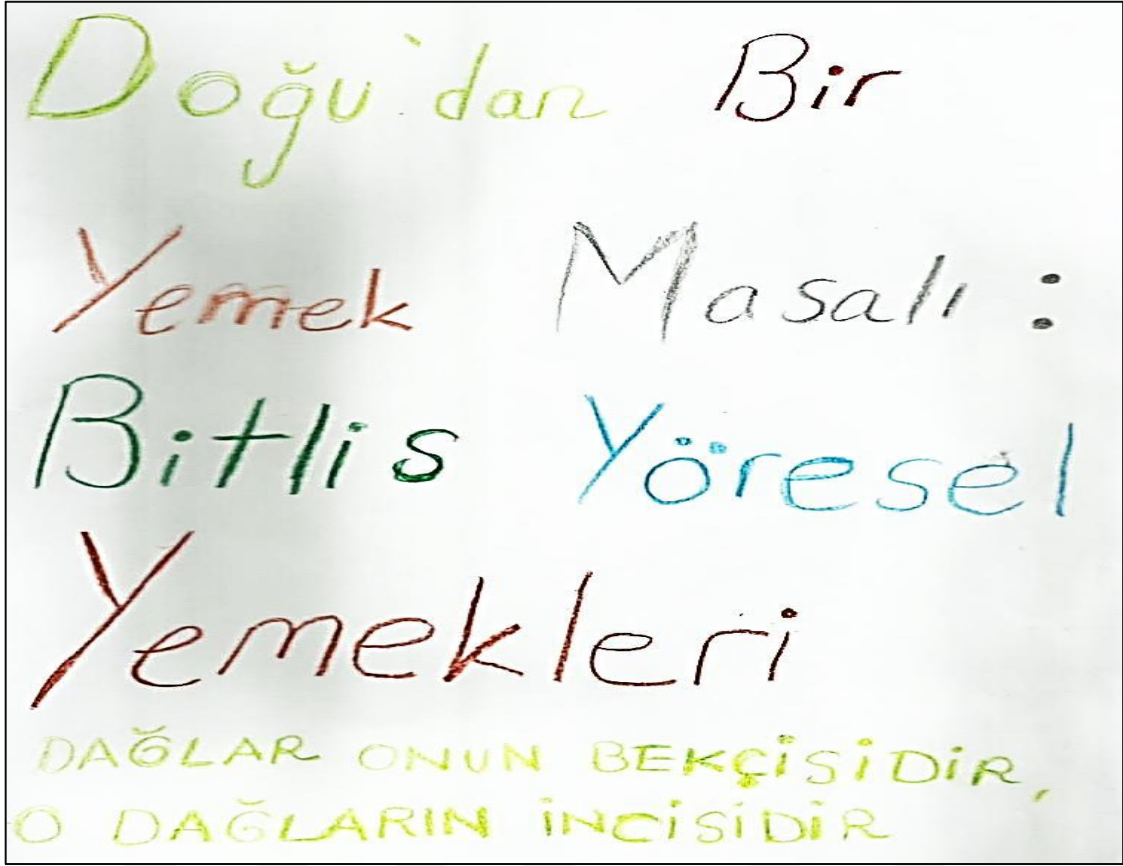
Öğrenci günlüğünde, beğendiği ve özellikle çevresinde konusuyla ilgili sözlü tarih görüşmelerini yapacağı kişilerin var olduğu Bitlis yöresel yemeklerini araştırma konusu olarak seçtiğinden bahsetmiştir.

Çalışma konusunu belirleyen öğrenci projesinde kullanmak üzere çalışma konusuyla ilgili kaynak taramasına başlamıştır. Öğrenci kaynak toplama aşamasıyla ilgili detaylardan günlüğünde şu şekilde bahsetmiştir:

GN19 (sayfa 2)

Bugün kullanabileceğim kaynak-
lar hakkında düşündüm. Ve evde
bir kitap buldum. Bu kitapta
Türkiye'nin illerinden ~~yapılan~~
bazılarının yöresel yemekleri
yer alıyor. Bende bu kitaptan
yararlanmaya karar verdim.
İnternetten birkaç kaynak
baktım ama daha işime ya-
rayabilecek bir kaynak bu-
madım.

Öğrenci evde Türkiye'nin yöresel yemeklerinden bazılarının yer aldığı bir kitap bulduğunu ve projesini yaparken bu kitaptan yararlanmayı düşündüğünü söylemiştir. İnternet üzerinden yaptığı kaynak taramasında ise işine yarayacak pek kaynağa ulaşamadığını ifade etmiştir. Ö19'un proje raporuna ait kapak sayfası fotoğraf 4.13'te görülmektedir.



Fotoğraf 4.13. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak

Öğrenci projesine “Doğu’dan Bir Yemek Masalı: Bitlis Yöresel Yemekleri” adını vermiştir. Bu ismi seçmesindeki nedenden günlüğünde şu şekilde bahsetmiştir:

GN19 (sayfa 12)

Bugün raporu hazırlamaya başladım. Başlık olarak kullandığımız kaynak kitaptan esinlenerek “Doğu’dan Bir Yemek Masalı” koydum. Ayrıca annemde raporda bana yardımcı oluyor.

Öğrenci kaynak olarak kullandığı bir kitaptan esinlenerek projesine bu ismi koyduğunu söylemiştir. Proje raporunun ana bölümünde ise öğrenci tarafından Bitlis yemek kültürüne ait genel bilgi verilmiştir. Bu bölümde öğrenci yararlandığı çeşitli kaynaklardaki bilgilerin yanı sıra aile ve akraba yaşantısı sırasında konuya ait edindiği gözlemlerine de yer vermiştir. Bitlis yemek kültürüne ait detaylı bilginin yer aldığı bölümde, yemeklerde kullanılan malzemelerden, yeme şekline kadar çeşitli bilgilere de verilmiştir. Fotoğraf 4.14’te ana bölüme ait birinci sayfa görülmektedir.

BITLİS YEMEK KÜLTÜRÜ

HAKKINDA GENEL BİLGİ

Bitlis, yemek kültürünün çok zengin olduğu bir ilimizdir. Yemekleri ağır, masraflı ve zahmetlidir. Özellikle maddi bakımdan, aşırı bir yük getirmektedir.

Bitlis; Türkiye'de sıcak etin yenildiği tek ildir. Etin; mezbahadan çıkmasıyla tüketilmesi, çok kısa bir sürede yapılır. Mezbahadan kasaplara getirilen et, soğumadan önce satılır. Et soğumuş veya bir gün üzerinden geçmişse bu ete rağbet edilmez. Soğuk hava depolarında bekletilmiş et, halk tarafından kesinlikle alınmaz. Etler sabahleyin gelir, öğlen saatlerine kadar tüketilir. Bir-iki kilo kadar et almak, ayıp sayılır. Tüketilen et; koyun, siğir ve kısmen de kuzudur.

Yemekler genellikle yerde ve toplu olarak yenir. Büyük kaplar da getirilerek ortaya konur. Herkes kendi önünden başlayarak yemeye başlar. Başkasının önündeki yemeğe kaşık sallamak, tepsiyi çevirerek iyi ve etli kısmını kendi önüne almak, görgüsüzlük olarak bilinir.

Misafir geldiğinde büyükler (erkek) bir tarafta, çocuk ve kadınlar bir tarafta yerler. Erkekler yiyip kalkmadan kadınlar yemeğe oturmazlar. Ev sahibi, misafir sofradan kalkmayınca caya kadar sofradan kalkmaz.

Fotoğraf 4.14. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü I

Ana bölümün devamında Bitlis yemek kültürüne ait olan ve öğrenci tarafından belirlenen üç yemek olan ayran aşı, ciğer taplaması ve şirin kaygana tarifleri ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Yemeklerin görsellerinin de yer aldığı tarifler kaynak gösterilerek yazılmıştır. Ana bölümün yemek tariflerinin yer aldığı bölümünden bir kesit fotoğraf 4.15'te sunulmuştur.

BİTLİS YÖRESİNDEN ÜÇ YEMEK TARİFİ

- Ayrın Aşı
- Ciğer Toplaması
- Şirin Koygana


"Ayrın Aşı Tarifi:" (www.nefistariflermutfagi.com/soguk-ayran-asi)
 Malzemeler corbası-bitlis-yoresinden
Erişim tarihi: 10.01.2016)

- 2,5 çay bardağı aşurelik dövme buğday
- 750 gr yoğurt
- Bir tutam maydanoz
- Tuz
- 2 yumurta

Yapılışı

Buğdayı düdüklü tencerede buğdayların üstünü 56 parmak geçecek kadar su ekleyip 25 dk pişirin. Derin bir kaba yoğurdu koyup su ekleyerek ayran kıvamına getirin. İçine 2 yumurta koyup çırpın. Buğday pişince süzüp soğuması için bekleyin. Ayrın karışımından başka su eklemeyin. Kıvamı koyulursa biraz daha ayran karışımı katabilirsiniz.

Ayrın Aşı



Fotoğraf 4.15. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü II

Öğrenci yerel tarih araştırma raporunun ana bölümünün ardından, gerçekleştirdiği sözlü tarih görüşmelerinde elde ettiği bilgileri sunmuştur. Görüşmeler 60, 66, 83 yaşlarında Bitlis doğumlu üç ev hanımı ve yine ev hanımı olan 54 yaşında, aileye gelin olarak gelen Kayseri doğumlu bir aile üyesiyle gerçekleştirilmiştir. Sözlü tarih görüşmeleri için konuya hâkim olan uygun kaynak kişilerin seçildiği görülmektedir. Öğrenci gerçekleştirdiği sözlü tarih görüşmelerini kayıt altına almış, ardından görüşme analiz formlarını kullanarak yazıya geçirmiştir. Son olarak ise bu formlardan yararlanarak raporunun sözlü tarih görüşmeleri bölümünü hazırlamıştır. Fotoğraf 4.16'da öğrencinin raporunda bulunan sözlü tarih görüşmeleri bölümünden bir kesit sunulmuştur.

SÖZLÜ TARİH GÖRÜŞMELERİ MÜJGAN DEMİR

Müjgan Demir, 66 yaşında. Bitlis'te doğdu ve ev hanımı.

Bitlis yemekleri ağır ve zordur. Önemli günlerde katık-
lı dolma, lahana dolması, has dolması gibi dolmalar
yapılır. Gündelik olarak daha çok çorci aşı, çorci
toplaması gibi turşu ile yapılan yemekler tercih edi-
liyor. Bitlis yemeklerinde kullanılan ana malzeme-
ler et ve bulgurdur. Yemeklerde baharat çok
kullanılır.

Yemeklerde ve tatlılarda geçmişten günümüze değişim-
ler oldu. Mesela tatlılarda pekmez gibi doğal mey-
ve şekeri kullanılırken artık rafine şeker kullanılır.

Karasal iklim nedeniyle kışların sert geçtiği Bitlis'te,
üşümek için fazla enerji ve yağ gerekiyor, bu
yüzden böyle bol yağlı yemekler orada yaşayanlar
için sağlıklı beslenmeye uygun. Ama İstanbul'da
havalarda orası kadar soğuk olmadığı için bu bol
yağlı yemekler İstanbul'da yaşayanlara ağır geliyor.



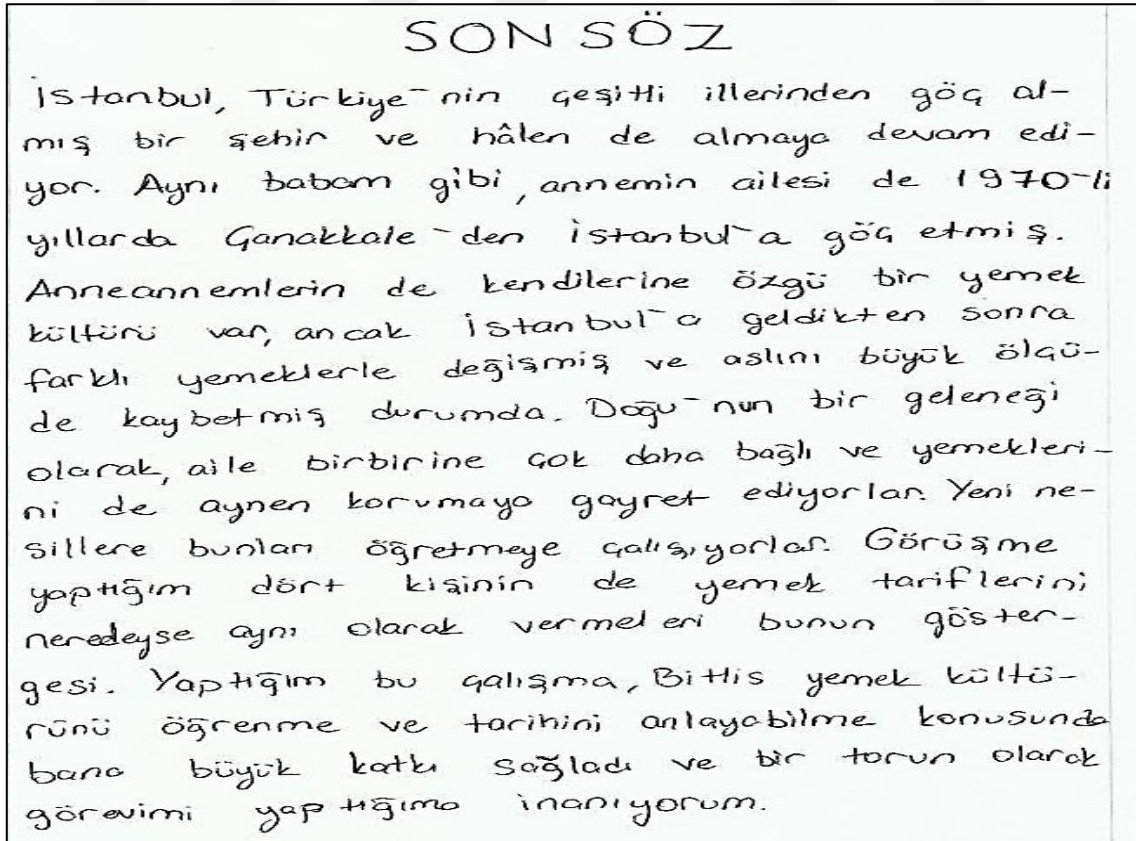
Fotoğraf 4.16. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği

Öğrencinin görüme metni incelendiğinde, kaynak kişi tarafından kendisine Bitlis yemek kültürüne ait genel özelliklerin anlatıldığı, Bitlis mutfağının geçmişten günümüze geçirdiği değişimlerden bahsettiği görülmektedir. Öğrenci yaptığı bu görüşmenin ardından günlüğüne şunları kaydetmiştir:

GN19 (sayfa 7)

Bugün ilk görüşmemi yaptım.
Annem kamerayla kayıt alma-
da bana yardımcı oldu. Ama
sarıyorum ses ile ilgili bir so-
run oldu çünkü oynatınca
çok ses gelmiyor. Ayrıca bu
görüşmem toplamda (video)
9 dakika sürdü.

Öğrenci, raporunun son sözünde ise dikkat çekici ifadeler kullanmıştır. Özellikle annesinin ailesi ile babasının ailesinin yemek kültürünü ve bu kültürün zaman içinde değişiminden bahsetmiştir. Her iki ailenin de 1970’li yıllarda İstanbul’a göç ettiklerini, babasının ailesinin Batman’dan, annesinin ailesinin ise Çanakkale’den geldiklerini söyleyen öğrenci annesinin ailesinin de kendine özgü bir yemek kültürü olduğuna değinmiştir. Annesinin ailesinin yemek kültürünün, İstanbul’a geldikten sonra aslını kaybettiğini ve farklı yemeklerle değiştiğini söyleyen öğrenci, babasının ailesine ait yemek kültürünün aslını kaybetmeden varlığını sürdürdüğünü vurgulamıştır. Bunu duruma da Doğu’nun geleneklerine bağlılığını ve aile bağlarının kuvvetli olmasını gerekçe olarak göstermiştir. Aynı zamanda görüşme yaptığı dört kişinin de yemek tariflerini hemen hemen aynı şekilde vermeleriyle de Bitlis yöresel yemeklerinin geçmişten günümüze fazla değişime uğramadan devamlılığını sürdürdüğü yargısına ulaşmıştır. Söz konusu ifadeleriyle değişim ve süreklilik kavramları üzerine düşünmemizi sağlayan öğrenci, yerel tarihin birbirinden etkilenen iki ögesi olan mekân ve insanın birbirinde ne denli bağlı olduğunu da ortaya koymaktadır. Öğrencinin raporuna eklediği sonsöz fotoğraf 4.17’de sunulmuştur.



Fotoğraf 4.17. Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Proje Raporu Sonsözü

Sergi sırasında poster sunumunun başında duran öğrenci, gelen ziyaretçilere yerel tarih araştırma konusu hakkında bilgi vermiştir. Aynı zamanda oluşturduğu Bitlis yöresel yemekleri menüsünden örnekler getiren öğrenci, sergi süresince ziyaretçilere getirdiği yemeklerden ikram etmiştir (Bkz. Fotoğraf 4.19 ve Fotoğraf 4.20).



Fotoğraf 4.19. Proje Sergisi Sırasında Ö19 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken



Fotoğraf 4.20. Ö19 Proje Sergisi Sırasında İkram Etmek İçin Getirdiği Yöresel Yemeklerle

Projenin tüm aşamalarını titizlikle takip ederek, başarıyla tamamlayan öğrencinin çalışması, daha önce de ifade edildiği gibi çok nitelikli projeler arasında değerlendirilmiştir.

Örnek Öğrenci Projesi 4: Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Projesi (Nitelikli)

Ö12 tarafından Makedon Türkleri geleneksel kıyafetlerini konu alan yerel tarih projesi “nitelikli” olarak değerlendirilmiştir. “Yerel Tarih Proje Değerlendirme Rubriği”nde yer alan konu belirleme, sözlü tarih görüşmeleri süreci, araştırma raporu, sergi ve sunum süreci ile diğer kategorileri altında yer alan ölçütlerin hemen hemen yerine getiren öğrenci, kaynak kullanımı kategorisi altında yer alan kriterleri gerçekleştirmemiştir. Hazırladığı yerel tarih proje raporu ana bölümünde kendi ve yakınlarının gözlem ve bilgilerine yer veren öğrencinin çalışmasındaki kaynak kullanımı, sözlü tarihi görüşmeleri sırasında çalışmaya dâhil ettiği kaynak kişilerle sınırlı kalmıştır. Bu durum öğrencinin projesinin “çok nitelikli” yerine, “nitelikli” olarak değerlendirilmesine neden olmuştur.

Ö12, yerel tarih eğitiminin ardından projeye ilgili duygu ve düşüncelerini günlüğünde şu şekilde ifade etmiştir:

GN12 (sayfa 1)

Sevgili Çalışma Günlüğüm,
Bugün konuyla ilgili eğitim ve
sergi yaptığım ilk gün ve
söylemem gerektiği konu çok
güzel ve eğlenceli olduğu için
Gelenek ve Görenekleri seçtim.
Bu konu hem eğlenceli
hemde çok şey bulabilece-
ğimi düşünüyorum.

Öğrenci, projeyi güzel ve eğlenceli olarak nitelendirdiği görülmektedir. Ayrıca çalışma alanı olarak kendisine gelenek ve görenekleri seçtiğini belirten öğrenci, bu alanda daha çok bilgi elde edebileceğini düşündüğünü de eklemiştir. Öğrenci, günlüğünün devamında yer alan çalışma konusunu belirleme sürecindeki düşünceleri ise şu şekildedir:

GN12 (sayfa 2)

Jergili Çalışma Günlüğüm
 Herkesin çok farklı fikirleri
 var ama benim hiçbir fikrim
 yok. Aslında benim babam
 Makedon göçmeni ama annem
 Eskişehirde doğup büyümüş
 ama sonra İstanbul'a göç ettiler
 yani Makedonya'yı yapmalıyım
 yoksa Eskişehir'i bilemiyorum.
 Sonunda karar verdim
 Makedon Türkleri'nin seçtim
 onunla ilgili kıyafetler

Öğrenci günlüğünün bu sayfasında, çalışma konusunun aile kökenlerinin dayandığı bir yere özgü olmasını düşündüğünü, fakat annesinin mi, babasının mı kökenlerinin ait olduğu yeri seçme konusunda kararsız olduğunu paylaşmaktadır. Günlüğün devamında ise çalışma konusunun Makedon Türklerinin geleneksel kıyafetleri olmasına karar verdiğini belirtmiştir. Ö12 proje raporunun önsözünde yerel tarih araştırma konusu olarak Makedon Türkleri geleneksel kıyafetlerini seçme nedenini şu şekilde anlatmıştır:

ÖNSÖZ

Çocukluğumdan beri renkleri ve kıyafetlere hep özel ilgi duydum. Kökenlerimin Makedonya ve Kosova sınırında olması ve bu güzel elya harikası yerleri ziyaret edip, mutluluklarına rengarenk, çeşit çeşit ve gerçekten "işli" kıyafetleri ortak ettiklerini görmem içimde bu değerleri paylaşma isteği doğmuştu.

"Bu çalışmada bulmanızı umduğum kıyafetlerimizin içinde bulunduğumuz bölgenin, geleneklerinin, ruh halimizin direkt göstergesi ve parçası olduğudur." Benim içimde geçmiş tarihinin en renkli yoldan bir gözlemlenme olan bu çalışmada eğlenmesi ve bir tarihi gözlemlenmeyle karşılaşabilmesi diliyorum...

Keyifli Zamanlar...

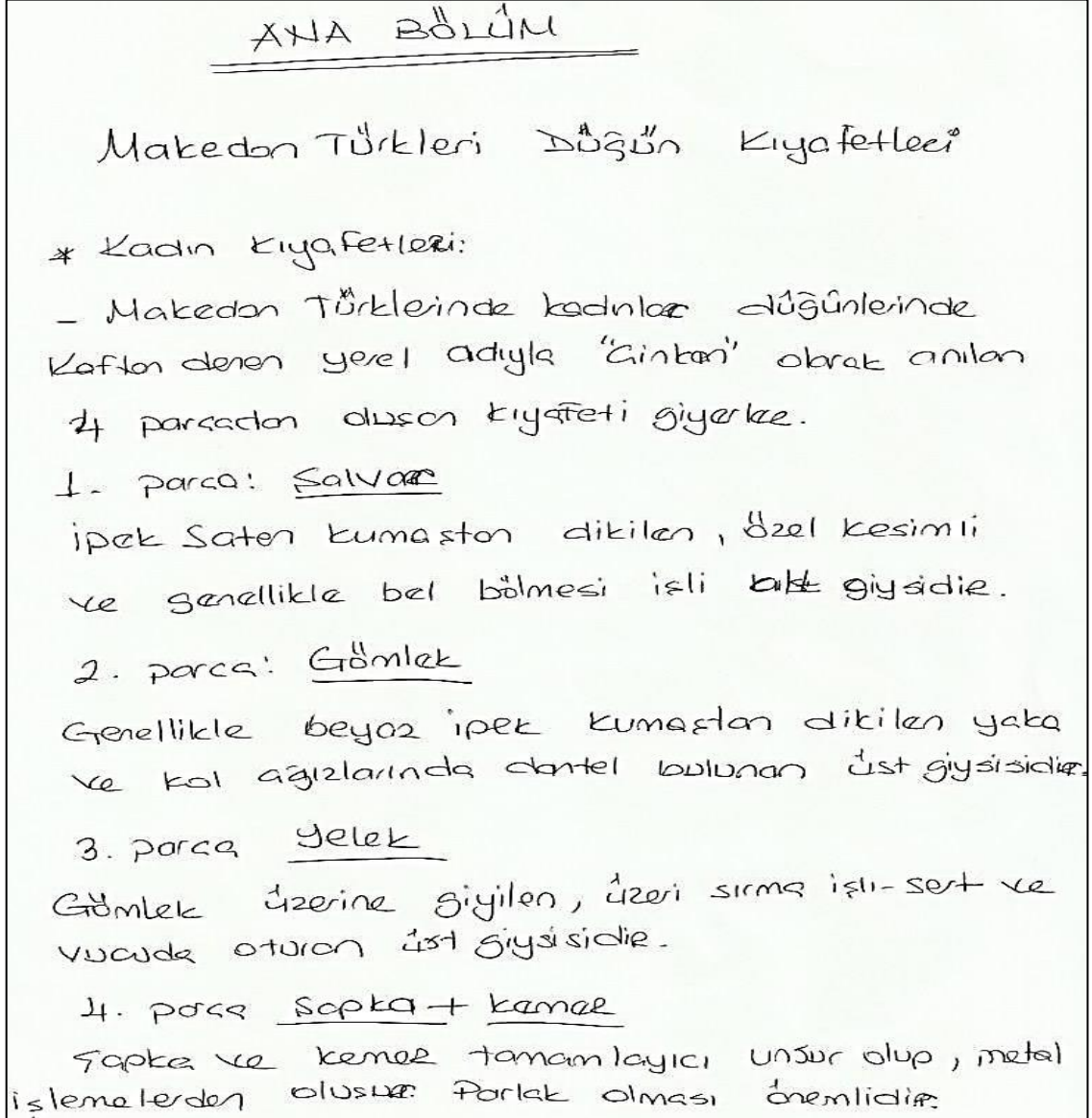
Öğrenci önsözünde, aile kökenlerinin Makedonya'ya dayanası nedeniyle ve çocukluğundan beri renklerin ve kıyafetlere yönelik özel bir ilgisi olması nedeniyle bu konuyu seçtiğini ifade etmiştir. Önsözünde kıyafetlerin aynı zamanda kullanıldığı bölgenin geleneklerini, o bölgenin insanların ruh halini gösteren öğeler olduğunu söyleyerek, seçtiği konunun bir yerel tarih araştırması için ne kadar uygun olduğunu gözler önüne sermiştir. Öğrencinin proje raporuna ait kapak, fotoğraf 4.21'de görülmektedir.



Fotoğraf 4.21. Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak

Öğrenci yerel tarih araştırma raporuna “Bir İğne, Bir İplik Tarih” şeklinde konuyla uyumlu bir başlık vermiştir. Rapor, içindekiler ve önsözün ardından ana bölümle devam etmektedir. Bu bölümde öğrenci Makedon Türklerinin geleneksel kıyafetlerini tanıtmıştır. Günümüzde kadınların düğün gibi özel günlerde giydikleri dört parçadan

oluşan “Çinkan” adlı bu kıyafeti oluşturan parçaları, bu parçaların hangi kumaş türü ve malzemeler kullanılarak hazırlandığıyla ilgili bilgiler vermiştir. Ana bölümün, bir yerel tarih araştırması için yeterli olmadığı ve hazırlanırken kaynakça kullanılmadığı görülmektedir. Projeye ait ana bölüm fotoğraf 4.22’de sunulmuştur.



Fotoğraf 4.22. Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü

Öğrenci ana bölümünü, yerel tarih araştırma konusuna ait görsellere zenginleştirmeye çalışmıştır. Buna rağmen daha önce de ifade edildiği üzere çalışmanın bu bölümü, söz konusu yerel tarih konusuna yönelik detaylı bilgi vermekte yetersiz kalmaktadır. Fotoğraf 4.23’te öğrencinin raporunda Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetlerine ait yer verdiği görseller bulunmaktadır.



Fotoğraf 4.23. Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümünde Yer Alan Görseller

Ayrıca öğrenci günlüğünde, yerel tarih araştırma konusuna yönelik yaptığı gözlemlerden şu şekilde bahsetmiştir:

GN12 (sayfa 6)

Şergili Galıma günlüğüm,
bugün bir terzinin kaftan diktiği
ni gördüm ve biraz izledim
çok renkli kıyafetler giyildi.
Bugün evde annemin
diktiğinde giydiği bir kaftan
buldum. Bile babamın
diktiği bir kaftan, bunları suu-
rumda kullanabileceğini söylediler.

Ö12, araştırma konusuna ait bir öge olan kaftan dikimiyle ilgili bir terzinin çalışmasını izlediğini söylemiştir. Ayrıca evde annesinin düğününde giydiği kaftan ile babaannesinin diktiği bir kaftanı evde bulduğunu belirten öğrenci bu kaftanları proje sergisinde kullanmak üzere izin aldığını da eklemiştir. Söz konusu ifadeler, öğrencilerin yaşadığı çevreyi daha iyi tanımalarına, aidiyet duygusu geliştirmelerine olanak sağlayan yerel tarih çalışmalarının faydalarına örnek gösterilecek niteliktedir.

Raporunda ana bölümün ardından sözlü tarih görüşmelerine yer veren öğrenci, sözlü tarih görüşme hazırlık sürecindeki duygu ve düşüncelerini günlüğüne şu şekilde kaydetmiştir:

GN12 (sayfa 3)

| | | |
|----------|--------------|------------|
| Sergili | Çalışma | Günlüğüm |
| Bugün | bütün | sorularımı |
| ve | öğretmene | gösterdim |
| Çok | heyecanlıyım | acaba |
| seçti- | ğim | kişiler |
| bu | sorulara | nasıl |
| cevaplar | verecekler. | |

Öğrenci günlüğünde de belirttiği gibi hazırladığı sözlü tarih görüşme sorularını öğretmenine onaylattıktan sonra, görüşmelerini gerçekleştirmiştir. Öğrenci günlüğüne, kaynak kişilerin sorularına nasıl yanıt vereceklerini merak ettiğini ve bu konuda heyecanlı olduğunu eklemiştir.

Öğrencinin projesinin sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirmek için seçtiği dört kaynak kişinin de konuyla ilgili bilgi alabileceği nitelikte kişiler olduğu görülmektedir. Bu kişilerden biri, öğrencinin Makedonya'nın Tetova (Kalkandelen) şehrinde doğmuş olan 64 yaşındaki bir akrabasıdır. Öğrenci, bu kişiyle görüşmesine ait bilgileri raporunun ilgili bölümünde şu şekilde anlatmıştır:

Kaynak kişim Meliha Ballıbaba, 63 yaşında bir ex hanımı. Onu seçmemin nedeni bu kıyafetlerin kumaşları hakkında bilgi sahibi oluşuydu ve gerçekten iyiki seçmişim dedikten bir çalışma olduğunu söyleyebilirim. Herşeye çok güzel ve mantıklı cevaplar verdi, mesela eskiden bu kıyafetlerin motifleri daha azken şimdi daha süslü bunun nedeni eskiden bu kıyafetler günlük hayatta kullanılmıyordu. Ayrıca bu kıyafete çok önem verilmiş olmasa olmazlardan biriymiş.

Öğrencinin, gerçekleştirdiği sözlü tarih görüşmesine ait raporunda verdiği bilgilerin görüşme analiz formunda verdiği bilgilere göre daha yüzeysel olduğu görülmektedir. Öğrenci, söz konusu görüşmesinde seçtiği kaynak kişiyi, Makedon Türkleri geleneksel kıyafetleri ve bu kıyafetlerin kumaşları hakkında bilgi sahibi olduğu için seçtiğini söylemiş ve görüşmenin ardından iyi ki bu kişiyi seçmişim dediğini eklemiştir. Öğrencinin görüşme yaptığı bu kişinin, yerel tarih araştırma konusuna yönelik geçmişle günümüz arasındaki karşılaştırmaları, bir yerel tarih araştırması kapsamında gerçekleştirilen sözlü tarih görüşmesiyle ulaşılması hedeflenen bilgiler arasında değerlendirilebilir. Kaynak kişi öğrenciye, Makedon Türklerinin geleneksel kıyafetlerinin eskiye göre daha süslü olduğunu, eskiden bu kıyafetlerin günlük hayatta kullanılması nedeniyle daha az işlemeye sahip olduğunu söylemiştir. Bu ifadelerin, öğrenciye değişim ve gelişimin nasıl meydana geldiğini ve insan yaşamını nasıl etkilediğini gösterebilir nitelikte olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğrenci proje raporunun sözlü tarih görüşmeleri bölümünün ardından yazdığı sonsöz ile yaptığı yerel tarih projesine yönelik değerlendirmede bulunmuştur. Öğrencinin sonsözünde yer verdiği ifadeler şu şekildedir:

Sonsöz

Ben insanlara bu rengarek kültürü anlata bildiğimi düşünüyorum, artık bir küçük tarihçi olma yolunda saygular altında olma yolundayım. Baksanıza bu çalışmayı yaparken görüşme yaptım, araştırma yaptım, konumu belirledim vb. şeyler daha yaptım yani neredeyse bütün çalışma basamaklarını yaptım ama benim yaptığım şeyleri değil asıl sizin çalışmamı beğenmeniz önemli yani umarım çalışmamı beğenmişsinizdir..

Sıradan bir öğrenci, küçük bir tarihçi olarak kaçar..

Öğrencinin, gerçekleştirdiği yerel tarih projesiyle küçük bir tarihçi olma yolunda ilerlediğini ifade etmesi dikkat çekicidir. Yine aynı şekilde öğrencinin sonsözünü "Sıradan bir öğrenci, küçük bir tarihçi olarak kaçar..." şeklinde bitirmesi, bu projenin hedefleri arasında yer alan, öğrencilerin küçük birer tarihçi kimliğine bürünerek yerel tarih araştırması yapmaları düşüncesinin hayata geçtiğini kanıtlar niteliktedir. Öğrenci projesini bitirdiğinde ise günlüğüyle şu şekilde vedalaşmıştır:

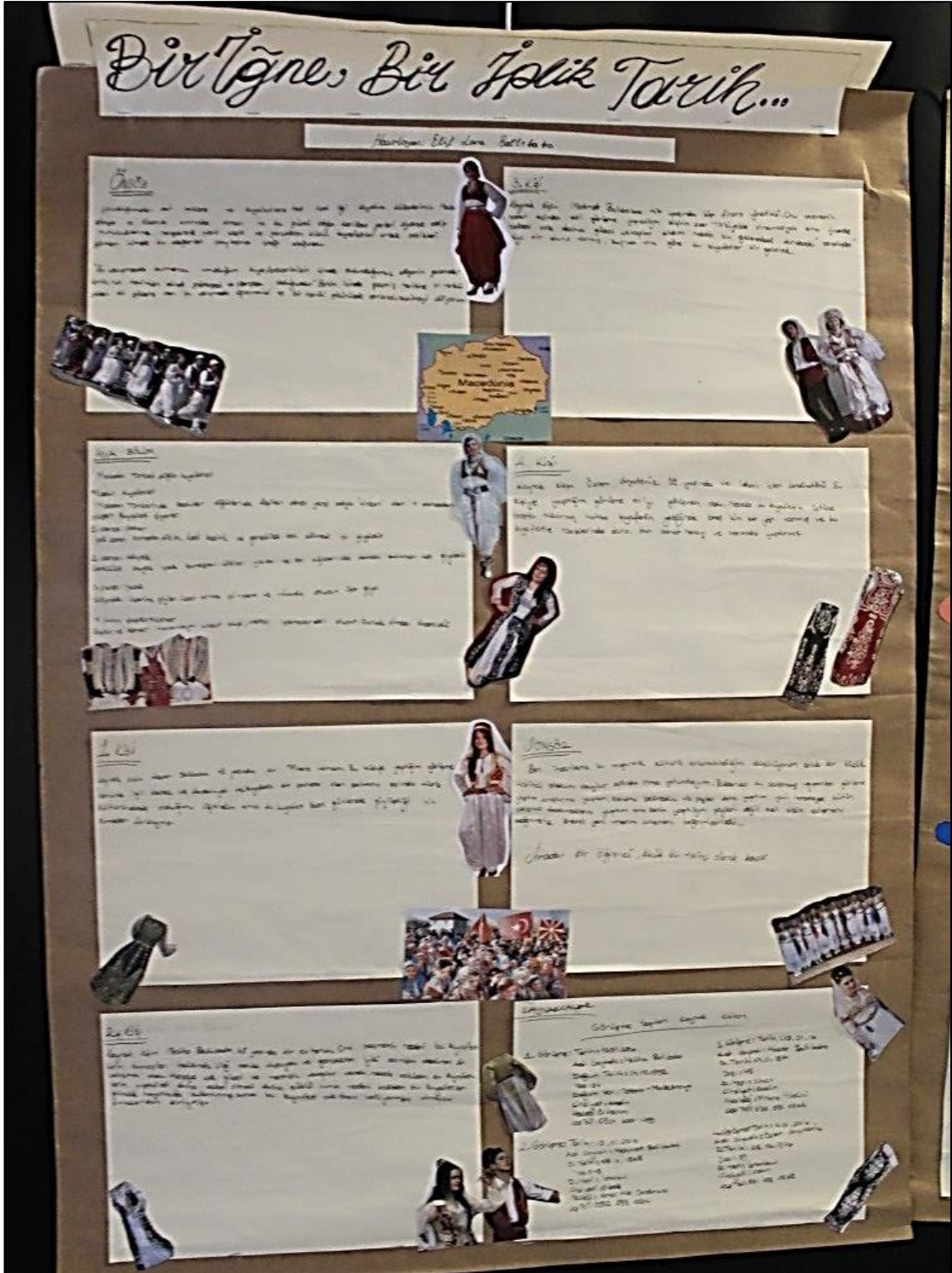
GN12 (sayfa 13)

Evet artık projemi bitirdim çok mutluyum ama artık seninle bir vedalaşmamı yapmam gerekiyo...

Seni Çok Özlüyem

"Sıradan" Çalışma Günlüğü

Öğrenci araştırma ve raporlama sürecini tamamladıktan sonra çalışmasını, proje sergisinde sunmak üzere poster sunum haline getirmiştir. Öğrencinin, poster sunum kriterlerine uygun hazırladığı poster sunum fotoğraf 4.24’de görülmektedir.



Fotoğraf 4.24. Makedon Türkleri Geleneksel Kıyafetleri Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum



Fotoğraf 4.25. Proje Sergisi Sırasında Ö12 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken

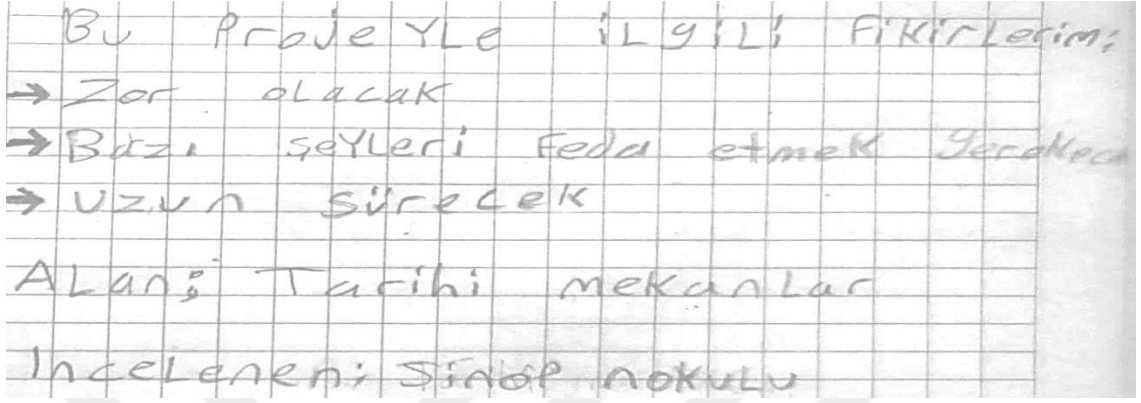
Sergi sırasında öğrenci, poster sunumunun yanında çalıştığı yerel tarih araştırma konusuna ait öğeleri de sergi ziyaretçileriyle paylaşmıştır. Kendisine ve ailesine ait Makedon Türkleri geleneksel kıyafetlerini de sergileyen öğrenci, bu kıyafetlerin kullanıldığı geleneksel Makedon Türkleri düğünlerine ait video görüntülerini de sergi sırasında kullanarak çalışmasının, serginin yoğun ilgi gören projelerinden biri olmasını sağlamıştır (Bkz. Fotoğraf 25).

Örnek Öğrenci Projesi 5: Sinop Nokulu Yerel Tarih Projesi (Nitelikli)

Ö21 tarafından gerçekleştirilen Sinop Nokulu konulu proje “Yerel Tarih Proje Değerlendirme Rubriği” kullanılarak yapılan değerlendirme sonucunda “nitelikli” olarak belirlenmiştir. Öğrencinin çalışmasının “çok nitelikli” yerine “nitelikli” olarak değerlendirilmesindeki en önemli nedenlerin başında proje sürecini çalışma planına uygun yürütmemesi, raporunu belirlenen tarihte teslim etmemesi ve gerçekleştirdiği sözlü tarih görüşmelerinin bir yerel tarih araştırması için yeterli veri içermemesi gelmektedir. Tüm bunlara rağmen öğrenci kendi görüş ve değerlendirmelerinin de yer aldığı, araştırma dosyasında belirtilen tüm bölümlerin bulunduğu bir yerel tarih araştırma raporu hazırlamış, sergi hazırlığı ve sunum sürecini başarıyla yürütmüştür.

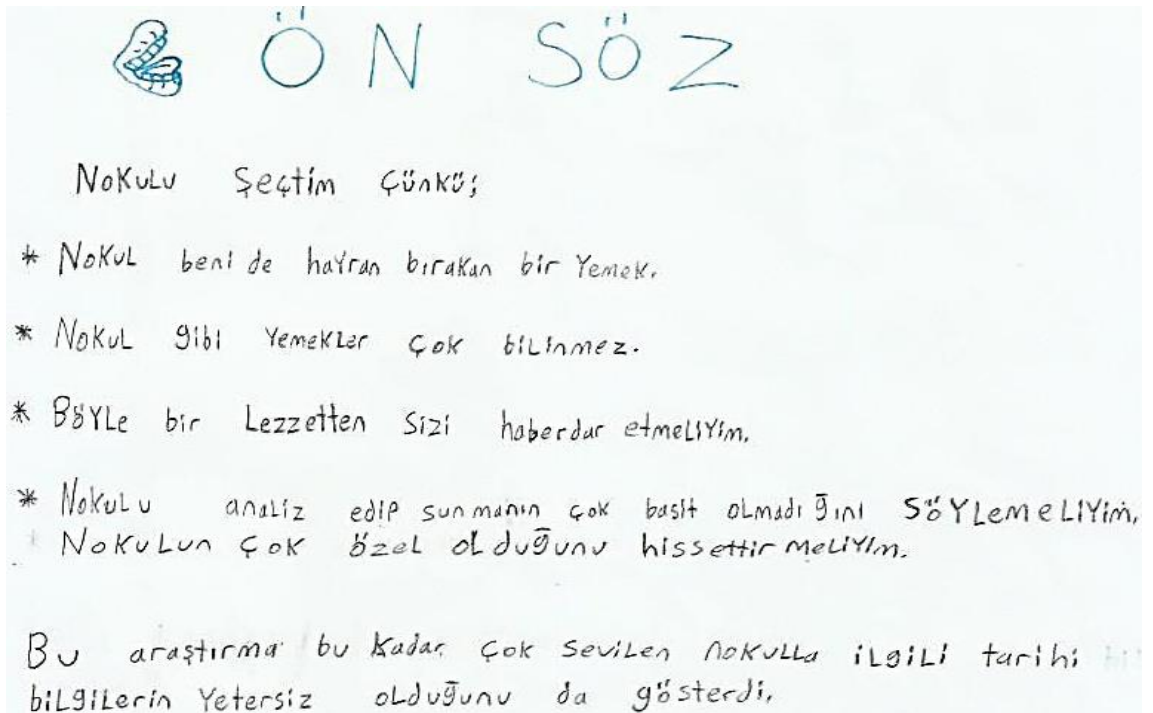
Ö21, yerel tarih eğitiminin ardından proje süreciyle ilgili duygu ve düşüncelerini günlüğüne şu şekilde kaydetmiştir:

GN21 (sayfa 1)



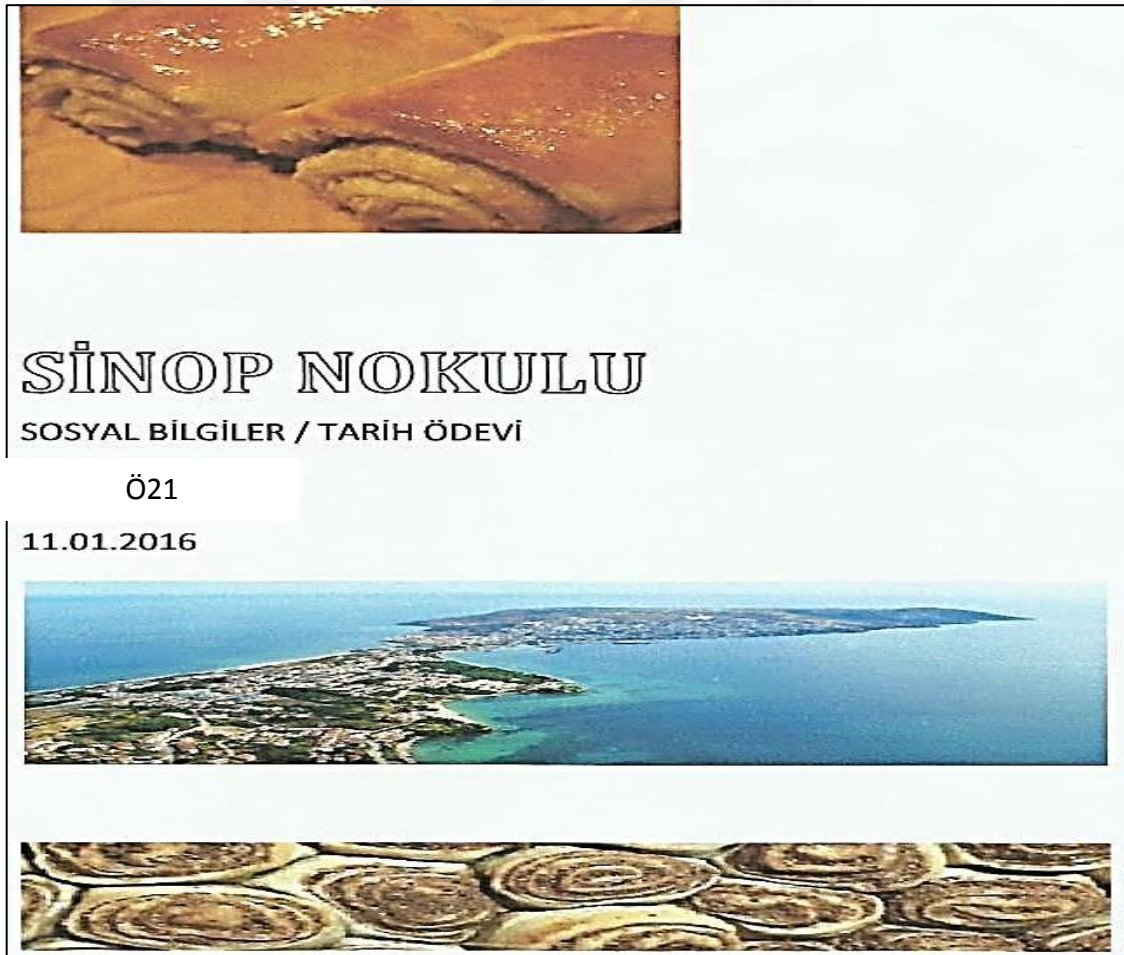
Öğrencinin günlükteki ifadelerinden, yerel tarih eğitiminin ardından proje sürecinin zor olacağını, uzun süreceğini ve fedakârlık gerektirecek bir süreç olduğunu düşündüğü görülmektedir. Yine bu sayfada öğrenci çalışma konusunun Sinop Nokulu olacağını belirtmiştir.

Öğrencinin seçtiği yerel tarih çalışma konusu özgün bir konu olarak değerlendirilerek öğretmen tarafından onaylanmıştır. Öğrenci, raporunun önsözünde yerel tarih çalışma konusu olarak Sinop Nokulu'nu seçme nedenini şu şekilde anlatmıştır:




Öğrenci önsözünde, fazla bilinmeyen sevdiği bir yemeği daha çok insana tanıtmak için bu konuyu seçtiğini ifade etmiştir. Öğrencinin “Nokul gibi yemekler çok bilinmez. Böyle bir lezzetten sizi haberdar etmeliyim.” şeklindeki ifadeleri, yerel tarih araştırmalarıyla hedeflenen tarihin kıyısında köşesinde kalmış değer ve konuları gün yüzüne çıkarma anlayışına uygun düşmektedir. Ayrıca öğrenci, çok bilinmeyen böyle bir yerel tarih konusunu araştırmanın ve sunmanın çok da basit olmadığını belirtmiştir. Yerel tarih araştırmasına yönelik bir değerlendirmeye de yer veren öğrenci önsözünü “Bu araştırma bu kadar çok sevilen nokulla ilgili tarihi bilgilerin yetersiz olduğunu da gösterdi.” ifadeleriyle bitirmiştir. Yaparak, yaşayarak öğrenme imkânı sunan yerel tarih projesinin öğrencinin tarih bilinci geliştirmesine de katkı sağladığı söylenebilir.

Öğrencinin hazırladığı rapora ait kapak fotoğraf 4.26’da görülmektedir.



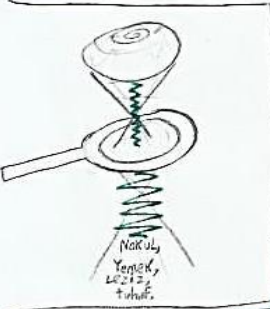
Fotoğraf 4.26. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak

Proje raporunun ana bölümünde öğrenci, ilk olarak nokul adı verilen yiyecekler ilgili genel bilgilere ve söz konusu yiyeceğe ait tarif ile fotoğraflara yer vermiştir.



GENEL BİLGİ

Nokul, Poğça benzeri tatl^ı veya tuzlu bir Yemektir. Sinop'ta Yenen bir Türk Yemeğidir içinde otlar, Sebzeler, etler hatta meyveler bile olabilir! Nokul mayalı hamurdan Yapılır bazen susamlıdır, Yemekte de tatlıda da Yeni Lebilir. (Meral Demirk



Nokul aslında Bulgaristanda da Yapılır ama kökeni Türktür. (WWW. KÜLTÜR Bakanlığı, com)

Not: Nokul içine hem meyve hem de sebze içeren nadir yemeklerdendir. (WWW. Asli Barın Blog Sfat.com)



Tarif; (WWW. KÜLTÜR Bakanlığı, Com)

Hamuru

- * 1,5 su bardağı ılık süt
- * 1 paket margarin
- * 2-3 kaşık toz şeker
- * 1 Yum ortalı akı
- * 1 çay kaşığı tuz
- * 1 Paket kabartma tozu
- * UN

İçine; (Değişebilir)

- * Dövlmüş Ceviz
- * toz şeker
- * Sıvı Yağ
- * Kurv üzüm

3

Fotoğraf 4.27. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü 1

Ana bölümün bir sonraki sayfasında ise öğrencinin nokulun ait olduğu yöre olan Sinop'un tarihi geçmişinden bahsettikten sonra yemek kültürüyle bağlantı kurduğu, Anadolu ve Avrupa'daki çeşitli yerlere bu yiyeceğe benzer şekilde yapılan yiyeceklerden bahsederek nokul yapımına ait daha geniş bir çerçeve çizdiği görülmektedir (Bkz. Fotoğraf 4.28).

Sinop ormanları, denizi ve insanlarıyla en güzel iller dendir. Sinop Yöresi Tunç Çağından beri önemli bir yerleşim yeri olmuş Hititler, Frigyalılar, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Selçuklular, Candaroğlu ve Osmanlılar'ın hakimiyetinde kalmıştır. Adını Hitit döneminde ona "Sinuva" denmesinden, daha çok da Milet'ten buraya göçten sonraki Helenistik dönemde Zeus'un aşık olduğu Sinope'den aldığı söylenir. Bu dönemlere ait yiyecek kültürüyle ilgili kayıtlara ulaşılamamıştır. (WWW, Sinop, 8m, Com, tr)

Anadolu'da yüz yıllardır Afyon ve Isparta'da tahınlı ve haşhaşlı nokul, Uşak'ta da haşhaşlı cevizli "Lokul" yapıldığı bilinmektedir. (WWW, nefis yemek tarifleri.Com; WWW, öğre haber.Com - 1 - WWW, yemek tarifleri izleno.Com, tr)

Bir şekilde Sinop ve bu yörelerde benzer, aynı adlı, tuzlu tatlı bir yiyecek yapıldığı anlaşılmaktadır.

Anadolu'nun diğer yerlerinde, Yunanistan'da benzer isimde yiyeceğe rastlanmazken, Bulgaristan'da da aynı isimde tatlı bir çörekten söz edilmektedir.

Avrupa da bazı bölgelerde nut roll, strudel vb. rulo şeklinde yapılan çok da nokula benzemeyen, tatlı çöreklerden söz edilmektedir.



4

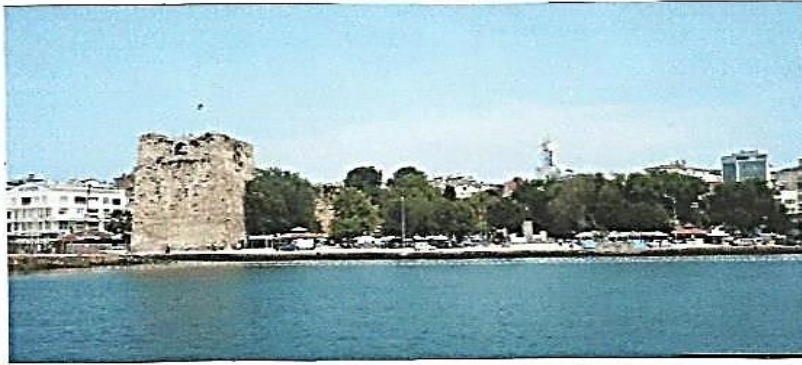
Fotoğraf 4.28. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü 2

Öğrencinin sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirdiği dört kişi de çalışma konusuna uygun kaynak kişilerdir. Raporun sözlü tarih görüşmeleri bölümünde, direk görüşme detaylarının verilmediği, öncesinde bu bölüme ait bir giriş sayfası hazırlandığı görülmektedir. Bu sayfada sözlü tarih görüşmelerinin zorlu geçtiğini ifade eden öğrenci, görüşmelerini 50 yaş üstü kişilerle gerçekleştirdiğini belirterek, kaynak kişilerinin kim olduklarından bahsetmiştir. Ayrıca raporun bu bölümünde ne gibi bilgilerle karşılaşılacağıyla ilgili de ön bilgi vermiştir (Bkz. Fotoğraf 4.29).

Sözlü Tarih Görüşmelerim

Söyleşilerim zorlu geçti. 50 Yaş üzeri kişilerle görüşüm, Dilek Tekeli, Fatma Atılgan, Hayriye Kuyucu, Meral Demirkol Sorularımı cevap verdiler.

Nokulun Sinop bölgesinde 100 yıllardır var olduğunu, bu gün de çok sevildiğini, önemli günlerdeki aranan lezzetlerden biri olmaıu devam ettiğini anladım. İzleyen sayfalarda notlar bulunacaktır.



Sinop Kalesi



Balatlar Kilisesi

5

Fotoğraf 4.29. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporu Sözlü Tarih Görüşmeleri Bölümü

Öğrenci, proje adımlarında belirtildiği şekilde gerçekleştirdiği sözlü tarih görüşmelerini kayıt altına almış, ardından görüşme analiz formlarını kullanarak yazıya geçirmiştir. Son olarak ise bu formlardan yararlanarak raporunun sözlü tarih görüşmeleri bölümünü hazırlamıştır. Bu bölüm incelendiğinde, yapılanların proje adımlarına uygun olduğu, fakat görüşme içeriklerinin yerel tarih araştırmalarından beklenen derinlikte olmadığı görülmektedir. Fotoğraf 4.30'da öğrencinin raporunda bulunan sözlü tarih görüşmeleri bölümünden bir kesit sunulmuştur.

Sözlü Tarih Görüşmesi #1

Fatma Atılgan

81 Yaşında olduğunu, nokulu çocukluğundan beri bilip sevdiğini belirtti, Nokul Yapmayı annesinden öğrendiğini ve çocuklarında da öğrettiğini, nokulun SinoP'lulara özel bir Lezzet olduğunu ifade etti.

Nokulun tuzlu ve tatlı Yapılabildiğini, ikisinin de çok sevildiğini önemli günlerde bir araya gelinerek, Sevgiyle, Neşeyle Yapıldığını ekledi.

Nokulun SinoP'ta hep var olduğunu. SinoP deyince akla geldiğini belirtti.



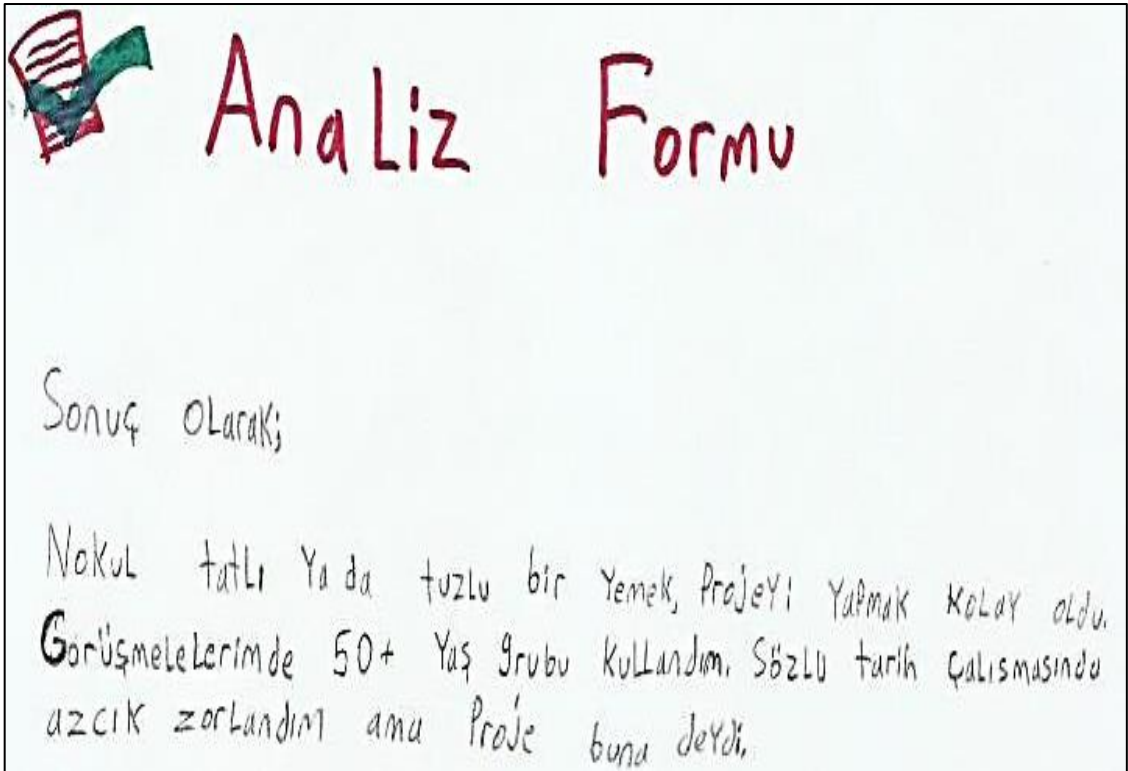
Fotoğraf 4.30. Sinop Nokulu Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği

Görüşme örneğinde kaynak kişinin nokulu çok sevdiğini, yapmayı annesinden öğrendiğini ve çocuklarında da öğrettiğini ifade etmesi kültürel öğelerin nesilden nesile aktararak yaşatıldığını göstermesi bakımında dikkat çekicidir. Ayrıca Sinop deyince akla nokul yiyeceğinin geldiğini belirtmesi söz konusu yerel tarih araştırma konusunun yerel açıdan ne kadar önemli olduğunu da göstermektedir. Öğrenci sözlü tarih görüşmelerinin ardından düşüncelerini günlüğünde şu şekilde ifade etmiştir:

GN21 (sayfa 6)

SÖZLEŞİLERİM hazır!
EYLENCELİ geçti,
Sahne arkasında çok
güldüm.

Sözlü tarih görüşmelerinin hazır olduğunu söyleyen öğrenci, sürecin eğlenceli geçtiğini ve özellikle kayıtları gerçekleştirirken kamera arkasında çok güldüğünü dile getirmiştir. Öğrenci raporunda sözlü tarih görüşmelerinin hemen ardından “Analiz Formu” başlıklı bir sayfa hazırlamıştır. Bu bölümde yaptığı görüşmelerden elde ettiği bilgileri değerlendirerek bir çıkarımda bulunduğu görülmektedir. Bu sayfanın hemen ardından da öğrencinin sonsözü gelmektedir. Bu iki bölümü projenin sonsözü olarak değerlendirmek doğru olacaktır. Burada öğrenci tarafından proje sırasında biraz zorladığı, projenin kısa olduğu, nokulun tarihiyle ilgili çok bilgi elde edemediğine ait ifadeler yer almaktadır (Bkz. Fotoğraf 4.31 ve Fotoğraf 4.32).

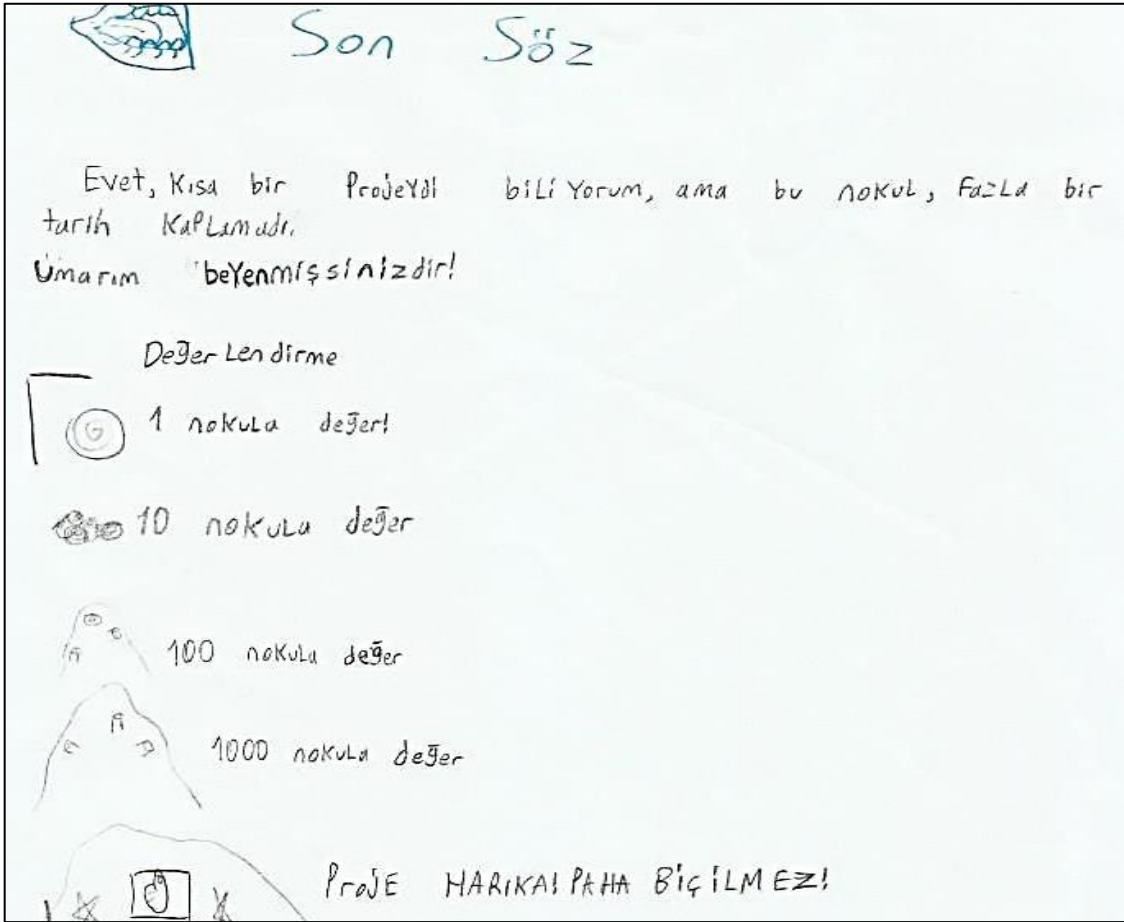


AnaLiz Formu

Sonuç olarak;

Nokul tatlı ya da tuzlu bir yemek, projeyi yapmak kolay oldu.
Görüşmelerimde 50+ Yaş grubu kullandım. Sözlü tarih çalışmasında
azıcık zorlandım ama proje buna değerdi.

Fotoğraf 4.31. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporundan Bir Kesit



Fotoğraf 4.32. Sinop Nokulu Yerel Tarih Proje Raporunda Ait Sonsöz

Öğrencinin projesinde kullandığı kaynaklar incelendiğinde, çalışmaya uygun kaynakların bilimsel araştırma ilkelerine uygun olarak kullandığı görülmüştür.

Proje raporunu tamamlayan öğrenci çalışmasının bitmesinden mutlu olduğunu günlüğünde şu şekilde ifade etmiştir:

GN21 (sayfa 13)

Proje hazır!
Acaba Sergi lenecek mi?
Bitmesi görmek beni
mutlu etti.

Öğrenci araştırma ve raporlama sürecini tamamladıktan sonra çalışmasını, proje sergisinde sunmak üzere poster sunum haline getirmiştir. Öğrencinin hazırladığı poster sunum fotoğraf 4.33'de görülmektedir.

Sergi sırasında öğrenci, poster sunumunun yanında çalıştığı yerel tarih araştırma konusuna ait öğeleri de sergi ziyaretçileriyle paylaşmıştır. Aynı zamanda Fotoğraf 3.34’te görüldüğü gibi getirdiği Sinop Nokullarını sunum masasında sergileyerek, gelen ziyaretçilere ikram etmiştir.



Fotoğraf 4.34. Proje Sergisi Sırasında Ö21 Çalışmasını Ziyaretçilere Sunarken

Örnek Öğrenci Projesi 6: Göynük Mantısı Yerel Tarih Projesi (Orta)

Ö20 tarafından gerçekleştirilen Göynük Mantısı’ni konu alan yerel tarih projesi “Yerel Tarih Proje Değerlendirme Rubriği”nde yer alan kriterlere göre “orta” nitelikte bulunmuştur. Öğrencinin projesinin “orta” nitelikte değerlendirilmesinin nedenlerinin başında proje adımlarını zamanında ve eksiksiz yerine getirmemesi gelmektedir. Öğrenci, sözlü tarih görüşmelerini dört kişi yerine iki kişiyle gerçekleştirmiştir. Aynı zamanda kullandığı kaynak sayısı ve niteliği bir yerel tarih araştırması için yeterli nitelikte değildir. Kendisinden proje raporuyla birlikte teslim etmesi beklenen proje günlüğünü de teslim etmemiştir.

Ö20 proje raporunun önsözünde, yerel tarih araştırma konusu olarak Göynük Mantısı’ni seçme nedenlerini ve gerçekleştirdiği projeden beklentilerini şu şekilde açıklamıştır:

ÖNSÖZ

Bu projenin bana araştırma, soru sorma yeteneğimi geliştir-
ceğini düşünüyorum. Bu proje sayesinde Göynük mantısı ve Göynük
hakkında yeni bilgiler edinebileceğimi, bu projeyi yaparken
zorlanacağımı, yetiştiremeyeceğimi düşünüyorum. Ama eminimki
eğlenceli de olacak. Ben önceden Göynük'e gidip orada
Göynük mantısı yenmiştim ve çok beğendim, tanıdıklarımın
çoğu da Göynüklü, bu yüzden bu konuyu seçtim. Çünkü Göynük
mantısı diğer mantılardan daha güzel ve özel. Göynük mantısı
ile ilgili çok bir bilgim yok. Sadece üstüne peynir ve
ceviz koyulduğunu, tam kapatılmadan yapıldığını biliyorum.

Önsözde ilk olarak öğrenci, gerçekleştireceği yerel tarih araştırmasından beklentilerinden ve kendisine sağlayacağını düşündüğü faydalardan söz etmiştir. Projenin kendisinin araştırma, soru sorma becerilerini geliştirerek, araştırma konusuyla ilgili detaylı bilgi edinebileceğini beklediğini ifade etmiştir. Projeyi yaparken zorlanacağını ve yetiştiremeyeceğini düşündüğünü belirterek de proje sürecine yönelik kaygılarından bahsetmiştir. Öğrenci önsözün devamında ise daha önce Göynük'e giderek bu mantıyı beğenmesini ve Göynüklü tanıdıklarının bulunmasını bu konuyu yerel tarih araştırması için seçmesinin nedeni olarak göstermiştir. Bir yerel tarih konusu araştırarak öğrencinin seçtiği konuyu sevmesi, yapacağı çalışmayı benimsemesi ve önemsemesi açısından önem taşımaktadır. Öğrencinin önsözünde seçtiği araştırma konusu olan Göynük Mantısı'nın diğer mantılardan daha güzel ve özel bir mantı olduğunu söylemesi seçtiği çalışma konusunu benimsediğini göstermektedir. Son olarak ise öğrencinin Göynük Mantısı hakkındaki ön bilgilerini paylaşarak önsözünü bitirdiği görülmektedir. Öğrencinin hazırladığı rapora ait kapak fotoğraf 4.35'te görülmektedir.





Fotoğraf 4.35. Göynük Mantısı Yerel Tarih Proje Raporuna Ait Kapak

Öğrenci raporunun ana bölümünün ilk sayfasında Göynük hakkında bilgi vererek, bölgeye ait fotoğrafları sunmuştur (Bkz. Fotoğraf 4.36).

GÖYNÜK

Göynük, Bolu ili sınırları içerisinde merkeze 98km. uzaklıkta 1434km² lik bir alana yerleşme kültürünün önemli örneklerinden biridir. Göynük mimarisini ve doğallığını korumuş, geleneklerini sürdürmüş bir yer olarak oluşumuna göre biçimlenmiş sokaklar. Bu sokaklara göre biçimlenmiş bahçe içinde yapılar, kimi bakımlı, yeşil, kimi tarihin alusuna bürünmüş alaturka kiremitlerin resimsel dokusu içinde birbirinin üzerinden ileneye bakan yapılar insanlık boyutlarında yardımlaşmanın, dayanışmanın en güzel örneği işte Göynük yerleşimcileri İskitler ve Traklardır. Tarihi Orta Anadoda ile birlikte gelişmiştir. Göynük Helenistik çağa dek Bitinya egemenliğinde idi. Sonra sırasıyla Büyük İskender, Roma ve Bizans'ın yerleşim yeri oldu. Osmanlılardan önce Selçukluların bir kolu olan Umur Bey Han Beyliği'nin baş kentidir (www.sognuk.bel.tr)

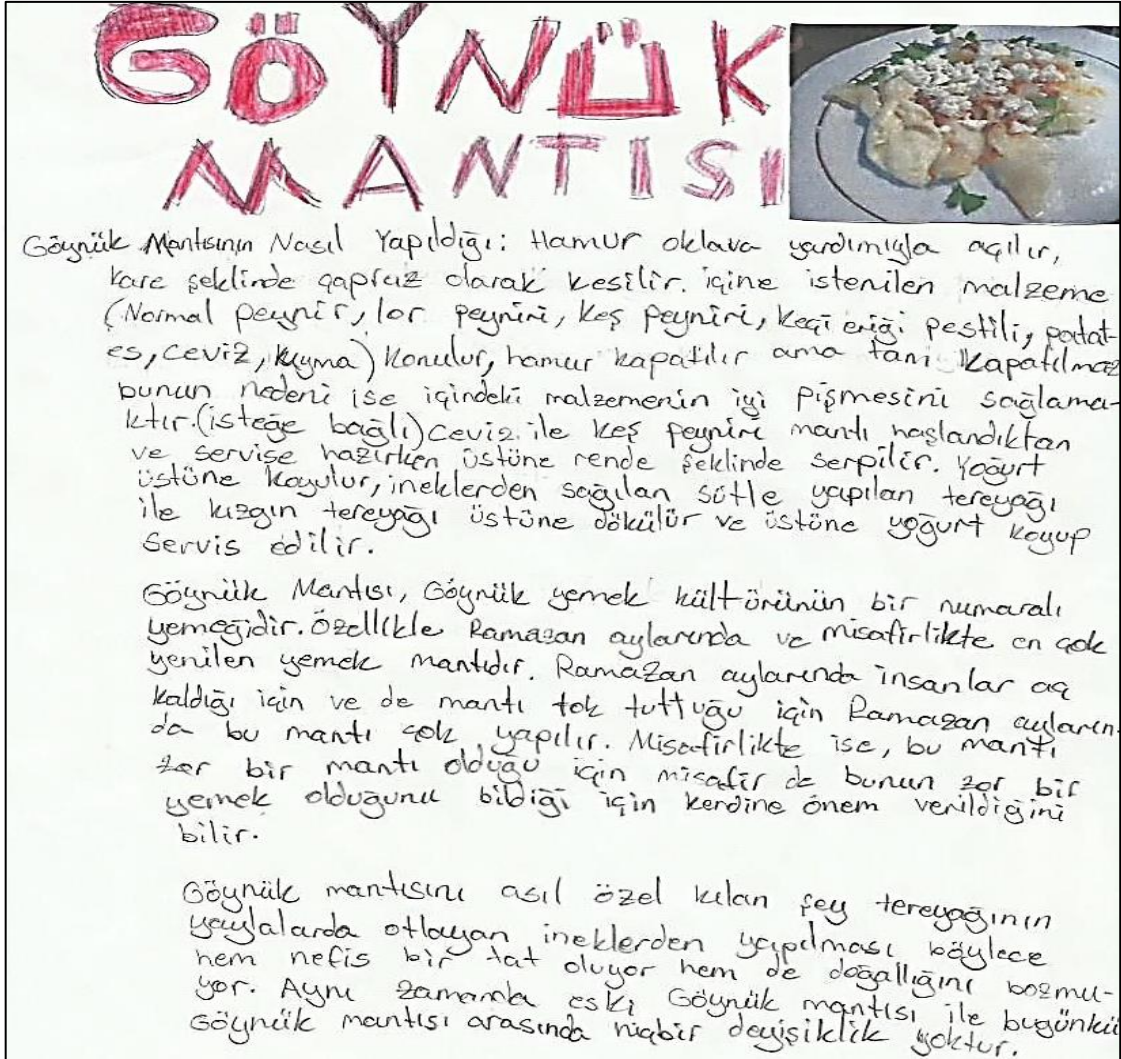



(fotoğraf 1) Zaferkulesi

(fotoğraf 2) Göynük evleri

Fotoğraf 4.36. Göynük Mantısı Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü I

Ana bölümün ikinci sayfasında ise öğrenci tarafından Göynük Mantısı tanıtılmıştır. Göynük Mantısının yapılışı açıklanarak, Göynük yemek kültürü içinde bu yemeğin nasıl bir yere sahip olduğu hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Göynük Mantısını özel kılan şeyin yapılırken kullanılan tereyağının yaylalarda otlayan ineklerin sütünden yapılması olduğu vurgulanmıştır (Bkz. Fotoğraf 4.37).



Fotoğraf 4.37. Göynük Mantısı Yerel Tarih Proje Raporu Ana Bölümü II

Ana bölüm incelendiğinde kaynak kullanımının yeterli olmadığı görülmektedir. Raporun kaynakça bölümünde de Bolu Göynük Belediyesi'ne ait web sitesi kullanılan tek kaynak olarak yer almaktadır. Ana bölümün ardından gelen sözlü tarih görüşmeleri daha önce de ifade edildiği üzere dört kişi yerine iki kişiyle gerçekleştirilmiştir. Bu kişilerden biri 38 yaşında Göynük turizm gönüllüsü olarak çalışmaktadır. Diğer kişi ise 70 yaşında bir ev hanımıdır. Öğrencinin Göynük turizm gönüllüsüyle gerçekleştirdiği

sözlü tarih görüşmesine ait raporunda bulunan bölüm örnek olarak fotoğraf 4.38'de sunulmuştur.

GÖYNÜK MANTISI
HAKKINDA Görüşme

1. kişi ; Adı, Soyadı: Tanju Tözül Yaşı: 38 Cinsiyeti: Erkek
Mesleği: Göynük Turizim gönüllüsü

Göynük'te turizim gönüllüsüyüm, Göynükteki turizm gelişmesi için çeşitli faaliyetlerde görev almaktayım ve ayrıca Göynük tarihine gelince; Göynüklüler Orta Asya'dan ilk göçen kavim olduğundan gelmez. Mantının tarihçesi ise Orta Asya'dan beri Göynüklü Türk'lerin yerel yemeklerinden biridir. Mantının tarihçesi Orta Asya'ya kadar dayanmaktadır. Mantının malzemelerine gelince; mantının esas baştağı malzemesi hamur, hamur çalıtıldıktan sonra mantının içine çeşitli malzemeler katılır. Her bunun içine peynir, kuyumalar, peynir, keş peyniri, patateside yapılır. Göynük'e özgü bir de ekşili mantı dediğimiz bir mantı da var, oda keçi erdiği için yapılan bir pestilimiz var, ekşi bir pestil, normal beyaz peynir.

Yapılışı hakkında kısaca şunu söyleyeyim hamur güzellece yapılır ve bunlar kare şeklinde kesilip çapraz olarak sonra kullanılan malzeme; kuyumalar, peynir, patates vb. içine koyulur ve kapatılır. Göynük mantısının neyi özel dersek, esas mantıya tadını veren Göynükteki doğal yollarla beslenen yani yaylalarda otlayan ineklerden yapılan tereyağının en son mantının üstüne ceviz ve keş peyniri rendeleniz cevizide küçük küçük kırıktan sonra mantının üstüne serpilir ve en son kızgın tereyağı mantının üstüne dökülür. Zaman da mantıya aynı bir tat verir yani Göynük mantısının en berrak özelliği tereyağının lezzetinden gelmektedir. Mantının tam kapatılmamasının sebebi pişirirken içindeki malzeme daha iyi pişsin diye biraz olsun sıcak su içine girip içindeki malzemeyi hafifçe pişirsin diye tam olarak kapatılmaması.

Eski Göynük mantısı ile yeni Göynük mantısı arasında hiçbir değişiklik yok, eski insanlardan ne öğrendiyse aynı şekilde mantı devam ediyor. Mantının önemine gelince; Mantı Göynük yemekleri içinde olmaz olmaz mantının yeri ayırdır, çörsiz; mantı dediğimiz zaman mahalle de herkeze bir eve topladığı günler bile olur o yüzden Göynük yemek kültüründe, yemek kültürünün bir numaralı yemeğidir mantı. Sonuçta mantı özellikle Ramazan aylarında tercih edilir. Ramazan aylarında çok yapılır bunun sebebi de bütün gün aç kalacağı için herkeze tok tuttuğundan dolayı, tok tutmasından dolayı özellikle sahurlarda mantı özellikle pişirilir. Mantı, ezen gösterilerek, fazla zor oluğu için, çok suya sarfedildiği için, özel misafirlere gelmişinde yüzde yüz mantı pişirilir. Gelen misafirden bunun zor bir yemek olduğunu bildiği için kendine verilen önemi burda anlatıyor, bu yüzden mantı özel misafirlere yüzde yüz yapılabilen bir yemektir.

Fotoğraf 4.38. Göynük Mantısı Yerel Tarih Projesi Sözlü Tarih Görüşme Örneği

Kaynak kişi öğrenciye Göynük ve Göynük Mantısı hakkında detaylı bilgi vermiştir. Mantının tarihinin Orta Asya'ya dayandığını ve buradan Anadolu'ya göç eden Türkler ile Göynük'e geldiğinden bahsetmiştir. Bu ifadeler bir yere özgü yemek kültürünün geçmişten günümüze aktarımı hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca kaynak kişi Göynük'te yapılan bu mantıyı diğer mantılardan ayıran özelliklerden bahsederek yöreye özgü olma durumuna vurgu yapmıştır. Öğrencinin bu bölümde, kaynak kişiyle gerçekleştirdiği görüşmeyi oldukça detaylı şekilde raporuna aktardığı görülmektedir.

Öğrenci raporunun sonunda hazırladığı sonsöz ile yerel tarih projesi yapmanın hangi becerilerinin geliştirmesine katkı sağladığı ve proje süresinde ne bilgiler edindiğiyle ilgili görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

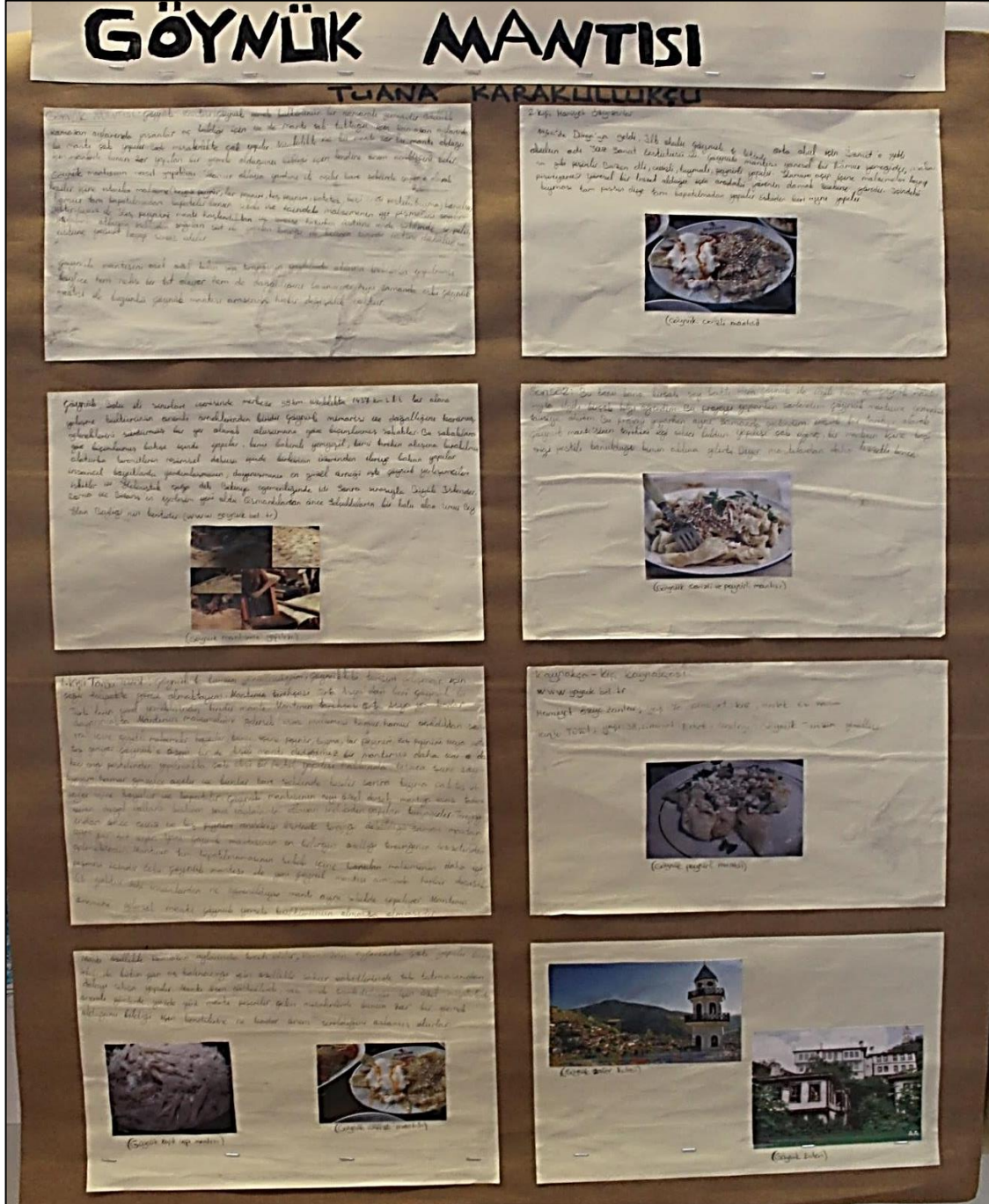
SONSÖZ

Bu konu bana birçok şey kattı. Hem Göynükle ilgili hem de Göynük mantısıyla ilgili birçok bilgi öğrendim. Bu projeyi yaparken çok zorlanmasamda zorlandım. Sizede Göynük'e gitmenizi öneririm ve orada mantı yemenizi. Bu Projeyi yaparken çok eğlendim.

Küçük bir tarihçi olarak Göynük mantısı'nın tarihini, geçmişini çok ilgi çekici buldum. Yapılışı çok ilginç ve çok çeşitli şekilde yapılıyor, bir mantının Keçi Eriği peşitinden yapıldığı kimin aklına gelirdi. Diğer mantılardan kesinlikle farklı ve çok daha lezzetli bence.

Öğrenci sonsözünde, gerçekleştirdiği yerel tarih projesinin kendisine çok şey kattığını düşündüğünü dile getirmiştir. Aynı zamanda proje sayesinde hem Göynük hem de Göynük mantısı hakkında birçok bilgi öğrendiğini ifade etmiştir. Proje süresince kısmen zorlandığını dile getiren öğrenci, aynı zamanda bu süreç içinde eğlendiğini de belirtmiştir. Öğrencinin sonsözünde kendini "küçük bir tarihçi" olarak nitelendirdiği görülmektedir. Bu ifade projeye gerçekleştirilmesi beklenen, öğrencilerin birer küçük tarihçi kimliğine bürünmeleri ve bu algıya sahip olarak araştırmalarını yapma hedefine ulaşıldığını kanıtlar niteliktedir.

Öğrenci araştırma ve raporlama sürecini tamamladıktan sonra çalışmasını, proje sergisinde sunmak üzere poster sunum haline getirmiştir. Öğrencinin Göynük'e ve Göynük Mantısı'na ait fotoğraflara yer verdiği poster sunum fotoğraf 4.39'da görülmektedir.



Fotoğraf 4.39. Göynük Mantısı Yerel Tarih Projesine Ait Poster Sunum

Sergi boyunca poster sunumunun başında bulunan Ö6, sergi ziyaretçilerine yerel tarih araştırması hakkında bilgi vermiştir.

4.3. Yerel Tarih Proje Sürecine İlişkin Öğrenci, Veli ve Araştırmacı Görüşleri Nelerdir?

Öğrencilerin, velilerin ve araştırmacının, yerel tarih proje sürecine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla farklı veri toplama araçları kullanılmıştır. Söz konusu araştırma sorusuna yanıt bulmak amacıyla “Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketi” ve “Açık Uçlu Veli Anketi”nden yararlanılmıştır. Bu veri toplama araçlarıyla elde edilen veriler içerik analiziyle değerlendirilerek kodlanmış, elde edilen kodlar kendi içinde sınıflandırılarak kategorileştirilmiştir. Kategoriler altında sayısallaştırılan verilere ait analizlere ve yorumlara yer verilmiştir. Betimsel analizle değerlendirilen “Araştırmacı ve Öğrenci Günlükleri” ise diğer veri toplama araçlarından elde edilen verileri desteklemek amacıyla kullanılmıştır.

Yerel tarih proje süreci hakkında öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri sırasıyla öğrencilerin yerel tarih projesi yapmanın katkılarıyla ilgili düşünceleri ve proje sırasında öğrencilerin zorlandığı şeyler/yaşadığı zorluklar konusunda ele alınan alt araştırma soruları çerçevesinde incelenecektir.

4.3.1. Yerel Tarih Proje Sürecinin Öğrencilerin Gelişimlerine Katkısına İlişkin Öğrenci, Veli ve Araştırmacı Görüşleri Nelerdir?

Yerel tarih proje sürecinin öğrencilerin gelişimlerine katkısı öğrencilere proje sonunda uygulanan proje değerlendirme açık uçlu anketi, proje süreci boyunca öğrenci ve araştırmacı tarafından tutulan günlükler ve yine proje sonunda öğrenci velilerine uygulanan açık uçlu veli anketi analiz edilerek belirlenmeye çalışılmıştır. Analizler sonucunda “projenin öğrencilere katkıları” teması altında akademik, kişisel ve sosyal gelişimlerine katkısı olmak üzere üç kategori ortaya çıkmıştır.

22 öğrenci tarafından yanıtlanan, proje değerlendirme açık uçlu anketinde öğrencilere, “Projenin hangi becerilerinizi geliştirdiğini düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlara ait analiz sonucunda belirlenen, tema ve kategoriler Tablo 4.5.’te sunulmuştur.

22 öğrenci velisi tarafından yanıtlanan açık uçlu veli anketinde ise velilere, “Çocuğunuzun "Yerel Tarih Projesi"ne katılmasının onun için yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız hangi boyutlarda katkısı olduğunu

gözlemlediğinizi paylaşır mısınız?” sorusu yöneltmiştir. Bu soruya verilen yanıtlara ait analiz sonucunda belirlenen, tema ve kategoriler Tablo 4.6.’da sunulmuştur.

Tablo 4.5. Öğrencilerin “Yerel Tarih” Projesinin Katkılarıyla İlgili Görüşleri

| Öğrenci Cevapları (N=22) | (f) |
|--|------------|
| Projenin öğrencilere katkıları | |
| <i>Akademik gelişimlerine katkıları</i> | 42 |
| Araştırma, veri toplama | 19 |
| Düşünme, sorgulama, yorumlama | 6 |
| Yazma, rapor tutma | 6 |
| Soru sorma, soru üretme | 5 |
| Bilgi edinme, tarih bilgisi, sosyal bilgiler | 4 |
| Tarihe çok yönlü bakma | 2 |
| Sosyal gelişimlerine katkıları | 11 |
| Tanıtma, sunma | 7 |
| Görüşme yapma | 3 |
| Sosyalleşme | 1 |
| Kişisel gelişimlerine katkıları | 11 |
| Sorumluluk | 2 |
| Pes etmeme | 1 |
| Proje yapma | 1 |
| Merak etme | 1 |
| Düzenli olma | 1 |
| Planlama yapma, tasarlama | 1 |
| Öğrenme becerisi | 1 |
| Dinleme becerisi | 1 |
| Sanatsal yönü | 1 |
| Farklı bir meslek seçme | 1 |
| Boş/Anlamsız | 1 |
| Boş | 1 |
| Toplam | 65 |

Tablo 4.6. Velilerin “Yerel Tarih” Projesinin Katkılarıyla İlgili Görüşleri

| Veli Cevapları (N=22) | (f) |
|--|------------|
| Projenin öğrencilere katkıları | |
| <i>Akademik gelişimlerine katkıları</i> | 27 |
| Araştırma, veri toplama | 8 |
| Bilgi edinme, tarih bilgisi, sosyal bilgiler | 6 |
| Tarih bilinci | 4 |
| Yaşayarak öğrenme | 3 |
| Düşünme, sorgulama, yorumlama | 2 |
| Soru sorma, soru üretme | 2 |
| Yazma, rapor tutma | 2 |
| Sosyal gelişimlerine katkıları | 24 |
| Tanıtma, sunma | 8 |
| Görüşme yapma | 6 |
| İletişim becerisi | 6 |
| Sosyalleşme | 4 |
| Kişisel gelişimlerine katkıları | 17 |
| Planlama yapma | 6 |
| Özgüven | 5 |
| Düzenli olma | 2 |
| Proje yapma | 2 |
| Sorumluluk | 1 |
| Olgunlaşma | 1 |
| Toplam | 68 |

Tablo 4.5.'te yer alan projenin öğrencilerin akademik gelişimine katkısı incelendiğinde öğrencilerin ifade ettiği görüşlerin 19'unun "araştırma/veri toplama", 6'sının "düşünme, sorgulama, yorumlama", 6'sının "yazma, rapor tutma", 5'inin "soru sorma, soru üretme", 4'ünün "bilgi edinme, tarih bilgisi, sosyal bilgiler" ve 2'sinin "tarihe çok yönlü bakma" becerilerini geliştirmeyele ilgili olduğu görülmektedir.

Tablo 4.6.'da yer alan "projenin öğrencilerin akademik gelişimine katkısı"na yönelik öğrenci velilerinin görüşleri incelendiğinde velilerin ifade ettiği görüşlerin 8'inin "araştırma/veri toplama", 6'sının "bilgi edinme, tarih bilgisi, sosyal bilgiler", 4'ünün "tarih bilinci", 3'ünün "yaşayarak öğrenme", 2'sinin "düşünme, sorgulama, yorumlama", 2'sinin "soru sorma, soru üretme" ve 2'sinin "yazma, rapor tutma" becerilerini geliştirmeyele ilgili olduğu görülmektedir.

Örneğin Ö15'in yerel tarih projesinin katkılarıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

araştırma, soruma, bir tarihçi gibi
hangi alanlarda nasıl sorular soracağım cevabını
verdi bana. Ayrıca yorumlama becerimi de geliştirdi
bu proje. Çünkü olayları ve görüşleri düşünerek, yorumlar
yarak olaylara farklı açılardan bakmaya başladım

Öğrenci tarafından ifade edilen bu sözlerle yerel tarih projesi yapmanın akademik açıdan sağladığı katkılar üzerine vurgu yapıldığı görülmektedir. Aynı zamanda öğrenci, projeye birlikte olaylara farklı bakma becerisi kazandığını da ifade etmiştir. Tarihe farklı açılardan bakma konusunda, yerel tarih projesinin kendisine katkı sağladığını ifade eden bir diğer öğrenci ise Ö4'tür. Bu öğrenci ise projenin kendisine katkılarıyla ilgili görüşleri şu şekilde ifade etmiştir:

düşünme, Tarihe bir aocle yandan
bakma araştırma, dinleme ve yazma

Öğrencilerin, proje süresince tutukları günlükleri incelendiğinde de projeye ait en fazla dile getirilen faydanın araştırma yapma, bilgi edinme, yeni şeyler öğrenme şeklinde olduğu görülmektedir. Örneğin Ö7 günlüğünde projenin kendisine sağladığı faydalardan şu şekilde bahsetmiştir:

GN7 (sayfa 3)

Sevgili Günlük,
 Bugün Vize'ye gitmek için
 orkester gelsene, arkadaşlar
 eserlerimi tenor kâğıda yazdı-
 rak beklerim. Bütünleşme-
 ler yaparken derin düşün-
 düm. Bu Vize hakkında
 bilmediğim çok şeyi biliyo-
 rum. Yarı da eserlerimi, tasvir
 eserleri görüp fotoğraf
 çekeceğim.

Öğrenci, araştırma konusu hakkında bilmediği birçok şeyi artık bildiğini söyleyerek projenin kendisine bilgi edinme konusunda fayda sağladığını belirtmektedir. Ayrıca yine proje sayesinde, yeni öğrendiği yerlere giderek bizzat oraların fotoğrafını çekme ve yerinde inceleme fırsatı olduğunu ifade etmiştir. Bu durum projenin, veliler tarafından da projenin faydaları arasında dile getirilen “yaşayarak öğrenme” konusunda öğrencilere fırsat tanıdığını kanıtlar niteliktedir.

Ö11 ise yerel tarih eğitimini aldığı gün günlüğüne yazdıklarıyla, projenin başladığı andan itibaren özellikle yeni bilgiler öğrenmesini sağlama konusunda kendisine fayda sağladığını dile getirmiştir. Öğrencinin söz konusu ifadeleri şu şekildedir:

GN11 (sayfa 1)

Sevgili Günlük,
 Bugün okulda ilk benzerans salonuna
 gittik. Orada projelerimin aşamalarını,
 falan öğrendik. Yani güzeldi. Çok
 güzel zaman geçirdim. Ayrıca bir
 sürü yeni şeyde öğrendim. Örneğin;
 - Proje aşamaları
 - Yeni eserler
 ve benzeri gibi şeyler. Açıkçası
 eğlenceliydi. Ben proje olarak
 gelenek kültürünü seçtim.

Öğrenci, aldığı yerel tarih eğitiminde projenin aşamalarını öğrendiğini ve güzel zaman geçirdiğini söylemiştir. Ayrıca bir sürü yeni şeyler öğrendiğini dile getirerek, bunların proje aşamaları ve yeni eserler olduğunu vurgulamıştır.

Öğrenci velilerinin, projenin öğrencilerin akademik gelişimlerine katkılarıyla ilgili görüşleri incelendiğinde, öğrenci görüşleriyle benzerlik taşıdığı görülmektedir. 19 öğrenci ve 8 veli ifadesiyle “araştırma/veri toplama” becerisi projenin öğrencilerin akademik gelişimlerine katkılarıyla ilgili en fazla dile getirilen ifade olmuştur. Örneğin V19 yerel tarih projesinin çocuğuna katkılarına şu sözleriyle açıklamıştır:

Çok faydalı olduğunu düşünüyorum.
Öncelikle tarih bilinci açısından yararlı oldu.
Hayatın sadece günümüzden ibaret olmadığı,
eskiden yaşayan insanların da farklı bakış açıları
olduğunu gözlemledi. Ayrıca aile ve köken-
lerimizin farklılığı açısından ^{peşmiş} güzel bir çalışma

V19 sözlerinde yapılan projenin çocuğunun tarih bilinci kazanması açısından faydalı olduğunu ifade etmektedir. Aynı zamanda velinin, projenin katkılarıyla ilgili hayatın günümüzden ibaret olmadığını farkına varması, farklı bakış açılarının varlığını kavraması gibi ifadelerin de proje hedefleriyle uyumlu olması projenin amacına ulaştığını gösterir niteliktedir. Benzer şekilde projenin “tarih bilinci” kazandırması yönüne vurgu yapan bir diğer veli olan V7'nin projenin öğrencilere katkıları konusundaki görüşleri ise şu şekildedir:

Kesinlikle yararlı olduğunu düşünüyorum. Planlama
yapma, konuyu derinlemesine araştırma-öğrenme,
sosyal beceri kazanma, tarimedya eşitlik platformu
kurarak bilgi sahibi olma ve en önemlisi tarih
bilincinin oluşturulmasına çok katkı sağladığını
düşünüyorum. İlk başta yapmanın obje düşünürken
adımler belirleyip gerçekleştirilebileceğini görmek onu da
mutlu etti.

Görüldüğü üzere veli yerel tarih projesi yapmanın öğrencilere çok çeşitli alanlarda yarar sağladığını ifade etmektedir. Öğrencinin araştırma yaptığı yerel tarih konusunu derinlemesine öğrenmesi, araştırma becerilerini geliştirmesi velinin ifade ettiği

akademik katkılardır. Aynı zamanda bu projenin öğrencilere tarih bilinci kazandırdığını vurgulayan velinin sözlerinde, projenin öğrencilerin akademik gelişimlerine katkılarının yanında sosyal ve kişisel gelişimlerine de olumlu katkılar sağladığını gösteren ifadeler yer almaktadır. Bu noktada araştırmacının, araştırma günlüğüne gerçekleştirilen proje sergisinden sonra yazdıkları projenin öğrencilere akademik katkılarını vurgulaması açısından dikkat çekicidir. Araştırmacının günlüğüne yazdıkları şu şekildedir:

Bugün sergiyle birlikte proje sürecini tamamladık. Öğrencilerin sergi sırasında ziyaretçilere, araştırma konularıyla ilgili yaptıkları anlatımları, konuya ne denli hâkim olduklarını görmek harikaydı. Yaparak, yaşayarak öğrenmenin, öğrenilenlerin kalıcı olması konusunda nasıl bir avantaj sağladığının kanıtlarını gördük. Öğrencilerin herbirinin çalıştığı konunun uzmanı haline geldiğine şâhit olduk.

Araştırmacının da günlüğünde yer alan bu ifadelerle, proje sayesinde öğrencilerin çalıştıkları yerel tarih konusuyla ilgili bilgi sahibi olduklarını vurgulamıştır. Ayrıca velilerin de üzerinde durduğu gibi projenin yaparak yaşayarak öğrenme konusunda sağladığı faydalara ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamasına dikkat çekmiştir.

Yerel tarih projesi yapmanın öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkıları konusunda toplam 11 öğrenci ifadesi olduğu görülmektedir. Öğrenci ifadelerinden 7'si "tanıtma, sunma", 3'ü "görüşme yapma", 1'i ise "sosyalleşme" şeklindedir. Velilerin yerel tarih projesi yapmanın katkıları konusundaki ifadeleri incelendiğinde ise, bu görüşlerin projenin öğrencilerin akademik gelişimlerine katkılarının ardından kişisel gelişimlerine katkıları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kategori altındaki toplam 24 veli ifadesinin 8'i "tanıtma, sunma", 6'sı "görüşme yapma", 6'sı "iletişim becerisi" ve 4'ü de "sosyalleşme" şeklindedir.

Ö20'nin ağırlıklı olarak yerel tarih projesi yapmanın sosyal becerileri üzerindeki etkine ait ifadeler kullandığı görülmektedir. Ö20'nin yerel tarih projesinin hangi becerilerini geliştirdiğine dair görüşleri şu şekildedir:

bana araştırma, soru sorma, yaptığım şeyi diğer
 anlatabilme, hızlı yazı yazma, başka insanlar karşısında ben
 utanırım sunum yapmak veya birşey anlatmak istemem
 ve hoşlanmamda ama bu projede buna mecburdum ve
 o yüzden çoğu kişiye sundum bu benim için çok iyi

Normalde başka insanlar karşısında utangaç olduğunu ifade eden öğrenci, proje sergisi sırasında çalışmasını sergi ziyaretçilerine sunmak zorunda kaldığı için bu konuda kendini geliştirdiğini, bu durumun kendisi için iyi olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada projenin sergi ve sunum sürecinin öğrencilerin özgüvenleri üzerinde de geliştirici etki yarattığını söyleyebiliriz.

Ö20'nin velisi V20'nin görüşlerinin de çocuğunun görüşleriyle benzer doğrultuda olduğu görülmektedir. Veli, yerel tarih projesine katılmanın çocuğunun sosyal gelişimine katkıları üzerine şu sözleriyle vurgu yapmıştır:

ÇOCUĞUMUN " YEREL TARİH PROJESİ" NE KATILMASININ
 KENDİSİNE KESİNLİKLE YARARLI OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM
 EN ÖNEMLİSİ ARAŞTIRMA YÖNTEMİNİ KEŞFETTİ, KAYNAK
 KİŞİLERLE GÖRÜŞTÜ, NOTLARINI ALDI, SUNUMUNU
 HAZIRLADI (ÇOK ÖZENLİ OLMASI DA) VE BİZ VELİLERE
 SUNDU. BU SÂMEDE SOSYAL BİR ORTANDA BULUNDU.

Veli, öğrencinin kaynak kişilerle görüşme yaparak, elde ettiği bilgileri sunuma çevirmesini ve ardından projesini velilere sunmuş olmasını sosyal açıdan öğrenciyi geliştirdiğini düşünmektedir.

Ö14'ün günlüğüne yazdıkları projenin öğrenciler hem akademik hem de sosyal yönden katkılarına kanıt gösterilecek niteliktedir. Öğrencinin günlüğüne yazdıkları şu şekildedir:

GN14 (sayfa 6)

Bu proje bana çok şey kattı. Mesela ben görüşme yapmayı öğrendim, nasıl soru sorulacağını, nasıl kaynakça yazılacağını, öğrendim. Sadece bunlar değil Kanat Lokantası'nın tarihini öğrendim, oradan İstanbul'un içindeki önemini. Oraya uzun zamandır giden kişilerin görüşlerini öğrendim. Onların Kanat Lokantası hakkındaki görüşleri benim için çok önemli. Çünkü ben bu projeden çok şey öğrendim. Ve yaparken hiç bilmediğim yeni yeni şeyler öğrendim. Anladım ki Kanat Lokantası insanlara ve benim için çok değerli.

Ö14 günlüğünde, yerel tarih projesinin kendisine çok şey kattığını söyledikten sonra, proje sayesinde görüşme yapmayı ve nasıl soru sorulacağını öğrendiğini söyleyerek projenin kendisine sağladığı faydalardan bahsetmiştir. Özellikle öğrenci, çalışma konusunun tarihini ve İstanbul içindeki önemini öğrendiğini ifade etmiş, her şeyden öte bu bilgileri bu yere uzun zamandır gelen insanlardan öğrenmiş olmasına dikkat çekmiştir.

Projenin öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkılarına vurgu yapan bir diğer veli ise V6'dır. Velinin ifadeleri şu şekildedir:

Öncelikle sosyalleşmesi ve iletişim kurması açısından faydalı oldu. Projesi adım adım yapması ona belli bir iş planını takip etmeyi öğretti. Sunum yaparken de kendi sitede olduğu işleri görür duyduğunu farkettim. En önemlisi de seviye ile ilgili farkındalığı arttı.

Veli projenin öncelikli olarak, öğrenciyi sosyalleşmesi yönünde etkilediğini ifade etmektedir. Nitekim öğrenciye küçük bir tarihçi sorumluluğunun verildiği yerel tarih projelerinde, öğrencilerin başvuru kaynaklarından biri de kaynak kişilerdir. Kaynak kişilerle sözlü tarih görüşmeleri yaparak araştırma konuları hakkında bilgi toplayan öğrenciler, veli tarafından da ifade edildiği gibi süreç içinde aktif yer alarak iletişim becerilerini geliştirmekte ve sosyalleşmektedirler. Velinin değindiği bir diğer etki ise öğrencilerin çevreleri konusunda farkındalıklarının artmasıdır. Bu durumum yine yerel

tarih projesiyle hedeflenen öğrencilerin yakınlarında olan tarihi öğelerin tarihsel bağlamını anlamalarını sağlama konusuyla paralellik göstermektedir.

Öğrenci ifadelerinden 11'i yerel tarih projesi yapmanın öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıları başlığı altında ele alınmıştır. Öğrenciler yerel tarih projesi yapmanın kendilerine sağladığı kişisel katkılardan bahsederken sorumluluk, pes etmeme, proje yapma, merak etme, düzenli olma, tasarlama, öğrenme, dinleme, sanatsal yön, farklı bir meslek seçme ifadelerini kullanmışlardır.

Ö6'nu şu sözleriyle ağırlıklı olarak yerel tarih projesi yapmanın kişisel gelişimi üzerin etkilerine vurgu yaptığı görülmektedir:

beni araştırma yeteneklerim, becerilerim,
insanlara karşı konuşmamı, sorumluluk sahibi
olma ve ^{bilgi} kapasitemi daha arttırdığını düşünüyorum ve ayrıca
benim güvenimi arttırdığını düşünüyorum.

Öğrenci yerel tarih projesi yapmasının sorumluluk sahibi olması konusunda kendisine fayda sağladığını düşünmektedir. Aynı zamanda kişisel olarak kapasitesini geliştirdiğini ve kendine güven duygusunu arttırdığını ifade etmektedir.

G17'nin günlüğüne yazdıkları yerel tarih projesinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkısıyla ilgili dikkat çekicidir. Öğrencinin günlüğüne yazdığı ifadeleri şu şekildedir:

GN17 (sayfa 11)

Bu projede kendimi
bir gazeteci gibi
hissettim. Bu projede
gerçekten çok büyü-
lük engeller vardı.
Ama bunları aşma-
yı becerdim. Hem ba-
pamla baya eğlendik
Bu proje baya iyi
geçti umarım poster
sunumum da iyi
geçer

Ö17'nin günlüğünde kendisini “gazeteci gibi” hissettiğini söylemesi projenin öğrencinin sorumluluk duygusu ve özgüven gelişimine olumlu katkıları olduğu yönünde değerlendirilebilir. Günlüğünde karşısına çıkan büyük engelleri aşmayı başardığını söyleyen öğrenci, zorluklarla mücadele etme ve bunun sonucunda başarılı bir sonuç elde etme duygusunu tatmıştır. Bu durumun, kişisel açıdan öğrenciye olumlu yansıtacağı bir gerçektir.

Velilerin yerel tarih projesi yapmanın öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıları konusundaki görüşleri incelendiğinde ise ifadelerin 6'sının planlama yapma, 5'inin özgüven, 2'sinin düzenli olma, 2'sinin proje yapma, 1'inin sorumluluk ve 1'ininde olgunlaşma şeklinde olduğu görülmektedir.

V2'nin projenin faydaları konusundaki görüşleri şu şekildedir:

Yararlı olduğunu düşünüyorum. Elle tutulur, yakınında olan somut, gördüğünü, incelediği bir yapının tarihini önce okudu, kimlerle bu konuda röportaj yapacağını planladı, soruları hazırladı ve hiç tanımadığı kişilere bunların sermaye becerisini gösterdi. Özgüvenini geliştirdi. Araştırma yapma, sunum becerilerini geliştirdi.

Velinin görüşleri incelendiğinde, öğretime kılavuzluk eden öğretim ilkelerinden yakından uzağa ve somuttan soyuta ilkelerinin projeye hayata geçirildiği görülmektedir. Proje öğrencilerin hayatlarında yer alan konuları somut bir şekilde incelemelerine ve tarihin ne kadar yakınlarında olduğu konusunda farkındalıklarını arttırmıştır. Velinin ifadelerinden, yaparak yaşayarak öğrenmeye vurgu yapan öğrenmeyi etkin kılan ve kalıcı öğrenmeyi hedefleyen öğretim ilkesi olan aktivite (iş) ilkesinin de hayata geçirildiği görülmektedir. Aynı zamanda öğretim sürecinin sosyalleştirilmesini, öğrencilerin topluma uyum sağlayarak özgür bireyler olarak yetiştirilmesini, hedefleyen sosyallik ilkesinin de işe koşulduğu söylenebilir. Özellikle veliler tarafından, projenin öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkısı konusunda en fazla dile getirdikleri ifadelerden biri özgüvenlerini geliştirmesi olmuştur. V4' te projenin özellikle öğrencilerin kişisel gelişimi üzerinde oldukça geliştirici etki yarattığını şu sözleriyle vurgulamıştır:

Kesinlikle katkısı var. Tarihlerini öğrenmeleri bir tarafa eğitim-öğretimin içinde aktif rol almaları, kendilerini ifade etmeleri, bireysel gelişimleri adına güzel bir adım.

Araştırmacının günlüğünde de projenin öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkısıyla ilgili ifadeler yer aldığı görülmektedir. Bu konuda araştırmacının günlüğüne kaydettiği düşünceleri şu şekildedir:

Akademik anlamda fazlaca yardıma ihtiyacı duyan bazı öğrencilerin, projenin sonuna doğru derse karşı eskisi kadar mesafeli durmadıklarını fark ediyorum. İletişim kurmakta pek de istekli olmayan bu öğrenciler artık kendi istekleriyle iletişim kurmaya başladılar. Aralarında daha önce bölüm odasına hiç gelmemiş olanlar bile projeye ilgili ağırlıklı sorular sormak için, kendi istekleriyle bölüm odasına geliyorker. Cesaret ve özgüven gelişimi konusunda projenin olumlu katkılarını gördüğümüzü düşünüyoruz.

Araştırmacı özellikle projenin, öğrencilerin özgüvenleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını gözlemlediğini ifade etmiştir. Daha önceleri iletişim kurma konusunda çekingen davranan birçok öğrencinin projenin ilerleyen aşamalarında, kendi istekleriyle proje konusunda iletişim kurdukları hatta bunu araştırmacı öğretmenin odasına gider yaptıkları araştırmacının günlüğünde dikkat çektiği noktalardan olmuştur.

Proje sürecine katılan 22 velinin, projenin öğrencilere yararları konusundaki görüşleri incelendiğinde 21 velinin yerel tarih projesini yararlı bulduğunu ifade etmiştir. Bu 21 veliden sadece bir tanesi projeyi yararlı bulmasına rağmen çok fazla ebeveyn desteği gerektiği eleştirisinde bulunarak proje sürecine ilişkin şu önerileri getirmiştir. V8'in proje süreciyle ilgili görüşleri ve önerileri şu şekildedir:

Evet yararlı oldu ancak çok fazla ebeveyn desteği gerekli.
 Bu yaş grubunda, bu projenin biraz daha basit hali 2-3 kişilik gruplar halinde uygulanabilir. Böylece planlama ve ibotümü yapmayı öğrenirler. Ayrıca arkadaşlarına karşı olan sorumlulukları da, projedeki görevlerine daha sadık kalacaklarını düşünüyorum. Grup olarak ortaya bir ürün çıkarmak, motivasyonlarını da arttıracaktır.

Veli, yerel tarih projesi yapmanın öğrenci için yararlı olduğunu düşünmesine rağmen çok fazla ebeveyn desteği gerektiğini vurgulamıştır. Bireysel proje yerine grup şeklinde çalışacakları daha basit bir proje sürecinin uygulanmasını tercih edeceğini ifade etmiştir. Aynı zamanda veli, grup haline yapılacak böyle bir projenin sağlayacağı yararları bahsederek görüşünü desteklemeye çalışmıştır.

Velilerden sadece bir tanesi projenin faydalarıyla ilgili sorulan soruya olumsuz olarak yanıt vermiştir. V3'ün projenin faydalarıyla ilgili soruya verdiği yanıt şu şekildedir:

Çocukların, velilerin desteği olmadan yapabileceği. Projeleri yapmalarını tercih ederim.

Velinin ifadelerinden proje sürecinde çocuğunun çok fazla ebeveyn desteğine ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin, velilerin ve araştırmacının, yerel tarih projesi yapmanın öğrencilere katkıları konusundaki görüşleri incelendiğinde bu görüşlerin büyük oranda birbirini desteklediği görülmektedir.

4.3.2. Yerel Tarih Proje Sürecinin Zorluklarına İlişkin Öğrenci, Veli ve Araştırmacı Görüşleri Nelerdir?

Yerel tarih proje sürecinde yaşanan zorluklar öğrencilere proje sonunda uygulanan proje değerlendirme açık uçlu anketi, proje süreci boyunca öğrenci ve araştırmacı tarafından tutulan günlükler ve yine proje sonunda öğrenci velilerine uygulanan açık uçlu veli anketi analiz edilerek belirlenmeye çalışılmıştır. Analizler sonucunda öğrencilerin proje süresince yaşadığı zorluklar teması altında, sözlü tarih görüşme sürecinde yaşanan

zorluklar, araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklar, poster sunum hazırlıkları sırasında yaşanan zorluklar, sergi sırasında yaşanan zorluklar ve proje sürecinde yaşanan genel zorluklar olmak üzere beş kategori ortaya çıkmıştır.

22 öğrenci tarafından yanıtlanan, proje değerlendirme açık uçlu anketinde öğrencilere, “Projede en çok zorlandığınız şeyler/yaşadığınız zorluklar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlara ait analiz sonucunda belirlenen, tema ve kategoriler Tablo 4.7.’de sunulmuştur.

22 öğrenci velisi tarafından yanıtlanan açık uçlu veli anketinde ise velilere, “Çocuğunuzun "Yerel Tarih Projesi"nde zorlandığı şeyler/yaşadığı zorluklar nelerdir? Gözlem ve düşüncelerinizi paylaşır mısınız?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlara ait analiz sonucunda belirlenen, tema ve kategoriler Tablo 4.8.’de sunulmuştur.

Tablo 4.7. Öğrencilerin “Yerel Tarih” Proje Sürecinde Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

| Öğrenci Cevapları (N=22) | (f) |
|---|------------|
| Öğrencilerin proje sürecinde yaşadığı zorluklar | |
| Sözlü tarih görüşme sürecinde yaşanan zorluklar | 17 |
| Sözlü tarih görüşmeleri yapma | 4 |
| Kaynak kişileri görüşmeye ikna etme, kamera kaydı için izin alma | 3 |
| Uzun konuşan kaynak kişileri durdurmak, konuya döndürme | 2 |
| Kaynak kişi bulma | 2 |
| Görüşmeler sırasında heyecanlanma, utanma | 2 |
| Kaynak kişilerin yaşlı olması | 1 |
| Görüşme yapılan yerin kalabalık olması | 1 |
| Görüşmenin yerini ve zamanını planlama | 1 |
| Görüşme sorusu bulma | 1 |
| Araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklar | 16 |
| Proje raporu yazma | 7 |
| Konuyu bulma | 4 |
| Yetiştirme, zamanında teslim etme | 3 |
| Araştırma, tasarlama, düzenleme | 1 |
| Güvenilir kaynak bulma | 1 |
| Sergi sırasında yaşanan zorluklar | 7 |
| Sunum günü heyecanlanma | 2 |
| Arkadaşının getirdiği yiyecekleri yemeyi bırakma | 2 |
| Sergide çok fazla ziyaretçiye konuyu anlatma, yorulma | 1 |
| Konuşurken “ne denir, şey” gibi ifadeler kullanmamaya çabalama | 1 |
| Sunum sırasında yanlış yapma kaygısı | 1 |
| Poster sunum hazırlıkları sırasında yaşanan zorluklar | 6 |
| Poster verilen ölçülere uygun hazırlama, rapordaki bilgileri sığdırma | 3 |
| Poster yapma | 2 |
| Poster buruşturmadan koruma | 1 |
| Toplam | 46 |

Tablo 4.8. Velilerin Öğrencilerin “Yerel Tarih” Proje Sürecinde Yaşadıkları Zorluklara İlişkin Görüşleri

| Veli Cevapları (N=22) | (f) |
|--|------------|
| Öğrencilerin proje sürecinde yaşadığı zorluklar | |
| <i>Araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklar</i> | 19 |
| Yetiştirme, zamanında teslim etme | 9 |
| Proje raporu yazma | 6 |
| Konuyu bulma | 4 |
| <i>Sözlü tarih görüşme sürecinde yaşanan zorluklar</i> | 14 |
| Kaynak kişi bulma | 8 |
| Sözlü tarih görüşmeleri yapma | 5 |
| Görüşmeler sırasında heyecanlanma, utanma | 1 |
| <i>Poster sunum hazırlıkları sırasında yaşanan zorluklar</i> | 9 |
| Poster verilen ölçülere uygun hazırlamak, rapordaki bilgileri sığdırma | 6 |
| Poster yapma | 3 |
| <i>Proje sürecinde yaşanan genel zorluklar</i> | 9 |
| Tek başına yapma | 5 |
| Planlama yapma | 3 |
| Proje sürecinin detaylı olması | 1 |
| Toplam | 51 |

Tablo 4.7. incelendiğinde öğrencilerin proje sürecinde yaşanan zorluklarla ilgili ifade ettikleri görüşlerin 17’sinin “sözlü tarih görüşme sürecinde yaşanan zorluklar”, 16’sının “araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklar”, 7’sinin sergi sırasında yaşanan zorluklar” ve 6’sının “poster sunum hazırlıkları sırasında yaşanan zorluklar” hakkında olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8. incelendiğinde ise öğrenci velilerinin, öğrencilerin proje sürecinde yaşadığı zorluklarla ilgili ifade ettikleri görüşlerin 19’unun “araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklar”, 14’ünün “sözlü tarih görüşme sürecinde yaşanan zorluklar”, 9’unun “poster sunum hazırlıkları sırasında yaşanan zorluklar” hakkında olduğu görülmektedir. Veli görüşlerinin analizinde, öğrenci görüşlerinin analizinde elde edilmeyen “proje sürecinde yaşanan genel zorluklar” kategorisi ortaya çıkmıştır. Öğrenci velilerine ait ifadelerin 9’u “proje sürecinde yaşanan genel zorluklar” ile ilgili olduğu görülmektedir.

Her iki tablo incelendiğinde, öğrencilerin velilere göre projenin alt basamaklarına ait daha detaylı görüş bildirdikleri dikkat çekmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında öğrencilerin projeyi deneyimleyen taraf olarak proje sürecine ait yaşantılarının daha zengin olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Velilerin projenin zorluklarıyla ilgili ifadelerinin ise öğrencilere göre daha genel ve kendilerinin proje sürecine dahil oldukları noktalarda olduğu görülmektedir.

Öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrencilerin, proje süresince en fazla “sözlü tarih görüşme sürecinde” zorluk yaşadıklarını ifade ettikleri dikkat çekmektedir. Toplam 17 öğrenci ifadesinin bulunduğu bu kategori altında 4 ifadeyle “sözlü tarih görüşmeleri yapma”, 3 ifadeyle “kaynak kişileri görüşmeye ikna etme, kamera kaydı için izin alma”, 2 ifadeyle “uzun konuşan kaynak kişileri durdurma, konuya döndürme”, 2 ifadeyle “kaynak kişi bulma” ve yine 2 ifadeyle “görüşmeler sırasında heyecanlanma, utanma” öğrencilerin en fazla ifade ettikleri zorluklardan olmuştur. Bunların dışında birer öğrenci ifadesinin yer aldığı “kaynak kişilerin yaşlı olması”, “görüşme yapılan yerin kalabalık olması”, “görüşmenin yerini ve zamanını planlama” ve “görüşme sorusu bulma” alt kategorileri de “sözlü tarih görüşme sürecinde yaşanan zorluklar” kategorisi altında yer almaktadır.

Aynı kategori altında yer alan toplam veli ifadesi ise 14 tanedir. Tablo 4.8’de görüldüğü üzere veliler tarafından, araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklardan sonra en fazla ifade sözlü tarih görüşme sürecinde yaşanan zorluklar kategorisi altında dile getirilmiştir. Yani velilerin, öğrencilerin en fazla zorluk yaşadıklarını dile getirdikleri ikinci kategorinin sözlü tarih görüşme sürecinde yaşanan zorluklar kategorisi olduğu görülmektedir. Bu kategori altındaki veli görüşlerinin 8’i “kaynak kişi bulma”, 5’i “sözlü tarih görüşmeleri yapma” ve 1’i “görüşmeler sırasında heyecanlanma, utanma” şeklindedir.

Öğrencilerin sözlü tarih görüşme sürecinde yaşadığı zorluklarla ilgili dile getirdikleri görüşlerden örneklere baktığımızda, Ö15 tarafından yerel tarih projesinin sözlü tarih görüşme sürecinde yaşadığı zorlukları şu şekilde açıklanmıştır:

*Fakat en zorlandığım şey
insanları görüşme yapması için ikna etmek,
oldu. Kamera lafını duydukları anda "Olmaz" dediler.*

Öğrenci projenin farklı aşamalarında da zorlandığını ifade etse de projede en zorlandığı noktanın sözlü tarih görüşmeleri olduğunu vurgulamıştır. Özellikle kaynak kişileri görüşmeye ikna etme konusunda sıkıntı yaşayan öğrenci, görüşmeleri kamera kaydına alacağını duyan kişilerin görüşme yapmayı reddettiklerinin üzerinde durmuştur.

Ö15'in velisi V15, çocuğunun yerel tarih projesinin "sözlü tarih görüşmeleri" sırasında zorluklarla karşılaştığını ifade etmiştir. V15'in görüşleri şu şekildedir:

Röportaj yaparken de insanlara neden röportaj yapmak istediğini acıktan çok çekiyordum. İnsanlarda genelde olumsuz yaklaşımla morali çok bozuldu. O yüzden iki kez gitmek zorunda kaldım. Çünkü ilkende morali çok bozuldu.

Veli, çocuğunun sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirmek için kaynak kişilerle görüşürken çok çekingen olduğunu dile getirmiş. Ayrıca velinin, çocuğunun görüşme yapmak istediği kişilerin çoğunlukla olumsuz yaklaşımda bulunduğunu ve bu durumun da öğrencinin moralinin bozulmasına neden olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Bu durumun sözlü tarih görüşmelerini gerçekleştirmek için söz konusu mekâna iki kez gitmelerine yol açtığı da veli tarafından belirtilen noktalardan olmuştur.

Ö12 tarafından ise sözlü tarih görüşmeleri sürecinde yaşadığı zorluklar şu sözlerle dile getirilmiştir:

çok kaynak kişilerle konuşma konusu olan
etkili birer vandağımı söyleyebilir.

Öğrenci, sözlü tarih görüşmeleri aşamasında kaynak kişilerle görüşmeleri sırasında zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Bu durumun gerekçesi olarak ise görüşmeler sırasında utandığını belirtmiştir. Ö12'nin velisi olan V12'de proje sürecinde çocuğunun zorlandığı konularla ilgili görüşlerinde sözlü tarih görüşme süreci üzerinde durmuştur. V12'nin görüşleri şu şekildedir:

Sadece; röportaj yaparken çok zor bir konu.
Çok zorlarken de, benim ricamın her örneğin

Veli tarafından, projenin sözlü tarih görüşmeleri sürecinin çok zor olarak nitelendirildiği görülmektedir. Bu süreçte çocuğuyla birlikte çok zorlandıklarını, öğrencinin görüşmelerini, kendisinin kaynak kişilerden ricası üzerine gerçekleştirebildiğini dile

getirmiştir. Ö12’de günlüğünde sözlü tarih görüşmelerini yapmak için kaynak kişi bulmada yaşadığı zorluğu şu sözleriyle ifade etmiştir:

GN12 (sayfa 8 ve 9)

İlgili Çalışma Günlüğüm,
 Şuan için sadece projem
 bitilecek 2 kişi buldum
 eğer bir kişi daha bulamas-
 sam malesef babamla yapmam
 gerebilecek

Öğrenci sözlü tarih görüşmesi yapmak üzere konuyla ilgili iki kişi bulabildiğini, başka kimse bulamazsa çevresinde konuyla en ilgi kişi olan babasıyla görüşme yapmak durumunda kalacağını söylemiştir. Ö12 günlüğünün devamında ise konuyla ilgili duygu ve düşüncelerine şu şekilde yer vermiştir:

GN12 (sayfa 9)

İlgili Çalışma Günlüğüm,
 Hâla hiçbirkinse bulamadım
 çok korkuyorum çünkü
 başka biri bulamazsam
 benim projem bitmeyecek

Öğrencinin sözlerinden, kaynak kişi bulamamasını kendisini endişelendirdiği anlaşılmaktadır. Hatta kaynak kişi bulamaması halinde projesinin bitmeyeceğinden korktuğunu ifade etmiştir. Bu durum öğrencinin çalışmasını ne kadar ciddiye aldığını gösterir niteliktedir.

Ö14’te günlüğünde sözlü tarih görüşmeleri sırasında yaşadığı benzer bir zorluktan şu şekilde bahsetmiştir:

GN14 (sayfa 4)

Soruları sorarken çok zorlandım, pek ciddi olamadım ama ailemde çok destek oldu ve yardım ettiler. Görüşme yapmam için yapmam için yardım ettiler.

Ö14 günlüğünde, sözlü tarih görüşmeleri sırasında kaynak kişilere sorularını sorarken zorlandığını belirtmiştir. Bunun nedenini pek ciddi olamamasına bağlayan öğrenci, bu sorunun üstesinden ailesinin desteğiyle geldiğini ifade etmiştir.

Projenin sözlü tarih görüşme sürecinde zorlandığını ifade eden bir diğer öğrenci ise Ö6'dır. Ö6'nın görüşleri şu şekildedir:

Benim bu projede yaşadığım zorluklar görüşmelerim, GS'nin insanlara birer yaşlı olması, Başka zorlandığım bir şey yok.

Ö6 sözlü tarih görüşmeleri sırasında yaşadığı zorluğun görüşme yaptığı kaynak kişilerin yaşlı olmasından kaynaklandığını vurgulamıştır. Ö16 ise görüşmeleri sırasında kaynak kişinin konuşmamasından kaynaklı yaşadığı zorluğu günlüğünde şu sözlerle ifade etmiştir:

GN16 (sayfa 8)

Seygili Günlük
Bugün birşeyi yazmadığım aklıma geldi. Ben adını unuttuğum hanım ile görüşürken kadın hep tek kelime cevaplar veriyordu. Bende onu konuşturmayı çalışıyordum. Bu yüzden görüşmem kısa oldu. Bu da yaşadığım zorluklardan biriydi.

Ö16, sözlü tarih görüşmeleri sırasında sorduğu sorulara kaynak kişinin tek kelimelik cevaplar vermesi üzerine, kişiyi konuşturmak için çaba gösterdiğini söylemiştir. Bu durumun görüşmesinin kısa sürmesine neden olduğunu belirten öğrenci, bu durumu proje sırasında yaşadığı zorluklardan biri olarak değerlendirmiştir.

Araştırmacının günlüğünde ise öğrencilerin sözlü tarih görüşme sürecinde en fazla zorlandıklarını gözlemlediği durumun sözlü tarih görüşmelerinde kullanmak üzere soru yazmaları olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Araştırmacının günlüğünde yer alan söz konusu ifadeler şu şekildedir:

Konu seçiminin ardından öğrenciler yerel tarih konularıyla ilgili bilgi toplamaya başlamışlardır. Edindikleri bilgiler doğrultusunda, yapacakları sözlü tarih görüşmelerinde kullanacakları soruları hazırlamaya başlamışlardır. Öğrenciler hazırladıkları soruları öğretmenleriyle paylaşmış, görüşme öncesi onay almışlardır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun soru yazma sırasında oldukça zorlandıkları gözlemlenmiştir.

Öğrenci sorularının daha çok evet/hayır sorusu niteliğinde olduğu görülmüştür. Bu nedenle öğrencilere soru yazma ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir. Doğrudan soru yazmalarına yardım etmek yerine nasıl soru yazılması gerektiği öğretilmeye çalışılmıştır.

Araştırmacı, öğrencilerin sözlü tarih görüşmelerinde kullanmak üzere hazırladıkları soruları öğretmenleriyle paylaşmaları sırasında öğrencilerin çoğunluğunun soru yazma konusunda zorluk çektiğini gözlemlediğini ifade etmiştir. Öğrenci sorularının genellikle evet/hayır şeklinde yanıtlanabilecek kapalı uçlu soru niteliği taşıdığını belirten araştırmacı, bu sorunu çözmek için öğrencilere nasıl soru yazılması gerektiğiyle ilgili bilgi verildiğini ve onlara nasıl soru yazılacağını öğretmeye çalıştığını söylemiştir.

Öğrencilerin, sözlü tarih görüşme sürecinin ardından en fazla zorluk yaşadıklarını ifade ettikleri kategori “araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklar” kategorisi olmuştur. Öğrencilerin aksine velilerin ise öğrencilerin en çok zorluk yaşadığını ifade

ettikleri kategori “araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklar” kategorisi olmuştur. Bu kategoride yer alan toplam 16 öğrenci görüşünden 7’si “proje raporu yazma”, 4’ü “konu bulma”, 3’ü “yetiştirme, zamanında teslim etme”, 1’i “araştırma, tasarlama, düzenleme” ve 1’i de “güvenilir kaynak bulma” şeklindedir. Aynı kategori altında yer alan toplam veli ifadesi ise 19 tanedir. Veli görüşlerinin 9’u “yetiştirme, zamanında teslim etmek”, 6’sı “proje raporu yazma” ve 4’ü “konuyu bulma” şeklindedir.

Ö14’ün görüşleri “araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan zorluklar” kategorisi altında en fazla dile getirilen “proje raporu yazma” konusunda yaşanan zorluklara örnek niteliktedir. Ö14’ün ifadeleri şu şekildedir:

aldı, önceki hem rapor yazmayı doğru
düğün bilmiyordum hemde projeyi el yazısıyla
yazmamız gerekiyordu,

Öğrenci, projenin en zorlandığı kısmının rapor hazırlama süreci olduğunu vurgulamıştır. Rapor yazımına ait detaylı bilgisinin olmamasını da bu süreçte yaşadığı zorluğun nedeni olarak ifade etmiştir. Ayrıca raporun el yazısıyla yazılması gerekliliği de öğrenciyi zorlayan bir detay olduğu, öğrenci tarafından söylenmiştir.

Ö5 tarafından projenin araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşadığı zorlukları şu şekilde anlatılmaktadır:

Posterde değilde raporla
yazarken çok zorlandım. Önce dışarı görüşmeler sırasında biraz zorlandım.
Özellikle de son görüşmemde video ve ses kaydı için olmadığım
aracileta küçük bir kağıda çabamla bir kalambur not aldım. Konu bulmadıkça
biraz zorlandım.

Öğrenci, proje raporunu yazarken çok zorlandığını ifade etmiştir. Sözlü tarih görüşmelerinde yaşadığı zorluklara da değinen öğrenci, konu bulmakta da biraz zorlandığını söylemiştir.

Benzer şekilde konu bulma sürecinde zorlandığını ifade eden bir diğer öğrenci ise Ö8 olmuştur. Ö8 proje süresince yaşadığı zorluklara ilişkin görüşlerini şu ifadelerle dile getirmiştir:

Bence bu projede konu ve soru bulmak çok zordu çünkü ben konu bulmaya çalışırken aklımda gelebilecek her konu kapılmıştı.

Öğrenci, proje sürecinde en zor bulduğu aşamaların konu ve soru bulmak olduğunu söylemiştir. Öğrenci, kendisinin çalışacağı yerel tarih konusunu belirlemeye çalışırken, kendi aklına gelen konuların başka arkadaşları tarafından alınmasının konu bulmakta zorluk yaşamasına neden olduğunu vurgulamıştır.

Konu çeşitliliğini sağlamak adına her öğrencinin farklı bir yerel tarih konusu üzerinde araştırma yapması sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı konuyu çalışmak isteyen öğrencilerden ilk gelen seçtiği o konuyu çalışmış, diğer öğrenci ise yeni bir araştırma konusu bulması için yönlendirilmiştir.

V22 tarafından da projenin konu seçim süreciyle ilgili şu sözler dile getirilmiştir:

Bazılarımız
konu verme aşamasında zorlandılar
konu kapsamı / gereği doğrultusunda seçim ve ilgi
yapmaları kolaylaştırılmalı. Ortaya çıkan ünlü örneğin
video çekimleri montajlanarak belgesel yapma dönüştürülebilir.
Sorusu için hatta ve etkili bir ünlü olursa
yapılan çalışmadan daha çok puan duyacaktır ve
salıplenecekleri düşünüyorum

Veli, öğrencilerin proje konularına karar verme aşamasında zorlandıklarını ifade etmiştir. Bu süreci kolaylaştırmak adına konu kapsamının sınırlandırılarak konu seçim sürecinin kolaylaştırılması önerisinde bulunmuştur. Velinin projenin diğer aşamalarına yönelik de öneriler de bulunduğu görülmektedir.

V16'nın dile getirdiği görüşler de öğrencilerin projenin araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşadıkları zorluklara ilgilidir. Velinin, bu sürece ilişkin gözlemleriyle ilgili ifadeleri şu şekildedir:

Projenin yazım aşamasında çok fazla yardıma ihtiyas duydum. Her şeyin nasıl yapılması, yapılması gerektiği anlatılmıştı ancak bu yazı işleri için özer ve zahmetliydi. Zaman zaman çok moralim bozuldu.

V16 çocuğunun proje raporu yazma aşamasında çok fazla yardıma ihtiyaç duyduğunu, bu sürecin oldukça zahmetli olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca veli tarafından, bu süreçte yaşadığı zorluklardan kaynaklı olarak çocuğunun moralinin bozulduğu da dile getirilmiştir.

Öğrencilerin projenin yazım sürecinde zorluk yaşadığını dile getiren bir diğer veli ise V21'dir. Velinin görüşleri şu şekildedir:

Dediğim gibi, aileden destek gerektiren ve çocuğunun çok yoğun çalışması gereken bir süreç oldu. Her velinin her zaman birhacı haftasonunu ayırarak durumu olmayabilir. Çocuklar da aynı konuları tekrar tekrar yazmak zorunda kaldı, aklıcaesi biraz bükünlük gözlemledim. Bununla birlikte raporlar esnasında buysdağünü gözlemledim

Veli, proje sürecinin çocuğunun yoğun çalışması gereken bir süreç olduğunu diler getirerek, ailenin öğrenciye destek olması gerektiğini belirtmiştir. Proje basamaklarının, öğrencilerin aynı şeyleri tekrar yazmalarına neden olduğunu, bu durumun da öğrencilerde bıkkınlık yarattığını gözlemlediğini ifade etmiştir.

Hem velilerin hem de öğrencilerin, araştırma ve rapor hazırlama kategorisinde en fazla dile getirdiği zorluklardan biri “yetiştirme, zamanında teslim etme” olmuştur. Bu başlık altında 9 veli ve 3 öğrenci görüşü vardır. Öğrencilerin, “yetiştirme, zamanında teslim etme” konusunda yaşadıkları zorlukları daha fazla günlüklerinde paylaştıkları tespit edilmiştir. Örneğin Ö12, bu konuda yaşadığı zorlukları günlüğünde şu şekilde anlatmaktadır:

GN12 (sayfa 3-4)

Yetiştirememekten çok korkuyorum çünkü ödevlerim, sınavlarım, voleybolum, korum, gitar dersim, piano dersim ve herkes gibi bir ailem var ayrıca bide doğum günüm var 26 Aralık acaba yetiştirebilecek miyim.

Öğrenci günlüğünde, yoğun programı nedeniyle projesini yetiştirememekten çok korktuğunu dile getirmiştir. Proje uygulamasını gerçekleştiren öğrencilerin, bulunduğu okulun akademik yoğunluğu ve sanat, spor etkinliklerinin fazlalığı dolayısıyla birçok öğrencinin Ö12'nin yaşadığı duruma benzer durumlar deneyimlediği söylenebilir. Ö10 da projeyi zamanında tamamlama konusunda yaşadığı endişeyi günlüğünde şu şekilde paylaşmıştır:

GN10 (sayfa 5)

Merhaba ben bugün bu projeyi eksiksiz ve tam bir şekilde bitirmeliyim. Ve yarına kadar bitirebileceğimden emin değilim. Bu projeyi yaparken eğelendim, korktum, zorlandım ama çok güzel geldi. Şimdi son sürat projeyi yetiştirmeye çalışmalıyım.

Öğrencinin proje sürecinde eğlendiğini, korktuğunu ve zorlandığını ifade ettiği görülmektedir. Aynı zamanda öğrencinin sözleri, projeyi zamanında ve eksiksiz bir şekilde tamamlamak için çabasını da ortaya koymaktadır.

Ö15 tarafından, araştırma ve rapor hazırlama sürecinde yaşanan bir diğer zorluk ise şu şekilde anlatılmıştır:

İlk önce konumu seçmiş oldum. Daha sonradan güvenilir kaynakça bulmakta zorlandım.

Öğrenci, projenin başında konu seçmekte zorlandığı dile getirmiştir. Ayrıca araştırma ve rapor hazırlama sürecinde güvenilir kaynaklara ulaşmakta zorluk yaşadığı da öğrencinin dikkat çektiği bir diğer noktadır. Ö15, güvenilir kaynak bulmada yaşadığı zorluğu günlüğünde daha detaylı olarak şu şekilde anlatmıştır:

GN15 (sayfa 5)

*Sevgili Proje Günlüğüm,
bu gün araştırma konusunda bir adım daha attım. Fakat güvenilir kaynak bulmak zor. Bir de her site aynı bilgileri veriyor. Tabiki bu bilgilerini doğruluyor ve beni mutlu ediyor. Fakat değişik bilgi bulamıyorum. Bu beni biraz üzdü.*

Öğrenci, internette ulaştığı kaynak sitelerin, konuyla ilgili hep aynı bilgileri vermesi nedeniyle değişik bir bilgiye ulaşamadığından bahsetmiştir. Bu soruna olumlu taraftan da bakan öğrenci, farklı kaynaklarda aynı bilgiye ulaşmasının elde ettiği bilgileri doğrular nitelikte olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur. Araştırması sırasında

kaynak bulma konusunda zorlandığını ifade eden bir diğer öğrenci ise Ö9'dur. Ö9 günlüğünde yaşadığı sıkıntıyı şu şekilde dile getirmiştir:

GN9 (sayfa 4)

Biraz daha araştırmaya
yapıyorum fakat
Bandeli Restaurant
hakkında bilgi veren
internet sitesi bulamıyorum
hep yemek siteleri var.
Bu nedenle araştırmam
biraz zorlandı. Fakat
bir siteden ilk açıldık-
larında farklı bir yerde-
lemiş sonradan Mısır
Carpisi'ne taşınmışlar.

Konusuyla ilgili araştırma yapan Ö9, bilgi edinebileceği internet sitelerinin olmadığını dile getirmiştir. Çalıştığı konunun bir restoran olmasından kaynaklı karşısına hep yemek sitelerinin çıktığını ve bu durumun araştırmasını zorlaştırdığı belirtmiştir.

Araştırmacının günlüğü incelendiğinde, öğrencilerin ifade ettiğiyle benzer şekilde öğrencilerin araştırma konularıyla ilgili güvenilir kaynak bulamama durumunu dile getirdiği görülmektedir. Araştırmacının konuyla ilgili görüşleri günlüğünde şu şekildedir:

Öğrencilerin proje süresince en zorlandıkları konulardan biri güvenilir kaynak bulma konusu olmuştur. Öğrencilerin güvenilir kaynakların neler olabileceğiyle ilgili yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları gözlemlenmiştir.

Araştırmacının ifadelerinde, güvenilir kaynak bulma konusunun öğrencilerin proje süresince en fazla zorlandıkları konu olarak nitelendirmesi dikkat çekicidir. Bu duruma ise öğrencilerin güvenilir kaynakların neler olabileceğiyle ilgili yeterli bilgi sahibi olmamalarının neden olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin, proje sürecinde zorluk yaşadıklarını ifade ettikleri bir diğer kategori “sergi sırasında yaşanan zorluklar” kategorisi olmuştur. Bu kategoride yer alan toplam 7 öğrenci görüşünden 2’si “sunum günü heyecanlanma”, 2’si “arkadaşının getirdiği yiyecekleri yemeyi bırakma”, 1’i “sergide çok fazla ziyaretçiye konuyu anlatma, yorulma”, 1’i “konuşurken ‘ne denir, şey’ gibi ifadeler kullanmamaya çabalama” ve 1’i de “sunum sırasında yanlış yapma kaygısı” şeklindedir. Aynı kategori altında herhangi bir veli görüşü yer almamaktadır. Velilerin öğrencilerin sergi sırasında yaşadıkları zorluklara dair herhangi bir görüş ifade etmemesinin nedeninin velilerin sergi sırasında sadece ziyaretçi olarak yer almaları olduğu düşünülmektedir. Daha önce de ifade edildiği üzere velilerin daha fazla proje sürecinde dâhil oldukları aşamalara dair görüş belirttikleri dikkat çekmektedir.

Ö7 tarafından sergi sırasında yaşadığı zorluklar şu şekilde anlatılmaktadır:

Ben proje esnasında zorluklar yaşamadım. Ama poster sunum günü çok heyecanlıydım. Heycanım yüzünden yanlış bir şey yaparım diye tedirgin oldum.

Ö7 proje hazırlık sürecinde zorluk yaşamadığını fakat poster sunum günü yani sergi sırasında yanlış yapma kaygısından dolayı heyecanlandığını ve tedirgin olduğunu dile getirmiştir. Ö8’in proje sergisi öncesinde günlüğüne yazdıkları da bu görüşü destekler niteliktedir. Öğrencinin günlüğündeki ifadeler şu şekildedir:

GN8 (sayfa 4)

Posterden Sonranda
Akademisyenlere Sunum
Yapcam. Ben eminim
heyecanlanıp bir hata
yapcam. Umarım rezil
olmam.

Ö8, sergi sırasında heyecanlanıp, hata yapmaktan kaygılandığını dile getirmiştir. Ö20’de sergi sırasında zorluk yaşadığını ifade eden öğrencilerdendir. Öğrenci görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

Taslak kağıttan tenize aktarmak, proje esnasında biri gelince ve anlatıktan sonra arında başka birinin gelmesi beni biraz zorladı çünkü bu esnada nefes alacak zaman bulamıyordum ve su molası vermek için sızandı baş bırakıkt.

Öğrenci sergi sırasında, poster sunumuna gösterilen yoğun ilgiden dolayı zorluk yaşadığını dile getirmiştir. Özellikle ziyaretçilerin birbiri ardında öğrencinin posterini incelemesi ve öğrencinin onlara çalışmasını anlatmasının öğrenciyi zorladığı anlaşılmaktadır. Nitekim öğrenci bu süre zarfında yaşadıklarını “nefes alacak zaman bulamıyordum” sözleriyle vurgulamıştır.

Öğrencilerin proje süresince yaşadıkları zorluklara dair yanıtlarının analizinden elde edilen son kategori ise “poster sunum hazırlıkları sırasında yaşanan zorluklar” kategorisi olmuştur. Bu kategoride yer alan toplam 6 öğrenci görüşünden 3’ü “posteri verilen ölçülere uygun hazırlama, rapordaki bilgileri sığdırma”, 2’si “poster yapma” ve 1’i “posteri buruşturmadan koruma” şeklindedir. Aynı kategori altında yer alan toplam veli ifadesi ise 9 tanedir. Veli görüşlerinin 6’sı “posteri verilen ölçülere uygun hazırlamak, rapordaki bilgileri sığdırma” ve 3’ü “poster yapma” şeklindedir.

Ö9 tarafından poster sunum hazırlıkları sırasında yaşadığı zorluklar şu şekilde anlatılmaktadır:

Kartonumu yapmak çünkü çok fazla ölçü almak ve ona göre yapıştırmak ve yerleri belirlemek zordu.

Öğrenci, çalışmasını poster sunuma dönüştürürken posterini hazırlama sırasında zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Bu zorlanmanın nedenlerini ise posterini verilen ölçülere uygun hazırlamak ve posterde yer alacak bölümleri ölçülere uygun olarak yerleştirmek olarak açıklamıştır.

Ö11 tarafından da benzer şekilde poster sunum hazırlıkları sırasında zorluk yaşadığı dile getirilmiştir. Öğrencinin projenin poster hazırlama sürecinde yaşadığı zorluklarla ilgili görüşleri şu şekildedir:

cm cmşine kadar yapıştırmak
ve görüşme yapmak oldu. İnsanları bulmakta biraz zorlandım.

Ö10 ise poster sunum hazırlıkları sırasında diğer arkadaşlarından farklı bir sıkıntı yaşadığını dile getirmiştir. Öğrencinin görüşü şu şekildedir:

sözlü tarih
görüşmelerini yapmak, posterdeki dışa taşan fotoğrafları buruşturmadan okula getirmem ve ana bölümü yarmaktı.

Yaşadığı farklı sıkıntıların yanında öğrenci, posterini koruma konusunda sıkıntı yaşadığına dikkat çekmiştir. Özellikle posterinden dışarıya taşan fotoğrafların buruşmasını engellemekte zorlandığını ve posterine zarar vermeden okula getirmede zorlandığını ifade etmiştir.

V2 poster hazırlama ölçütlerinin öğrencilerin becerilerin üstünde olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin bu noktada projenin poster hazırlama sürecinde çeşitli fiziksel zorluklar yaşadığı veli tarafından dile getirilmiştir. V2 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

bazı prosedürlerin (poster hazırlama, ölçüler) su anki becerilerinin üstünde olduğunu düşünüyorum. Bunlar öğretmenlerin yardımı ile okulda yapılmalı idi. Projenin fiziksel zorlukları dışında - sunum için ikinci kez yarmak vb. - bir konuyu bastır sonra araştırmasını ve keyifli bir organizasyonla sunmalarının

Veli tarafından poster hazırlama ve projenin fiziksel zorlukları dışında, öğrencilerin araştırdıkları konuyu rapordan sonra ikinci kez poster sunum için yazdıklarından dolayı zorlandıkları üzerinde de durulmuştur.

Velilerin, öğrencilerin proje süresince yaşadıkları zorluklara dair yanıtlarının analizinden elde edilen son kategori ise “proje sırasında yaşanan genel zorluklar” kategorisi olmuştur. Bu kategoride yer alan toplam 9 veli görüşünden 5’i “tek başına yapma”, 3’ü “planlama yapma” ve 1’i “proje sürecinin detaylı olması” şeklindedir. Aynı kategori altında herhangi bir öğrenci görüşü yer almamaktadır. Velileri söz konusu kategori altında en fazla, öğrencilerin projeyi tek başlarına yapma konusunda zorlandıklarını düşündükleri görülmektedir.

V8’in ifadeleri “proje sırasında yaşanan genel zorluklar” kategorisinde yer alan veli görüşlerine örnek gösterilebilir. V8’in sözleri şu şekildedir:

Her çocuk için olmayabilir ama benim çocuğum için çok fazla destek gerekti. Zaman zaman ajin gelen projeleri çocukten çok biz üstlenmek zorunda kalıyoruz. Oysa çocuğum tercihinine göre tek yada grup çalışması olarak bu proje yürütülse, motivasyonun artacağı için daha çok sahiplenip daha güzel sonuçlar, hatta bazen daha yaratıcı ve orijinal sonuçlar çıkacağına inanıyorum.

Veli kendi çocuğunun proje sürecinde çok fazla desteğe ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. Bu görüşlerinin ardından veli tarafından proje süreciyle ilgili önerilerde bulunulmuştur. Veli tarafından projenin bireysel mi, grup halinde mi yapılacağına dair tercihin öğrencilere bırakılmasının öğrencilerin proje yönelik motivasyonlarını arttırıcı etki yaratacağı görüşü ileri sürülmüştür.

BÖLÜM V: SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, çalışmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara, sonuçlar çerçevesinde alanyazınla ilişkili olarak yapılan tartışmaya ve yine elde edilen sonuçlara dayalı olarak getirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Yargı

5.1.1. Öğrencilerin Tarih Bilimine ve Yerel Tarih Kavramına İlişkin Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?

Bu başlık altında, öğrencilerin tarih bilimine ve yerel tarih kavramına ilişkin algılarının araştırma öncesi ve sonrasında nasıl olduğuna ilişkin elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar sunulacaktır.

5.1.1.1. Öğrencilerin Tarih Bilimine İlişkin Algıları Araştırma Öncesi ve Sonrası Nasıldır?

Araştırma bulguları öğrencilerin tarih bilimine ilişkin algılarında, yerel tarih proje deneyimi sonrasında çeşitli boyutlarda görece değişikliklerin meydana geldiğini ortaya koyar niteliktedir. Ön algı anketinde öğrencilerin tarih bilimine ilişkin algılarının, “tarihin zaman kavramıyla bağlantısı”, “tarihin maddi yönü” ile “tarihi olay ve olgular” üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Son algı anketinde ise ön algı anketinde öğrencilerin tarih bilimine ilişkin algılarını ortaya koyan ifadelerde en alt sıralarda yer alan “kültürel inceleme alanı olarak tarih” kategorisine yönelik ifadelerde sayıca anlamlı bir artış tespit edilmiştir. Aynı zamanda ön algı anketinde yer alamayan yerel tarih ve gerçekleştirilen yerel tarih projesiyle ilgili ifadelerin son algı anketinde yer aldığı görülmektedir. Özellikle öğrencilerin ön algı anketinde ifade etmedikleri, yerel tarih ve proje sürecine ait birtakım kavramları tarih bilimi denildiğinde akıllarına gelenler olarak ifade etmeleri, söz konusu yerel tarih projesiyle birlikte tarih algılarında meydana gelen görece değişikliği gösterir niteliktedir. Ayrıca öğrencilerin ön algı anketinde, tarihin siyasi ve askeri alanlarına ait kullandıkları kavramların son algı anketinde azaldığı belirlenmiştir. Özetle ön algı anketinde bir bilim dalı olarak tarih algısının geçmiş, eski

zaman, tarihi olay ve olgular ile tarihin maddi yönü üzerinde yoğunlaştığı görülürken, son algı anketinde yer alan ifadelerle tarihin sadece geçmişten ibaret görülmemeye başlandığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin tarihe bakış açılarında yaşanan değişimin nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla proje değerlendirme açık uçlu anketinin “Artık tarihe farklı bir gözle bakıyorum. Çünkü ...” açık uçlu sorusundan elde edilen bulgular da ön algı ve son algı anketlerinden elde edilen “öğrencilerin gerçekleştirilen yerel tarih projesinden sonra tarihe ilişkin algılarında görece değişikliğin meydana geldiği” sonucunu desteklemektedir. Öğrencilerin tarih algılarında meydana gelen değişimin nedenleri değerlendirildiğinde, bunların “yerel tarih projesi sayesinde”, “tarihin geleneksel tarihten ibaret olmadığını anlama”, “tarihin eğlenceli olduğunu anlama”, “kendini tarihçi/yerel tarihçi gibi hissetme” şeklinde olduğu ortaya çıkarılmıştır.

5.1.1.2. Öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin algıları araştırma öncesi ve sonrası nasıldır?

Araştırma bulguları öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin algılarında, yerel tarih proje deneyimi sonrasında görece değişikliklerin meydana geldiğini ortaya koymaktadır. Ön algı anketinde öğrencilerin yerel tarih kavramıyla ilgili verdikleri yanıtların önemli bir kısmının, kavramın kelime anlamından yola çıkarak “bir yer” ekseninde olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırma öncesinde öğrencilerin yerel tarih kavramıyla ilgili yanıtlarının yoğun olarak siyasi tarih, tarihi olay ve olgu gibi alanlara ait kavramlar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin araştırma öncesinde yerel tarih kavramını, geleneksel tarih düşünce ve bilgilerine bağlı olarak algıladıklarını göstermektedir.

Son algı anketinde öğrencilerin, yerel tarihin çalışma alanına giren konularla ilgili mikro bakış açısını yansıtan spesifik yanıtlarında görece artış meydana geldiği tespit edilmiştir. Ayrıca yerel tarih projesinin ardından, yerel tarih konusunda eskisinden daha bilgili olduğun ifade eden öğrencilerin olması, projenin öğrencilerin yerel tarih algısı üzerinde geliştirici etkisi olduğunu kanıtlamaktadır. Özetle araştırma sonrasında öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin farkındalık ve bilgi düzeylerinin görece arttığı görülmüş, öğrencilerin yerel tarih kavramına ilişkin algılarında gerçekleştirdikleri yerel tarih projesi sonrasında görece değişikliğin meydana geldiği belirlenmiştir.

5.1.2. Öğrencilerin Geliştirdiği Yerel Tarih Projelerinin Niteliği Nasıldır?

Araştırma bulguları sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde bir öğretim yöntemi olarak kullanılan yerel tarihe ait öğrenci ürünlerinin niteliğinin yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmacı tarafından hazırlanan “Yerel Tarih Projesi Değerlendirme Rubriği”ne göre projelerin 10’u “Çok Nitelikli”, 9’u “Nitelikli”, 2’si “Orta” ve 1’i “Geliştirilmeli” olarak değerlendirilmiştir. Rubriğe dayalı olarak yapılan puanlama sonucunda, yerel tarih projelerinin başarı oranlarının %81 olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırma sonucunda 6. sınıf öğrencileriyle Sosyal Bilgiler dersinde yerel tarih projelerinin uygulanabileceği ortaya konulmuştur.

5.1.3. Yerel Tarih Proje Sürecine İlişkin Öğrenci, Veli ve Araştırmacı Görüşleri Nelerdir?

Bu başlık altında, öğrenci, araştırmacı ve velilerin yerel tarih proje sürecine ilişkin görüşleriyle ilgili sonuçlar elde edilen bulgulara dayalı olarak, “proje sürecinin öğrencilerin gelişimlerine katkısı” ve “yerel tarih proje sürecinin zorlukları” alt başlıkları çerçevesinde sunulacaktır.

5.1.3.1. Yerel tarih proje sürecinin öğrencilerin gelişimlerine katkısına ilişkin öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri nelerdir?

Araştırma bulguları sonucunda yerel tarih proje sürecinin öğrencilerin akademik, kişisel ve sosyal gelişimlerine çeşitli açılardan katkısı olduğu görülmüştür. Öğrencilerin proje sürecinin akademik gelişimlerine katkılarıyla ilgili görüşlerinin “araştırma/veri toplama”, “düşünme, sorgulama, yorumlama”, “yazma, rapor tutma”, “soru sorma, soru üretme”, “bilgi edinme, tarih bilgisi, sosyal bilgiler” ve “tarihe çok yönlü bakma” şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Velilerin projenin öğrencilerin gelişimine katkıları hakkındaki düşüncelerinin ise “araştırma/veri toplama”, “bilgi edinme, tarih bilgisi, sosyal bilgiler”, “tarih bilinci”, “yaşayarak öğrenme”, “düşünme, sorgulama, yorumlama”, “soru sorma, soru üretme” ve “yazma, rapor tutma” şeklinde olduğu görülmüştür.

Projenin öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıları incelendiğinde bu konudaki öğrenci görüşlerinin “sorumluluk”, “pes etmeme”, “proje yapma”, “merak etme”, “düzenli olma”, “tasarlama”, “öğrenme”, “dinleme”, “sanatsal yön”, “farklı bir meslek seçme”

şeklinde, veli görüşlerinin ise “planlama yapma”, “özgüven”, “düzenli olma”, “proje yapma”, “sorumluluk” ve “olgunlaşma” şeklinde olduğu belirlenmiştir.

Yerel tarih proje sürecinin öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkıları değerlendirildiğinde ise bu konuda öğrenci görüşlerinin “tanıtma, sunma”, “görüşme yapma” ve “sosyalleşme” şeklinde olduğu, veli görüşlerinin de öğrenci görüşleriyle benzer nitelikte “tanıtma, sunma”, “görüşme yapma”, “iletişim becerisi” ve “sosyalleşme” şeklinde olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Araştırmacı günlüğünden elde edilen bulgular incelendiğinde, araştırmacı tarafından proje sürecinin öğrencilerin akademik, kişisel ve sosyal gelişimlerine çeşitli boyutlarda katkıları olduğunu araştırma boyunca gözlemediği görülmektedir. Bulgular çerçevesinde araştırmacının, projenin akademik anlamda öğrencilere çalıştıkları yerel tarih konusuyla ilgili bilgi sahibi olmalarını sağlama, yaparak yaşayarak öğrenme imkânı yaratma, öğrendiklerinin kalıcı olması sağlama yönünde katkı sağladığını, kişisel gelişimlerine özgüven gelişimlerini sağlama, iletişim becerilerini geliştirme yönünde etkilediğini gözlemediği belirlenmiştir.

Öğrencilerin, velilerin ve araştırmacının görüşlerinden elde edilen sonuçlar çerçevesinde, yerel tarih projesi yapmanın öğrencilerin çeşitli açılardan akademik, kişisel ve sosyal gelişimlerini desteklediği yargısına ulaşılmıştır.

5.1.3.2. Yerel tarih proje sürecinin zorluklarına ilişkin öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleri nelerdir?

Araştırma bulguları sonucunda öğrencilerin yerel tarih proje süresince çeşitli zorluklar yaşadıkları tespit edilmiştir. Yine elde edilen bulgulara göre öğrencilerin süreç içinde yaşadıkları zorluklar “sözlü tarih görüşme süreci”, “araştırma ve rapor hazırlama süreci”, “poster sunum hazırlıkları”, “sergi sırasında ve proje sürecinin genelinde” olmak üzere beş ayrı başlık altında toplanmıştır.

Öğrencilerin proje sürecinde en fazla zorlandıkları aşamanın “sözlü tarih görüşme süreci” olduğu, bunu ikinci sırada ise “araştırma ve rapor hazırlama süreci”nin izlediği tespit edilmiştir. Bu süreçlerin ardından ise öğrenciler sırasıyla en fazla “sergi sırası”nda ve “poster sunum hazırlıkları”nda zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrenci velilerinin ise öğrencilerin proje sürecinde en fazla zorlandıkları aşamanın “araştırma ve rapor hazırlama süreci” olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Velilerin bunun dışında öğrencilerin zorluk yaşadığını ifade ettikleri süreçler “sözlü tarih görüşme süreci”, “poster sunum hazırlıkları” ve “öğrenci görüşlerinin analizinde elde edilmeyen “proje sürecinde yaşanan genel zorluklar” olmuştur.

Proje sürecinde yaşanan zorluklar kategorilerine ait alt kategoriler incelendiğinde, öğrencilerin proje süreci boyunca yaşadıkları zorluklara dair görüşlerinin velilere kıyasla daha çok projenin alt basamaklarına yönelik olduğu ve daha fazla detay içerdiği görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin projeyi deneyimleyen taraf olarak proje sürecine ait yaşantılarının daha zengin olduğunu göstermektedir.

Araştırmacı tarafından ise öğrencilerin proje sürecinde en fazla zorlandıkları aşamanın “sözlü tarih görüşme süreci” ve bu aşamanın bir alt basamağı olan “görüşme sorusu yazma” olarak ifade edildiği tespit edilmiştir. Yine araştırmacının ifadelerinden “güvenilir kaynak bulama” konusunda öğrencilerin proje sürecinde zorlandıkları belirlenmiştir. Araştırmacının proje sürecinde öğrencilerin yaşadığını ifade ettiği zorlukların öğrenci görüşleri tarafından da desteklendiği belirlenmiştir.

5.2. Tartışma

Araştırma bulgu ve sonuçlarına göre öğrencilerin tarih bilimine ve yerel tarih kavramına ilişkin algılarında yerel tarih proje deneyimi sonrasında görece bir değişikliğin olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma öncesinde tarih bilimine ve yerel tarih kavramına dair algıları siyasi ve askeri tarih eksenli olan öğrencilerin araştırma sonrasında tarih ve yerel tarih kavramı algılarına yönelik ifadelerinde yerel tarihin kapsamına giren konu ve kavramları da dile getirdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin tarih bilimine dair “günümüzdeki geçmiş”, “arkadaşımın çalıştığı yerel tarih konusu”, “ailemin geçmişi”, “sadece savaşlar değil”, “gündelik yaşam” şeklindeki ifadeleri, tarih bilimine yönelik kendilerine görece uzak zaman ve mekân üzerine odaklanan farkındalık ve algılarının, bu makro bakış açısından kurtularak, yanı başlarındaki tarihsel öğelere yani mikroya odaklanma yönünde değişmeye başladığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin araştırma sonrasında yerel tarih ve inceleme alanına giren konularla ilgili daha bilgili oldukları ve farkındalık düzeylerinin arttığı dikkat çekmektedir.

Öğrencilerin yerel tarih proje deneyimi sonrasında tarihe bakış açılarında yaşanan değişimin nedenlerine yönelik ifadeleri arasında “yerel tarih projesi sayesinde” ve “tarihin eğlenceli olduğunu anladım” görüşlerinin yer alması, Danacıoğlu'nun (2009, s.5), yerel tarihin öğrencileri tarihle tanıştırmının en doğru formlarından biri olduğu görüşünü desteklemektedir. Nitekim tarih öğretiminin sorunları ve öğrencilerin tarih derslerine yönelik bakış açıları üzerine yapılan araştırmaların birçoğu, kullanılan öğretim yöntemlerinden kaynaklı olarak öğrencilerin tarihi bir ezber dersi olarak gördüğünü ve sıkıcı olarak tanımladıklarını göstermektedir (Altunay, 2007; Bal, 2011; İskender, 2007; Yıldız, 2003). Bu nedenle öğrencilerin tarih bilimiyle karşılaşmalarının yerel tarih gibi bir yöntemle olması, bir bilim dalı olarak tarihe yönelik algılarının olumlu şekillenmesine katkı sağlayacaktır.

Öğrencilerin tarihe farklı gözle bakma nedenleri arasında “kendini tarihçi/yerel tarihçi gibi hissetme” ifadesinin yer aldığı görülmektedir. Bu ifadeyi destekler nitelikteki bulgular öğrenci raporlarından ve günlüklerinden de elde edilmiştir. Öğrencilerden birçoğunun proje raporlarında ve günlüklerinde kendilerini “küçük tarihçi” olarak adlandırıldığı görülmektedir. Elde edilen bulgular yerel tarih öğretim yöntemi çerçevesinde gerçekleştirilen yerel tarih projesiyle, öğrencilerin “küçük tarihçi” kimliğine büründükleri, bu sayede de tarihe bakış açılarının olumlu yönde değiştiği ve tarihi daha eğlenceli ve merak uyandırıcı bulmaya başladıkları ortaya çıkarılmıştır. Nitekim Kabapınar (2014, s.307) tarafından da yerel tarih çalışmalarının en önemli avantajlarından birinin öğrencilere küçük tarihçi sorumluluğu vermesi olduğu üzerinde durulmaktadır.

Öğrencilerin geliştirdiği yerel tarih projelerinin nitelik olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum fırsat verildiğinde öğrencilerin birer küçük tarihçi gibi çalışabildiklerini, alana ait metodolojiyi öğrenerek uygulayabildiklerini göstermektedir. Bu şekilde gerçekleştirilen yerel tarih uygulamaları öğrenciye birçok açıdan fayda sağlayacaktır (Demircioğlu, 2015, s.123; Yeşilbursa, 2015, s. 144). Araştırmada yerel tarih öğretim yöntemi kapsamında gerçekleştirilen proje uygulamasının öğrencilerin akademik, kişisel ve sosyal gelişimleri üzerinde katkıları olduğu belirlenmiştir. Yerel tarih proje uygulamasının öğrencilerin akademik gelişimine katkısının; araştırma/veri toplama, düşünme, sorgulama, yorumlama, yazma, rapor tutma, soru sorma, soru üretme, bilgi edinme, tarihe çok yönlü bakma, tarih bilinci, yaşayarak öğrenme şeklinde

olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu sonuç, alanyazındaki yerel tarih öğretiminin öğrencilerin akademik gelişmelerine olumlu katkısı olduğu yönünde birçok araştırma ile benzerlik göstermektedir. Nitekim Işık'ın (2002), Şahin'in (2011) ve Akçalı'nın (2013) araştırmalarının sonuçları, yerel tarih öğretimine yönelik yapılan uygulamaların öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etkisi olduğu bulgusuyla örtüşmektedir. Projenin öğrencilerin kişisel gelişmelerine katkıları öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleriyle sorumluluk, pes etmeme, proje yapma becerisi, merak etme, düzenli olma, tasarlama, öğrenme, dinleme, sanatsal yön, farklı bir meslek seçme düşüncesi oluşturma şeklinde belirlenmiştir. Yerel tarih proje sürecinin öğrencilerin sosyal gelişmelerine katkıları ise yine öğrenci, veli ve araştırmacı görüşleriyle tanıtma, sunma, görüşme yapma, sosyalleşme, iletişim becerisi şeklinde olduğu ortaya çıkarılmıştır. Aktekin (2001, s.208) tarafından da yerel tarih çalışmalarının öğrencilerin merak duygusu gözlem yapma, bilgi toplama, elde ettikleri bilgileri sınıflandırma, analiz etme ve sunma gibi birtakım temel becerilerini geliştireceği üzerinde durulmaktadır. Ayrıca Douch (1972, akt. Demircioğlu, 2015, s.122-123) tarafından ifade edilen yerel tarihin eğitimsel, psikolojik ve tarihsel açıdan faydaları da araştırmanın söz konusu bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmada öğretime kılavuzluk eden öğretim ilkelerinden yakından uzağa ve somuttan soyuta ilkelerinin gerçekleştirilen yerel tarih projesiyle hayata geçirildiği görülmektedir. Projeye birlikte öğrenciler kendilerine yakın olan tarihsel öğeleri somut bir şekilde inceleme ve tarihin ne kadar yakınlarında olduğu konusunda farkındalıklarını arttırma fırsatı elde etmişlerdir. Araştırmacı tarafından da yerel tarih projesiyle özellikle öğrencilerin yakın çevrelerindeki tarihsel öğeler hakkında bilgi ve farkındalık düzeylerinin arttığı üzerinde durulmuştur. Kabapınar (2014, s.306) tarafından klasik ders programlarının zaman ve mekân olarak öğrenciye uzak konuları ele almasından dolayı, öğrencinin bu bütün içinde anlam oluşturmakta zorlandığı, günlük yaşamda önünden geçtiği tarihsel çeşmenin, anıtın vb. tarihsel öğeleri yani zaman ve mekân olarak yakınında olanı tarihsel bağlam içinde algılamakta ve anlamlandırmakta zorluk çektiği vurgulanmaktadır. Nitekim Barca ve Pinto (2006; Pinto, 2008) tarafından gerçekleştirilen araştırma sırasında, öğrencilerle yaşadıkları kentin tarihi sokaklarında yapılan yürüyüşlerin birinde bir öğrencinin daha önce defalarca geçtiği sokaktaki heykel ve eski evin daha önce hiç farkına varmadığını şaşırarak ifade etmesi bunu gösterir

niteliktedir. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında bir öğretim yöntemi olarak kullanılan yerel tarihin öğrencilere tarihsel olana bakma, fark etme ve tarihsel bağlam içinde algılayıp, değerlendirebilme konusunda önemli katkılar sağlayacağı görülmektedir. Ayrıca yine öğretime kılavuzluk eden ilkelerden aktivite (iş) ilkesi de yerel tarih projesiyle hayata geçirilmiştir. Öğrenciler gerçekleştirdikleri yerel tarih projesiyle yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı elde etmişlerdir.

Araştırmada öğrencilerin yerel tarih proje süresince sözlü tarih görüşme süreci, araştırma ve rapor hazırlama süreci, poster sunum hazırlıkları, sergi sırasında ve proje sürecinin genelinde olmak farklı alanlarda zorluklar yaşadıkları tespit edilmiştir. Veli ve araştırmacı görüşleri de öğrenci görüşlerini destekler niteliktedir. Ayrıca bazı velilerin bu tarz uzun erimli projelerin gerçekleştirilmesi konusunda çekinceleri olduğu görülmüştür. Özellikle merkezi sınavlara dikkat çeken veliler öğrencilerin sınava girmeden bir iki yıl öncesinde bu tarz projelerin yapılmasına çok da sıcak bakmadıklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde literatürdeki bazı araştırmalar öğretmenlerin de merkezi sınav ve müfredatı yetiştirme kaygılarıyla klasik öğretim yöntemlerini tercih ettiklerini göstermektedir (Çelikkaya ve Kuş, 2009; Sakallı, Hürsen ve Özçınar, 2006). Nitekim Kahraman (2014) gerçekleştirdiği araştırmada merkezi sınavlar nedeniyle öğretmenlerin müfredatı yetiştirme kaygısıyla sınava yönelik ders işlediğini, soru çözümü, ödev arttırma ve öğretmen merkezli anlatım yapma uygulamalarına başvurduklarını ortaya koymuştur.

Araştırma bulgularına göre velilerin büyük çoğu yerel tarih proje uygulamasını yararlı bulmasına rağmen birkaç veli tarafından çok fazla ebeveyn desteği gerektiğiyle ilgili geribildirimde bulunulmuştur. Bu noktada velilerin benzer nitelikteki yerel tarih projelerinin grup olarak yapılmasıyla ilgili önerileri olmuştur. Thompson (1999), bu konudaki okul projelerinin öneminden ve faydalarından bahsederken bireysel ve grup projelerinin her birinin kendine göre faydaları ve sınırlılıkları olduğundan bahsederek, grup projesi ile bireysel projenin temeldeki değerlerinin birbirine benzer olduğunu vurgulamaktadır. Bu noktada uygulayıcı öğretmenlerin söz konusu fayda ve sınırlılıkları grup dinamikleri çerçevesinde değerlendirerek yerel tarih çalışmalarını tasarlamaları uygun olacaktır.

5.3. Öneriler

Bu bölümde araştırmada ulaşılan bulgulara dayalı olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Yerel tarih proje uygulama sürecinde öğrencilerin gerçek anlamda projenin olması ve yapılması gerektiğiyle ilgili bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Bu durum, ortaokul öğrencilerinin eğitim öğretim yılının her yarısında en az bir dersten proje yapıyor olmalarına rağmen proje niteliği taşımaktan çok uzak olduklarını, birer araştırma ödevi olmaktan öteye gidemediğini göstermektedir. Bununla birlikte, bu araştırmada 6. sınıf öğrencileriyle yerel tarih proje uygulamalarının başarıyla gerçekleştirilebileceği ortaya çıkmıştır. Yerel tarih öğretimi kapsamında küçük sınıflardan itibaren gerçekleştirilecek proje uygulamaları, öğrencilerin nitelikli projeler yapma ve yerel tarih öğretim etkinlikleri konusunda deneyim kazanmalarına yardımcı olabilir.
- Alanyazında okul düzeyinde yerel tarih öğretiminin, müze ve tarihi yerlerin gezilmesi temelli algılandığı ve yerel tarih öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların genellikle gezi etkinliklerine dayalı planlandığı görülmektedir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlarla yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak ele alınmasıyla gerçekleştirilecek proje temelli çalışmaların son derece olumlu etkilerini ortaya koyulmuştur. Proje niteliği taşıyan yerel tarih çalışmalarının daha fazla planlanması ve uygulanması sağlanabilir.
- Projenin sözlü tarih görüşme sürecinde öğrencilerin görüşme sorusu yazma konusunda oldukça zorlandıkları gözlemlenmiş ve elde edilen bulgularla ortaya konmuştur. Sadece proje sürecinde ihtiyaç duyulmasından öte öğrencilerin yaşamları boyunca ihtiyaç duyacakları bir beceri olduğu düşünülen “soru yazma/sorma” her sınıf seviyesinde ele alınarak öğrencilere bu becerinin kazandırılmasına yönelik eğitimler düzenlenebilir.
- Bir veli projeyi yararlı bulmasına rağmen çok fazla ebeveyn desteği gerektiği eleştirisinde bulunarak projelerin bireysel mi, grup halinde mi yapılacağına dair

tercihin öğrencilere bırakılması önerisini getirmiştir. Benzer nitelikte yerel tarih proje çalışmaları grup projesi şeklinde tasarlanarak uygulanabilir.

- Uygulamanın özel bir öğretim kurumunda gerçekleştirilmesinin etkisiyle öğrencilerin akademik ve kişisel programlarının oldukça yoğun olmasından kaynaklı uygulama takvimine uymakta zorlanan öğrenciler olduğu tespit edilmiştir. Uygulayıcıların çalışma yaptıkları grubun dinamiklerini değerlendirerek yerel tarih proje uygulama süresini ayarlaması önerilebilir.
- Yerel tarihin ne olduğu ve nasıl kullanılacağı hakkında bilgi sahibi olmayan ve kendini yeterli görmeyen öğretmenlerin bulunması nedeniyle uygulayıcı öğretmenlerin gerçekleştirdikleri çalışmaları mümkün oldukça çok meslektaşlarıyla paylaşımları ve yerel tarih proje uygulamalarının artırılması yönünde öğretmenlerin teşvik edilmesi sağlanabilir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Türkiye’de yapılan yerel tarih öğretimi konulu çalışmalar genellikle deneysel desen ve literatür taraması özelliği taşımaktadır. Bu nedenle araştırmacılar eylem araştırması niteliğindeki çalışmalar yapabilirler.
- Gerçekleştirilen araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar hem nitel, hem nicel yöntemleri kullanarak gerçekleştirecekleri çeşitli araştırmalar planlayabilirler.
- Araştırmanın çalışma grubu 6. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. İlkokul, ortaokul ve lisede farklı sınıf seviyelerinde öğrencilerin çalışma grubuna dahil edildiği çalışmalar yapılabilir.
- Yerel tarih öğretimine yönelik yükseköğretim düzeyinde herhangi bir çalışmaya ulaşamamıştır. Araştırmacılar yükseköğretim düzeyinde araştırmalar gerçekleştirerek alanyazına katkı sağlayabilirler.
- Araştırma araştırmacının görev yaptığı kurum olması nedeniyle bir özel okulda gerçekleştirilmiştir. Benzer yerel tarih öğretimi çalışmalarının devlet okullarında da gerçekleştirileceği projeler tasarlanabilir. Hem devlet hem özel okulda gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akçalı, A. A. ve Arslan, E. (2007). Yerel Tarih ve Tarih Öğretimindeki Rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 21, s.80-88.
- Akçalı, A. A. (2007). *Yerel Tarih ve Tarih Eğitimine Katkısı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akçalı, A. A. (2013). *Tarih Öğretiminde Merkeze Bağımlılığın Azaltılması Yolunda Bir Çözüm Önerisi: Yerel Tarih*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akengin, H. ve Demircioğlu, İ. H. (2009). Zaman ve Mekâna İlişkin Becerilerin Öğretimi, *Sosyal Bilgiler Öğretimi: Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*, (C. Öztürk, Ed.). Ankara: Pegem Akademi. s.187-224.
- Aksoy, N. (2003). Eylem Araştırması: Eğitimsel Uygulamaları İyileştirme ve Değiştirmede Kullanılacak Bir Yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. Sayı: 36, s.474-489.
- Aktekin, S. (2001). İngiliz Tarih Eğitiminde Yerel Tarihin Yeri, *Yerel Tarihçilik, Kent, Sivil Girişim: Yerel Tarih Grupları Deneyimi*, (F. Çelebi, Ed.). İstanbul: Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı. s.205-212.
- Aktekin, S. (2010). Ortaöğretim Tarih Eğitiminde Yerel Tarihin Yeri ve Önemi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*. Sayı: 6 (1), s. 86-105. <http://eku.comu.edu.tr/index/6/1/saktekin.pdf> adresinde 23.10.2016 tarihinde alınmıştır.
- Akyüz, Y. (2006). *Türk Eğitim Tarihi: M.Ö. 1000-M.S. 2006*. Ankara: Pegem Akademi.
- Alican, M. (2009). Fransız tarih Devrimi: Annales Okulu. *Journal of History School*. Sayı: IV, s. 163-169. http://www.johschool.com/Makaleler/360936683_16-%20Frans%4%b1z%20Tarih%20Devrimi.pdf adresinden 11.03.2017 tarihinde alınmıştır.
- Altunay Şam, E. (2007). Amasya Eğitim Fakültesinde Farklı Bölümlerde Okuyan Öğretmen Adaylarının Tarih Dersine İlişkin Tutumları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt: 27 Sayı: 3, s.1-19.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Arslan, Y. (2012). Yerel ve Sözlü Tarih Algısının Ortaöğretim Öğrencileri Üzerindeki Yansımaları: Tunceli Merkez Örneği. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, İ. (2015). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Tarih Konularının Kullanımına İlişkin Öğretmen Tutumları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

- Aslan, E. (2000). Yerel Tarihin Tanımı, Gelişimi ve Değeri, *Tarih Yazımında Yeni Yaklaşımlar: Küreselleşme ve Yerelleşme*. (Z. A. Kızılyaprak, Ed.). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı. s.195-204.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve Tarihi Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin "Müze Eğitimi'ne" İlişkin Görüşleri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ata, B. (2009). Selim Sabit Efendi'nin Okul Tarihi İnşası. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 7(2), s.377-392.
- Ata, B. (2015). Tarih Derslerinde Yerel Tarih, Müze ve Ören Yerlerinin Kullanımı, *Tarih Öğretim Yöntemleri*. (M. Demirel, Ed.). Ankara: Pegem Akademi. s.73-87.
- Bal, M. S. (2011). Türkiye'de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Yolları Konusunda Öğretmen Adayı ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt: 8, Sayı: 15. s.371-387.
- Barca, I. and Pinto, H. (2006). How Children Make Sense of Historic Streets: Walking Through Downtown Guimarães. *International Journal of Historical Teaching, Learning and Research*. Vol. 6, No. 1, Jan. <https://centres.exeter.ac.uk/historyresource/journal11/Barca.pdf> adresinden 13.11.2016 tarihinde alınmıştır.
- Baycık, O. (2001). Orta Dereceli Okullarda Yöresel tarih ile İlgili Neler Yapılabilir, *Yerel Tarihçilik, Kent, Sivil Girişim: Yerel Tarih Grupları Deneyimi*, (F. Çelebi, Ed.). İstanbul: Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı. s.194-199.
- Baymur, F. (1949). *Tarih Öğretimi*. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Beyhan, A. (2013). Eğitim Örgütlerinde Eylem Araştırması. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*. Cilt: 1, Sayı: 2, s. 65-89. http://www.joucer.com/pdfler/JCER_ID110_Beyhan_2013_1_2.pdf adresinden 11.11.2016 tarihinde alınmıştır.
- Counce, S. (2011). *Sözlü Tarih ve Yerel Tarihçi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Çavdar, A. (2001). *Yerel Tarih Grupları İçin Kamuoyu ve Halkla İlişkiler Kılavuzu*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Çelebi, F. (2001a). *Yerel Tarih Grubu Oluşumu İçin Kılavuz*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Çelebi, F. (2001b). *Kent, Sivil Girişim, Yerel tarih Ekseninde Yerel Tarih Grupları Projesi*, (F. Çelebi, Ed.). İstanbul: Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı. s.4-9.
- Çelikkaya, T. ve Kuş, Z. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. XXII(2), s.741-751.

- Cresswell, J. W. (2016). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*. Selçuk Beşir Demir (Çev. Ed.), Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Danacıoğlu, E. (2009). *Geçmişin İzleri Yanıbaşımızdaki Tarih İçin Bir Kılavuz*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Demircioğlu, İ. H. (2015). *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eyriç, N. (2005). *Tarih Eğitiminde Yerellik: 1922-1950 Döneminde Menemen Kazası*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gazel, A. A. (2015). Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Bir Yaklaşım Olarak Sözlü Tarih, *Tarih Öğretim Yöntemleri*. (M. Demirel, Ed.). Ankara: Pegem Akademi. s.109-115.
- Glesne, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş*. (A. Ersoy, P. Yalçınoğlu, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Goubert, P. (1971). Local History, *Daedalus: Journal of The American Academy of Arts and Sciences*. Winter, Vol. 100, No. 1, s.113-127.
- Göç, N. (2008). *Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Derslerinde Uygulanması; Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri (Yozgat Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Güven, İ. (2014). *Tarih Öğretimi Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Işık, H. (2002). *Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler (6. Sınıf) Programı Tarih Üniteleri ile İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Uygulama: Pasinler Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Işık, H. (2008). İlköğretimde Tarih Konularının Yerel Tarihle İlişkilendirilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Sayı: 1/4, s.290-310.
- Işık, H. (2010). Yerel Tarih Nedir?, *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri için Özel Öğretim Yöntemleri*, (M. Safran, Ed.). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi. s.209-219.
- İskender, P. (2007). Öğretmen Adaylarının Tarih Dersine İlişkin Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt:15, No: 2, s.631-638.
- Kabapınar, Y. (2014). Sözlü ve Yerel Tarih: Küçük Tarihçiler Olarak Öğrenciler Tarih Yazıyor, *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi. s.289-311.
- Kabapınar, Y. (2015). Sözlü ve Yerel Tarih: Küçük Tarihçiler Olarak Öğrenciler Tarih Yazıyor, *Empatiyle Gelişmek Empatiyi Geliştirmek: Çocuk ve Empati*. (Y. Kabapınar, Ed.). Ankara: Pegem Akademi. s.565-586.

- Kabapınar, Y. ve Karakurt, F. (2016). Yerel Tarih, Sosyal Bilgiler/Tarih Öğretim Programlarında Yer Almalı Mıdır? “Malatyalı Olmak” İle “Malatya’yı Bilmek” Aynı Şey Midir? *Turkish History Education Journal*. Fall, 5(2), s.437-463.
- Kahraman, İ. (2014). Merkezi Ortak Sınav Uygulamasının Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt: 2, Sayı: 4, s.53-74.
- Kollektif. (1999). *Liseli Gençlerin Gözüyle Cumhuriyetimiz Yerel Tarih Yarışması (Ulusal ve Özel Jüri Ödülü Alan Çalışmalar 1998)*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Köklü, N. (1993). Eylem Araştırması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 26(2), s.357-365.
- Köklü, N. (2001). Eylem Araştırması: Öğretmen Araştırması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34(1), s. 35-43.
- Kyvig, D. ve Marty, M. (2011). *Yanıbaşımızdaki Tarih*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- MEB. (2010a). Sosyal bilgiler dersi 4 ve 5. sınıflar öğretim program ve kılavuzu. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> adresinden 22.01.2015 tarihinde alınmıştır.
- MEB. (2010b). Sosyal bilgiler dersi 6. ve 7. sınıflar öğretim program ve kılavuzu. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> adresinden 22.01.2015 tarihinde alınmıştır.
- Neumann, C. K. (2001). Yerel Tarih Çalışmalarının Kentlerin Bugünleri ve Gelecekleriyle İlişkilendirilmesi, *Yerel Tarihçilik, Kent, Sivil Girişim: Yerel Tarih Grupları Deneyimi*, (F. Çelebi, Ed.). İstanbul: Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı. s.105-113.
- Oran, M. (2013). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders İçi Yerel Tarih Konusundaki Faaliyetleri Uşak İli Örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Örten, H. (2008). Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Üniteleri İle İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma (Tokat Örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Özdemir, K. (2016). Yerel Tarihin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değişim Ve Sürekliliği Algılama Becerisi Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Özer, E. (2012). Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Ve Sözlü Tarih Etkinliklerinin Programlanması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Öztürk, C. (2007). Küreselleşme ve Bilgi Çağında Sosyal Bilgiler Öğretimi, *İlköğretimde Alan Öğretimi*, (A. Oktay ve P. Ö. Unutkan, Ed.). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları. s.101-142.

- Öztürk, C. (2009). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış, *Sosyal Bilgiler Öğretimi: Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*, (C. Öztürk, Ed.). Ankara: Pegem Akademi. s.1-31.
- Pinto, H. (2008). Kimlik Sorunu: Çocukların Yerel Tarih Mirası ile İlgili Görüşleri. *21. Yüzyılda Kimlik, Vatandaşlık ve Tarih Eğitimi*. (M. Safran ve D. Dilek, Ed.). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi. s.118-130.
- Safran, M. (2015). Türkiye’de Tarih Öğretiminin Gelişimi, *Tarih Öğretim Yöntemleri*. (M. Demirel, Ed.). Ankara: Pegem Akademi. s.9-23.
- Sakallı, M., Hürsen, Ç. Ve Özçınar, Z. (2006). Öğretmen Adaylarının Gözlemine Göre Öğretmenlerin Öğretim Yöntemlerini Kullanma Sıklıkları. <http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjgsenaqavUAhUPK1AKHTngCwAQFggpMAE&url=http%3A%2F%2Fspoc.org%2Farchives%2Findex.php%2Fcjes%2Farticle%2Fdownload%2F13%2F10&usq=AFQjCNHmfny0J2w3E69Ketj3mucoIg4vCg> adresinden 10.01.2017 tarihinde alınmıştır.
- Seyidoğlu, H. (1995). *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*. İstanbul: Güzem Yayınları.
- Somel, S. A. (1999). Yerel Tarih ve Tarihte Yerellik. *Yerel Tarih Dergisi*. Sayı:6, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Stanford, Michael. (2013). Tarihin İncelenmesi İçin Bir Kılavuz. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Şahin, C. T. (2011). Yerel Tarih Uygulamalarının Başarıya ve Öğrenci Ürünlerine Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 4, Sayı:16, s.444-462.
- The Bradley Commission on History in Schools. (1989). Building a History Curriculum: Guidelines for Teaching History in Schools. *The History Teacher*, 23(1), s.7-35.
- Tekeli, İ. (1986). Türkiye’de 19. Yüzyıl Ortalarından 1950’ye Kadar Kentsel Araştırmaların Gelişimi, *Türkiye’de Sosyal Bilim Araştırmalarının Gelişimi*, (S. Atauz, Der.). Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği, s.239-268.
- Thompson, P. (1999). *Geçmişin Sesi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tugay, B. (2004). Tarih Eğitiminde Yerel Tarih Araştırmalarının Yeri: Fethiye Örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yeşilbursa, C. C. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Yerlerin Kullanımının. *TÜBAR Dergisi*, Bahar, Sayı: 23, s.209-222
- Yeşilbursa, C. C. (2015). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Tarih, *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (A. Şimşek ve S. Kaymakçı, Ed.). Ankara: Pegem Akademi. s.143-170.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Ö. (2003). Türkiye’de tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 15, s.181-190.

EKLER

Ek 1: Veli Bilgilendirme Mektubu

Ek 2: Ön Algı-Son Algı Açık Uçlu Anket Formu (Ne Biliyorum, Ne Öğrendim)

Ek 3: Yerel Tarih Proje Rehberi (Öğrenci Yönergesi)

Ek 4: Sözlü Tarih Görüşme Analiz Formu

Ek 5: Öğrenci Proje Günlüğü Yönergesi

Ek 6: Sergi Hazırlık Rehberi (Öğrenci Yönergesi)

Ek 7: Veli Sergi Bilgilendirme Mektubu

Ek 8: Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketi

Ek 9: Açık Uçlu Veli Anketi

Ek 10: Proje Afişi

Ek 11: Proje Sergisi e-Davetiye

Ek 12: Öğrencilere Verilen Katılım Belgesi Örneği

Ek 13: İELEV Bizden Haberler / Proje Bilgilendirme Web Yazısı

Ek 14: Sergi Anı Defterinden Örnek Ziyaretçi Yazıları

Ek 1: Veli Bilgilendirme Mektubu



VELİ BİLGİLENDİRME MEKTUBU

Konu: Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Gerçekleştirilecek Proje

01.12.2015

Değerli Velimiz,

Çağdaş öğrenme kuramlarıyla birlikte, öğrenci merkezli yaklaşımların etkinlik kazanmasıyla "Yerel Tarih" çalışmaları okul programlarında daha fazla yer bulmaya başlamıştır. Ülkemizde henüz, tarih bilimcilerin kullandığı alternatif bir "tarih araştırma" yöntemi olmanın çok da ötesine gidemeyen "Yerel Tarih" araştırma yöntemini, sosyal bilgiler dersi kapsamında bir öğretim yöntemi olarak kullanmayı hedeflemekteyiz.

2015-2016 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde "sosyal bilgiler dersi" kapsamında yürütülecek bir proje şeklinde tasarlanan çalışmayla öğrencilerimizin tarihe yönelik bakış açısını değiştirmeyi, klasik ders programların beyliklerden imparatorluklara, krallıklardan devletlere uzanan siyasi tarihin ötesine geçemeyen yapısından sıyrılarak sıradan insanın, gündelik yaşamın tarihine yolculuk etmeyi amaçlamaktayız.

Aynı zamanda, bilimsel bir araştırma olarak yayınlanacak ve eğitim bilimleri literatüründe yer alacak çalışmaya Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Yücel Kabapınar ile Yard. Doç. Dr. Gül Tuncel tarafından danışmanlık verilecektir. "Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi" adı altında gerçekleştirilecek olan çalışma, 6. sınıf öğrencilerimiz tarafından zorunlu sosyal bilgiler dersi projesi olarak hayata geçirilecek ve proje notu olarak değerlendirilecektir.

Proje süreci ara tatil öncesi gerçekleştirilen öntest uygulaması ile başlamıştır. Öğrencilerimiz ise bu hafta içinde alacakları "Yerel Tarih" eğitiminin ardından proje çalışmalarına başlayacaklardır. Proje süreci beş hafta sürecek olup, öğrencilere verilen "Yerel Tarih Proje Yönergesi" süreç boyunca öğrencilerimizin gerçekleştirmesi gereken çalışmalarda kendilerine rehberlik edecektir. Söz konusu yönergede öğrenci projelerinin değerlendirme kriterleri "Dereceli Puanlama Anahtar" şeklinde yer almaktadır. Gerçekleştirilecek projenin temel aşamaları aşağıdaki şekildedir.

1. **Aşama:** Konunun belirlenmesi
2. **Aşama:** Kaynakların toplanması
3. **Aşama:** Sözlü tarih görüşmelerinin yapılması
4. **Aşama:** Araştırma raporunun hazırlanması
5. **Aşama:** Projelerin sergilenmesi

Ek 1'in Devamı

Süreç boyunca siz velimizin çalışmalarına sınırlı katılımı bilimsel araştırmanın güvenilirliğini arttıracaktır. Özellikle öğrencilerimizin çeşitli kaynaklardan (kitap, internet, dergi, gazete vs.) araştırma yaparken kendisine *müdahale etmemenizi*, öğrencinin zorlandığını tespit ettiğinizde ya da gerekli olduğunu düşündüğünüzde, kendisini ders öğretmenine yönlendirmenizi önemle rica ediyoruz.

Öğrencilerimizden araştırmanın "Sözlü Tarih Görüşmeleri" sırasında, çalıştıkları konuyla ilgili bilgi alabilecekleri 50 yaşın üstünde 4 kişiyle sözlü tarih görüşmeleri yapmaları beklenmektedir. Bu aşamada gerek görüşme yapılacak kişilerin bulunması gerekse araştırma konusuna ait yerin ziyaret edilmesi, konuyla ilgili fotoğraf, gazete yazısı vb. kanıtların bulunması konusunda öğrencilerimize yardımcı olmanızı rica ediyoruz. Proje sonunda size göndereceğimiz bir anketle, sizin de süreç içindeki gözlemlerinizi bizimle paylaşmanızı bekleyeceğiz.


Öğrencilerimizin araştırma becerilerini geliştirecekleri, tarihe yönelik farklı bir bakış açısı geliştirecekleri verimli ve keyifli bir proje olmasını diliyoruz.

Destek ve katkılarınız için teşekkür ederiz.


Saygılarımızla,

Sosyal Bilgiler Bölümü

Ek 2: Ön Algı-Son Algı Açık Uçlu Anket Formu (Ne Biliyorum, Ne Öğrendim)

| | | |
|---|--|--------------------------------------|
|  | 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı Sosyal Bilgiler Dersi Etkinlik Kâğıdı | |
| | Tarih: / / | Etkinlik Kâğıdı: Ne Biliyorum |
| Adı-Soyadı: | Sınıfı: 6/ | |

Değerli öğrencilerim, "Ne Biliyorum" kağıdındaki sorulara verdiğiniz yanıtlar, gerçekleştireceğiniz yerel tarih projesi öncesinde, sahip olduğunuz düşünceleri ortaya koyması adına önem taşımaktadır. Yanıtlarınız puanlamaya tabi tutulmayacaktır. **Samimi** ve **ayrıntılı** olarak yanıtlayacağınız sorular, gerçekleştireceğiniz projeye ilgili yapılacak araştırmaya da katkı sağlayacaktır.


 Katılımınız ve katkınız için teşekkür ederim.
 Sosyal Bilgiler Öğretmeni

NE BİLİYORUM?

1. Bir bilim dalı olarak "tarih" deyince aklınıza neler gelmektedir? Açıklayınız.
2. "Yerel Tarih" denilince aklınıza neler gelmektedir? Açıklayınız.
3. Sizce "Yerel Tarih" hangi konuları inceler? Bilgi ya da varsayımlarınızı yazınız.

Ek 2'nin Devamı**4.****a) Nerelisiniz?****b) Nerelisiniz sorusuna yazdığınız şehrin tarihine ilişkin bildiklerinizi yazınız.****5.****a) Yaşadığınız şehirde ya da memleketinizde dikkatinizi çeken üç anıt ya da eser nelerdir?**


I)

II)

III)

b) Adını yazdığınız bu eserlerden birini seçerek bilgi veriniz.**6. Yaşadığınız şehrin ya da memleketinizin dikkatinizi çeken kendine özgü gelenek ve göreneklerinden biri hakkında bilgi veriniz.****7. Sizce insanın yaşadığı yerin tarihini bilmesi kişiye neler katar? Düşüncelerinizi açıklayınız.****Verdiğiniz ayrıntılı yanıtlar için teşekkür ederim.**

Ek 3: Yerel Tarih Proje Rehberi (Ne Biliyorum, Ne Öğrendim)




ELEV
Çizim Yarışması
Okulları

PROJE REHBERİM

| | |
|-----------------------------|----------------------|
| Tarih: / / 2015 | Sınıf: 6/ |
| Adı-Soyadı: | |
| Proje Başlangıç Tarihi: | Proje Teslim Tarihi: |

KÜÇÜK TARİHÇİLER GÜNÜMÜZDEKİ GEÇMİŞİN İZİNİ SÜRÜYOR: BİR YEREL TARİH PROJESİ




Merhaba arkadaşım, benim adım Görkem. Seninle "Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor" projesi için bir aradayız. Proje ismi merak uyandırıcı değil mi? Ben bu projeyi duyunca çok heyecanlandım. Bu proje bir "yerel tarih" projesi. Aklından bir sürü soru geçiyor değil mi? Yerel tarih ne? Projeyi nasıl yapacağım? Neler yapacağım? Tamam, tamam sakın panik yapma. Ben ve arkadaşlarım sorularına yanıt vermek için buradayız. Bu proje yönügesinde birçok sorunun yanıtını bulacaksın. Yine de yanıt alamadığın bir sorun olursa projeyi yürüten öğretmenine mutlaka sormalısın...

Haydi, gel şimdi sana projenin detaylarını anlatalım!

Yerel Tarih Nedir?

Yerel tarih, bir yerin tarihinin sahip olduğu "kendine özgü" niteliklerdir. Bir yerin, tarihi geçmişi ve o geçmişten kalan izler, bölgenin yerel tarihini oluşturur. Sınırlı alanlar, o alanlardaki insanların tarihi yerel tarihin konularındandır.


Yerel tarih, geleneksel tarihin göz ardı ettiği, fazla önemsemediği sıradan insanı, mekânı ve yaşayışları ele alarak tarihin konusu haline getiren bir araştırma yöntemidir. Yerel tarih çalışmalarının amacı, bireylerin daha önce dikkat etmedikleri şeyleri görmelerine ve daha önce anlayamadıkları şeyleri anlamalarına yardımcı olmaktır.



Neden Yerel Tarih Projesi?

Bu projeyle, parçası olduğumuz çevreyi ve toplumu anlayarak sorumluluk ve ait olma duygusu kazanacağız. Ayrıca bu zamana kadar yaptığımız, geniş tarih konularını yüzeysel incelemenin ve genelleme yapmanın ötesine geçerek, gerçek insanları ve durumları yerel tarih konuları üzerinden derinlemesine inceleyeceğiz.

Toplumun her seviyesinde yaşanan değişimi anlamaya çalışarak, geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki bağları algılayacağız.



Ek 3'ün Devamı

PROJEDE HANGİ ADIMLARI İZLEYECEĞİZ?

Sevgili arkadaşım, ben Batu. Şimdi seninle adım adım proje aşamalarını paylaşacağım. Çalışman süresince bu adımları titizlikle izlemeyi sakın unutma! Bu sayede sen de bir "tarihçi" olacak ve belirlediğin konunun tarihini yazacaksın.

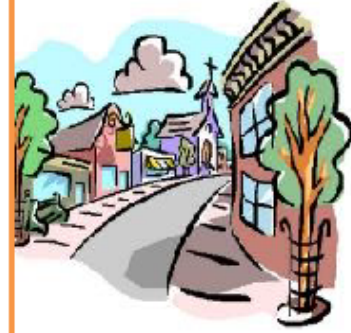


Var mısın şimdi birlikte tarih yazmaya?

Yerel tarih projem sırasında hangi konuları araştırabilirim?

- Tarihsel binalar (yalı, cami, kilise, ev, han, hamam, kasır, bedesten, çeşme),
- Üretim yerleri (fabrika, atölye, çarşı, elektrik santrali, yerel gazete),
- Ulaşım alanları (yol, köprü, otogar, liman, gar, hava alanı)
- Tarihsel kişiler (bölgede doğup büyümüş, yazar, şair, akademisyen, devlet adamlarının yaşamları ve bölge için anlamları),
- Gelenekler, görenekler, kız isteme, kına, nişan, düğün ve sünnet törenlerindeki yöresel uygulamalar, bölgesel halk oyunları figürlerindeki anlamlar, yöresel yemekler ve tarifleri, yerel kıyafetler ve anlamları, halı ve kilimler ile motiflerinin içerikleri, anlamları,
- *Belki de daha önce akademisyenlerin bile aklına gelmeyen, ilginç bir yerel tarih konusu bularak araştırabilirsin.*

Kaynak: Kabapınar, Y. (2015). Empatiyle Gelişmek Empatiyi Geliştirmek: Çocuk ve Empati. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.



1. AŞAMA
KONUYU
BELİRLE



Arkadaşım, senin de düşündüğün gibi seçtiğin **konu mutlaka "özgün" olmalı**. Yani "yerel tarih" deyince, herkesin aklına ilk olarak gelen konuları kesinlikle seçmemelisin.

Mesela İstanbul deyince hemen aklı gelen Topkapı Sarayı, Kız Kulesi vb. popüler birçok yer var. Kayseri-pastırma ve mantı, Malatya-kayısı gibi çok bilindik ve duyulmuş konulardan uzak durmayı unutma.

Yurdumuz uçsuz bucaksız, bence biraz araştırmayla ve aklını kullanarak kimsenin aklına gelmeyen ve çok duyulmadık yaratıcı bir "yerel tarih" araştırma konusu belirleyebilirsin.

Belirlediğin konuyu öğretmenine onaylatmayı unutma!

1. AŞAMA TAMAMSA, ARAŞTIRMA SÜRECİNE BAŞLAMAK İÇİN DİĞER AŞAMALARI İZLEMeye DEVAM EDEBİLİRSİN.

Ek 3'ün Devamı

Hangi kaynaklardan, nasıl yararlanacağım?

- **Kitap:** Seçtiğin konuyla ilgili kütüphane taraması yaparak basılı kaynaklara ulaşmaya çalışmalısın. Bu basılı kaynakların başında kitaplar gelmektedir. Ayrıca gazete, dergi, broşür gibi yayınları da kaynak olarak kullanabileceğini unutma.
- **İnternet:** Araştırma konunla ilgili internette de kaynak toplamalısın. Fakat bu kaynakların güvenilir kaynaklar olmasına dikkat etmeyi unutma. İnternette ulaştığın kaynakların adreslerini "erişim tarihleri"yle birlikte not edersen, çalışmanın sonunda kaynakça hazırlarken rahat edersin.
- **Görsel Materyal:** Konunla ilgili her türlü görsel materyali (fotoğraf, resim, harita vb.), çalışmada kullanmak üzere toplamalısın. Ayrıca araştırdığın yerel tarih konusu yaşadığın şehirde ya da ulaşabileceğin bir yerde bulunuyorsa mutlaka bu alana giderek fotoğraflar çekmeli, hatta raporuna birde yanında durarak çektiğin kendi fotoğrafını da eklemelisin.
- **Kaynak Kişi Görüşmesi + Kamera Kaydı:** Yerel tarih yöntemini kullanarak yaptığın araştırma sırasında "sözlü tarih" yöntemini de kullanarak veri toplaman önem taşımaktadır. Bu amaçla araştırdığın konu hakkında bilgi alabileceğin "kaynak kişilerle" görüşmeler gerçekleştireceksin. Görüşmelerini kamerayla kayıt altına alarak elde ettiğin bilgileri araştırma raporunuzda kullanacaksın. (Bir sonraki aşamada sözlü tarih görüşmeni nasıl gerçekleştireceğinle ilgili ayrıntılı bilgiler yer alıyor.)



2. AŞAMA KAYNAKLARI TOPLA



Yerel tarih araştırmaları içinde "sözlü tarih" görüşmeleri de önemli bir yer tutmaktadır.

Şimdi sıra geldi, bu görüşmeleri nasıl gerçekleştireceğin hakkında bilgi edinmeye...

Kaynakları toplarken onları kaynakça gösterme kurallarına uygun not etmeyi unutma! Aşağıda kaynakça sayfanda, kaynaklarını nasıl yazman gerektiğiyle ilgili örnekler yer alıyor. Ayrıca "metin içi kaynakça" göstermen gerektiğini de unutma.

Kitapların Kaynakçada Gösterimi: Soyadı, Adı. (Basım Yılı). Kitabın Adı. Basım Yeri: Yayınevinin Adı.

- Thompson, Paul. (1999). Geçmişin Sesi. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

İnternet Sitelerinin Kaynakçada Gösterimi: Bilginin erişildiği web sitesinin linki ve erişim tarihi kaynakçada belirtilmelidir.

- <http://tarihvakfi.org.tr/Proje/yereltarihcalismalari/8>
Erişim tarihi: 28.09.2015

Görüşme Yapılan Kaynak Kişiler: Bu kişiler raporun sonunda "Kişi Kaynakçası" başlıklı bir bölüm hazırlanarak tanıtılmalıdır. Kişilerin sırasıyla, görüşme tarihi, adı, soyadı, doğum tarihi, yaşı, doğum yeri, cinsiyeti, mesleği ve varsa e-mail adresi bu bölümde yer almalıdır.

Ek 3'ün Devamı

Sözlü tarih nedir?

Belirli bir konu etrafında, o konuyla ilgili kişilerle yapılan ve kayıt altına alınan uzun söyleşiler sonucu ortaya çıkan bilgileri belirli bir düzen içinde değerlendirmek ve incelemektir. Sözlü tarih çalışmaları, belli bir olay ve döneme dair, kişilerin tanıklık ve yaşantılarının belleklerinin derinliklerinden çıkarılıp değerlendirilmesi yoluyla toplumların tarihlerinin, tekrar oluşturulmasına katkıda bulunur. Bugünü iyi anlayabilmek ve geleceği yönlendirebilmek için, geçmişini yorumlamaya yönelik bir tarih araştırma yöntemidir.



Yerel tarih araştırman sırasında sözlü tarih yöntemini nasıl kullanacağım?

Yerel tarih araştırman sırasında çalıştığın konuyla ilgili bilgi alabileceğin **50 yaşının üstünde en az 4 kişiyle** görüşme yapmalısın. Gerekli bilgilere ulaşmak için görüşme yapacağın kişilerin, araştırma konunun bulunduğu yerde yaşamış, konun hakkında deneyim ve bilgi sahibi olan kişiler olması gerekir. Bu nedenle kaynak kişilerini iyi seçmelisin.

Bu arada sana söylemiş miydim? Yerel tarih ve sözlü tarih araştırmalarında görüşme yapılarak bilgi alınan kişilere "kaynak kişi" adı verilmektedir. Sen de küçük bir tarih araştırmacısı olarak, araştırman sırasında bu terimleri kullanmalısın.

Sen de benim gibi öğrendiklerini uygulamak için sabırsızlanıyor olmalısın, ama biraz sabret! Küçük bir tarihçi olarak araştırma yapabilmeyi için birkaç detay hakkında daha bilgi edinmelisin.

Şimdi sana yerel tarih araştırman sırasında yapacağın sözlü tarih görüşmelerinin öncesinde, görüşme sırasında ve görüşme sonrasında hangi adımları izlemen gerektiğini anlatacağım.



Sözlü Tarih Görüşmesinden Önce Hazırlıklar

- İşe ön hazırlık yaparak başlamak önemli. Konu hakkında araştırma yap ve bilgi edin. Görüşmeye başlamadan önce ne öğrenmek istediğine karar ver. Kaynak kişinin karşısına hazırlıksız gitmek istemezsin değil mi?
- Görüşme sorularınızı hazırla, görüşmeden önce soruları yüksek sesle okuyarak pratik yap. Unutma sen artık küçük bir tarih araştırmacısısın. Sorduğun sorular, farklı yollarla cevaplanabilen, derin ve detaylı cevaplar gerektiren sorular olmalı. "Evet", "hayır", "doğru", "yanlış" gibi sınırlı şekilde cevaplanan sorular sormaktan kaçınmalısın. Görüşme sorularını da öğretmene onaylatmayı unutma.
- Çekim yapacağın kamerayı, şarjını ve hafıza durumunu kontrol et. Görüşme öncesi kayıt denemesi yaparak, kamerayı test et. Böylece tatsız bir sürpriz yaşama ihtimalin ortadan kalkar.
- Görüşmeden bir gün önce görüşme yapacağın kişiyi, randevuyu hatırlatmak için ara ve görüşme için uygun (gürültü, kalabalık gibi durumlardan uzak) bir ortam hazırla. Görüşmeden önce, kaynak kişiye hangi konuda görüşme yapacağınızı da söylemeyi unutma.



Ek 3'ün Devamı

Sözlü Tarih Görüşmesi Sırasında Yapılacaklar

- Görüşmeye gittiğinde, görüşmeye başlamadan önce karşıdaki kişiye görüşmenin amacını hatırlatarak, video kaydı yapacağını söylemelisin. Görüşmeden önce kısa bir deneme çekimi yapmayı unutma.
- Görüşme sırasında raporuna eklemek için kaynak kişiyle bir fotoğraf çekmelisin. Bu nedenle kişinin fotoğrafını çekmekte bir sorun olup olmadığını sormayı unutma.
- İçinde bulunduğunuz mekânın görüşmeyi yürütmek için uygun olup olmadığını kontrol et ve arka plandaki seslerin kaydedilmemesi için özen göster.
- Kişinin söylediği her şeyi dikkatlice dinle, gerekirse daha sonra kullanmak üzere küçük notlar al.
- Kişiyi detaylı bilgi vermesi için destekle ve görüşme süresince göz teması kumaya çalış.
- Görüşme sırasında mutlaka sabırlı olmalısın. Kişi konudan sapmış olsa da hemen müdahale etmemeli, bir süre bu şekilde konuşmasına izin vermelisin. Daha sonra konuyu toparlayacak sorularla görüşmeyi devam ettirmelisin.
- Bu arada görüşmelerinin detaylı bilgi alacak uzunlukta sürmesi önemli. Her bir kişiyle **en az 10 dakika** süren görüşmeler yapmalısın. Tabii görüşme öncesi hazırlayacağın sorular bu noktada önem taşıyor.

Sözlü Tarih Görüşmesi Sonrasında Yapılacaklar

- Görüşmenin hemen ardından video kaydını bilgisayara hatta bir de "flash disk"e atarak yedeklemelisin. Video dosyasının adını değiştirmeyi unutma! Görüşme tarihini, konusunu ve kaynak kişinin adını yazarak videonu etiketlemelisin. Tüm görüşme videolarını proje raporuna eklemek üzere CD'ye yazdırmayı da unutma.
- Bir sonraki aşamada "Araştırma Raporu"nu nasıl yazacağını anlatacağım. İşte orada da tekrar edeceğim gibi yaptığın görüşmeleri birkaç defa dinleyerek sana verilen "Görüşme Analiz Formları"ni kullanarak yazıya geçirmelisin. Gerekli kısımları araştırma raporuna eklemek üzere düzenlemelisin.



3. AŞAMA
SÖZLÜ TARİH
GÖRÜŞMELERİNİ
YAP



Sözlü tarih görüşmelerini nasıl gerçekleştireceğini öğrendiğine göre artık bir an önce işe koyulabilirsin. Eminim sen de benim gibi bu görüşmelerin, çalışmanın en keyifli basamağı olduğunu düşünüyorsundur. Hadi hiç vakit kaybetme! Konun hakkında bilgi alabileceğin 50 yaşının üstünde 4 kişiyi belirle ve görüşmelerin için randevularını al.

Bu basamağı tamamladıktan sonra "Araştırma Raporu"nu hazırlayacağını hatırlatmak isterim.



Ek 3'ün Devamı



Sevgili tarihçi arkadaşım, yavaş yavaş projenin sonuna yaklaşıyorsun.

Sıra geldi, topladığın kaynaklardan elde ettiğin tüm bilgileri analiz ederek araştırma raporunu hazırlamaya. Ne kadar renkli, görsel yönden zengin ve ilgi çekici bir rapor hazırlayacağın artık senin yaratıcılığına kalmış. Ama unutma ki, biz sana bu konuda çok güveniyoruz. Ayrıca en iyi araştırma raporunu hazırlaman için yapman gerekenler konusunda ve aklındaki sorularla ilgili aşağıda sana bilgiler vereceğiz. Bizi izlemeye devam et! ☺

Araştırma raporunun içinde neler yer almalı?

- Kapak:** İlk sayfa kapak olmalı. Senden **renkli ve yaratıcı bir kapak tasarımı** bekliyoruz. Ayrıca kapağında yerel tarih araştırma konuyla ilgili **yaratıcı bir başlık olmalı** ki çalışman ilk görenlerin dikkatini çeksin. Kapak sayfana adını ve soyadını yazmayı unutma. İstersen raporunun kapağını görsellerle zenginleştirebilirsin.
- İçindekiler Bölümü:** Raporunun tüm sayfalarını numaralandırmalısın. İçindekiler bölümünde de raporunda yer alan başlıklar sıralayarak hangi başlığın hangi sayfada yer aldığını yazmalısın ki raporunun içinde yer alan başlıklara kolaylıkla ulaşabilelim.
- Önsöz:** **En az bir sayfadan** oluşan bir önsöz yazmalısın. Önsöz de araştırma konunu tanıtmalı, bu konuyu araştırmadaki amacından bahsetmelisin.
- Ana Bölüm:** **En az iki sayfadan** oluşacak ana bölüm, araştırma konuyla ilgili detaylardan oluşmalı. Kitap, dergi, gazete, internet sitesi gibi kaynaklardan topladığın bilgileri derleyerek kullanmalı ve metin içinde de kaynakça göstermeyi unutmalısın.
- Sözlü Tarih Görüşmeleri:** Bu bölümde sözlü tarih görüşmelerinden elde ettiğin bilgiler yer almalı. Görüşme yaptığın **her bir kişi için en az bir sayfa** ayırmalısın. Ayrıca görüşme sırasında **kaynak kişiyle çekilmiş bir fotoğrafını** da rapora eklemeyi unutmalısın. Bu, toplamda en az dört sayfalık bir bölüm demek.
- Sonsöz (Neler Öğrendim?):** Bu bölüm projen sırasında araştırma konuyla ilgili gerçekleştirdiğin çalışmaların ve öğrendiklerini özetlediğin bir bölüm olmalı. **En az 1 sayfadan** oluşan bir son söz bölümü yazmayı unutma.
- Kaynakça:** Sayfa 3'te kaynak toplama sürecinde de anlatıldığı şekilde kurallara uygun olarak bir kaynakça sayfası hazırlamalısın. Kullandığın kaynakların güvenilir olmasına dikkat etmeyi unutma.
- Kişi Kaynakçası:** Aynı bir sayfaya, görüştüğün kişilerle ilgili bilgi verdiğin, bir kişi kaynakçası bölümü hazırlamalısın. Sayfa 3'te de bu konuyla ilgili bilgi aldığın gibi, kişilerin sırasıyla, görüşme tarihi, adı, soyadı, doğum tarihi, yaşı, doğum yeri, cinsiyeti, mesleği ve varsa e-mail adresine yer vermelisin.
- CD Bölümü:** İşte proje raporunun son sayfasına geldin. Görüşme videolarının, fotoğraflarının yer aldığı CD'yi bu bölüme ekleyerek, projeni tamamlayabilirsin.
- Görüşme Analiz Formları:** Raporunun en arkasına ise projene başlamadan önce bu yönergeyle birlikte sana verilen ve sözlü tarih görüşmelerinin ardından görüştüğün her bir kaynak kişi için doldurduğun "Görüşme Analiz Formlarını" eklemeyi unutma.

4. AŞAMA
RAPORUNU
YAZ

Raporunda yukarıda belirtilen tüm bölümlere yer vermeyi unutma.

Yaratıcı çalışmanı hepimiz sabırsızlıkla bekliyoruz. Hadi zaman kaybetmeden işe koyul.

Ek 3'ün Devamı

Bu kadar araştırma yaptın, bilgi topladın ve bir yerel tarih konusunda rapor hazırladın. Günümüzdeki geçmişin peşine düşerek, adım adım izlerini sürdür.

Hiçbir araştırmacı yaptıklarını sadece kendine saklamaz. Bu nedenle şimdi sıra geldi projemizi diğer kişilerle paylaşmaya.

**5. AŞAMA
ÇALIŞMAMI
SERGİLE VE
SUNUMUNU YAP**

Bu aşamaya ulaştığında öğretmenin yönlendirmesiyle proje çalışmanı bir "poster sunum" haline getireceksin. Belirlenen tarihlerde de sergide yanında durarak, sergi ziyaretçilerine çalışman hakkında bilgi vereceksin.

Bu konuyla ilgili detayları öğretmenin zamanı geldi mi seninle paylaşacak. Hazırlıklı ol ☺

ARAŞTIRMA GÜNLÜĞÜMÜ NASIL KULLANACAĞIM?

ARAŞTIRMA GÜNLÜĞÜ MÜ, O DA NE?

Yerel tarih eğitiminin ardından proje çalışmasına başladığında öğretmenin tarafından sana küçük bir defter verilecektir. Bu defter senin "Araştırma Günlüğün" olacak. Araştırma günlüğünün ilk sayfasında yer alan yönergeyi dikkatlice oku. Yapman gerekenlerle ilgili tüm detaylar orada yer alıyor.

Proje çalışman sırasında en yakın arkadaşın olacak bu defter. İlk eğitim gününden başlayarak, konu seçme sürecini, araştırman sırasında yaşadıklarını, düşündüklerini, öğretmeninle görüşmelerin sırasında konuştuklarınızı, bunlar hakkındaki düşüncelerini kısacası proje süresince yaşadığın her şeyi bu günlüğe yazacaksın. Günlüğünü okumayı merakla bekliyorum. Kim bilir proje süresince yaşayıp, düşünüp, hissettiklerini ne güzel anlatacaksın!

Sevgili yerel tarih araştırmacısı arkadaşım, son bir ÖNEMLİ HATIRLATMAM var sana...

Proje süresince, eğer çalışmalarınla ilgili desteğe ihtiyaç duyarsan öğretmeninden randevu alarak görüşme yapabilirsin. Görüşme detaylarını da "Araştırma Günlüğün"ne not etmeyi unutma.

Keyifli bir araştırma süreci dilerim.


Ek 3'ün Devamı

| PROJEM NASIL DEĞERLENDİRİLECEK? | | | | | |
|---|---|------------------------|-----------------|----------------------------|-----------------------|
| Değerli öğrenciler projenizin tüm süreçleri aşağıda yer alan "Değerlendirme Rubriği" kullanılarak değerlendirilecek ve puanlanacaktır. Çalışmalarınızı gerçekleştirirken bu ölçütlere göre değerlendirileceğinizi göz önünde bulundurmanızın çalışmanıza fayda sağlayacağını hatırlatmak isterim. | | | | | |
| PROJE DEĞERLENDİRME RUBRİĞİ | | | | | |
| Kategoriler | İfadeler | Niteliklil (3 puan) | İyi (2 puan) | Geliştirilmeli (1 puan) | Yapılmadı (0 puan) |
| KONUYU BELİRLEME | Özgün bir "yerel tarih" konusu seçilmiştir. | | | | |
| | Proje konusu öğretmene onaylatılmıştır. | | | | |
| KAYNAK KULLANIMI | Kitap, internet, dergi vb. farklı kaynaklardan yararlanılmıştır. | | | | |
| | Yeterli görsel materyal (fotoğraf, resim vb.) kullanılmıştır. | | | | |
| | Yararlanılan kaynaklardan yapılan doğrudan alıntılar "alıntı yapma ilkelerine" uygun yapılmıştır. | | | | |
| SÖZLÜ TARİH GÖRÜŞMELERİ | Kullanılan kaynaklar "kaynakça" gösterme kurallarına uygun yazılmıştır. | | | | |
| | Kaynak kişilere sorulan sorular araştırmanın amacına uygundur. | | | | |
| | 50 yaşının üstünde en az 4 kişiyle görüşme yapılmıştır. | | | | |
| | Görüşme sırasında, amaca uygun kamera kaydı yapılmıştır. | | | | |
| | Kaynak kişilerle fotoğraf çektilmiş ve araştırma raporuna eklenmiştir. | | | | |
| ARAŞTIRMA RAPORU | Görüşme kayıtları "CD"ye yazdırılmıştır. | | | | |
| | Her bir kaynak kişi için verilen "görüşme analiz formu" doldurulmuştur. | | | | |
| | Rapor kapağına konuyla ilgili yaratıcı bir başlık yazılmıştır. | | | | |
| | Sözlü tarih görüşmelerinden elde edilen veriler raporda uygun şekilde kullanılmıştır. | | | | |
| | Araştırma raporunda kendi görüşlerine de yer vermiştir. | | | | |
| | Hazırlanan raporda anlaşılır bir dil kullanılmıştır. | | | | |
| | İmla ve noktalama kurallarına dikkat edilmiştir. | | | | |
| Metin içi kaynakça göstermiştir. | | | | | |
| SERGİ VE SUNUM SÜRECİ | Araştırma dosyasında istenen tüm bölümler yer almaktadır. | | | | |
| | Proje, sergi için bir poster sunuma dönüştürülmüştür. | | | | |
| | Poster sunumda görsel malzeme kullanılmıştır. | | | | |
| DİĞER | Poster sunumda yazılı malzeme kullanılmıştır. | | | | |
| | Proje süresince öğretmenle bilgi alışverişinde bulunulmuştur. | | | | |
| | Proje günlüğü düzenli olarak tutulmuştur. | | | | |
| | Araştırma, çalışma planına uygun gerçekleştirilmiştir. | | | | |
| Değerlendirme | Belirlenen tarihte rapor teslim edilmiştir. | | | | |
| | Toplam | | | | |
| | Not (Yüzlük Sistemde) | | | | |


Ek 4: Sözlü Tarih Görüşme Analiz Formu

| GÖRÜŞME ANALİZ FORMU | |
|---|--|
| Görüşme Yapan Kişinin Adı- Soyadı: | Görüşme Tarihi:/...../..... |
| Kaynak Kişinin (Görüşülenin) Adı-Soyadı: | |
| Yaşı: | |
| Mesleği: | |
| Kaynak kişinin, bu konuda görüşme yapmak için seçilme nedeni: | |
| Kaynak kişinin genel olarak ifade ettiklerinin özeti: | |
| Kaynak kişinin konuyla ilgili önemli ifadeleri (birebir alınacak "....."): | |

Ek 5: Öğrenci Proje Günlüğü Yönergesi




**İZMİR
Çiğdem YILLI
Ortaokulu**



YEREL TARİH PROJESİ

ARAŞTIRMA GÜNLÜĞÜM



Değerli öğrencilerim,

Sizden araştırma günlüğünüz olan bu deftere, "Yerel Tarih" araştırmanız sırasında gerçekleştirdiğiniz her türlü çalışma ve bu çalışmalar hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi, o günün tarihini atarak yazmanız beklenmektedir.


Günlüğünüze aşağıdaki konulardaki görüşlerinizi yazabilirsiniz.

- Konunuzu seçerken yaptığınız çalışmalar,
- Hangi konuyu, neden çalışmaya karar verdiğiniz,
- Öğretmeninizle gerçekleştirdiğiniz görüşmelerde aldığınız kararlar,
- Projede karşılaştığınız zorluklar ve çözüm yolları,
- Üstesinden gelebildikleriniz ve gelemedikleriniz,
- Ailenizle ve yakınlarınızla proje hakkında paylaştıklarınız,
- Projede değiştirilmesini, eklenmesini düşündüğünüz şeyler,
- Projede yaptığınız her türlü çalışma ve bu çalışmalar hakkındaki duygu ve düşünceleriniz,
- Diğer her türlü görüş, duygu ve önerilerinizi yazınız.

Günlüğünüze yazdığınız ayrıntılı görüşleriniz çalışmaya katkı sağlayacaktır.


Katılımınız ve katkınız için teşekkür ederim.

Ek 6: Sergi Hazırlık Rehberi (Öğrenci Yönergesi)



SERGİ HAZIRLIK REHBERİM

| | |
|---|-----------|
| Tarih: / / 2016 | Sınıf: 6/ |
| Adı-Soyadı: | |
| Proje Adı: Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi | |
| Poster Sunum Teslim Tarihi: 08-12 Şubat 2016 haftası teslim edilecektir. | |



Merhaba arkadaşım, "Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor" adlı Yerel Tarih projesi kapsamında yaptığın çalışmalarla artık gerçek anlamda bir "küçük tarihçi" oldun. Geride bıraktığın zorlu araştırma sürecinin ardından sıra geldi, çalışmanı bir poster sunum haline getirerek başkalarıyla paylaşmaya.


Poster sunumunu yaparak sergiye hazırlanma sürecinde ben ve arkadaşlarım sana yardımcı olacağız. Elinde tuttuğun bu "Sergi Hazırlık Rehberi" sayesinde yapman gerekenler hakkında sana bilgi vereceğiz.

Sergi hazırlık sürecinde sık sık bu rehberine bakmayı ve posterini burada verilen detaylara uygun hazırlamayı unutma. Yine de yanıt alamadığın bir sorun olursa projeyi yürüten öğretmene sorabilirsin.

POSTER SUNUMUMU NASIL HAZIRLAYACAĞIM?

Poster sunumun sayesinde tüm projeni tanıtacağın için iyi düzenlenmiş bir poster hazırlaman önemli. Sergi sırasında posterini görenlerde, projeni incelemek için merak uyandırmalısın. Aşağıda posterini nasıl hazırlayacağınla ilgili genel bilgiler yer alıyor. Ayrıntılara ise ilerleyen sayfalarda ulaşabilirsin.

- Posterinde yer alacak bilgileri daha önce hazırladığın proje raporundan alarak, düzenleyeceğin için proje raporunu yedeklemen (fotoğrafını ya da fotokopisini çekmen) çok önemli.
- Posterini öğretmenin sana verdiği 100x70 cm boyutundaki kartona sayfa 3'te yer alan poster şablonunda belirtilen ölçülere uygun olarak hazırlayacaksın. Posterinin başlıklarını yazacağın kâğıt şablonlar ve diğer yazılarını yazarken kullanacağın kâğıtlar öğretmenin tarafından sana verilecektir.
- Posterde kullandığın görseller dışındaki her şeyi kendi el yazınla yazmalısın. Bu nedenle posterini yapmaya başlamadan önce bir poster taslağı hazırlaman sana kolaylık sağlayacaktır. Taslak ve şablon hazırlıkların sırasında cetvel, silgi ve kurşun kalemin her daim yanında olmalı ☺



Ek 6'nın Devamı



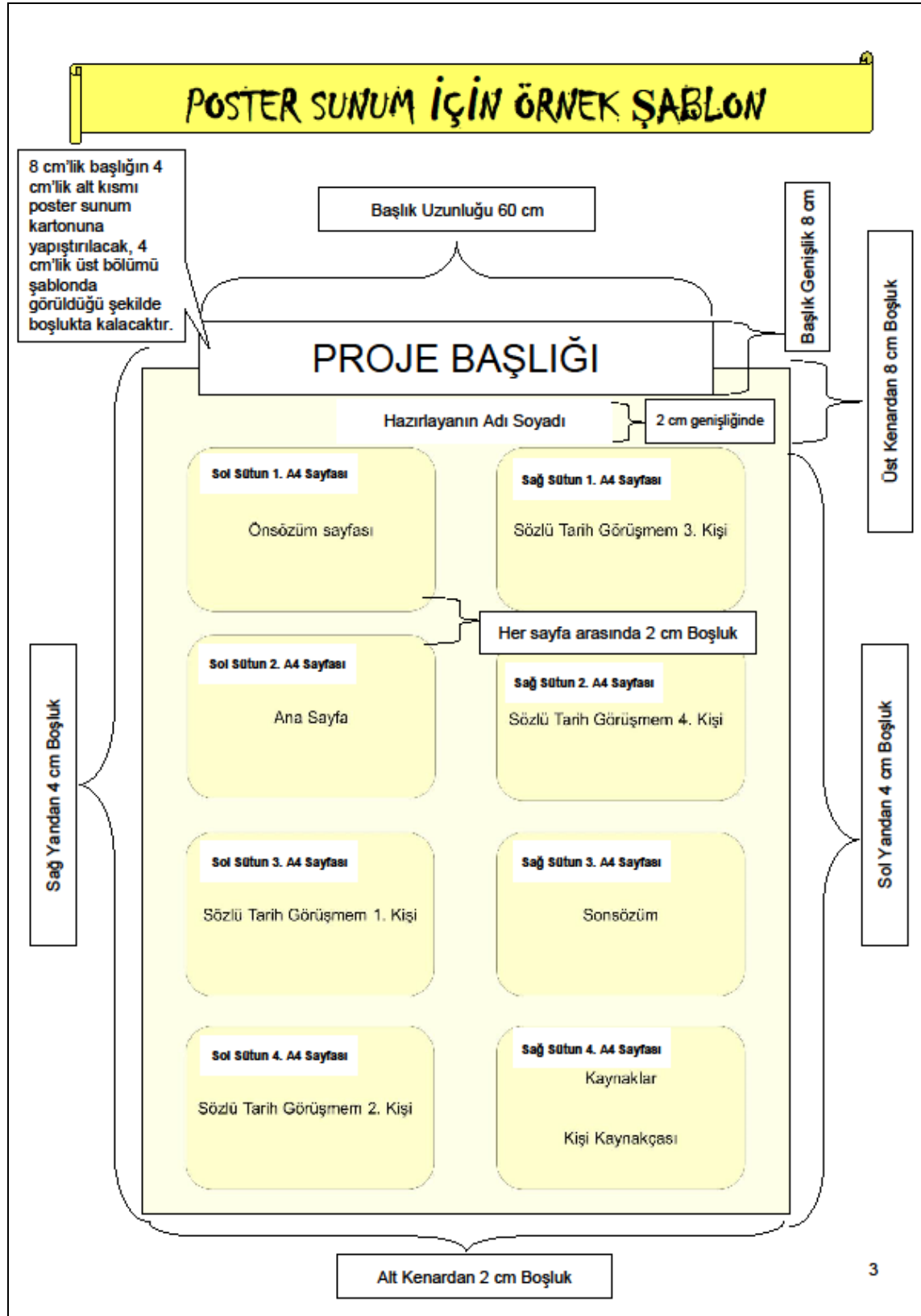
Poster sunumunda neler yer almalı?

- Başlık:** Posterinin başında "Yerel Tarih" araştırma konuyla ilgili **yaratıcı bir başlık olmalı** ki posterini görenlerin dikkatini çeksin. Başlığını öğretmeninden aldığı başlık şablonuna yazarak sayfa 3'te yer alan poster sunum şablonunda belirtilen alana yapıştırmalısın.
- İsimlik:** Başlığın hemen altına, başlığı ortalayacak şekilde adını, soyadını yazmayı unutma (bkz. Sayfa 3).
- Önsözüm:** Poster kartonunun sol sütununa yatay olarak yerleştirdiğin ilk A4 sayfasını önsöz sayfası olarak kullanmalısın. Önsözde araştırma konunu tanıtmalı, bu konuyu araştırmadaki amacından bahsetmelisin. Araştırma raporunun önsözünde yazdıklarını poster sunumunda da kullanabileceğini hatırlatmak isterim.
- Ana Bölüm (Posterde bu bölüm için konuya uygun bir başlık yazılacaktır.):** Poster kartonunun sol sütununa yatay olarak yerleştirdiğin ikinci A4 sayfasını ana bölüm olarak kullanacaksın. Bu bölüm, tıpkı raporunda olduğu gibi araştırma konuyla ilgili detaylardan oluşmalı. Raporunda kullandığın ana bölümden faydalanarak bu bölümü hazırlamak sana kolaylık sağlayacaktır. Bu bölümü hazırlarken kullandığın kaynakları metin içinde "metin içi kaynakça gösterme kuralları" na uygun şekilde göstermeyi unutma. Uygun kaynak kullanımı, çalışmanın akademik açıdan değerini artıracaktır.
- Sözlü Tarih Görüşmelerim:** Poster kartonunun sol sütununa yatay olarak yerleştirdiğin üçüncü ve dördüncü A4 sayfalarıyla, poster kartonunun sağ sütununa yatay olarak yerleştirdiğin birinci ve ikinci A4 sayfalarında sözlü tarih görüşmelerinden elde ettiğin bilgiler yer almalı. Tıpkı raporunda olduğu gibi poster sunumunda da görüşme yaptığın **her bir kişi için bir sayfa** ayırmalısın. En başta görüşme yaptığın kişiyi tanıtmalı, ayrıca görüşme sırasında **kaynak kişiyle çekilmiş bir fotoğrafını** da poster sunumuna eklemelisin. Poster sunumunun sözlü tarih görüşmeleri bölümlerini hazırlarken raporundan ya da görüşme analiz formlarından faydalanabilirsin. Kişilerin araştırma konunun özellikle, geçmişten günümüze değişimi, bulunduğu çevreye etkileri, bulunduğu çevre için önemine yönelik ifadelerini ön plana çıkarmayı, ayrıca önemli ifadelerini doğrudan "... " şeklinde tırnak içinde göstermeyi unutma.
- Sonsözüm (Neler Öğrendim?):** Poster kartonunun sağ sütununda geriye kalan son iki sayfanın ilkinin sonsöz (Neler öğrendim?) bölümü olarak kullanmalısın. Bu bölüm, raporunda olduğu gibi projen sırasında araştırma konuyla ilgili gerçekleştirdiğin çalışmaların, öğrendiklerini özetlediğin ve proje çalışmanın değerlendirmesini yaptığın bir bölüm olmalı.
- Kaynakça ve Kişi Kaynakçası:** Poster sunumunun sağ sütunundaki son sayfa kaynakça sayfan olacaktır. Bu sayfaya önce kaynakça, sonra ise kişi kaynakçası bölümü başlıkları atarak ilgili bölümlere projen sırasında yararlandığın kaynakları **"kaynakça gösterme kuralları"** na uygun şekilde yazmalısın. Kaynakça gösterme kuralları için sana projenin başında öğretmenin tarafından verilen "Proje Rehberi" nin 3. sayfasından yararlanabilirsin. Aynı zamanda raporunda olduğu gibi güvenilir olmayan internet sitelerini kullanmamaya özen göstermen gerektiğini unutma!

Poster Sunumunda Görsellerin Kullanımı Nasıl Olmalı?

Posterinde kullanacağın görseller (fotoğraf ve resim) içerikle uyumlu olmalı. Metin içine ve bölümler arasına dengeli şekilde dağıtılmış görseller, poster sunumunun özenli görünmesini sağlayacaktır. Görsellerin net, çözünürlüklerinin yüksek olması önem taşımaktadır. Mümkünse kendi çektiğin fotoğrafları kullanmalı, farklı kaynaklardan kullandığın fotoğrafların altına kaynaklarını belirtmelisin. Bu kaynakları kaynakça bölümüne de yazmayı unutma.

Ek 6'nın Devamı



Ek 6'nın Devamı

POSTER SUNUM HAZIRLIĞIM SIRASINDA DİKKAT EDECEĞİM NOKTALAR



Sevgili tarihçi arkadaşım, aşağıdaki tabloda poster sunum hazırlığın sırasında dikkat etmek gereken önemli noktalar liste halinde yer alıyor. Yer alan ifadelerden gerçekleştirdiklerinin yan tarafında bulunan kutucuklara 😊 işareti yaparak tabloyu kontrol listesi olarak kullanabilirsin.

| | Poster Sunumu Hazırlarken Dikkat Etmem Gedeceğim Noktalar | 😊 |
|---|--|---|
| 1 | Poster sunumumu verilen ölçülere ve şablonlara uygun hazırladım. | |
| 2 | Poster sunumumun sağ sütununda dört ve sol sütununda dört tane A4 kâğıdı olacak toplam sekiz adet A4 kâğıdını verilen ölçülere uygun şekilde posterime yerleştirdim. | |
| 3 | Poster sunumumdaki yazıları sergiyi gezen ziyaretçilerin okuyabileceği büyüklükte yazdım. | |
| 4 | Poster sunumumda okunaklı bir yazı kullandım. | |
| 5 | Hazırladığım çizgili bir kâğıdı, A4 kâğıtlarının altına koyarak poster sunumumdaki yazılarımın düzgün görünmesini sağladım. | |
| 6 | Posterde kullandığım tüm metinleri imla ve noktalama işaretlerine uygun şekilde yazdım. | |
| 7 | Poster sunum hazırlık süreci boyunca cetvel kullanarak posterde yer alan öğelerin postere düzenli bir şekilde yerleştirilmesini sağladım. | |
| 8 | Poster sunumumda konuyla bağlantılı görsel materyaller kullandım. | |

SERĞİ TARİHİ: 27 Şubat 2016 Cumartesi
SAAT: 13.00
YER: İELEV Özel 125. Yıl Ortaokulu

Sergide poster sunumunun yanında durarak, sergi ziyaretçilerine çalışman hakkında bilgi vereceğinden konuna hakim olmanın önemli olduğunu unutma!

Sergi sırasında sergi ziyaretçilerine sunmak için çalıştığın konuyla ilgili şeyler getirmeni de hatırlatırım. Yemek kültürü çalışıyorsan o yemeği, geleneksel bir kıyafet çalışıyorsan o kıyafete ait parçaları, mekân çalışıyorsan o mekâna ait broşür, belge vb. nesnelere getirmen projene olan ilgiyi arttıracaktır.

Sevgili tarihçi arkadaşım, bu hazırlık rehberinde verilen bilgileri kullanarak ne kadar renkli, görsel yönden zengin ve ilgi çekici bir poster sunum hazırlayacağın artık senin yaratıcılığına kalmış.

Ama unutma ki, tıpkı rapor hazırlık sürecinde olduğu gibi poster sunum hazırlama konusunda da sana çok güveniyoruz. Planlı ve düzenli çalışırsan güzel bir ürün ortaya koyacağını aklından çıkarma. Tüm hazırlık sürecinde ve sergi sırasında sana başarılar diliyoruz ☺



Ek 7: Veli Sergi Bilgilendirme Mektubu



VELİ BİLGİLENDİRME MEKTUBU

Konu: 6. Sınıf Yerel Tarih Sergi Bilgilendirmesi

16.02.2016

Değerli Velimiz,

2015-2016 eğitim-öğretim yılının birinci döneminde 6. sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler Bölümümüz tarafından "Yerel Tarih" araştırma yönteminin bir öğretim yöntemi olarak kullanılması amacıyla planlanan ve sürdürülen "Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi" adlı çalışmanın son basamağı olan "Sergileme" aşamasına gelmiş bulunmaktayız.

Öğrencilerimiz, proje boyunca birer "küçük tarihçi" gibi çalışarak konu belirleme, kaynak toplama, sözlü tarih görüşmeleri yapma, araştırma raporu hazırlama ve sergi hazırlık çalışmalarını yürütmüşlerdir. 27 Şubat 2016 Cumartesi günü saat 13.00'te gerçekleştireceğimiz proje sergisinde ise öğrencilerimiz araştırmaları sonucunda elde ettikleri sonuçları velileri ve sergi ziyaretçileriyle paylaşacaklardır. Ayrıca proje boyunca çalışma sürecini takip eden ve danışmanlık yapan Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi öğretim üyeleri Prof. Dr. Yücel Kabapınar ve Yard. Doç. Dr. Gül Tuncel tarafından öğrencilerimize "Proje Katılım Belgeleri" verilecektir.

Söz konusu tarihte öğrencilerimiz poster sunumlarının başında durarak yerel tarih araştırma konuları ve araştırma sonuçları hakkında sergi ziyaretçilerine bilgi vereceklerdir. Sergi öncesi son hazırlıklarını yapmaları için öğrencilerimizin sergi günü saat 12.15'te okulumuza gelmiş olmaları önem taşımaktadır. Öğrencilerimizin ulaşımı velileri tarafından sağlanacaktır.

Sergi sırasında öğrencilerimiz poster sunumlarının yanında çalıştıkları yerel tarih konusuna ait öğeleri de sergi ziyaretçileriyle paylaşacaklardır. Yemek kültürü çalışmışsa o yemeği, geleneksel bir kıyafet çalışmışsa o kıyafete ait parçaları, mekân çalışmışsa o mekâna ait broşür, belge vb. nesnelere getirmeleri konusunda siz velilerimizin öğrencilerimize destek olmalarını rica ederiz.

Ek 7'nin Devamı

Öğrencilerimizin, gündelik yaşamın tarihine yolculuk ederek araştırma becerilerini geliştirdikleri ve tarihe yönelik farklı bir bakış açısı kazandıkları projemiz süresince vermiş olduğunuz destek ve katkılarınız için teşekkür eder, keyifli bir proje sergisi geçirmeyi dileriz.

Saygılarımızla,

Sosyal Bilgiler Bölüm


Hatırlatmalar

Sergi tarihi: 27 Şubat 2016 Cumartesi

Sergi saati: 13.00

Öğrencilerin son hazırlık için okulda olmaları gereken saat: 12.15


Ek 8: Öğrenci Proje Değerlendirme Açık Uçlu Anketi



EFLY
Çanakkale T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı
Sosyal Bilgiler Dersi Etkinlik Kâğıdı

| | |
|-----------------------------|--|
| Tarih: / / 2016 | Etkinlik Kâğıdı: Projemi Değerlendiriyorum |
| Adı-Soyadı: | Sınıfı: 6/ |



Değerli öğrencilerim, "Projemi Değerlendiriyorum" kağıdındaki sorulara verdiğiniz yanıtlarla, gerçekleştirdiğiniz yerel tarih projesi hakkındaki görüşlerinizi ortaya koyacaksınız. Yanıtlarınız puanlamaya tabi tutulmayacaktır. **Samimi** ve **avrıntılı** olarak yanıtlayacağınız sorular, gerçekleştirdiğiniz projeye ilgili yapılacak araştırmaya da katkı sağlayacaktır.

Katılımınız ve katkınız için teşekkür ederim.
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

PROJEMİ DEĞERLENDİRİYORUM

1. Bu projede beni en çok etkileyen şeyler _____

2. Bu projede en çok ilgimi çeken şeyler _____

3. Bu projede en çok zorlandığım şeyler / yaşadığım zorluklar _____

4. Bu projenin _____

_____ becerilerimi geliştirdiğini düşünüyorum.

Ek 8'in Devamı

5. Artık tarihe farklı bir gözle bakıyorum. Çünkü, _____

6. Proje sürecini tek bir cümleyle ifade etmem istense, _____

_____ şeklinde ifade ederdim.

7. Bir kez daha bu projeyi yapacak olsam değiştireceğim şeyler, _____

8. Yerel tarih araştırması yapmak _____

9. Diğer görüş ve önerilerim, _____

Ek 9: Açık Uçlu Veli Anketi



VELİ GÖRÜŞME FORMU

01.03.2016

Konu: 6. Sınıf Yerel Tarih Projesi Veli Görüşme Formu

Değerli Velimiz,

Öğrencilerimizle gerçekleştirdiğimiz "Yerel Tarih Projesi" yle birlikte, tarih bilimcilerin kullandığı alternatif bir "tarih araştırma" yöntemi olmanın çok da ötesine gidemeyen "Yerel Tarih" araştırma yöntemini, sosyal bilgiler dersi kapsamında bir öğretim yöntemi olarak kullandık. Şimdi gerçekleştirdiğimiz bu "Yerel Tarih Proje" sürecine yönelik görüşlerinizi ve süreç içindeki gözlemlerinizi bizimle paylaşmanızı rica ediyoruz. Size yönelteceğimiz sorulara vereceğiniz yanıtlar, "Yerel Tarih Araştırma Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Bir Öğretim Yöntemi Olarak Kullanılması" üzerine yaptığımız bilimsel araştırmanın sonuçlarına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle sizden beklentimiz, aşağıdaki sorulara dair düşüncelerinizi açık bir şekilde yazmanızdır. Yanıtladığınız görüşme formunun, 7 Mart 2016 Pazartesi gününe kadar Sosyal Bilgiler Bölümü'ne öğrencimizle iletilmesini rica ederiz.

Çalışmaya katkılarınız ve değerli fikirleriniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

Sosyal Bilgiler Bölümü

Velinin Mesleği:

Velinin Yaşı:

Velinin Cinsiyeti:

1. Sizin döneminizdeki sosyal bilgiler (ilköğretimdeki milli tarih, milli coğrafya) dersine dair düşünceleriniz nelerdir? Bugünkü dersler ile o dönemdeki dersler arasında benzerlik / farklılıklar nelerdir?

Ek 9'un Devamı

2. Kendi öğrenim hayatınızda çocuğunuzun gerçekleştirdiği "Yerel Tarih Projesi" ne benzer bir çalışma yaptınız mı? Yaptıysanız içeriğinden bahseder misiniz / Yapmadıysanız öğrenciliğinizde "Yerel Tarih Çalışması" yapmak ister miydiniz? Neden?

3. Çocuğunuzun "Yerel Tarih Projesi" ne katılmasının onun için yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız hangi boyutlarda katkısı olduğunu gözlemediğinizi bizimle paylaşır mısınız?

4. Size göre çocuğunuzun yapmış olduğu "Yerel Tarih Projesi" gibi projeler daha sık yapılmalı mı? Düşüncenizi nedenleriyle açıklamanızı rica ederiz.

5. Çocuğunuzun yapmış olduğu "Yerel Tarih Projesi"nde zorlandığı şeyler / yaşadığı zorluklar nelerdir? Gözlem ve düşüncelerinizi paylaşır mısınız?

6. Çocuğunuzun gerçekleştirdiği "Yerel Tarih Projesi" nin sürecine ilişkin paylaşmak istediğiniz ne gibi gözlemlerinizi oldu?

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Ek 10: Proje Afışı

**Küçük Tarihçiler
Günümüzdeki
Geçmişin İzini Sürüyor**

Bir Yerel Tarih Projesi

İELEV
Eğitim Kurumları
Die Schule

Ayrıntılı bilgi için: www.ielev.k12.tr
İELEV Özel 125. Yıl Ortaokulu

[f /ielev](#) [t /ielev](#) [i /ielevk12](#)

Ek 11: Proje Sergisi e-Davetiye



İELEV Özel 125. Yılı Ortaokulu

İELEV Eğitim Kurumları
Die Schule

Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmiş İzini Sürüyor

Değerli Velimiz,


İELEV Özel 125. Yılı Ortaokulu 6. Sınıf öğrencileri olarak okulumuzda gerçekleştireceğimiz, "Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmiş İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi" adlı Proje Sergimizde sizleri de aramızda görmekten onur duyuyoruz.

Saygılarımızla,

İELEV Özel 125. Yılı Ortaokulu
6. Sınıf öğrencileri.

27 Şubat 2016 Cumartesi, 13.00

Ek 12: Öğrencilere Verilen Katılım Belgesi Örneği



Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmiş İzini Sürüyor.

Katılım Belgesi

Sayın.....

İELEV Özel 125. Yıl Ortaokulu, Sosyal Bilgiler Bölümü tarafından gerçekleştirilen
“Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmiş İzini Sürüyor” adlı
 Yerel Tarih Projesi’ ndeki başarınızdan dolayı kutlarız.

Yard. Doç. Dr. Gül Tuncel
Marmara Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Yücel Kabapınar
Marmara Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi

İELEV
Eğitim Kurumları
Die Schule

Cihat Arslan
İELEV Özel 125. Yıl İlkokulu/Ortaokulu
Okul Müdürü

Ek 13: İELEV Bizden Haberler / Proje Bilgilendirme Web Yazısı

http://www.ielev.k12.tr/tr/kucuk-tarih-ciler-gunumuzd... X Küçük Tarihçiler Günümüz... X

Hakkımızda

Basında İELEV

Bizden Haberler >

İnsan Kaynakları

Sosyal Medya'da İELEV

Veli Mektupları

Veli Videoları

Öğrenci Videoları

Kariyer Günleri Videoları

Sıkça Sorulan Sorular

[< Geri dönün](#)

Bizden Haberler

Ana Sayfa / Â Kurumsal / Â Bizden Haberler

17.02.2016

Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi

Çağdaş öğrenme kuramlarıyla birlikte, öğrenci merkezli yaklaşımların etkinlik kazanmasıyla "Yerel Tarih" çalışmalarını okul programlarında daha fazla yer bulmaya başlamıştır. Ülkemizde henüz, tarih bilimcilerin kullandığı alternatif bir "tarih araştırma" yöntemi olmanın çok da ötesine gidemeyen "Yerel Tarih" araştırma yöntemi, Sosyal Bilgiler Bölümümüz tarafından planlanan projeye 2015-2016 eğitim-öğretim yılında 6. sınıf düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak kullanılmıştır.

Öğrencilerimiz gerçekleştirdikleri "Küçük Tarihçiler Günümüzdeki Geçmişin İzini Sürüyor: Bir Yerel Tarih Projesi" adlı çalışmayla klasik ders programlarının beyliklerden imparatorluklara, krallıklardan devletlere uzanan, siyasi tarihin ötesine geçemeyen yapısından sıyrılarak sıradan insanın, gündelik yaşamın tarihine yolculuk etmişlerdir.

Proje öncesi "Yerel Tarih" eğitimi alan öğrencilerimiz birer küçük tarihçi olma yolunda gerekli bilgileri edinmişlerdir. Ardından kendilerine verilen "Yerel Tarih Proje Rehberi"ndeki yönergeleri takip ederek araştırma sürecine başlamışlardır. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Yücel Kabapınar ve Yard. Doç. Dr. Gül Tuncel tarafından danışmanlık verilen proje boyunca, birer "küçük tarihçi" gibi çalışarak konu belirleme, kaynak toplama, sözlü tarih görüşmeleri yapma, araştırma raporu hazırlama ve sergi hazırlık çalışmalarını yürütmüşlerdir. 27 Şubat 2016 Cumartesi günü saat 13.00'te Özel İELEV Özel 125. Yıl Ortaokulumuzda gerçekleşecek proje sergisiyle de araştırma sonuçlarını sergi ziyaretçileriyle paylaşarak proje süreçlerini tamamlayacaklardır.

Öğrencilerimizi, araştırma becerilerini geliştirerek, tarihe yönelik farklı bir bakış açısı kazandıran böyle bir "Yerel Tarih" projesi içinde yer aldıkları ve gerçekleştirdikleri özverili çalışmaları için tebrik ederiz.

Ek 14: Sergi Anı Defterinden Örnek Ziyaretçi Yazıları

27.03.2016

Ben

.....

'ün

anneannesinin

Torunuma böyle bir gelişmede önderlik ettiğiniz ve yönettiğiniz için öncelikle teşekkür eder, sizleri kutlarım. Tarihi anlamlarını, araştırmalarını, ve bunun için geçmişin, geleceğe ne büyük yardımları olacağını öğrenmelerini sağlamışsınız.

Bu çalışma onları yönlendirecek ve bilgilendirecek ve merak duygularını arttıracak sanırım.

Bu projelerde çalışmalarını onları geliştirecek umudundayım.



.....

Ek 14'ün devamı

27.02.2016

Merhabalar,

Ben annesi

.....

"Küçük Tarihçiler Gece'nin
İzini Soruyor" sergisi gerek konuların
seçimi, gerekse öğrencilerin istekli
ve etkileyici performansları ile çok
başarılı idi.

Bizi unuttuğumuz bir çok
değerlerin içine sürüldü. Bilmediğimizi
öretti.

Öğretmenlerimizi ve öğrencilerimizi
tebrik ediyorum.



Ek 14'ün devamı

Selamlar,

Basta ne gerek var demistim.

Ama sergiyi gezince, çocukların
özenmi, şabasını ve başarıklarını
görünce "gerçekten ezber bozulmuş"
"çok da güzel olmuş" diye
düşündüm.

Düşünene, gerçekleştirere, tabiki
herseyden önce çocuklara, okula
ve bu fırsatı çocuklara verenlere
tesekkürler

Ek 14'ün devamı

Merhaba,

Projede katkısı ve emeği geçen herkese çok teşekkür ederim.

Çocuklarımız tüm hayatları boyunca kendilerine lazım olacak bir takım yetkinlikleri bu proje sayesinde öğrendiler. Raporları yapma, bir konuyu detaylı inceleme araştırma ve sunum gibi.

Diğer fazla projelerde tekrar görüşmek dileğiyle

.....
6-A'
velisi
R. Kaya

Ek 14'ün devamı

27/2/2015

O kadar çok şey öğrendim ki...
Gurur, mutluluk, saygı hepisi bir arada.
Küçük çocuklarımızın bu vahşi dünyada
hala bir şeyler öğrenebildiğini - gelecekte -
görmek beni herkeş hissettirdi. Geçmişte
değer insanlar, ortamlar hakkında daha başka
nasıl bilgi sahibi olabilirdedi bilmiyorum.

Bu proje için, kutlama kuttukları için
emepi geçen herkese çok teşekkür
ediyorum.

Sevgiler.